

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY ORP LIBEREC

PODKLADY

PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

AKTUALIZACE 2010

PRVNÍ ÚAP ORP LIBEREC BYLY SPOLUFINANCOVÁNY EVROPSKOU UNÍÍ
Z DOTAČNÍHO TITULU - IOP 5.3A

INTEGROVANÝ
OPERAČNÍ
PROGRAM

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

POŘIZOVATEL:

Magistrát města Liberec, Náměstí Dr. E. Beneše 1, 460 59 Liberec

ZPRACOVATEL:

Odbor Stavební úřad v Liberci, Oddělení územního plánování,
jako příslušný Úřad územního plánování pro ORP Liberec

Mgr. Jan Jaksch – vedoucí kolektivu, grafická a textová část

Ing. Marek Veselý – grafická a textová část

Radim Stanka – spolupráce na textové části

Adam Lenert – spolupráce na textové části, technická podpora

ODBORNÁ SPOLUPRÁCE:

Odbor Strategie a územní koncepce, Statutární město Liberec

Ing. Zuzana Hepnerová – záměry a problémy města Liberec

Ing. Lubor Franců – záměry a problémy města Liberec

Technická univerzita v Liberci, Fakulta Ekonomická,
Katedra podnikové ekonomiky, Studenstká 2, Liberec

Doc. Ing. Miroslav Žížka, Ph.D., Ing. Petra Rydvalova, Ph.D. –

Ekonomický pilíř pro správní obvod ORP Liberec

Ing.arch. Jan Sedlák, aut. architekt ČKA 21, Purkyňova 11, 110 00 Praha 1 –
urbanismus – metoda vyhodnocení urbanistických a architektonických hodnot

OBSAH:

A	ZÁKLADNÍ ÚDAJE	7
A.1	VÝCHODISKA A POSTUP ZPRACOVÁNÍ RURÚ	7
A.1.1	Postup zpracování	7
A.1.2	Struktura dokumentu	8
A.2	VYMEZENÍ SPRÁVNÍHO OBVODU ORP LIBEREC	9
A.3	ŠIRŠÍ VZTAHY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ.....	12
A.4	VZTAH K NADŘÁZENÉ ÚPD A ROZVOJOVÝM DOKUMENTŮM	13
B	EKONOMICKÝ PILÍŘ	15
B.1	EKONOMICKÁ ZÁKLADNA A POTENCIÁL ÚZEMÍ	15
B.1.1	Struktura ekonomické základny	15
B.1.2	Charakteristika hospodářských odvětví a jejich rozmístění.....	16
B.1.3	Ekonomický potenciál obcí.....	22
B.1.4	Záměry na provedení změn v území.....	25
B.1.5	Hodnocení tématu a SWOT	26
B.2	DOPRAVA A DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	28
B.2.1	Silniční doprava.....	28
B.2.2	Železniční doprava.....	29
B.2.3	Tramvajová doprava	30
B.2.4	Letecká doprava.....	31
B.2.5	Lanová doprava	31
B.2.6	Turistické a cyklistické trasy.....	32
B.2.7	Hraniční přechody.....	32
B.2.8	Záměry na provedení změn v území.....	32
B.2.9	Hodnocení tématu a SWOT	36
B.3	TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA – VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ	38
B.3.1	Zásobování pitnou vodou	38
B.3.2	Odkanalizování	40
B.3.3	Záměry na provedení změn v území.....	41
B.3.4	Hodnocení tématu a SWOT	44
B.4	TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA – ENERGETIKA A SPOJE.....	46
B.4.1	Zásobování elektrickou energií	46
B.4.2	Zásobování zemním plynem	47
B.4.3	Zásobování tepelnou energií.....	49
B.4.4	Zásobování jinými produkty.....	50
B.4.5	Spoje a telekomunikace	50

B.4.6	Záměry na provedení změn v území.....	50
B.4.7	Hodnocení tématu a SWOT	53
C	SOCIÁLNÍ PILÍŘ	55
C.1	STRUKTURA OSÍDLENÍ A VYUŽITÍ ÚZEMÍ	55
C.1.1	Historický vývoj osídlení.....	55
C.1.2	Současná sídelní struktura.....	57
C.1.3	Prostorová struktura a uspořádání území	60
C.1.4	Funkční struktura území.....	61
C.1.5	Záměry na provedení změn v území.....	61
C.1.6	Hodnocení tématu a SWOT	62
C.2	SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY.....	63
C.2.1	Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva	63
C.2.2	Vývoj pohybu obyvatel	63
C.2.3	Struktura obyvatelstva.....	65
C.2.4	Migrace	67
C.2.5	Záměry na provedení změn v území.....	67
C.2.6	Hodnocení tématu a SWOT	68
C.3	BYDLENÍ A BYTOVÝ FOND.....	70
C.3.1	Bytová výstavba a využití bytů	70
C.3.2	Celková charakteristika území z hlediska bydlení a bytového fondu.....	72
C.3.3	Záměry na provedení změn v území.....	72
C.3.4	Hodnocení tématu a SWOT	73
C.4	VEŘEJNÁ OBČANSKÁ VYBAVENOST.....	75
C.4.1	Sociální péče.....	75
C.4.2	Zdravotnictví.....	76
C.4.3	Vzdělávání	78
C.4.4	kulturní zařízení.....	82
C.4.5	Záměry na provedení změn v území.....	82
C.4.6	Hodnocení tématu a SWOT	83
C.5	SPORT A REKREACE.....	85
C.5.1	Sport	85
C.5.2	Rekreace.....	86
C.5.3	Záměry na provedení změn v území.....	88
C.5.4	Hodnocení tématu a SWOT	89
C.6	KULTURNÍ A URBANISTICKÉ HODNOTY ÚZEMÍ.....	91

C.6.1	Ochrana kulturních památek	91
C.6.2	Kulturně historické a urbanistické hodnoty území	92
C.6.3	Záměry na provedení změn v území	97
C.6.4	Hodnocení tématu a SWOT	98
D.	ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ	100
D.1.	GEOLOGIE A GEOMORFOLOGIE	100
D.1.1.	Geologická stavba	100
D.1.2.	Horninové prostředí	101
D.1.3.	Geomorfologie	105
D.1.4.	Záměry na provedení změn v území	107
D.1.5.	Hodnocení tématu a SWOT	108
D.2.	HYDROLOGIE A KLIMATOLOGIE	110
D.2.1.	Hydrologické podmínky	110
D.2.2.	Vodní toky	110
D.2.3.	Vodní díla	111
D.2.4.	Podzemní vody	112
D.2.5.	Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	112
D.2.6.	Klimatické podmínky	113
D.2.7.	Zdroj přírodní minerální vody	114
D.2.8.	Lázeňské místo	114
D.2.9.	Záměry na provedení změn v území	114
D.2.10.	Hodnocení tématu a SWOT	115
D.3.	PŮDNÍ FOND	117
D.3.1.	Stav a vývoj území	117
D.3.2.	Zemědělský půdní fond	117
D.3.3.	Pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL)	118
D.3.4.	Vývoj půdního fondu v SO ORP Liberec	120
D.3.5.	Hodnoty území	120
D.3.6.	Limity využití území	120
D.3.7.	Záměry na provedení změn v území	121
D.3.8.	Hodnocení tématu a SWOT	121
D.4.	KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	123
D.4.1.	Kvalita ovzduší	123
D.4.2.	Kvalita vody	123
D.4.3.	Půdní radon	123

D.4.4.	Staré ekologické zátěže a kontaminované plochy.....	123
D.4.5.	Hluk.....	123
D.4.6.	Odpadové hospodářství	124
D.4.7.	Hodnoty území	125
D.4.8.	Limity využití území	125
D.4.9.	Záměry na provedení změn v území.....	125
D.4.10.	Hodnocení tématu a SWOT.....	126
D.5.	OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY.....	128
D.5.1.	Zvláště chráněná území	128
D.5.2.	Ochrana krajinného rázu	132
D.5.3.	Biogeografické členění.....	134
D.5.4.	Památné stromy	135
D.5.5.	Významné krajinné prvky	136
D.5.6.	Územní systém ekologické stability (ÚSES)	136
D.5.7.	Lokality zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů	137
D.5.8.	Migračně významná území	137
D.5.9.	Hodnoty území	137
D.5.10.	Limity využití území	137
D.5.11.	Záměry na provedení změn v území	137
D.5.12.	Hodnocení tématu a SWOT.....	138

A ZÁKLADNÍ ÚDAJE

A.1 VÝCHODISKA A POSTUP ZPRACOVÁNÍ RURÚ

První aktualizace územně analytických podkladů pro správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec byla pořízena v souladu s ustanovením § 28 odst. (1) a (2) a ustanovením § 27 odst. (2) zákona č. 183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- Pořizovatel územně analytických podkladů: Magistrát města Liberec.
- Zpracovatel územně analytických podkladů: Odbor Stavební úřad v Liberci, Oddělení územního plánování, jako příslušný Úřad územního plánování pro ORP Liberec.
- Územně analytické podklady správního obvodu obcí s rozšířenou působností Liberec byly zpracovány v souladu s požadavky:
 - Zákona č.183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon).
 - Prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

A.1.1 Postup zpracování

První ÚAP ORP Liberec byly pořízeny a zpracovány k 31.12. 2008 pracovníky Magistrátu města Liberec za odborné pomoci externích subjektů. Vzhledem k nízké kvalitě především textové zprávy „prvních ÚAP“ bylo při aktualizaci přikročeno k tvorbě zcela nové dokumentace dle těchto zásad:

1. ÚAP mají sloužit především jako podklad pro tvorbu nových ÚP, čemuž je přizpůsobena struktura díla
2. Dokumentace ÚAP má být otevřeným systémem s jasně definovanými a dostupnými vstupy a procesem vyhodnocení pro následné aktualizace
3. Systém je nastaven tak, aby byl jednoduše srozumitelný a bylo ho možné spravovat čistě v režii pořizovatele
4. Základem první aktualizace bylo doplnění a zkvalitnění datové základny, která zvláště v některých tematických oblastech byla (je) na území celé ČR neúplná

Struktura textové části byla převzata z dokumentace ÚAP ORP Mladá Boleslav, zpracované 9/2009 kolektivem autorů pod vedením Ing. arch. Hany Drdové a RNDr. Ivety Lukášové. Struktura byla částečně upravena dle požadavků stanovených v metodikách MMR a dle potřeb zpracovatele. Dalším významným zdrojem textové části PRURÚ byly aktualizované Územně analytické podklady Libereckého kraje projednané 24.srpna 2010 Zastupitelstvem Libereckého kraje.

Při první aktualizaci byly dodržovány zásady uvedené výše. Při aktualizaci datové základny jsme se zaměřili na tyto jevy:

- Při prvním pořízení byly neúplné nebo chyběly (památné stromy a VKP registrované, ochranná pásma vodních zdrojů, urbanistické a architektonické hodnoty, místní komunikace, teplovody)
- Při prvním pořízení byly nekvalitní (plochy s rozdílným způsobem využití, ÚSES, plochy přestavby a zastavitelné plochy, TI ve správě obcí)
- S vysokou dynamikou vývoje a jevy zjišťované průzkumem (záměry a problémy obcí)

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že jsme se při aktualizaci datové základny soustředili výhradně na jevy zajišťované průzkumem území nebo jevy vycházející z ÚPD nebo podkladů spravovaných veřejnou správou. Data od poskytovatelů byla upravována je pro potřeby výkresů. Snahou bylo, i přes velkou chybovost a nepřesnosti některých dat, zachovat jejich původní datovou strukturu.

Velkého posunu v úplnosti dat bylo dosaženo u ochranných pásem vodních zdrojů VKP registrovaných a památných stromů (90-100%). Zásadního rozšíření doznaly sledované záměry v území, jejichž hlavním zdrojem bylo kromě nadřazených ÚPP a ÚPD obcí dotazníkové šetření, které bylo dokončeno v dubnu 2010. Některé jevy přes veškerou snahu nejsou úplně – jedná se o urbanistické a architektonické hodnoty. Pro jejich vymezení byla zpracována jednotná metodika, k vymezení těchto hodnot v terénu již však nedošlo.

Postup aktualizace probíhal v těchto krocích:

1. Dotazníkové šetření ve všech obcích ORP Liberec (2/2010 – 4/2010)
2. Výzva k aktualizaci dat ÚAP poskytovatelům dat – 6/2010
3. Zpracování ekonomického potenciálu obcí Ekonomickou fakultou Technické univerzity Liberec-7/2010

4. Zpracování karet obcí – 9/2010
5. Dokončení aktualizace dat ÚAP – 10/2010
6. Zpracování výkresů a textové části PRURÚ – 11/2010
7. Zpracování hodnocení environmentálního pilíře obcí Fakultou přírodovědně-humanitní a pedagogickou Technické univerzity Liberec- 12/2010
8. Zpracování RURÚ a problémového výkresu – 12/2010

Zásady stanovené v úvodu kapitoly byly naplněny.

1. Proto aby ÚAP mohly dobře sloužit jako podklad pro tvorbu nových ÚP, především pro jejich zadání slouží:
 - Karty obcí, kde jsou uceleně popsány základní podmínky řešeného území, záměry a hlavní problémy obcí, tak jak je vidí jejich vedení
 - Ekonomický potenciál obcí posuzující dynamiku rozvoje obcí
2. Pro budoucí snadnou aktualizaci byla navržena struktura dokumentu rozdělené do modulů, které na sebe navzájem navazují.
 - PRURÚ a RURÚ má stejnou základní osnovu rozdělenou do 3 pilířů udržitelného rozvoje území.
 - Všechny podrobné údaje za obce jsou v přílohách. Záměry a problémy obcí, jakožto nejdůležitější část výstupů ÚAP ORP jsou jak samostatně v kartách obcí, tak v souhrnných tabulkách za cele ORP.
 - Všechny záměry a problémy s prostorovým průmětem jsou zobrazeny v grafické části.

A.1.2 Struktura dokumentu

Struktura textové části odráží požadavky stanovené stavebním zákonem na obsah díla, tj. splnit požadavek na obsah územně analytických podkladů a aktualizovat podklady pro potřeby zadání územních plánů obcí či změn územních plánů. Textová část je rozdělena do 2 hlavních dokumentů, ke kterým se vážou výkresy ÚAP:

- Podklady pro rozvoj udržitelného rozvoje území (PRURÚ)
 - Výkres hodnot území
 - Výkres limitů využití území
 - Výkres záměrů na provedení změn v území
- Rozvoj udržitelného rozvoje území (RURÚ)
 - Výkres problémů k řešení v ÚPD

Textová část PRURÚ

- A. Základní údaje
- B. Ekonomický pilíř
- C. Sociální pilíř
- D. Environmentální pilíř
- E. Přílohy
 1. Výskyt jevů ÚAP v obcích ORP Liberec
 2. Přehled poskytovatelů dat jevů ÚAP
 3. Karty obcí
 4. Ekonomický potenciál obcí
 5. Přehled záměrů na provedení změn v území SO ORP Liberec
 6. Tabulkové přílohy k textové zprávě

Textová část RURÚ -

- A. Úvod, postup zpracování
- B. Ekonomický pilíř, SWOT + kartogramy
- C. Sociální pilíř, SWOT + kartogramy
- D. Environmentální pilíř, SWOT + kartogramy
- E. Vyhodnocení vyváženosti vztahu pilířů RURÚ
- F. Problémy k řešení v ÚPD

Pozn: RURÚ včetně postupu jeho zpracování je v samostatném dokumentu.

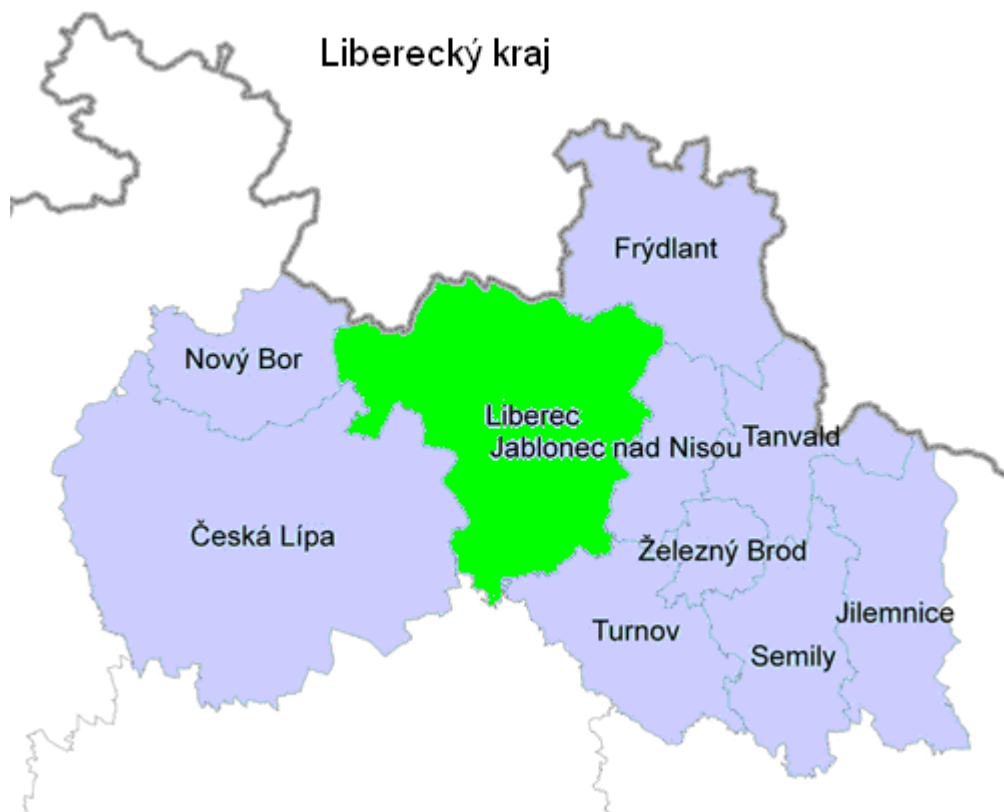
Použité hlavní podklady:

1. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
2. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
3. MML, SUUP: ÚAP ORP Liberec (2008)
4. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
5. doc. Ing. Miroslav Žížka, Ph.D., Ing. Petra Rydvalova Ph.D. (7/2010): Ekonomický pilíř pro ÚAP SO ORP Liberec
6. SAUL spol. s.r.o: Územní plán města Liberec – Průzkumy a rozbor (3/2008)
7. ÚPD obcí v ORP Liberec
8. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

A.2 VYMEZENÍ SPRÁVNÍHO OBVODU ORP LIBEREC

Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec (dále jen SO ORP Liberec, případně ORP Liberec) se rozkládá v severní části České republiky a tvoří jádro Libereckého kraje.

- Severní hranice území ORP je současně hranicí Libereckého kraje a hranicí České republiky s Německem (Sasko) a Polskem
- V rámci Libereckého kraje hraničí se správními obvody obcí s rozšířenou působností Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Turnov, Česká Lípa a Nový Bor
- Jižní cíp území ORP Liberec tvoří hranici Libereckého a Středočeského kraje. Sousedícím územím ORP ve Středočeském kraji je ORP Mnichovo Hradiště.

Obr. A. 2.1: Lokalizace ORP Liberec v rámci Libereckého kraje

Správní obvod SO ORP Liberec:

- je správním obvodem Libereckého kraje,
- zahrnuje 28 obcí,
- rozloha 57 828 ha
- je druhým největším obvodem Libereckého kraje,
- počet obyvatel k 31.12. 2009 - 139 850 obyvatel,
- je nejlidnatějším obvodem Libereckého kraje
- hustota osídlení je 242 obyvatel na km²

Tab. A.2.1.: Základní charakteristika obcí ORP Liberec

název obce/města	status	obvod SÚ	počet obyvatel (31.12.2009)	rozloha	územní plán	
				(ha)	stav	datum
Liberec	SM/O III	Liberec	101625	10 610	schválen	25.6.2002
Dlouhý Most	O I		775	444	schválen	10.1.2001
Jeřmanice	O I		449	437	schválen	5.1.2000
Šimonovice	O I		713	719	schválen	10.10.2003
Stráž nad Nisou	O I		2099	453	schválen	25.10.2001
Hodkovice nad Mohelkou	M II	HODK	2845	1 350	schválen	1.11.1997
Český Dub	M II	Český Dub	2843	2 257	schválen	14.9.2000
Světlá pod Ještědem	O I		931	1 319	koncept	x
Proseč pod Ještědem	O I		292	830	schválen	8.5.2009
Bílá	O I		837	2 636	návrh	x
Všelibice	O I		532	1 843	schválen	18.3.2004
Hlavice	O I		213	827	urb. studie	x
Cetenov	O I		111	605	návrh	x
Osečná	M I	Osečná	1093	2 806	schválen	27.12.2000
Janův Důl	O I		136	455	schválen	28.3.2002
Křížany	O I		776	2 855	schválen	18.12.2006
Zdislava	O I		306	980	zadání	x
Jablonné v Podještědí	M II	JABL	3808	5 785	schválen	29.11.2004
Janovice v Podještědí	O I		80	634	schválen	24.9.2010
Hrádek nad Nisou	M II	Hrádek nad nisou	7642	4 854	schválen	27.1.1998
Chotyně	O I		904	904	schválen	23.7.2009
Rynoltice	O I		766	1 771	schválen	23.2.2005
Chrastava	M II	Chrastava	6123	2 746	schválen	26.10.1998
Nová Ves	O I		808	1 234	schválen	19.7.2000
Mníšek	O I		1324	2 544	schválen	28.5.2002
Oldřichov v Hájích	O I		634	1 625	schválen	13.12.2000
Kryštofovo údolí	O I		291	1 732	schválen	7.7.2003
Bílý Kostel nad Nisou	O I		894	2 573	schválen	27.5.2002
CELKEM ORP Liberec	X		X	139 850	57 828	X

Zdroj: ČSÚ (počet obyvatel k 31.12.2009), databáze SÚÚP ORP Liberec Li

Vysvětlivky:

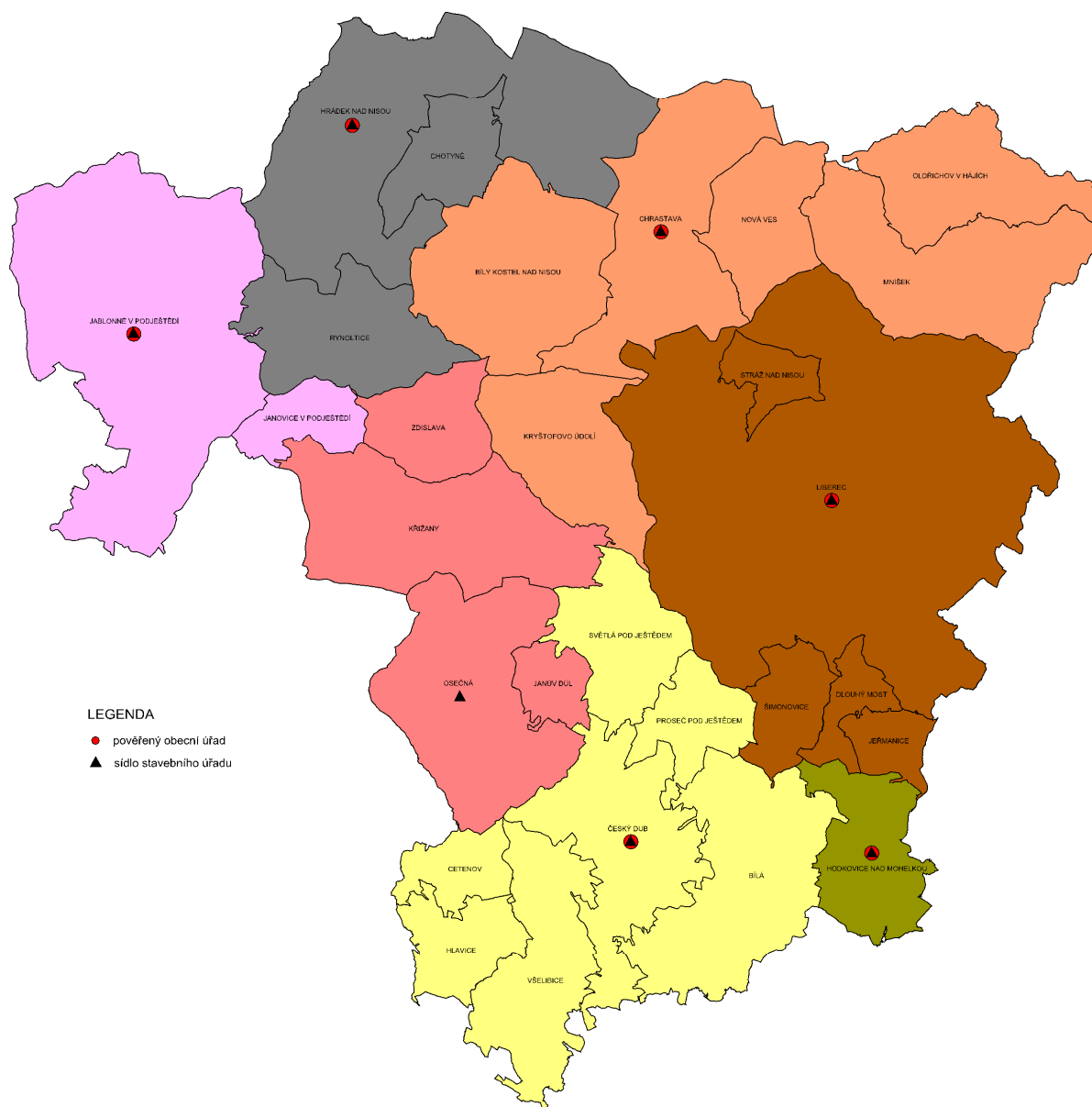
SM/O III – statutární město/obec s rozšířenou působností

M II – město s pověřeným úřadem

M I – město

O I – obec

PŮSOBNOST ORP LIBEREC

Obr. A. 2.1: Obce SO ORP Liberec a jejich příslušnost k obvodům se stavebním úřadem a pověřeným obecním úřadem

Řešené území je zvláště pro hodnocení kvality jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území nehomogenní. Je zde vysoce urbanizované území v liberecké aglomeraci a na druhou stranu rozsáhlé takřka neobydlené zalesněné horské a podhorské území. Pro potřeby ÚAP nebyly apriori vymezeny žádné regiony, na základě hodnocení RURÚ byly pouze vytipovány lokality s podobnou charakteristikou.

A.3 ŠIRŠÍ VZTAHY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Území ORP Liberec je součástí Libereckého kraje, který zahrnuje území 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Liberecký kraj je společně s Královéhradeckým a Pardubickým krajem součástí regionu NUTS II Severovýchod o rozloze 12 440 km² a s počtem 1 488 168 obyvatel (k 31.12.2006).

Severní část území ORP Liberec tvoří státní hranici ČR s Německem (Sasko) a Polskem (Dolnoslezské vojvodství). Z východu a západu je ORP Liberec obklopena SO ORP Libereckého kraje z jihu pak SO ORP Mnichovo Hradiště, které spadá do Středočeského kraje.

Po přistoupení k Schengenskému protokolu a otevření státních hranic se území ORP Liberec dostává do relativně výhodnější polohy v blízkosti rozvíjejících se hlavních evropských tahů a to zejména dopravního koridoru Dresden – Wrocław, kam navazuje rozvojová a dopravní osa Liberec – Hrádek nad Nisou – Bautzen. Příhraniční poloha přináší výhody v podobě mezinárodní kooperace, která se úspěšně rozvinula v rámci příhraničního komunálního sdružení Euroregionu Nisa. V rámci tohoto sdružení bylo realizováno nebo podpořeno mnoho rozvojových projektů v pohraničí. Další významným dopravním koridorem, který si zaslouží pozornost a je také sledován v PÚR ČR 2008 je železniční (multifunkční dopravní) koridor Praha – Turnov – Liberec – Frýdlant - Zawidów (plosko)t – Liberec – Turnov – Mladá Boleslav – Milovice – Lysá nad Labem – Praha

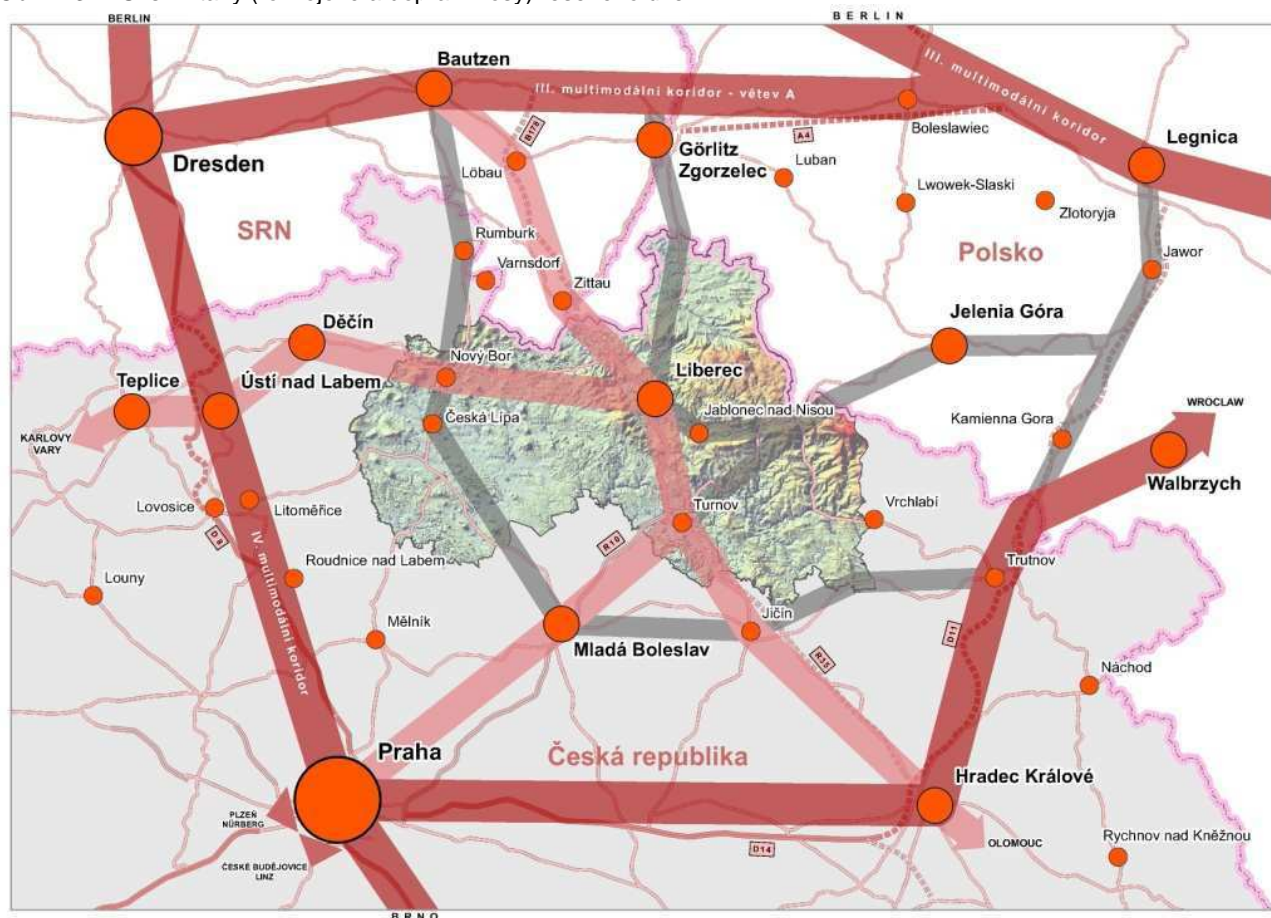
V prostoru severu Čech, východní části Saska a jihozápadní části Polska lze identifikovat rozvojové osy evropského významu (makroregionální) v území podél trasy dálnice A4, A17 a D8, které kopírují evropské multimodální koridory III. a IV. (viz mapa širších vztahů ze ZÚR LK obr.A.3.1) a republikové osy s mezinárodním přesahem (mezoregionální), které tyto koridory propojují (v Libereckém kraji území podél rychlostních silnic R35 a R10 a silnice I/13 na Ústí nad Labem).

Význam těchto „příček“ vzroste po dobudování dálnice D11, resp. rychlostní silnice R11 od Hradce Králové přes Jaroměř, Trutnov a Královec do Polska (nové propojení na Wrocław) a silnice R35, (I/35), která bude napojena prostřednictvím spolkové silnice B178 na dálnici A4 a dobudování silnice I/13 směrem na Děčín a Ústí n/L s napojením na dálnici D8.

Přes území ORP Liberec směřuje od Frýdlantu a dále k severu do Polska přeshraniční osa sledující silnici I/13 (záměry na její úpravy) a celostátní železniční trať (železniční koridor KD1 pro kombinovanou dopravu – viz výše) s napojením v prostoru Zgorzelce na III. multimodální koridor - větev III.A. Rozvojová osa má zásadní význam pro posílení atraktivity území a možný rozvoj ekonomických aktivit na území ORP Liberec.

Z hlediska dopravních a s tím souvisejících ekonomických a rozvojových vazeb s „vnitrozemím“ má pro ORP Liberec největší význam rychlostní silnice R35 do Turnova, která dále pokračuje jako silnice R10 na Prahu. Druhou významnou dopravní tepnou spojující Liberecký a Ústecký kraj je silnice I/13. Problematické zůstává dopravní spojení na Hradec Králové – nebylo zatím dosaženo politické shody pro umístění jednoho koridoru komunikace R35 přes CHKO Český Ráj a tak výstavba je zatím v nedohlednu. V rámci Libereckého kraje má poté velký význam spojení mezi městy Liberec a Jablonec nad Nisou komunikací I/14. V posledních letech je po etapách budováno zkapacitnění této komunikace. Dobré dopravní spojení je v rámci Libereckého kraje vzhledem k silným ekonomickým a sociálním vazbám obou měst zcela zásadní.

Obr. A.3.1: Širší vztahy (rozvojové a dopravní osy) řešeného území

Zdroj: ZÚR LK, SAUL 2007

A.4 VZTAH K NADŘAZENÉ ÚPD A ROZVOJOVÝM DOKUMENTŮM

ZÚR Libereckého kraje

Do současnosti nebyla dokumentace ZÚR schválena. Stručný postup pořízení je uveden níže.

V roce 2001 rozhodlo Zastupitelstvo LK o pořízení Územního plánu velkého územního celku LK (dále jen ÚP VÚC LK). V konceptu tohoto ÚP VÚC byly řešeny vazby nadmístního významu, tj. takové, které rozsahem, významem nebo důsledky zasahují nebo ovlivňují podmínky využívání území více obcí a dále vazby mezikrajské a mezinárodní. Proces pořizování ÚP VÚC LK byl z důvodu nabytí účinnosti nového stavebního zákona, kde je vymezen nový typ ÚPD kraje a to zásady územního rozvoje (ZÚR), zastaven a transformován do procesu pořizování ZÚR LK. Aktualizované zadání ZÚR LK bylo zastupitelstvem LK schváleno dne 19. 12. 2006. ÚAP LK (8/2008) věcně vycházely z výstupů procesu pořizování ÚP VÚC LK (průzkumy a rozборы, koncept), z aktualizovaného zadání ÚP VÚC LK, krajských rozvojových dokumentací, zejména ze Strategie rozvoje Libereckého kraje a Programu rozvoje Libereckého kraje, dalších dílčích oborových koncepcí a z návrhu ZÚR LK.

Nová dokumentace ÚAP LK (2010) aktualizuje ÚAP LK (8/2008) zejména o nové údaje o území poskytnuté ve smyslu stavebního zákona od poskytovatelů údajů a o poznatky z procesu pořizování ZÚR LK.

ÚAP Libereckého kraje 2010

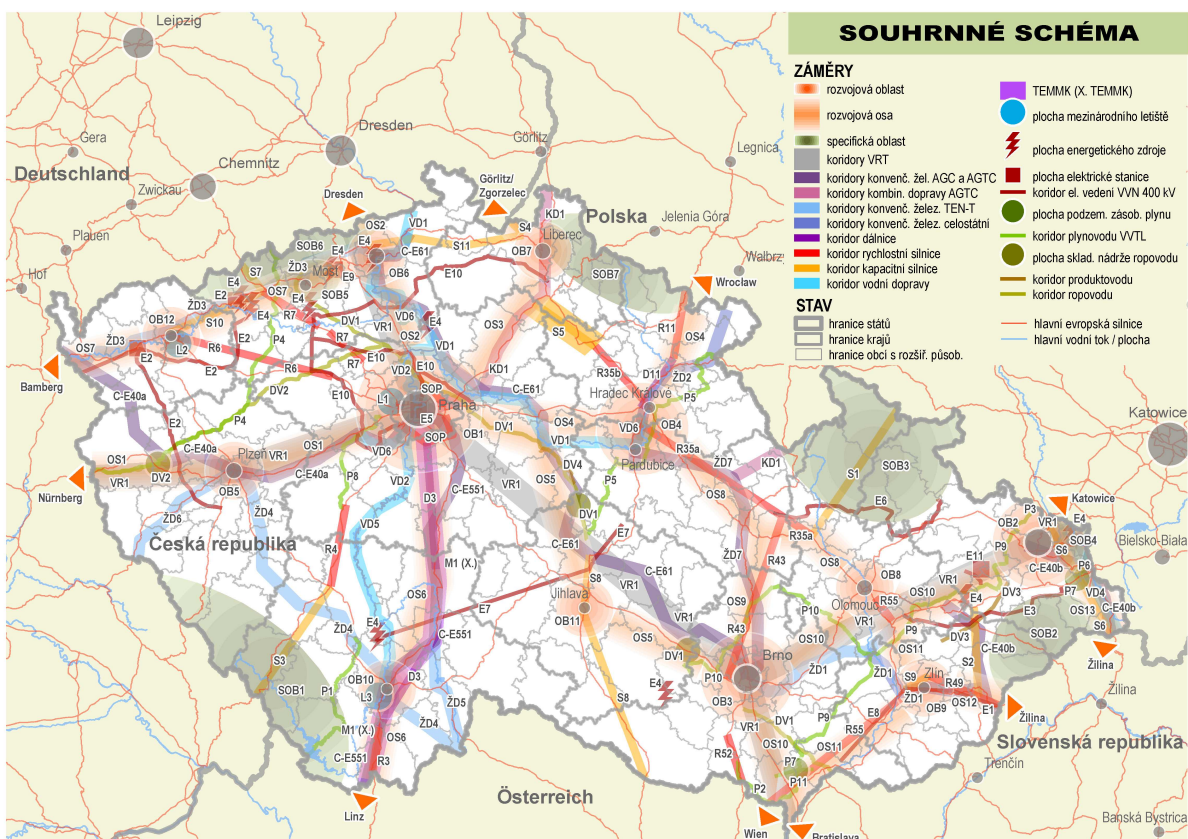
ÚAP ORP Liberec vychází z dokumentace ÚAP LK, především v části PRURÚ je vazba na nadřazenou dokumentaci, v které jsou zohledněny všechny poznatky z procesu pořizování ZÚR LK, velmi silná. Bylo dbáno především o to, aby z ÚAP LK 2010 byly převzaty všechny:

- Záměry na provedení změn v území mající význam pro ÚAP (ÚPD) obcí
- Vymezené rozvojové oblasti a osy
- Hodnoty území

• **Politika územního rozvoje**

Z politiky územního rozvoje byly do dokumentace ÚAP ORP Liberec převzaty vymezené rozvojové oblasti a osy, specifické oblasti a koridory dopravní a technické infrastruktury. Území ORP Liberec se týká:

- rozvojová oblast Liberec **OB7** (Liberec a okolí)
- rozvojová osa **OS3** Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko – (-Görlitz/Zgorzelec)
- Specifická oblast Krkonoše – Jizerské hory **SOB7** (Oldřichov v Hájích, Mníšek)
- Koridor **KD1** pro kombinovanou dopravu v rámci dohod AGTC ve vymezení C65 [Zawidów] – Frýdlant – Liberec – Turnov – Mladá Boleslav – Milovice – Lysá nad Labem – Praha
- koridor kapacitní silnice **S4** pro kvalitnější napojení na SRN a dálnici A4 v územním vymezení Bílý Kostel – Hrádek nad Nisou – hranice ČR/SRN
- koridor kapacitní silnice **S5** pro zkvalitnění spojení Hradec Králové – Liberec v úseku R10/R35 v rámci TEN-T Mnichovo Hradiště/Rádelský Mlýn – Libice
- koridor kapacitní silnice **S11** pro převedení zvýšeného dopravního zatížení mezi Ústeckým a Libereckým krajem, a to také ve vztahu k příčným spojením se Svobodným státem Sasko v úseku D8 – Děčín – Česká Lípa – Svor – Bílý Kostel nad Nisou – Liberec – R35, plochy veřejných logistických center i v regionu Liberecka bez přesnějšího územního vymezení.
- elektroenergetický koridor **E10** pro vedení 400 kV Výškov – Chotějovice – Babylon a dále zdvojení stávajících vedení 400 kV v trasách V450 Výškov – Babylon a V451 Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic

Obr. 1 Souhrnné schéma v Návrhu PÚR 2008.
Zdroj: Návrh PÚR ČR 2008

B EKONOMICKÝ PILÍŘ

B.1 EKONOMICKÁ ZÁKLADNA A POTENCIÁL ÚZEMÍ

Území SO ORP Liberec lze obecně charakterizovat jako oblast se silným postavením zpracovatelského průmyslu. V jižních částech SO ORP má dosud silné postavení i zemědělská výroba. Kombinace silného postavení zpracovatelského průmyslu (tedy sekundárního sektoru) a zemědělství (primárního sektoru) s sebou přináší hrozbu vzniku strukturální nezaměstnanosti. V souladu s obecným vývojem odvětvové struktury hospodářství v západní Evropě lze předpokládat, že podíl zpracovatelského průmyslu a zemědělství na celkové zaměstnanosti bude klesat. V absolutních hodnotách proto nelze předpokládat další růst těchto dvou sektorů. Příležitosti pro vznik nových pracovních míst je třeba hledat v terciárním sektoru, tedy v oblasti služeb. Liberec a přilehlé obce disponují vhodnými přírodními podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu (letní, zimní sporty, agroturistika, lázeňská turistika apod.), který je třeba podporovat.

B.1.1 Struktura ekonomické základny

Z přehledu podnikatelských subjektů na území SO ORP je patrné, že téměř třetina subjektů se zabývá průmyslovou výrobou, zhruba desetina podniká ve stavebnictví a necelá dvě procenta se věnují zemědělské výrobě. Ve službách, ať již veřejných nebo komerčních, působí asi 57 % ekonomických subjektů. Statutární město Liberec se na celkovém počtu ekonomických subjektů podílí téměř 75 %, což dokládá jeho dominantní pozici v rámci SO ORP.

Z hlediska právní formy převažují fyzické osoby podnikající na základě živnostenského nebo jiného oprávnění, jejichž podíl na celkovém počtu subjektů činí více než 77 %. Jedná se většinou o drobné podniky bez zaměstnanců působící ve sféře služeb a drobných řemesel. Další významnou skupinu představují obchodní společnosti s podílem necelých 11 %, z nich jsou nejčetnější společnosti s ručením omezeným. Ačkoli z hlediska celkového počtu podnikatelských subjektů převažují drobné a malé podniky fyzických osob, je třeba poznamenat, že z pohledu dopadu na celkovou zaměstnanost a tvorbu přidané hodnoty jsou rozhodující velké podniky, které mají zpravidla formu právnické osoby.

Většina ekonomických subjektů má sídlo v krajském městě Liberci, jedná se téměř o 79 % všech subjektů. Ukazuje to na dominantní postavení Liberce v celém správním obvodu ORP.

Tab. B.1.1: Přehled podnikatelských subjektů na území SO ORP Liberec

Podle převažující činnosti	ORP Liberec	z toho Liberec
Zemědělství, lesnictví, rybolov	1 121	404
Průmysl	22 225	14 929
Stavebnictví	7 106	5 335
Doprava a spoje	3 947	3 024
Obchod, prodej, opravy, pohostinství	10 616	8 245
Ostatní obchodní služby	5 423	4 674
Veřejná správa, obrana, povinné soc.pojištění	3 804	2 913
Školství a zdravotnictví	7 559	6 238
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	3 819	3 187
Podle právní formy podnikání		
Fyzické osoby - živnostníci	32 005	25 476
Samostatně hospodařící rolníci a zem. podnikatelé	1 123	391
Veřejné obchodní společnosti	250	215
Komanditní společnosti	13	10
Společnosti s ručením omezeným	3 960	3 386
Akciové společnosti	195	168
Družstva	180	160
Státní podniky	12	10
Příspěvkové organizace	143	97
Ostatní právní formy	3 472	29 913
Celkem	41 353	32 643

Zdroj: ČSÚ

B.1.2 Charakteristika hospodářských odvětví a jejich rozmístění

CHARAKTERISTIKA HOSPODÁŘSKÝCH ODVĚTVÍ

ZEMĚDĚLSTVÍ, ZEMĚDĚLSKÉ HOSPODAŘENÍ

Zemědělství je v SO ORP Liberec ovlivněno jeho horským charakterem s převahou méně úrodných pozemků pro zemědělské hospodaření a limity ochrany přírody a krajiny. Zemědělská půda zaujímá 46,7% rozlohy ORP Liberec, přičemž nejkvalitnější půda I. a II. třídy ochrany tvoří 46,2 % zemědělského půdního fondu (dále jen ZPF). Bližší informace o ZPF jsou v kapitole D.3. Z výše uvedeného vyplývá, že zemědělské hospodaření není pro většinu řešeného území nosným oborem. Výjimku tvoří JZ část řešeného území, kde práce v zemědělství představuje často jedinou pracovní příležitost v místě.

Současné zemědělské hospodaření je ovlivněno zejména danými přírodními podmínkami. Nejkvalitnější půdy a klimatické podmínky jsou v JZ části řešeného území a v oblasti Žitavské pánve (okolí Hrádku n.N.).

Asi 1/3 zemědělské půdy v řešeném území je zařazena do výrobní oblasti B1 bramborářské a stejně zhruba 1/3 do oblasti B2 Bramborářské, dalších zhruba 20% spadá do Bramborářsko-ovesné výrobní oblasti. Zbývá část řešeného území je zařazena do horských oblastí H1 (k.ú. Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Rozstání pod Ještědem, Rašovka, Záskalí, Hluboká u Liberce, Pilínkov, Starý Harcov, Kateřinky, Fojtka) a H2 (Rudolfovo) Ve srovnání s Libereckým krajem se zde tedy nevyskytují neúrodnější oblasti řepařské (v kraji tvoří 13 % rozlohy), je zde vyšší zastoupení oblastí bramborářských (zde asi 87 %, v LK 75 %) a vyšší zastoupení oblastí horských (v LK 7 %).

Kromě přírodních podmínek je zemědělské hospodaření výrazně ovlivněno zejména podmínkami odbytu a zpracovávání – podnikatelský záměr konkrétního subjektu v druzích pěstovaných komodit je tak jednoznačně diktován situací na trhu a možností dotací z tuzemských, příp. zahraničních (EU) zdrojů. Tyto ekonomické podmínky ovlivňují i způsob a intenzitu využívání (resp. nevyužívání) pozemků ZPF, kdy tyto skutečnosti výrazně ovlivňují souhrnné statistické údaje, které jsou v jednotlivých sledovaných obdobích i značně rozdílné. Přehled o množství pěstovaných komodit a o příslušných výměrách v řešeném území nejsou k dispozici, rovněž tak příslušné údaje o ostatních komoditách pěstovaných na zahradách a v ovocných sadech (zelenina, ovoce).

Současné způsoby a intenzitu zemědělského hospodaření v řešeném území ilustrují společensko-ekonomické poměry po roce 1989, zejména nové vlastnické vztahy k půdě a všeobecné podmínky pro podnikání v oboru, které v zemědělské prvovýrobě poskytují nízkou konkurenceschopnost zemědělců na trhu s komoditami. Důsledkem těchto změn je existence místně ladem ležící orné půdy a zanedbaných travních porostů. V posledním desetiletí došlo k restrukturalizaci a značnému útlumu zemědělské činnosti, s podstatným vlivem na krajinu. Strukturální změny projevované v destrukci zemědělské výroby (živočišné i rostlinné) se promítly do struktury zemědělských pozemků (viz kap. D.3.). Současný vysoký podíl trvalých travních porostů a „sezónně“ zatrávněné orné půdy vytváří předpoklady pro živočišnou výrobu (chov hospodářských zvířat, především skotu, též koz a ovcí).

SUBJEKTY ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBY

Zemědělská výroba je zastoupena ve všech obcích SO ORL Liberec. Plochy (areály) zemědělské výroby jsou zobrazeny v grafické části – Výkres hodnot území.

Tab. B.1.2. Podnikající subjekty v zemědělství, lesnictví a rybolovu

OBEC	Počet podnikatel. subjektů v zem., lesnictví, rybolovu	Z toho zem.podnikatelé – fyzické osoby
Bílá	24	9
Bílý Kostel nad Nisou	13	5
Cetenov	5	4
Český Dub	39	18
Dlouhý Most	6	1
Hlavice	6	4
Hodkovice nad Mohelkou	22	2
Hrádek nad Nisou	38	9
Chotyně	6	2
Chrastava	41	15
Jablonné v Podještědí	38	12

OBEC	Počet podnikatel. subjektů v zem., lesnictví, rybolovu	Z toho zem.podnikatelé – fyzické osoby
Janovice v Podještědí	3	1
Janův Důl	3	1
Jeřmanice	2	2
Kryštofovo Údolí	3	1
Křižany	23	12
Liberec	327	42
Mníšek	12	5
Nová Ves	8	3
Oldřichov v Hájích	10	x
Osečná	17	7
Proseč pod Ještědem	10	6
Rynoltice	12	2
Stráž nad Nisou	14	1
Světlá pod Ještědem	13	7
Šimonovice	12	3
Všelibice	27	14
Zdislava	4	3
CELKEM	738	190

Zdroj: ČSÚ data k 31.12.2009

Nejvýznamnější subjekty zemědělské výroby působící v SO ORP Liberec jsou:

1. Agro Bílá a.s.
 - a. Základní údaje: sídlo Bílá, počet zaměstnanců 56
 - b. Působnost: Bílá, Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou
 - c. Činnost: Rostlinná výroba (1230ha), živočišný výroba (400dojnic, 230 prasat, 400ks mladý dobytek), textilní výroba
2. Agro Chomutice a.s.
 - a. Základní údaje: sídlo Chomutice (okres Jičín), počet zaměstnanců (100-199)
 - b. Působnost: Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně
 - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba, myslivost, prodej pohonných hmot, opravy a údržba motorových vozidel, účetnické a auditorské služby, obchod
3. AGROKOMPLET 2000 Janův Důl s.r.o.
 - a. Základní údaje: sídlo Janův Důl, počet zaměstnanců (25-49)
 - b. Působnost: Janův Důl, Osečná, Světlá pod Ještědem, Křižany
 - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba, kovovýroba a zámečnické práce, zpracování plastů
4. Družstvo Borek
 - a. Základní údaje: sídlo Všelibice, počet zaměstnanců (10-19)
 - b. Působnost: Všelibice, Cetenov, Hlavice, Český Dub
 - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba, oprava zem. strojů, skladování, výroba plastů, obchod
5. Zemědělská farma KEK s.r.o.
 - a. Základní údaje: sídlo Šimonovice, počet zaměstnanců 11
 - b. Působnost: Šimonovice
 - c. Činnost: Živočišný výroba (chov mléčného skotu), obchod se zem. produkty

Kromě výše uvedených subjektů na území působí mnoho menších firem a zemědělských podnikatelů. Tito drobní živnostníci mají podstatný vliv na utváření a údržbu venkovské krajiny. Podrobnější informace o zemědělské výrobě v jednotlivých obcích jsou dostupné v příloze E3 – ekonomický potenciál obcí.

LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

LK se řadí ke krajům s vysokým podílem lesní půdy. Lesy zde zauímají v současné době 44,1 % území. SO ORP Liberec má nižší podíl lesů (41,4%), což je ale stále výrazně více, než je celorepublikový průměr (33,8%).

Lesnické hospodaření je zajišťováno na základě LHP/LHO, zpracovávané v desetiletých cyklech. Charakteristika jednotlivých LHP/LHO není v ÚAP ORP Liberec řešena.

Z hlediska majetkoprávních vztahů převažují lesy ve vlastnictví státu (Lesy ČR, s.p., Vojenské lesy a statky, s.p., Správa KRNAP), kdy lesnické hospodaření je většinou prováděno dodavatelsky. Podíl lesů v soukromém vlastnictví fyzických osob je podstatně menší (bližší údaje – viz Oblastní plány rozvoje lesů - OPRL, či jednotlivé Lesní hospodářské plány a osnovy - LHP/LHO). Subjekty spravující státní pozemky vykonávají zčásti i funkci odborného lesního hospodáře pro lesy v soukromém vlastnictví. I přes poměrně nízkou výměru lesů v soukromém vlastnictví zde existuje nepříznivá struktura v jejich výměrách, kdy početně převažují vlastníci lesních majetků menších než 1 ha (průměrná výměra je menší než 3 ha). Tento způsob vlastnictví nedává příliš předpoklady efektivnějšího zhodnocování lesní půdy (vč. důsledné a včasné sanace škůdců), i přes deklarované snahy a připravenost státu podporovat sdružování vlastníků lesa do efektivních celků.

Tab. B.1.3. Podnikající subjekty v zemědělství, lesnictví a rybolovu

Odvětví	Název firmy	Obec	Počet zaměstnanců
gumárenský těžební	Trelleborg Fluid Solutions	Hrádek nad Nisou	250-499
	Czech Republic s.r.o.		
textilní	Tarmac CZ, a.s.	Liberec	200-249
	Pískovny Hrádek a.s.		25-49
automobilový	Licolor a.s.	Liberec	50-99
	Magna Exteriors & Interiors (Bohemia) s.r.o.	Liberec	2000-2499
	Denso manufacturing Czech s.r.o.	Liberec	1500-1999
	GRUPO ANTOLIN BOHEMIA a.s.	Chrastava (přesun do Liberce)	500-999
strojní stavebnictví výroba plastů	Denso manufacturing Czech s.r.o.		1500-1999
	Monroe Czechia, s. r. o.	Hodkovice nad Mohelkou	500-999
	ArvinMeritor LVS Liberec a.s.	Liberec	250-499
	ELITEX PRODUCTION a.s.	Chrastava	100-199
	SYNER spol. s.r.o.	Liberec	250-499
	ELMARCO s.r.o.	Liberec	250-499
	ELMARCO BC a.s.		
	HPQ – Plast, s.r.o.	Český Dub	100-199

Zdroj: Ekonomický pilíř pro ÚAP SO ORP Liberec (2010)

PRŮMYSL A STAVEBNICTVÍ

SO ORP Liberec lze zařadit mezi průmyslové regiony. Hlavně krajské město Liberec a území kolem hlavních rozvojových os, jako jsou komunikace I/35 a komunikace I/13 jsou průmyslovou oblastí s dlouholetou tradicí výrobních podniků, která jsou i v současné době atraktivní pro zahraniční investory. Statutární město Liberec se na celkovém počtu ekonomických subjektů v průmyslu a stavebnictví podílí téměř 70 %, v počtu pracovních míst v tomto odvětví se dostáváme k 80%, což ukazuje na dominantní postavení Liberce v celém správním obvodu ORP. Město je centrem oblasti dojížděky s významným potenciálem disponibilní pracovní síly, nabídka je charakterizována vysokým podílem dělnických profesí.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec prošel v oblasti hospodářství během posledního desetiletí výraznými strukturálními změnami. Převážně průmyslový charakter oblasti zůstal zachován, ale mezi průmyslovými odvětvími došlo k silnému útlumu tradiční textilní výroby, což ve svém důsledku znamenalo uzavření i takových firem jako byla Textilana, a.s. Liberec. V současné době patří ve správním obvodu mezi nejvýznamnější průmyslové odvětví výroba kovodělných výrobků, strojů a zařízení, výrobků pro automobilový, textilní a plastikářský průmysl. Nelze opomenout i potravinářský průmysl, těžební průmysl a stavebnictví.

Právě výrobou dílů a příslušenství motorových vozidel se zabývají velké firmy, většinou se zahraniční účastí. Následující tabulka dává přehled nejvýznamnějších průmyslových výrobních podniků a stavebních firem v ORP Liberec.

V roce 2009 sídlilo na území ORP Liberec 91 průmyslových podniků, které zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců. ORP Liberec zaujímá v tomto směru důležité postavení v rámci Libereckého kraje, kde bylo celkem 123 takovýchto podniků.

Silná orientace průmyslu na některé sektory (jednodruhová orientace průmyslu celého ORP i kraje) – automobilový a dopravní průmysl – nese z hlediska hospodářské stability určitá rizika související se strukturálními problémy v daných odvětvích a poklesem poptávky po jejich výrobcích na domácích i světových trzích, což se potvrdilo při současné ekonomické krizi. Fungování a rozvoj největších podniků je spojen se zahraničními investory. Podniky s největším počtem zaměstnanců se koncentrují právě do zmiňovaných odvětví.

Do hospodářské základny a především průmyslové a drobné výroby některých obcí zasáhla významně blesková povodeň v srpnu 2010. Bylo zasaženo mnoho drobných podnikatelů s výrobními areály podél toků Jeřice a Lužické Nisy, pro některé firmy dá se říci byl zásah likvidační. Největší dopad ovšem mělo zastavení výroby v závodě GRUPO ANTOLIN BOHEMIA a.s., která je součástí řetězce výroby automobilů. Vzhledem k závažnosti situace bylo rozhodnuto o přesunutí výroby ze záplavového území Chrastavy do průmyslové zóny SEVER v Liberci.

SLUŽBY A OBCHOD

Terciální sektor („sektor služeb“) se podílí přibližně 50 % na HDP ORP Liberec, přičemž podíl zaměstnaných v terciálním sektoru v Liberci (53%) výrazně převyšuje stav ve většině okolních obcí. To je dáno tím, že město Liberec, jako krajské město poskytuje služby v oblasti obchodu, dopravy, bankovníctví, vzdělávání, zdravotnictví a sociálních služeb, cestovního ruchu širokému okolí a většina specializovaných služeb jako je poradenství a právní služby je k dispozici pouze zde.

Rozvoj služeb a posilování jejich významu je nedílnou součástí ekonomického růstu a důrazu na znalostní a inovační ekonomiku. Zejména posílení vysokého školství tvoří základ pro prohlubování kvality služeb a růst nejen terciálního (případně kvartérního) sektoru hospodářství.

Z sektoru služeb má v řešeném území z pohledu ekonomiky největší význam obchod a doprava. Velká nákupní centra v ORP Liberec najdeme pouze v Liberci, ve větších městech, jako je Hrádek nad Nisou a Chrastava jsou k dispozici diskontní prodejny. V roce 2008 bylo v Liberci k dispozici okolo 114 000 m² prodejních ploch a toto číslo se do dneška ještě zvýšilo. Ze závěrů Průzkumů a rozborů ÚP města Liberec (3/2008) vyplývá, že poptávka a využívání obchodní vybavenosti v Liberci je téměř nasycena a další výrazná expanze obchodních center se neočekává.

Pro rozvoj všech obcí je dále velice významný cestovní ruch. Ostatní z pohledu soudržnosti obyvatel velice důležité veřejné služby se prolínají s vymezením občanského vybavení a proto je o nich pojednáno v kapitole C.3.

CESTOVNÍ RUCH A REKREACE

Cestovní ruch patří mezi nepostradatelné dynamické faktory regionálního rozvoje i celé ekonomiky, jehož úloha neustále roste. Rozvoj cestovního ruchu má značný vliv na prosperitu měst a obcí v regionu ve všech oblastech. Přínosem je vznik nových pracovních příležitostí v zařízeních cestovního ruchu, podpora rozvoje standardních služeb a obchodu, což přináší koupěschopnou poptávku. Rozvoj cestovního ruchu vytváří tlak na investice do infrastruktury a na zvyšování péče o vzhled města, což opět vede k tvorbě pracovních příležitostí, ke zvyšování daňových příjmů a k řadě dalších pozitivních efektů.

Liberec a přilehlé obce disponují vhodnými přírodními podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu (letní, zimní sporty, agroturistika, lázeňská turistika apod.), který je třeba podporovat. Samotné město Liberec má dostatečné zázemí hodnot i zařízení pro cestovní ruch a sportovní vyžití obyvatel a návštěvníků. O cestovním ruchu je více pojednáno v samostatné kapitole C.4.

ROZMÍSTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH AKTIVIT

Největší koncentrace podnikatelských aktivit i zahraničního kapitálu je v Liberci a jeho okolí, případně v místech s tradiční průmyslovou výrobou. Liberec disponuje dvěma průmyslovými zónami o rozsahu cca 120 a 60 ha, což vzhledem k vazbám na výzkum a vývoj a VŠ dává šanci na získání dalších velkých investic v oblasti výroby. Ostatní města rozsahem nabízených ploch a dalším nabízeným zázemím (pracovní síly, služby atd.) mohou uspokojit spíše střední a menší investory.

Vzhledem k významnosti Liberce z hlediska podnikatelských aktivit je této lokalitě věnována zvláštní pozornost. O lokalizaci rozsáhlých průmyslových areálů rozhodovalo v 19. a na počátku 20.století využití volných ploch podél vodních toků z důvodu potřeb vody zejména pro textilní průmysl (možnost získání levné energie ve vodních elektrárnách v Kateřinském údolí, dolním centru, údolí Nisy směrem na Rochlici a Vratislavice n/N atd.) a využití blízkosti železničních tratí. Po 2.světové válce byl akceptován princip lokalizace výrobních podniků, skladů, drobných provozů a technických základen do specializovaných

výrobně technických území (princip separace urbanistických funkcí), což vedlo k soustředění pracovišť na volné plochy v pásu pod Ještědem v západní části města (Ostašov, Karlínky, Františkov, Dolní Hanyčov, Doubí) a k výstavbě rozsáhlých obytných komplexů ve východní části města s pracovními příležitostmi pouze v obchodu, službách a školství. Obecně vývoj v posledních desetiletích spěje od předchozí roztržitosti výrobních ploch v promíšení s bydlením k formování ucelených průmyslově–servisních okrsků. Pro tento proces jsou nejlepší urbanistické podmínky v západní části města, kde je dnes soustředěna většina průmyslových ploch a středních a velkých výrobních subjektů ve městě. Hlavní rozvoj hospodářské základny města v současné době probíhá ve dvou průmyslových zónách (Doubí–Jih, Růžodol I–Sever). V souladu s obecným vývojem odvětvové struktury hospodářství v západní Evropě nelze očekávat výrazné posílení průmyslové výroby, z čehož vyplývá, že se snižuje potřeba na vymezení nových výrobních areálů, průmyslových zón. V současné době jsou specifickým problémem opuštěné areály výrobních podniků, nebo areály nevhodně umístěné (přírodní nebo technické limity), které je potřeba řešit nástroji územního plánování.

Zcela novým fenoménem přelomu tisíciletí jsou společensko-zábavní střediska, tzv. centra volného času (př. Centrum Babylon v Liberci), která integrují funkce obchodní, společensko-zábavní, tělovýchovné a nevyhýbají se i novým formám CR, jako je např. kongresová turistika. Tyto aktivity jsou jednou z možností, jak využít opuštěné staré výrobní areály v intravilánech měst, tzv. „brownfields“. O brownfields je pojednáno v samostatné podkapitole.

Přehled výměr ploch výroby v ORP Liberec dává následující tabulka B.1.4. Jejich rozmístění pak schematická mapa Obr. B.1.1.

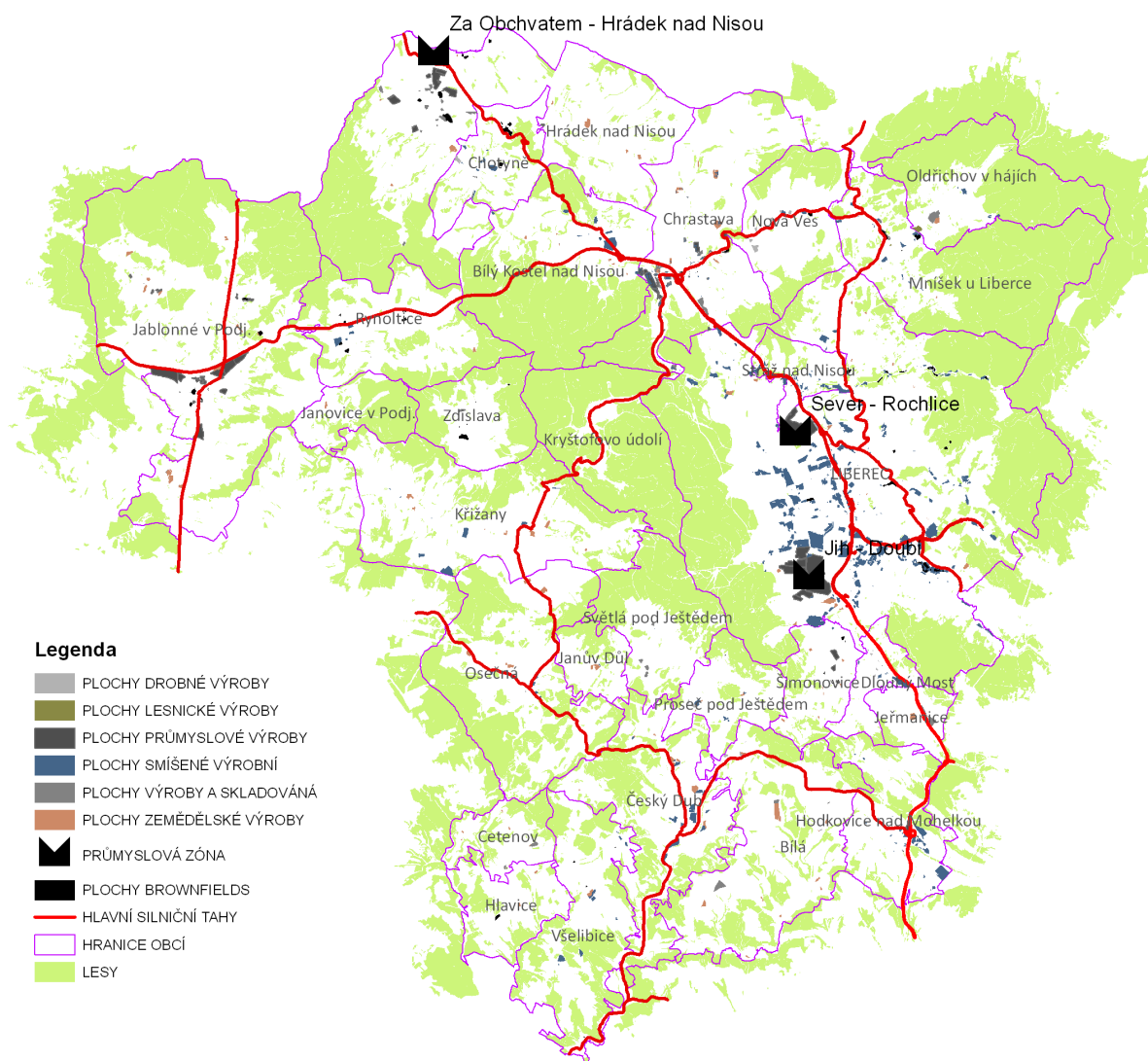
Tab. B.1.4.: Plochy výroby a jejich kategorie v obcích SO ORP Liberec

OBEC název	KATEGORIE PLOCH VÝROBY - výměra v m ²						CELKEM
	VZ	V	VP	VD	SO	SV	
Bílá	155782	0	0	49988	0	0	205770
Bílý Kostel nad Nisou	29023	0	0	0	0	72202	101225
Cetenov	11604	0	0	578	0	2568	14750
Český Dub	87247	0	0	0	0	204868	292115
Dlouhý Most	0	0	0	16474	0	6278	22752
Hlavice	14532	0	0	0	0	0	14532
Hodkovice nad Mohelkou	0	0	34002	0	0	223846	257848
Hrádek nad Nisou	136241	0	360627	0	0	145402	642270
Chotyně	0	11824	0	26728	0	78441	105169
Chrastava	152413	228814	229439	0	0	170222	780888
Jablonné v Podještědí	182024	98540	144825	0	0	0	425389
Janovice v Podještědí	15336	0	0	0	0	0	15336
Janův Důl	30616	0	0	0	0	730	31346
Jeřmanice	32464	0	0	0	0	0	32464
Kryštofovo Údolí	0	0	0	0	0	0	0
Křižany	90233	0	0	161585	0	0	251818
Liberec	158128	0	1667145	13037	0	6261728	8100038
Mníšek	7083	12950	22451	15722	0	83642	141848
Nová Ves	0	0	0	70877	0	35082	105959
Oldřichov v Hájích	60598	87598	0	0	8181	29438	185815
Osečná	92165	0	0	0	0	31247	123412
Proseč pod Ještědem	13738	0	0	33429	30131	3732	81030
Rynoltice	29248	0	0	0	0	66750	95998
Stráž nad Nisou	3760	0	0	0	0	202411	206171
Světlá pod Ještědem	0	0	0	1736	583	0	2319
Šimonovice	5286	0	59807	0	0	4340	69433
Všelibice	23229	0	0	0	0	107705	130934
Zdislava	0	0	0	0	0	35059	35059
CELKEM	1174968	439726	2518296	390154	38895	7765691	12471688

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

Vysvětlivky: VZ – zemědělská výroba, V – plochy výroby a skladování (bez rozlišení), VP – průmyslová výroba, VD – drobná výroba, SO výroba smíšená s bydlením, SV – výroba smíšená bez bydlení

PLOCHY VÝROBY, PRŮMYSLOVÉ ZÓNY A BROWNFIELDS V ORP LIBEREC

Obr. B.1.1: Rozmístění ploch výroby, průmyslových zón a lokalit brownfields v ORP Liberec

VÝZNAMNÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY

Centrum pro regionální rozvoj ČR (dále jen CRR ČR) vede na svých internetových stránkách v Regionálním Informačním Servisu databázi o průmyslových zónách (dále jen PZ). V této databázi byly v červnu 2009 zaneseno pro ORP Liberec 3 PZ z celkového počtu 161 PZ v ČR (informace CRR ČR k 11/2007). Základní charakteristika těchto PZ v ORP Liberec je v tab. B.2.5.

Tab. B.2.5. Významné průmyslové zóny v ORP Liberec

Název	Obec	Plocha (ha)	Funkční náplň	Využití
Hrádek nad Nisou - Za Obchvatem (Oldřichovská)	Hrádek nad Nisou	40 (využitel. 30)	servisní zóna - lehká průmyslová výroba	nevyužívaná
Liberec - průmyslová zóna Jih-Doubí	Liberec	125	výroba stavebních a obráběcích strojů, izolačních materiálů, autodoplňků, kuchyňského vybavení, spedice, datové a telekomunikační služby, logistika	plně využita
Obchodní a průmyslová zóna Liberec Sever - Růžodol	Liberec	67	obchod, služby, obch. domy, hypermarkety, prodejní sklady, integrované zařízení pro vědu a výzkum, samostatné stavby a areály pro prům. výrobu, provozovny drobné/řemeslné výroby a služeb, sklady a skladovací plochy	využito 85 %

Zdroj: ÚAP LK 2010 (CRR ČR 11/2007, ÚÚP 6/2009)

Poznámka: nevyužívané PZ jsou záměry v různém stádiu realizace a zapracování v ÚPD

Z tab. B.2.5. je zřejmé, že označení PZ je zavádějící, neboť v PZ se neodehrává pouze průmyslová výroba, ale často se jedná i o jiné ekonomické aktivity. Z tohoto důvodu jsou zde PZ pojednány samostatně a nejsou subčástí ploch výroby.

LOKALITY TYPU BROWNFIELDS

Brownfield je urbanistický termín označující opuštěná území s rozpadajícími se obytnými budovami, nevyužívané dopravní stavby a nefunkční průmyslové zóny. Vyznačují se často obrovskými rozměry a negativními sociálními jevy (bezdomovectví, krádeže kovů) a ekologickou zátěží. Účelem územního plánování je tyto lokality zmapovat a navrhnout jejich nové využití. Lokality brownfields jsou zvláštním případem plochy k obnově nebo opětovnému způsobu využití znehodnoceného území (přestavbové plochy), které se vyznačují skutečně funkčně nevyužívaným opuštěným územím. Do této kapitoly jsou zařazeny pouze nevyužívané výrobní areály.

Na území ORP Liberec se nachází celá řada nevyužívaných výrobních areálů. Vzhledem k ústupu zemědělské výroby jsou v řadě obcí venkovského charakteru opuštěné zemědělské statky. V průmyslové oblasti je celá hospodářská základna Liberecka charakterizována velkým počtem málo nebo vůbec nevyužívaných textilních, strojírenských, potravinářských, zemědělských a zčásti i stavebních areálů. Jejich využití v budoucnu je však s ohledem na jejich většinou nízkou, případně obtížně využitelnou technickou a technologickou úroveň a často velmi špatný stavební stav problematické a v řadě případů nereálné. Příkladem může být Liberec, kde plochy výrobních objektů z 18.- 19.století ve stísněném údolí Černé Nisy v Kateřinkách jsou zcela nevhodné pro současné výrobní technologie (špatná dopravní dostupnost, omezené možnosti dalšího plošného rozvoje, složitý terén pro přístup v zimním období a blízkost chráněné krajinné oblasti Jizerské hory). Předpokládané využití pro různé druhy jednodušších činností jako jsou služby a drobné podnikání, popř. částečný návrat k rekreačnímu či spíše turistickému využití.

Počet brownfields (nevyužívaných nebo neefektivně využívaných lokalit) se v regionu neustále mění, některé lokality jsou buď odstraněny nebo v lepším případě již zrevitalizovány. Jiné naopak postupem času vznikají např. ukončením podnikatelské činnosti. Z tohoto důvodu je nezbytné zmapované lokality brownfields neustále aktualizovat. V rámci aktualizace ÚAP 2010 bylo provedeno dotazníkové šetření na všech obcích, kde jedním z dotazů bylo určení výskytu brownfields v obci. Tyto údaje byly konfrontovány s výstupy z průzkumu území v roce 2008 a s databází brownfields Libereckého kraje, kterou pro KÚLK spravuje Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o. (dále jen ARR).

Dle databáze brownfield Libereckého kraje se v ORP Liberec nachází celkem 49 lokalit z toho 26 ploch výroby. V databázi ÚAP SÚÚP je evidováno 174 ploch typu brownfields, mezi kterými je 48 opuštěných výrobních areálů. Všechny lokality jsou zobrazeny v grafické části.

B.1.3 Ekonomický potenciál obcí

Pro lepší charakteristiku hospodářské základny jednotlivých obcí v SO ORP Liberec a především vyhodnocení ekonomického potenciálu obcí byla oslovena Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci, která vypracoval dokument „Ekonomický pilíř pro ÚAP správního obvodu obce s rozšířenou působností Liberec“. V rámci tohoto úkolu byly provedeny ekonomické analýzy obcí v ORP Liberec, které jsou ve formě pasportů obcí v příloze E.3. Závěry z tohoto dokumentu jsou použity v rozboru udržitelného

rozvoje území (RURÚ). Do této kapitoly jsou zahrnuty pouze vstupní údaje ovlivňující ekonomickou úroveň a je zde stručně popsán postup hodnocení.

VZDĚLANOST

Ekonomická úroveň je zásadně ovlivněna vzdělaností obyvatel, kterou nelze hodnotit příznivě. S výjimkou statutárního města Liberec a obcí Kryštofovo Údolí, Stráž nad Nisou a Světlá pod Ještědem je podíl obyvatelstva s vyšším a vysokoškolským vzděláním nižší než 10 %. Nejvyšší vzdělanost obyvatelstva vykazuje město Liberec, kde podíl obyvatel s vyšším a vysokoškolským vzděláním činí přes 15 %. Nejnižší vzdělanost vykazují obce Nová Ves, Janovice v Podještědí, Chotyně a Jeřmanice, kde je podíl obyvatelstva s vyšším a vysokoškolským vzděláním nižší než 4 %. Nízká vzdělanost obyvatelstva zhoršuje jeho uplatnitelnost na trhu práce a zejména v hospodářsky slabých obcích je hlavní příčinou vysoké míry nezaměstnanosti.

Tab. B.1.5: Vzdělanost za SO ORP Liberec

Kód	Název obce	Počet obyvatel	obyv 15+	bez vzdělání	ZŠ + neukonč.	vyuč+ŠŠ bez mat.	USO+ maturita	VOŠ	VŠ	nejz. vzd
563901	Bílá	805	657	0	189	269	152	9	28	10
563919	Bílý Kostel nad Nisou	773	649	3	179	309	113	15	23	7
563943	Cetenov	110	99	0	34	39	20	4	2	0
563960	Český Dub	2 841	2 425	12	645	1 026	552	63	122	5
530468	Dlouhý Most	564	453	4	115	225	72	8	18	11
564052	Hlavice	220	206	2	76	71	38	2	15	2
564061	Hodkovice n. M.	2 602	2 167	10	511	993	483	46	85	39
564095	Hrádek n.N.	7 272	5 996	39	1 833	2 662	1 123	107	184	48
564109	Chotyně	847	679	6	197	340	102	11	14	9
564117	Chrastava	5 970	4 779	18	1 330	2 112	951	83	231	54
561631	Jablonné v Podještědí	3 694	3 060	12	928	1 354	555	59	94	58
561657	Janovice v Podještědí	84	69	0	21	34	10	2	0	2
546658	Janův Důl	139	115	0	40	47	19	4	3	2
530484	Jeřmanice	310	261	4	94	98	50	2	8	5
564176	Kryštofovo Údolí	204	168	1	33	75	34	7	15	3
564184	Křižany	654	538	5	185	246	74	10	14	4
563889	Liberec	98 968	83 861	248	16 140	29 745	23 224	3 337	9 334	1 833
564231	Mníšek	1 069	884	9	213	386	194	25	42	15
546593	Nová Ves	655	544	7	181	258	62	3	10	23
564281	Oldřichov v Hájích	449	390	2	103	181	68	6	13	17
564290	Osečná	974	798	3	200	340	192	18	28	17
544345	Proseč p. J.	271	229	1	57	104	56	4	7	0
564397	Rynoltice	718	603	6	173	263	109	11	23	18
544477	Stráž n.N.	1 789	1 469	3	303	565	399	56	130	13
564427	Světlá p. J.	789	672	0	159	264	171	21	49	8
564460	Šimonovice	358	312	2	92	134	61	5	12	6
564532	Všelibice	507	420	0	135	181	71	10	18	5
564541	Zdislava	251	203	0	69	84	38	4	5	3
	CELKEM	133 887	112 706	397	24 235	42 405	28 993	3 932	10 527	2 217
	Podíl v %		100	0,35	21,50	37,62	25,72	3,49	9,34	1,97

Zdroj: ČSU, data ze SLBD 2001

Patnáct a víceletí občané tvořili v roce 2001 (SLBD) v ORP Liberec 84 % obyvatelstva. Z této skupiny obyvatelstva bylo cca 37 % vyučených, nebo se středoškolským vzděláním bez maturity. Lze s vysokou pravděpodobností předpokládat, že při novém sčítání SLBD (2011) dojde k posunu vzdělanostní struktury. Např. srovnání počtu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ČR ze SLBD v roce 1991 a SLBD v roce 2001 vykazovalo téměř 31% nárůst.

NEZAMĚSTNANOST

Z tabulky míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2009 je zřejmé, že nejvyšší míry nezaměstnanosti vykazovaly obce Zdislava, Janovice v Podještědí, Křižany, Rynoltice a Nová Ves. Nejnižší míru nezaměstnanosti měly Hodkovice nad Mohelkou, Janův Důl a Liberec. Zároveň je patrný velmi nepříznivý poměr mezi počtem uchazečů o zaměstnání a volnými místy, kdy na jedno volné místo připadlo více než 13 uchazečů o zaměstnání. Nejobtížnější situace panovala v malých obcích, kde nebyla žádná volná místa. Nejpriznivější situace byla v Liberci, kde bylo registrováno 461 volné místo.

Tab. B.1.6: Míra nezaměstnanosti v % k 31. 12. 2009

Obec	Dosažitelní uchazeči	EAO	Míra nezaměstnanosti	Volná místa
Bílá	43	393	10,90%	0
Bílý Kostel nad Nisou	42	439	9,60%	0
Cetenov	5	52	9,60%	0
Český Dub	147	1 409	10,40%	10
Dlouhý Most	42	299	14,00%	0
Hlavice	10	109	9,20%	0
Hodkovice nad Mohelkou	113	1 399	8,10%	11
Hrádek nad Nisou	442	3 816	11,60%	5
Chotyně	62	447	13,90%	1
Chrastava	385	3 073	12,50%	8
Jablonné v Podještědí	204	1 901	10,70%	2
Janovice v Podještědí	9	51	17,60%	0
Janův Důl	6	70	8,60%	0
Jeřmanice	18	163	11,00%	0
Kryštofovo Údolí	12	108	11,10%	1
Křižany	54	320	16,90%	1
Liberec	4 817	53 550	9,00%	461
Mníšek	58	579	10,00%	2
Nová Ves	51	361	14,10%	0
Oldřichov v Hájích	28	243	11,50%	1
Osečná	66	502	13,10%	1
Proseč pod Ještědem	15	132	11,40%	0
Rynoltice	56	377	14,90%	0
Stráž nad Nisou	105	974	10,80%	6
Světlá pod Ještědem	36	356	10,10%	0
Šimonovice	23	199	11,60%	0
Všelibice	23	243	9,50%	0
Zdislava	20	104	19,20%	1

Zdroj: MPSV

EKONOMICKÝ POTENCIÁL OBCÍ

Hodnocení ekonomického potenciálu SO ORP Liberec bylo provedeno pro každou obec metodou vícerozměrné analýzy. Výstupy analýz jednotlivých obcí byly agregovány dle územních sektorů, resp. celého území SO ORP Liberec.

Zdrojem dat pro hodnocení ekonomického potenciálu rozvoje byly:

- Údaje Českého statistického úřadu – 7 ukazatelů ze SBDL 2001, 19 ukazatelů aktuálních za rok 2006.
- Databáze Hospodářské fakulty Technické univerzity v Liberci <http://vyzkum.hf.tul.cz> hodnotící dynamiku hospodářského rozvoje všech obcí v ČR. [Zpracováno Hospodářskou fakultou TU v Liberci v rámci projektu MMR č. WD-30-07-1 „Inovační přístup k řešení disparit na úrovni regionů“].

Potenciál rozvoje obcí (data sledována za období 2001-2006) byl zhodnocen metodickým postupem Ekonomické fakulty (do 30. 8. 2009 Hospodářské) Technické univerzity v Liberci, více viz [RYDVALOVÁ, P., ŽIŽKA, M. Konkurenceschopnost a jedinečnost obce. 1. vyd. Liberec: TUL, 2008. ISBN 978-80-7372-423-8]:

Dle této metodiky bylo stanoveno pořadí každé obce v rámci České republiky dle osmi významných faktorů. Jedná se o vícerozměrnou analýzu, která srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru. Tento stav byl charakterizován jako hranice dynamiky rozvoje. Na základě porovnání faktoru každé obce vůči stanovené hranici dynamiky rozvoje pak byla stanovena nízká či přijatelná dynamika obce.

Použité faktory a Konkrétní výstupy hodnocení ekonomického potenciálu obcí jsou předmět RURÚ.

B.1.4 Záměry na provedení změn v území

Z ÚAP LK vyplývá:

- Záměr **PZ7**
- plocha pro podnikatelské aktivity – průmyslová zóna Hrádek nad Nisou – Za Obchvatem (Oldřichovská)

Z ÚPD, průzkumů území a dotazníkového šetření vyplývá:

- Návrhové plochy výroby z ÚPD (nečíslováno)
- Záměr ploch výroby z rozpracované ÚPD, nebo průzkumu území (nečíslováno)
- Plochy přestavby – záměr na využití opuštěných objektů (brownfields), nebo změna současného nevyhovujícího funkčního využití (nečíslováno)
- Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.3**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B.1.5 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Liberec jako přirozené hospodářské centrum oblasti a jako hlavní zdroj pracovních příležitostí pro okolní obce ORP. • Vysoká ekonomická aktivita, rozvinutý průmysl a služby v liberecké aglomeraci, Chrastavě a Hrádku nad Nisou • Relativně nízká nezaměstnanost a současně kladné saldo migrace a intenzita bytové výstavby v rozvojové oblasti OB7 – Liberec a okolí • Dobře dostupná občanská vybavenost (MŠ, ZŠ, VŠ, zdravotnická zařízení, nemocnice) v Liberci • Tradiční a poměrně produktivní zemědělská výroba v JZ části řešeného území • Příznivá věková struktura obyvatelstva • Řada atraktivit cestovního ruchu a sportu s širokou nabídkou ubytovacích kapacit (Liberec a podhůří Jizerských a Lužických hor) • Většina obcí má zpracované programy rozvoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odvětvová struktura ekonomiky (vysoký podíl zpracovatelského průmyslu, v některých obcích i zemědělství) • Nadprůměrná nezaměstnanost v obcích v oblastí Podještědí • Špatná dopravní dostupnost obcí v Podještědí do centra ORP Liberce • Nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva ve všech obcích kromě Stráže nad Nisou a Liberce • Vysoký podíl nevyužívaných výrobních areálů (brownfields) – pozůstatek dříve významné textilní výroby (Liberec, Chrastava, Hrádek nad Nisou) • Nízká intenzita bytové výstavby v obcích mimo Liberec • Technicky nevyhovující, nebo neexistující dopravní a technická infrastruktura obcí (vodovody, kanalizace, místní komunikace) • Nedostatek odstavných a parkovacích stání ve větších obcích • Nevyhovující napojení na železniční síť
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Přestavba a regenerace opuštěných výrobních ploch na jiné funkce (např. bydlení, volnočasové aktivity) • Rozvoj sociálního bydlení (DPS, DD) vzhledem k plošnému stárnutí obyvatel • Další rozvoj areálů zimních a letních sportů • Vytváření podmínek pro rozvoj dalších forem cestovního ruchu (agroturistika, cykloturistika, lázeňská a kongresová turistika) • Posilování sektoru služeb jako dalšího zdroje pracovních příležitostí • Udržení občanské vybavenosti v obcích, zejména školských, zdravotnických a sociálních, pro udržení zaměstnanosti kvalifikované pracovní síly. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdražování pracovní síly a nedostatek kvalifikovaných pracovníků • Strukturální nezaměstnanost ve vazbě na nepříznivou odvětvovou strukturu hospodářství • Hrozba zániku hospodařících subjektů z důvodů ekonomické neudržitelnosti. • Omezení dopravní obslužnosti mezi obcemi ORP a centrem dojížděky za prací a do škol Libercem • Postupné stárnutí obyvatelstva • Úbytek obyvatel v malých obcích

Pozn.: Vychází z údajů v pasportech obcí (Ekonomický potenciál) a registračních listů územně analytických jevů.

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A002, A004. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Některé záměry u nichž není možná přesná lokalizace, nebo záměr nebyl dostatečně lokalizován jsou zobrazeny jen symbolem u názvu obce které se záměr týká. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4**.

Závěry:

- Základní charakteristika ekonomické základny ORP Liberec je popsána v úvodu této kapitoly. Hodnocení ekonomického potenciálu, které odráží všechny složky ekonomického pilíře je předmětem **RURÚ – kapitola 2**.
- Ekonomická základna a ekonomický potenciál jednotlivých obcí je podrobně popsána **Příloze E3 – Ekonomický potenciál obcí**.

Použité podklady:

9. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
10. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
11. MML, SUUP: ÚAP ORP Liberec (2008)
12. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
13. doc. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D., Ing. Petra Rydvalova Ph.D. (7/2010): Ekonomický pilíř pro ÚAP SO ORP Liberec
14. SAUL spol. s.r.o: Územní plán města Liberec – Průzkumy a rozbor (3/2008)
15. ÚPD obcí v ORP Liberec
16. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

B.2 DOPRAVA A DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

B.2.1 Silniční doprava

Současná úroveň silniční sítě a sítě místních komunikací v ORP Liberec je kapacitně a technicky nevyhovující, neodpovídá nárokům dálkové a plošně rozprostřené regionální dopravy. Silniční tahy, zařazené do sítě evropských magistrál, nesplňují v řadě úseků požadované standardy. Problémy v silniční síti narůstají především na hlavních dálkových tazích, v blízkosti větších sídel a hospodářských aktivit, kde dochází ke značné kumulaci dopravy. Samostatným problémem na těchto tazích jsou chybějící obchvaty sídel, ve kterých dochází k enormní zátěži obytných území hlukem a exhalacemi z dopravy, snižuje se bezpečnost provozu.

Na silnicích I. třídy jsou obecně navrhovány především přeložky na úsecích v kontaktu větších sídelních celků, případně rozšíření na čtyřproudovou komunikaci nebo homogenizace v souladu s navrhovanou kategorií.

Silnice II. a III. třídy a většina místních komunikací jsou v řadě úseků v nevyhovujícím technickém stavu, vyžadujícím zásadní rekonstrukci a údržbu. Nepříznivá situace v silniční síti se dále prohlubuje skokovým nárůstem individuální dopravy, která má v dopravních proudech převažující podíl.

SILNICE I. TŘÍDY

Silnice R35

Po zprovoznění úseku Rádelský Mlýn – Liberec (MÚK Doubí) je v současné době v režimu rychlostní silnice celý úsek Turnov – Liberec (MÚK Doubí). Rizikovým je zde nerovný úsek mezi Hodkovicemi nad Mohelkou a Rádelským Mlýnem a ostrá zatáčka v úpatí prudkého stoupání za Novým Mlýnem ve směru od Hodkovic nad Mohelkou na Turnov. Silnice R35 je součástí mezinárodního tahu E442.

Silnice I/35 (úsek I/35 Hrádek nad Nisou - Liberec)

Jedná se o úsek mezi hranicemi ČR v Hrádku nad Nisou a Libercem (MÚK Doubí). V úsecích obchvatu Hrádku nad Nisou a Chrastava (MÚK Bílý Kostel) - Liberec je tento silniční tah veden v novostavbách. Kategorie silnic jsou S 11,5/80 – obchvat Hrádek nad Nisou a S 22,5/80 Chrastava – Liberec. Mezi Hrádkem nad Nisou a MÚK Bílý Kostel je silnice vedena ve stopě bývalé silnice II/271 členitým územím s řadou komunikačních závad ve směrovém a šířkovém uspořádání.

Silnice I/13

Silnice I/13 jdoucí od Karlových Varů přes Chomutov, Most, Teplice, Děčín, Nový Bor, Liberec, Frýdlant po hranice ČR v Habartících propojuje Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj. V ORP Liberec je důležitou spojnicí Liberec – Jablonné v Podještědí a dále směřuje do ORP Česká Lípa a ORP Děčín a po silnici I/62 umožňuje propojení obchodních a správních center Libereckého a Ústeckého kraje. V úseku Liberec – Frýdlant je důležitou spojnicí mezi ORP Liberec a ORP Frýdlant a zároveň je významným tahem do zahraničí Habartice [Zawidów].

Silnice I/14

Klíčové aglomerační propojení měst Liberec a Jablonec n/N v současné době zajišťují souběžné trasy silnic I/14 a III/29024. Silnice I/14 prochází centrálními zónami obou měst a mezi nimi je trasována v údolnicové poloze v souběhu s řekou Nisou. Mimo ORP Liberec - z Jablonce n/N pokračuje přes Smržovku, Rychnov nad Kněžnou a Ústí nad Orlicí napojuje Královéhradecký a Pardubický kraj.

Silnice I/65

Silnice I/65 v úseku Rádelský Mlýn (křižovatka s rychlostní silnicí R35) – Jablonec n/N má funkci přivaděče dopravy do města ze silnice R35. Silnice má vyhovující směrové i šířkové uspořádání v odpovídající kategorii. Silnice zasahuje na území ORP Liberec pouze v jižním cípu obce Jeřmanice.

SILNICE II. TŘÍDY

Silnice II/270 Dubá – Doksy – Mimoň – Jablonné v Podještědí – Petrovice – Německo

Významný silniční tah v úseku mezi městy Doksy (město mimo ORP Liberec) a Jablonné v Podještědí, dopravně zpřístupňuje oblasti Máchova jezera pro Liberecko-jabloneckou aglomeraci. Nevyhovující průtah městem Jablonné v Podještědí.

Silnice II/277 Český Dub - Mnichovo Hradiště (mimo LK)

Krátký úsek v J části území ORP Liberec. Komunikace místního významu s nízkou intenzitou dopravy

Silnice II/278 Stráž pod Ralskem - Osečná - Český Dub - Hodkovice nad Mohelkou

V širší vazbě na silnice II/270, II/268 a II/262 významné spojení procházející jižní částí ORP Liberec.

Silnice II/592 Osečná - Křižany - Chrastava - Mníšek

Dopravní vazba mezi městy Osečná – Chrastava – Frýdlant. Kapacitně a technicky nevyhovující komunikace s dopravními závadami. Nevyhovující průtah obcí Kryštofovo Údolí

SILNICE III. TŘÍDY

Do textové zprávy byl zařazen pouze výčet silnic III. třídy v ORP Liberec. Bližší informace o lokalizaci silnic a jejich napojení je přehledně popsáno v kartách obcí – **Příloha E.3.**

Tab. B.2.1. Přehled silnic III. třídy v ORP Liberec

označení silnice		označení silnice		označení silnice		označení silnice	
III	1326	III	2874	III	27237	III	27714
III	1327	III	2875	III	27238	III	27715
III	2711	III	2876	III	27239	III	27716
III	2712	III	2877	III	27240	III	27810
III	2713	III	2904	III	27241	III	27811
III	2715	III	2905	III	27242	III	27814
III	2716	III	2907	III	27243	III	28713
III	2718	III	2908	III	27244	III	29020
III	2719	III	3527	III	27245	III	29021
III	2773	III	26817	III	27246	III	29022
III	2774	III	27012	III	27247	III	29024
III	2782	III	27013	III	27250	III	29029
III	2783	III	27014	III	27251		
III	2784	III	27015	III	27252		
III	2787	III	27016	III	27253		
III	2788	III	27018	III	27710		
III	2789	III	27019	III	27712		
III	2873	III	27110	III	27713		

Zdroj: databáze SÚÚP ORP Liberec

DOSTUPNOST SÍDEL ORP LIBEREC SILNIČNÍ DOPRAVOU

Vyhodnocení dostupnosti silniční dopravou je kompletně převzato z ÚAP LK 2010. Zde přinášíme jen výsledky vyhodnocení.

Tab. B.2.2: Dostupnost silniční dopravou - indikátory

Dostupnost silniční dopravou	
Bodová hodnota	Hodnota indikátoru
10	víc než 50 % buňky je v zóně do 3 km od mimoúrovňové křižovatky
5	víc než 50 % buňky je v zóně do 5 km od mimoúrovňové křižovatky nebo buňkou prochází silnice I. třídy
2	víc než 50 % buňky je v zóně do 3 km od silnice I. třídy nebo víc než 50 % buňky je v zóně do 10 km od mimoúrovňové křižovatky
0	buňka nezasažena

Tab. B.2.3: Dostupnost silniční dopravou - přehled ORP Liberec v porovnání s okolními ORP Liberec

Dostupnost silniční dopravou			
ORP	Body – průměr	ORP	Body – průměr
Frýdlant	0,755	Semily	0,281
Jilemnice	1,198	Turnov	4,214
Liberec	4,367	Železný Brod	2,174

Zdroj: ÚAP LK 2010

B.2.2 Železniční doprava

V rámci území ORP Liberec je provozována poměrně hustá a stabilní železniční síť. Železniční tratě, vybudované v minulém století, nejsou modernizovány ani elektrifikovány.

Krajské město Liberec je v ČR jediné město se 100 000 obyvateli, které neleží na žádném hlavním železničním koridoru a nenachází se ani v jeho těsné blízkosti. Na hlavní síť je napojeno jednokolejnou neelektrifikovanou tratí úsekem Liberec – Turnov, z Turnova je možné napojení na Prahu nebo Pardubice (rovněž jednokolejné, neelektrifikované tratě). Přímou jízdu vlaků mezi Libercem a Prahou navíc komplikuje nutná úvrať v železniční stanici Turnov.

Dopravní dostupnost daná dosažitelností železničních stanic a zastávek má v současné době především význam z hlediska dopravní dostupnosti obyvatelstva a je příspěvkem ke zvyšování soudržnosti obyvatel území.

V rámci vybudování V. rychlostního koridoru je na území ORP Liberec vymezen koridor pro trasování toho rychlo-koridoru. Koridor je celkem stabilizován jen v úseku mezi Hodkovicemi nad Mohelkou a Libercem jsou vymezeny tři varianty. Tyto varianty ÚPD obcí řeší jako rezervní plochy.

030 (Pardubice-) Jaroměř - Liberec

Celostátní železniční dráha. Limitujícím prvkem tratě jsou oblouky o malých poloměrech a nevhodné sklonové poměry tratí. Traťové rychlosti se pohybují v rozmezí 60 – 80 km/hod s dalším poklesem rychlosti ve stoupání. Délku trasy mezi městy prodlužuje cca 7 km dlouhá smyčka mezi stanicemi Jeřmanice, Rychnov u Jablonce n/N a Hodkovice nad Mohelkou.

036 Liberec - Tanvald – Harrachov

Významná regionální dráha, která propojuje Liberecko-Jabloneckou sídelní aglomeraci a vede přes Tanvald a Kořenov do Harrachova. Z Harrachova vede dráha do Polska, ale v současné době se nevyužívá. V Liberci se tato regionální trať napojuje na významné celostátní trati 030, 037, 086 a 089 včetně koridoru AGTC. Trať 037 Liberec - Raspenava - Frýdlant v Čechách - Černousy st. hr. (Zawidów PKP).

037 Liberec - Černousy

Železniční trať Liberec – Oldřichov v Hájích - Černousy je součástí mezinárodní trasy Praha – [Zgorzelec] podle dohody AGTC o provozu vlaků kombinované dopravy s předpokladem zvýšení rychlosti a úprav na zlepšení prostorové průchodnosti (velké kontejnery).

086 Liberec - Česká Lípa

Celostátní železniční dráha, v ORP Liberec dopravně obsluhuje obce v S části Podještědí (Křižany, Zdislava, Rynoltice, Jablonné v Podještědí). Jedná se o důležité železniční propojení Liberce jako centra LK s okresním městem Česká Lípa a Z částí LK.

089 Liberec - Zittau (-Varnsdorf)

V ORP Liberec významná železniční dráha zajišťující spojení mezi centry osídlení a průmyslové výroby – Liberec – Chrastava – Hrádek nad Nisou. Z hlediska širších vztahů propojuje S části území Libereckého a Ústeckého kraje přes Polsko a SRN. V německém [Zittau] zprostředkovává vazby na regionální trať německých drah [Deutsche Bahn].

DOSTUPNOST SÍDEL ORP LIBEREC SILNIČNÍ DOPRAVOU

Vyhodnocení dostupnosti železniční dopravou je kompletně převzato z ÚAP LK 2010. Zde přinášíme jen výsledky vyhodnocení.

Tab. B.2.4: Dostupnost železniční dopravou - indikátory

Dostupnost železniční dopravou	
Bodová hodnota	Hodnota indikátoru
10	buňka zastavěného území se nachází v zóně do 1 km od železniční stanice nebo zastávky
5	buňka zastavěného území se nachází v zóně 1 – 2 km od železniční stanice nebo zastávky
0	buňka nezasažena

Tab. B.2.5: Dostupnost silniční dopravou - přehled ORP Liberec v porovnání s okolními ORP Liberec

Dostupnost železniční dopravou			
ORP	Body – průměr	ORP	Body – průměr
Česká Lípa	3,628	Nový Bor	2,429
Jablonec nad Nisou	5,592	Tanvald	7,188
Liberec	4,844	Železný Brod	3,808

Zdroj: ÚAP LK 2010

B.2.3 Tramvajová doprava

Na území ORP Liberec je tramvajová doprava pouze v „centrální obci ORP Liberec“ Liberci. Jako specifický druh tramvajové dopravy lze chápat projekt Regiotram, který je ovšem v současné době pozastaven. Regiotram by měla spojit města v ORP Liberec a měl by být veden po současných železničních a tramvajových tratích.

Liberecká tramvajová trať je v současné době základem liberecké MHD.

I. Tramvajová trať Liberec – Jablonec

Spojuje Liberec přes Vratislavice nad Nisou s Jabloncem nad Nisou (sousední obec ORP Liberec). Tramvajová trať je řešena jako úzkokolejná rozvor 1000mm. Trať je z větší části řešena jako jednokolejná s výhybnami. V současné době probíhají realizace zdvoukolejnění této trati spojenou se směnou rozvoru na standardních 1435mm.

II. Tramvajová trať v Liberci

Je řešena výhradně na území města Liberce. Spojuje dvě významné rekreační oblasti Liberce a to Lidové sady s Horním Hanychovem. Trať je v celém svém rozsahu dvojkolejná ve standardizovaném rozvoru 1435mm a v úseku Lidové Sady – Rybníček je veden i úzkorozchodný profil 1000mm. Tento úzkorozchodný profil je zachováván z důvodu provozu linky č.1, které je provozována jako historická z provozem tramvajů z 60 let minulého století.

III. Návrh tramvajové tratě – ve výstavbě

Tramvajová trať by měla spojit centrum města Liberec a největší sídliště v Liberci tj. Rochlice. Tato trať je prioritní pro SML a měla by být zprovozněna do konce roku 2012.

B.2.4 Letecká doprava

Na území ORP Liberec jsou v současné době dle publikace Letiště v LK (2008) situována 2 významnější letiště s travnatou vzletovou a přistávací dráhou pro letadla do 5700 kg v kategorii VFR – den. Z toho 1 má statut civilního veřejného vnitrostátního letiště - Hodkovice a 1 letiště - Liberec má statut civilního neveřejného mezinárodního letiště. Ostatních 3 letištní plochy - Český Dub, Družcov a Hradčany jsou využívány pouze v kategorii sportovních létajících zařízení.

Letiště Liberec - LKLB

vzdálenost 2,5 km z centra města, dobrá dostupnost s vazbami na komunikační síť města, provoz letecké záchranné služby

statut: civilní neveřejné mezinárodní letiště

provoz : VFR – den, cca 9000 pohybů ročně

dráha: travnatá, 1050 x 50 m

majitel: statutární město Liberec

Letiště Hodkovice - LKHD

vzdálenost 2,5 km z centra města, špatná dopravní přístupnost, omezené doprovodné služby, především pro sportovní a výcvikové účely

statut: civilní veřejné vnitrostátní letiště

provoz: VFR – den, cca 9000 pohybů ročně

dráha: travnatá, 1000 x 100 m

majitel a provozovatel: Aeroklub Hodkovice

Výše uvedená 2 letiště mají i svá OP.

B.2.5 Lanová doprava

Nejvýznamnější lanovou dráhou v ORP Liberec je lanová dráha Horní Hanychov – Ještěd. Lanová dráha je v provozována jako jediná svého druhu v celé ČR.

Základní parametry visuté lanové dráhy na Ještěd:

- Ročně lanovka přepraví průměrně kolem 250 tisíc cestujících. Jednoduché plné jízdné pro jednu osobu směrem nahoru v roce 2010 bylo 75 Kč, zpáteční 120 Kč.
- Šikmá délka trati: 1188 m
- Vodorovná délka trati: 1115 m
- Převýšení: 401,7 m, též udáváno 400 m
- Sklon trati: průměrný 36 %, maximální 55,78 %
- Počet podpěr: 1 truhlíková konstrukce o výšce 30 metrů
- Maximální výška kabiny nad terénem: 30 metrů
- Délka nosného lana: 1400 m pro každou větev
- Průměr nosného lana: 50 mm, napínací závaží v dolní stanici
- Průměr tažného a přitažného lana: 22,4 mm
- Pohon v horní stanici, 205 kW
- Vozidla: dvě kabiny pevně uchycené o kapacitě 35 cestujících. Jedna kabina má červený nátěr, druhá zelený.
- Maximální dopravní rychlost: 10 m/s

- Jízdní doba: 4 minuty
- Přepravní kapacita: 525 osob/h v každém směru (tento uváděný údaj nepočítá s časem pro nastupování a vystupování)

Dále na území ORP Liberec jsou provozovány vleky a sedačkové lanovky a to většinou na Ještědském hřebeni. Nejvíce vleku a sedačkových drah je ve SKI areálu Ještěd.

Nejvýznamnější záměrem v ORP Liberec v oblasti lanových drah je pozemní lanová dráha Liberec Bedřichov. Tato LD by měla sloužit jako hlavní dopravní napojení do Jizerských hor.

B.2.6 Turistické a cyklistické trasy

Turistika a cykloturistika je detailně popsána v samostatné kapitole C.4 Sport a rekreace.

B.2.7 Hraniční přechody

V rámci mezinárodních dohod má ČR bilaterálně dohodnuty konkrétní hraniční přechody s určitým režimem. Po vstupu ČR do tzv. Schengenského prostoru v 12/2007 tyto hraniční přechody přestaly plnit svoji funkci, protože pohyb osob i nákladu přes státní hranice je limitován jiným způsobem (např. dopravní značení u silniční dopravy). Dohodnuté hraniční přechody však i nadále zůstávají v platnosti a v případě potřeby (např. mistrovství světa ve fotbale v Rakousku, summit G8 v Italské [Aguile], aj.) může dotyčný stát dočasně znovu zavést ochranu vnitřních hranic. Pro místa dopravních přechodů státních hranic se užívá termín přeshraniční spojení.

Klíčovým zdrojem informací pro hraniční přechody je Sdělení Ministerstva vnitra 373/2008 Sb. ze dne 18. 9. 2008 o vyhlášení seznamu hraničních přechodů a rozsahu jejich provozu v případě dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic.

Tab. B.2.6: Seznam Hraničních přechodů na území ORP Liberec.

Název	Země	Druh	Spojení	Stav
Hrádek nad Nisou - Zittau/Žitava	SRN	železniční	089	stav
Hrádek nad Nisou - Porajów	Pol.	silniční	I/35	stav
Hrádek nad Nisou - Kopaczów*	Pol.	silniční	I/35	návrh
Hrádek nad Nisou - Hartau	SRN	turistický	nespec.	stav
Hrádek nad Nisou - Neu Hartau	SRN	turistický	nespec.	stav
Petrovice - Lückendorf	SRN	turistický	nespec.	stav
Petrovice (Lví buk) - Lückendorf (Forsthaus) /Ringelshainer Weg	SRN	turistický	nespec.	stav
Oldřichov na Hranicích - Kopaczów*	Pol.	turistický	nespec.	návrh
Bod Trojzemí - Trojstyk - Dreiländerpunkt*	Pol.+SRN	turistický	nespec.	návrh

Zdroj: ÚAP LK 2010

B.2.8 Záměry na provedení změn v území

MĚSTO LIBEREC

SILNIČNÍ DOPRAVA

- Postupně realizovat nové nebo rekonstruované úseky rastrového systému navazujícího na vnitřní okruh a modifikovaného podle podmínek členitého reliéfu města:
 - severní tangenta centra vedená v propojení křižovatek I/35 – Jungmannova a Zhořelecká – Sokolská, kategorie MS4 21/14,5/50
 - Košická včetně křižovatky s Dr. Milady Horákové, kategorie MS4 21/14,5
 - tunelový úsek Nová Pastýřská - Jablonecká vč. napojení ulice Na Bídě, kategorie MS2 10/9/60
 - Nová Pastýřská, kategorie MS2 14/10/50
 - Nová Jizerská, kategorie MS2 12/8,5/50
 - Broumovská - Krejčího, kategorie MS2T 23/19/50
 - Nová Vyhliďková, kategorie MS2 9,5/7/40
 - obvodová komunikace - západní polokruh vedená v propojení MÚK Doubí a MÚK Svárov, kategorie MS2 14/9/50 resp. MS2 10/9/50
 - Švermova v napojení na I/35 na jedné straně a na obvodovou komunikaci na druhé, kategorie MS4 21/14,5/50, MS2T 23/19/50 resp. MS2 14/9/50 Nová Baltská, kategorie MO2 11/8/50
 - Javorová - Sovova, kategorie MO2 11/8/50

- napojení Jablonecké ulice na vnitřní okruh, kategorie MO2 9,5/7/40
- Nová Východní, kategorie MO2 10,5/8/50
- Pampelišková - K Mojžíšovu prameni, kategorie MO2 9/6,5/40
- Náhorní - Nad Školou - Pekelská, kategorie MO2 9,5/7/40
- Česká-Nová Vyhlídková, kategorie MO2 9,5/7/50
- Dlouhá, kategorie MO2 9/6,5/40
- MÚK Doubí - Dlouhá, kategorie MO2 9/6,5/40
- Nová Kaplanova, kategorie MO2 9,5/7/40
- přeložka Puškinovy, kategorie MO2 9,5/7/40
- České Mládeže-U Stadionu, kategorie MO2 9,5/7/50
- Nová Malodoubská, kategorie MO2 9,5/7/50
- Nová Svárovská, kategorie MO2 9/6,5/40
- Obvodová - Křižanská, kategorie MO2 9,5/7/50
- podjezd Švermovy pod nádražím Ostašov, kategorie MO2 9,5/7/40
- U Kulturního domu, kategorie MO2 9/6,5/40
- Nová Ostašovská, kategorie MO2 9,5/7/50
- Nová Volgogradská, kategorie MO2 9,5/7/50
- Nová Výletní, kategorie MO2 10,5/8/50

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

- Na Libereckém nádraží realizovat výhledová opatření v železniční dopravě na stávajících plochách, které jsou dostatečně dimenzované pro umístění přestupního uzlu na „Regiotram“ i autobusovou dopravu a kapacitního objektu systému Park & Ride,
- v přednádražím prostoru upravit křižovatku, návaznosti pěších tras na severní podchod prodloužený až k budově Skloexportu, vazby na tramvajovou a autobusovou dopravu a doplnění pohotovostních parkovacích stání.
- V ochranném pásmu dráhy pouze výjimečně realizovat výstavbu objektů trvalého bydlení s ohledem na negativní vlivy (hluk, vibrace) provozu železniční dopravy.

LETECKÁ DOPRAVA

- Letiště nově napojit na obvodovou komunikaci včetně tramvajové linky a nástupní předprostor celkově revitalizovat s umístěním občanského vybavení veřejné infrastruktury nadmístního významu.

TRAMVAJOVÁ DOPRAVA

- Pro zvýšení podílu kolejové dopravy na celkových výkonech VDO v Liberci realizovat nové odbočné větve:
 - z tratě Lidové sady – Horní Hanychov do Ruprechtice, Pavlovic, Růžodolu a Františkova propojené do okruhu.
 - z tratě Liberec – Jablonec nad Nisou do Rochlic, Vesce a Doubí –
- Respektovat územní rezervu pro zokružování realizované odbočné větve z tratě Liberec – Jablonec nad Nisou z Rochlic zpět do centra města po ulici Dr. Milady Horákové na Rybníček
- Na trati Liberec – Jablonec nad Nisou zdvojkolejnit úsek z Liberce do Vratislavic nad Nisou v rozchodu 1 435 mm a v rámci projektu Regiotram propojit na železniční trať před zastávkou Kyselka

SPRÁVNÍ OBVOD ORP LIBEREC

ZÁMĚRY Z NADŘAZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2010

Název záměru	Obec v OPR Liberec dotčená záměrem
komunikační síť	
silnice I/35, úsek Bílý Kostel - Hrádek nad Nisou - hranice ČR, 2 oddělené části	Bílý Kostel n.N., Chotyně, Hrádek nad Nisou
silnice I/13, úsek Stráž nad Nisou - Mníšek - Dětfichov	Stráž nad Nisou - Mníšek - Nová Ves
silnice I/13, obchvat Lvová	Jablonné pod Ještědí
silnice I/14, úsek Liberec - Jablonec nad Nisou	Liberec

Název záměru	Obec v OPR Liberec dotčená záměrem
silnice II/272, úsek Liberec - Osečná (Druzcov)	Liberec, Světlá pod Ještědem, Křižany, Osečná
silnice II/272, úsek Osečná - Ralsko (Kuřívody) - hranice LK	Osečná, Cetenov
silnice II/592, úsek Mníšek - Raspenava	Mníšek, Oldřichov v Hájích
silnice II/270, obchvat Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podj.
silnice II/278, obchvat Český Dub	Český Dub, Proseč pod Ještědem, Bílá
železniční síť	
železniční spojení Praha - Liberec, úsek hranice LK - Turnov - Liberec modernizace, nové úseky, elektrizace, zdvojkolejnění, společné úseky pro varianty A,B,C	Hodkovice nad Mohelkou, Bílá, šimonovice, Jeřmanice, Liberec
železniční spojení Praha - Liberec, varianta A v úseku Hodkovice n.N. - Liberec, novostavba	Hodkovice nad Mohelkou, Bílá, Šimonovice, Liberec
železniční spojení Praha - Liberec, varianta B v úseku Hodkovice n.N. - Liberec, novostavba	Hodkovice nad Mohelkou, Šimonovice, Liberec
železniční spojení Praha - Liberec, varianta C v úseku Hodkovice n.N. - Liberec, novostavba	Hodkovice nad Mohelkou, Jeřmanice, Dlouhý Most, Liberec
železniční spojení Liberec – Černousy, úsek Liberec - Frýdlant - hraniční přechod PL, optimalizace, elektrizace	Liberec, Mníšek Oldřichov v Hájích
železniční spojení Liberec – Hrádek nad Nisou - Rybniště, úsek Liberec - Chrastava - Bílý Kostel n.N. - Hrádek nad Nisou - hranice ČR, optimalizace, elektrizace	Liberec - Chrastava - Bílý Kostel n.N. - Hrádek nad Nisou
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, úsek Bílý Kostel n.N. - Rynoltice - Česká Lípa, optimalizace, nový úsek, elektrizace	Bílý Kostel n.N., Rynoltice
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta A v úseku Bílý Kostel n.N. - Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n.N., Rynoltice
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta B v úseku Bílý Kostel n.N. - Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n.N., Rynoltice
projekt Regiotram Nisa - využití stávajících železničních tratí	Celá železniční síť v ORP Liberec
letišť Liberec	
letišť Liberec	Liberec
Lanovky	
lanová pozemní dráha Liberec – Bedřichov	Liberec, Bedřichov (mimo ORP Liberec)

ZÁMĚRY Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

- Nové úseky místních a účelových komunikací převážně do rozvojových lokalit obcí – mezi významné záměry patří obchvat Osečné.
- Nová záchytná parkoviště v centru obcí, u objektů občanské vybavenosti nebo u turistických cílů.
- Rekonstrukce místních a účelových komunikací, které jsou žádoucí napříč celým územím ORP.
- Budování chodníků na frekventovaných dopravních tazích, budování protihlukových stěn a opatření ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu (Rynoltice, Chotyně, Stráž nad Nisou, Český Dub, Kryštofovo údolí, Křižany, Mníšek).
- Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.3**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B.2.9 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Velká část území je dobře napojena na hlavní republikový dopravní systém (silnice R35 a I/35, I/13, železnice 030 a 086) • Poměrně vysoká hustota silniční sítě II. a III. tříd a stabilizovaných železničních tratí • Rozvinutý systém veřejné osobní dopravy v místním i regionálním dosahu. • Připojení nejvýznamnějších průmyslových podniků na železniční síť. (Liberec, Hrádek nad Nisou) • Napojení krajského města na síť rychlostních silnic a dálnic. (Liberec) • Území je zabezpečeno leteckou záchrannou službou (heliport - Liberec) 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatná dopravní dostupnost obcí v Podještědí bez železničního a hlavního silničního spojení (Světlá p.J., Proseč p.J., Janův Důl, Osečná) • Nevyhovující dopravní spojení z Hrádku nad Nisou jihozápadním směrem • Špatný technický stav komunikací • Nehomogenní a závadná silniční síť II. a III.tříd zejména v průjezdních úsecích obcí • Nevyhovující stav železniční sítě na území ORP – nevyhovující technické parametry, chybí elektrifikace • Nevhodné umístění vegetačních úprav, které byly vysázeny na počátku minulého století
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora tramvajové dopravy a její rozvoj za podpory dotací z EU • Homogenizační a modernizační úpravy silniční sítě I., II. a III. tříd bez enormních zásahů do území (viz záměry) • Zlepšení železničního napojení Liberce na železniční koridory. Vybudování 5. rychlostního železničního koridoru Praha – Liberec – D. (obce Liberec, Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Bílá, Hodkovice nad Mohelkou) • Modernizace železničních tratí v rámci projektu Regiotram • Výstavba rychlostní silnice R35 – lepší dopravní spojení do Hradce Králové • Výstavba centrální městské sítě a páteřních komunikací. (Liberec) • Obchvat měst Český Dub, Osečná, Jablonné v Podještědí 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek finančních prostředků k realizace dopravních záměrů vlivem plánovaných úspor ve státním rozpočtu • Pomalé tempo při nápravě závad ve stavebních a provozních parametrech dopravní infrastruktury.

Závěry:

- Územím nevedou žádné transevropské multimodální koridory vymezené v Politice územního rozvoje 2008. Přesto má území ORP Liberec dobré dopravní spojení rychlostní silnicí s Prahou R35 (R10), která pokračuje až na hranice ČR (Hrádek nad Nisou) a Ústím nad Labem silnice I/13 (I/62). Mezi zásadní záměry začleněné i do PUR 2008 jsou výstavba nové trasy silnice I/35 (Bílý Kostel – Hrádek nad Nisou-hranice ČR) – **S4**, záměr na zkvalitnění silničního spojení Liberec – Hradec Králové **S5**: silnice R35 navržená v současnosti ve 3 variantách a koridor kombinované dopravy **KD1**: vedoucí v trase železnice Praha – Turnov – Liberec – Frýdlant.
- Území SO ORP Liberec je vybaveno relativně vysoce funkční dopravní infrastrukturou pro silniční i železniční dopravu. Železniční tratě ovšem nejsou elektrifikované a modernizované a neumožňují efektivnější dopravu. U silnice II. a III. tříd jsou přítomné dopravní závady hlavně v průjezdních úsecích obcí a silnice vykazují téměř na celém území špatný technický stav.

- Postavení a význam Liberce je do značné míry odezvou dopravně vztahové homogenity území. Dostupnost centra SO ORP Liberec, Liberec je pro většinu území ORP dobrá, je ovšem významně ovlivněna reliéfem řešeného území. Ještědský hřbet je překážkou v dopravním spojení obcí v Podještědí s centrem dojíždky Libercem. Druhotně reliéf komplikuje dopravní vazby mezi Hrádkem nad Nisou a obcemi na JZ.
- Standard kvality dostupnosti je negativně ovlivněn závadami ve stavebních a provozních parametrech dopravní infrastruktury. Závažnost závad je znásobena pomalým tempem při jejich odstraňování
- Dopravní infrastruktura v jednotlivých obcích je podrobně popsána v Kartách obcí – Příloha E.3.

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A089-A095, A097, A098, A100, A102, A103, A105. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Některé záměry u nichž není možná přesná lokalizace, nebo záměr nebyl dostatečně lokalizován jsou zobrazeny jen symbolem u názvu obce které se záměr týká. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4**.

Použité podklady:

1. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
2. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
3. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
4. ÚPD obcí v ORP Liberec
5. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

B.3 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA – VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

B.3.1 Zásobování pitnou vodou

Do této kapitoly jsou zařazeny jak údaje o vodovodních sítích a zařízeních, tak informace o zdrojích pitné vody, včetně jejich ochranných pásem.

VODNÍ ZDROJE A JEJICH OCHRANNÁ PÁSMA

Území SO ORP Liberec je poměrně bohaté na zdroje pitné vody. Z hlediska vodohospodářského jsou pro území významné 2 chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV): Severočeská křída a Jizerské hory, které celkem zabírají 60% řešeného území.

Řešené území je zásobováno pitnou vodou zhruba z 50% z podzemních zdrojů a z 50% z povrchových, které se ovšem nacházejí mimo řešené území. Na území SO ORP Liberec jsou nejvýznamnější zdroje podzemní vody v jeho J a JZ části, vázané na propustné sedimenty Jizerského turonu, kde jsou dvě významná jímací území – Dolánky a Libíč, řazená dle SČVaK do I. kategorie s vydatností nad 30 l/s. Jedná se o systém hloubkových vrtů a studní kvalitní podzemní vody, které společně s méně vydatným zdrojem Lesnovek – vrt LK1, tvoří významný zdroj vody pro celou jižní část řešeného území a pro Liberec. Do I. kategorie vodních zdrojů je zařazen též vodní zdroj Machnín, který je ovšem v současnosti odstaven.

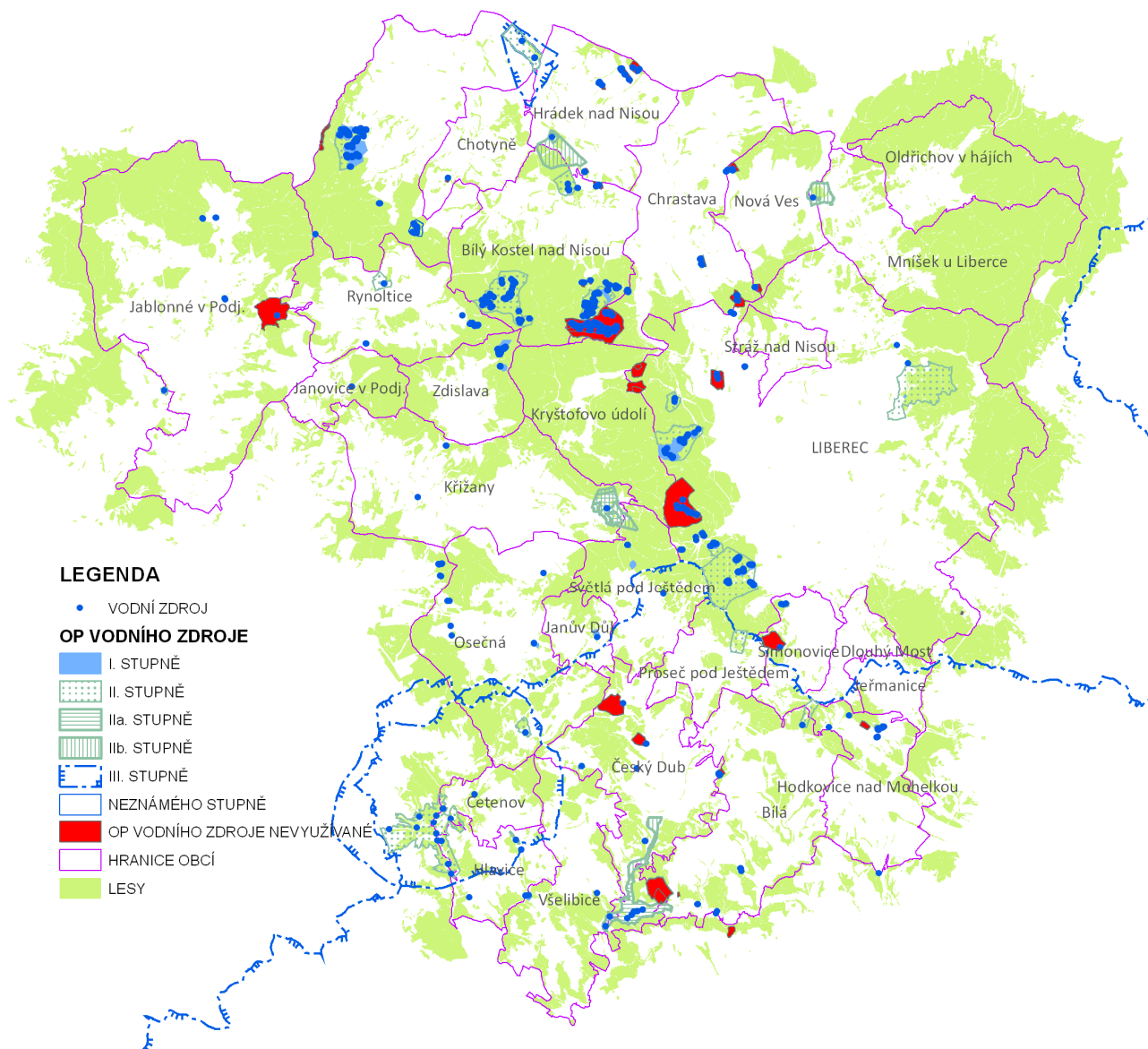
V řešeném území je mnoho dalších zdrojů podzemní vody, z nichž je mnoho menších již dnes nevyužívaných, v lepším případě je odběr vody vodoprávním úřadem pro ORP Liberec již zrušen. Celkem se jedná o 20% vodních zdrojů a ochranných pásem. Některé využívané podzemní vodní zdroje nesplňují hygienické normy kvality vody a proto jsou nevyhovující (Vrčky – obec Všelibice, Zdislava), v některých případech je vydatnost zdrojů nedostačující nebo kolísavá (prameniště na V svazích Ještědského hřbetu – Světlá pod Ještědem, Uhelná – Hrádek nad Nisou: pokles hladiny spodní vody vlivem těžby v oblasti Bogatyny).

Významný zdroj povrchové vody, který zásobuje polovinu Liberce a Chrastavu je vodárenská nádrž Josefův Důl, která leží mimo řešené území.

Vzhledem k významnosti vodních zdrojů jsou stanovena ochranná pásma. Pro Dolánky jsou stanovena ochranná pásma I.-III. stupně, stejně tak celé povodí Jizery spadá do OP III. stupně vodního zdroje Káraný. Ostatní lokality mají většinou pouze OP I. stupně, větší jímací území pak OP I. a II. stupně. Některá dříve vydaná OP ve svém rozhodnutí nerozlišují stupeň ochrany. Celkem se v ORP Liberec nachází 52 lokalit využívaných vodních zdrojů pro veřejnou potřebu s OP.

V rámci I. aktualizace ÚAP byla provedena komplexní revize OP vodních zdrojů. U vodních zdrojů spravovaných SČVaK byla situace obecně dobrá, i když i zde byly zjištěny rozdíly mezi rozhodnutím, případně geometrickým zaměřením a grafickými daty předaných touto společností. U vodních zdrojů ve správě obcí byla situace výrazně horší: chyběla rozhodnutí, nebo vymezení OP. Tyto vodní zdroje a OP ovšem tvoří pouze 12% z celkového počtu. Lokalizace některých zdrojů a OP byla revidována přímo v terénu pomocí GPS. Celkově se podařilo opravit 90% vodních zdrojů a OP. Jako problém se ukazuje skutečnost, že mnoho již dnes nevyužívaných vodních zdrojů (10%) má stále platná OP. V poslední době je snaha SČVaK i vodoprávního úřadu tato OP včetně odběru z vodního zdroje zrušit.

VODNÍ ZDROJE V ORP LIBEREC A JEJICH OCHRANNÁ PÁSMA

ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU

Pro zásobování obcí ORP Liberec pitnou vodou je vybudován vodárenský systém zásobních řadů, vodojemů, čpaciích stanic a úpraven vody. Z hlediska počtu zásobených obyvatel jsou významné 2 oblastní vodovodní řady: Dolánky → VDJ Roveň → VDJ Jeřmanice → Liberec, Josefův Důl → VDJ Orion (Liberec), → Chrástava (VDJ sv. Jan) → Hrádek nad Nisou. Vodou z veřejného vodovodu je v řešeném území v současnosti napojeno cca 92% obyvatel a zásobovány jsou všechny obce. V 21 obcích provozuje systém zásobování vodou společnost SČVaK a.s., v 7 obcích vodovody provozují samotné obce, z celkového počtu obyvatel v SO ORP Liberec se ovšem jedná o pouhých 4% obyvatel. Na území obce Liberec i v některých jiných obcích je také několik menších soukromých vlastníků a správců dílčí části vodovodů, nebo samostatných vodovodů.

Zásobování vodou v jednotlivých obcích v SO ORP Liberec podrobně popsáno v **příloze E.2**. Karty obce.

Tab. B.3.1 Zásobování vodou v ORP Liberec: celé území obce (všechny části obce)

Systém zásobování vodou	Provozovatel	Obce	Zdroj
Skupinový vodovod	SČVaK	Jeřmanice, Dlouhý Most; Stráž nad Nisou Bílý Kostel n. N., Chotyně	Dolánky, Libíč, Lesnovek; přehrada Josefův Důl místní zdroje + přívodní řad z Chrastavy
Místní vodovod	SČVaK	Janovice v Podještědí, Křižany, Rynoltice, Zdislava	jeden nebo více zdrojů v obci
	obec	Janův Důl; Proseč pod Ještědem Světlá pod Ještědem	Janův Důl; Proseč p.J., Jiříčkov Hoření Paseky, Hodky, Světlá p.J., Jiříčkov

Zdroj: SÚUP- databáze ÚAP ORP Liberec

Tab. B.3.2 Zásobování vodou v ORP Liberec: část obce

Systém zásobování vodou	Správce	Obec	Individuální zásobování, samostatný (soukr.) vodovod
Skupinový vodovod	SČVaK	Bílá	Dehtáry, Klamorna, Kocourov, Kohoutovice, Trávníček, Vesec
	SČVaK	Cetenov	Těšnov
	SČVaK	Český Dub	Modlibohov, Sobákov, Starý Dub
	SČVaK	Hlavice	Končiny
	SČVaK	Hodkovice nad Mohelkou	Žďárek, Radoňovice
	SČVaK	Hrádek nad Nisou	Dolní Sedlo, Václavice
	SČVaK	Chrastava	Horní Vítkov
	SČVaK	Kryštofovo údolí	Novina
	SČVaK	Liberec	Části městských částí: Bedřichovka, Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky, Kunratice, Vratislavice nad Nisou
	SČVaK	Všelibice	Chlístov, Podještěbí
	obec	Mníšek	Fojtka
	obec	Nová Ves	Mlýnice
	obec	Oldřichov v Hájích	Filipka, Na Pilách
	Místní vodovod	SČVaK	Jablonné v Podještědí
SČVaK		Osečná	Kotel, Vlachové
obec		Šimonovice	Šimonovice, Rašovka

B.3.2 Odkanalizování

Území SO ORP Liberec patří k nedostatečně vybaveným územím splaškovými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. Z 28 obcí v řešeném území má vybudován funkční kanalizační systém, ke kterému je připojena nadpoloviční počet obyvatel, zakončený na centrální čistírně odpadních vod pouze 7 obcí. V dalších 8 obcích je vybudována kanalizace odvádějící splaškové vody alespoň z části území. Při přepočtu na obyvatele je na veřejnou kanalizaci připojeno na 76% obyvatel řešeného území. Největším provozovatelem kanalizačního systému je SČVaK, který spravuje kanalizace vyjma 3, ve všech obcích.

Z hlediska počtu připojených obyvatel je v území nejvýznamnější společný kanalizační systém měst Liberec, Jablonec nad Nisou a Stráž nad Nisou zakončený na rekonstruované ČOV s kapacitou 190 000 EO. Na tuto ČOV jsou odpadní vody svedeny 2 hlavními sběrači A a B, přičemž sběrač B (Jablonec n.N. – Liberec; 11,2km) tvoří páteř celého systému.

Tab. B.4.3 Odkanalizování obcí v ORP Liberec

OBEC	KANALIZACE	TYP	ČOV	Připojených obyvatel [%]
Bílá	A	J	N	23
Bílý Kostel nad Nisou	A	J	N	9
Cetenov	N		N	0
Český Dub	A	S, D, J	A	60
Dlouhý Most	A	(J)	N	21
Hlavice	N		N	0
Hodkovice nad Mohelkou	A	S, D, J	A	80
Hrádek nad Nisou	A	S, D, J	A	75
Chotyně	A	S, J	A (MČOV)	50
Chrastava	A	S, D, J	A	79
Jablonné v Podještědí	A	S, D, J	A	64
Janovice v Podještědí	N		N	0
Janův Důl	N		N	0
Jeřmanice	N		N	0
Kryštofovo Údolí	N		N	0
Křížany	N		N	0
Liberec	A	S, D, J	A	86
Mníšek	A	J	A (MČOV)	45
Nová Ves	A		A (MČOV)	15
Oldřichov v Hájích	N		N	0
Osečná	A	J	A (MČOV)	40
Proseč pod Ještědem	A	D, (J)	N	15
Rynoltice	N		N	0
Stráž nad Nisou	A	S, D	A - Liberec	85
Světlá pod Ještědem	A	D, (J)	N	18
Šimonovice	A	S, D, J	A (MČOV)	25
Všelibice	A	S, D	A	20
Zdislava	N		N	0

Vysvětlivky Typ: J – jednotná (J) – dešťová stoka využívaná i pro splaškové vody, S – splašková, D – dešťová kanalizace; ČOV: MČOV (místní ČOV)

B.3.3 Záměry na provedení změn v území

Záměry vycházejí především z Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje (PRVKÚK), který je neustále aktualizován dle nových potřeb v území obcí a většinou je ve shodě s navrhovanou technickou infrastrukturou v ÚPD a následných projektových dokumentacích.

Z PRVKÚK obecně vyplývají tyto záměry:

- doplnění, modernizace a rekonstrukce současných vodovodů a zařízení k zásobování vodou
- výstavba vodovodů v obcích, které v současné době nemají vodovod pro veřejnou potřebu, tam kde jsou vážné problémy s jakostí vody a kde je dostatečný počet potenciálních uživatelů
- výstavba nových kanalizací a ČOV v aglomeracích s populačním ekvivalentem menším než 2000 obyvatel, nacházejících se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů a v ekologicky citlivém území do roku 2012
- výstavba nových kanalizací a ČOV v aglomeracích s populačním ekvivalentem menším než 2000 obyvatel, nacházejících se v rozvojových oblastech Libereckého kraje (2012-2020)
- rekonstrukce kanalizačních sítí a objektů průběžně podle technického stavu
- výstavba nových kanalizací a ČOV v ostatních obcích bez kanalizace a doporučených k výstavbě v PRVKUK do roku 2015 - 2020

Záměry hlavního vlastníka vodovodů a kanalizací v ORP Liberec SVS a.s. byly konzultovány s pracovníky útvaru rozvoje v Liberci a v Teplicích (SČVK a.s.).

- většina investičních záměrů je určena na rekonstrukci stávající infrastruktury (zařízení a řadů)
- pro město Liberec se v rámci nového ÚP zpracovává generel vodovodů a kanalizací, který by měl být k dispozici 12/2010
- konkrétní rozvojový záměr: zásobování oblasti Hrádku nad Nisou z vodního zdroje v Machníně, zpracována variantní studie, v dohledné době se nepočítá s realizací

V dalším textu jsou uvedeny konkrétní záměry obcí v ORP Liberec.

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

Zásobování vodou ve většině obcí je stabilizované s kapacitními vodními zdroji a vodojemy. Záměry se týkají na rozšíření veřejných vodovodů do okrajových částí obcí a do rozvojových lokalit odvislé od potenciálního počtu zásobených obyvatel. Prioritu dle PRVKUK mají ovšem lokality, kde jsou problémy s jakostí vody, nebo kde jsou lokální zdroje nedostatečné.

Tab. B.4.4: Záměry v zásobování vodou obcí v ORP Liberec

OBEC	Nadmístní záměr	Záměr	
		vodovodní řad - lokality	zařízení
Bílá		V 1 k navrhované ČOV v Bílé V 2 Bílá západní okraj V 3 Trávníček V 4 do Bohdánkova V 5 k navrhované ČOV ve Vlčetíně V 6 Vlčetín jižní okraj	VDJ Trávníček
Český Dub		nové napojení na oblastní vodovod: dostatečná akumulace a řešení zásobení města ve třech tlakových pásmech, rozšíření vodovodu do části obce Malý Dub a okrajových částí města	VDJ Zabitý
Hrádek nad Nisou	zkapacitnění příváděcího řadu ze zdroje Machnín (ÚV Bedřichov) do VDJ Chrastava-Svatý Jan a poté do Hrádku nad Nisou	Václavice (PRVKUK), v současnosti není priorita	x
Chrastava	zkapacitnění příváděcího řadu ze zdroje Machnín (ÚV Bedřichov) do VDJ Chrastava-Svatý Jan a poté do Hrádku nad Nisou	Horní Vítkov (PRVKUK)	VDJ Horní Vítkov
Kryštofovo Údolí	x	prodloužení rozváděcích řadů v k.ú. Kryštofovo Údolí	x
Křižany		prodloužení rozváděcích řadů v k.ú. Žibřidice a Křižany	x
Liberec		Bedřichovka, Krásná Studánka, Kateřinky, Radčice, Doubí - Vesec, Vratislavice, Kunrtice - okrajové části - přívodní řad III. tlakového pásma z vodojemu Jizerský do vodojemu Horská - propojení přívaděčů z Jeřmanic (podél plynovodu)	VDJ Horská, Radčice, Krásná Studánka; přečerpávací stanice: Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky
Mníšek		rozšíření obecního vodovodu - Fojtka	x
Nová Ves		rozšíření obecního vodovodu - Mlýnice, Víška	x
Oldřichov v Hájích		rozšíření obecního vodovodu do hlavní části obce - Filipka	nový kapacitní VDJ

OBEC	Nadmístní záměr	Záměr	
		vodovodní řad - lokality	zařízení
Osečná		vodovod do sídla Kotel z vod. zdroje Smržov, rozšíření vodovodu v Chrastné	x
Šimonovice	x	vodovod v k.ú. Šimonovice	VDJ + čerpací stanice
Všelibice		nahrazení nevyhovujícího vodního zdroje VRTKY vodou z VDJ Roveň a vybudování přívodního řadu Roveň – Vrtky	

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

Poznámka: vodovodní řady k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy

ODKANALIZOVÁNÍ

Problematika odkanalizování je aktuální u většiny obcí v ORP Liberec. Záměr na vybudování oddílné splaškové kanalizace s ČOV, případně rozšíření kanalizace do dalších částí obce je zachycen v následující tabulce. Záměr na rekonstrukci kanalizačních sítí a zařízení není sledován.

Tab. B.4.5: Záměry v odkanalizování obcí v ORP Liberec

OBEC	Záměr - lokalita	Zařízení	Poznámka
Bílá	Bílá, Vlčetín, Petrašovice z návrhu ÚPD	ČOV	
Bílý Kostel nad Nisou	Bílý Kostel n.N. - návrh z ÚPD		
Český Dub	okrajové části města - záměr z návrhu ÚPD		
	Smržov, Starý Dub	ČOV	
Dlouhý Most	A (Dlouhý Most), splašková kanalizace s ČOV - projekt společně s Šimonovicemi	ČOV	
Hodkovice nad Mohelkou	Jílové	ČOV	územní rozhodnutí
Hrádek nad Nisou	Oldřichov na Hranicích		projekt k řešení čištění odpadních vod z okrajových částí obcí Hrádku nad Nisou a Bogatynie – Oldřichova na Hranicích a Kopaczowa
Chotyně	nový systém splaškové kanalizace zakončený na ČOV Hrádek nad Nisou		současný systém v havarijním stavu, původní jednotná kanalizace bude využita jako dešťová, návrh nové splaškové kanalizace pro oba katastry se zakončením na ČOV Hrádek n.N.
Chrastava	okrajové části města - návrh z ÚPD		
Jablonné v Podještědí	okrajové části města - návrh z ÚPD		nezobrazeno
Janův Důl	centrum obce - návrh z ÚPD	ČOV	nerealizovatelné z hlediska finanční náročnosti
Jeřmanice	návrh splaškové kanalizace pro většinu zastavěného území	ČOV	stavební povolení
Kryštofovo Údolí	k.ú. Kryštofovo Údolí návrh splaškové kanalizace	ČOV	
Křižany	Křižany a Žibřidice systém odkanalizování centrálních částí obou k.ú.	ČOV	stavební povolení
Liberec	rozšíření, nebo vybudování zcela nové splaškové kanalizace (Radčice, Kateřinky, Krásná Studánka, Machnín, Horní Suchá, Karlínky, Ostašov, Vesec, Vratislavice, Kunratice)		
Mníšek	rozšíření stávající kanalizace		
Nová Ves	vybudování splaškové kanalizace s ČOV - rezerva	ČOV	
Oldřichov v Hájích	zástavba podél hlavní komunikace - z ÚPD	ČOV	

OBEC	Záměr - lokalita	Zařízení	Poznámka
Osečná	Osečná a Lázně Kunratice - nový systém splaškové kanalizace	ČOV	
Proseč pod Ještědem	Proseč p. J. a Domaslavice systém splaškové kanalizace	ČOV	současný systém dešťové kanalizace s výústí septiků je nevyhovující
Rynoltice	systém odkanalizování téměř celého zastavěného území obce	ČOV	stavební povolení
Světlá pod Ještědem	Světlá p. J., Hodky a Rozstání - systém splaškové kanalizace	ČOV	projektová dokumentace
Šimonovice	Minkovice, spodní část Šimonovic, splašková kanalizace - projekt společně s Dlouhým Mostem		
Všelibice	prodloužení stoky Všelibice, protažení do části Budíkov		
Zdislava	systém odkanalizování téměř celého zastavěného území obce	ČOV	

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

Poznámka: vodovodní řady k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy

B.3.4 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> Kvalitní a vydatné podzemní zdroje pitné vody (Dolánky, Libíč, Machnín), rozmístěné po celém řešeném území Systém veřejné vodovodní sítě dostupný ve všech obcích Vysoký podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod Veřejná kanalizace s ČOV ve větších obcích a městech SO ORP Liberec; 76% obyvatel připojeno na veřejnou kanalizaci Průběžně aktualizovaný program rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje. 	<ul style="list-style-type: none"> Nekvalitní zdroje pitné vody v některých lokalitách (Všelibice – Vrtky, Zdislava), individuální zdroje (Mníšek – Fojtka) Technicky nevyhovující vodovodní řady značného stáří (Zdislava, Rynoltice, centra měst: Liberec, Český Dub, Hodkovice) Vysoký podíl malých obcí bez veřejné kanalizace a ČOV. Nedostatečná vodnost území obcí pro dobudování splaškové kanalizace s ČOV. Využití dešťové kanalizace pro odvod splašků v některých obcích (Dlouhý Most, Proseč p. J., Světlá p.J.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> Posílení přívodního řadu oblastního vodovodu ze zdroje Machnín (nádrž Josefův Důl) pro území Hrádecko-Chrastavska. Investiční záměry na rozšíření veřejných vodovodů do nezásobených částí obce, náhrada nevyhovujících vodních zdrojů Rekonstrukce nevyhovujících vodovodů a kanalizací společně s celkovou rekonstrukcí center měst Zvýšení kapacity a účinnosti stávajících ČOV. Nové technologie pro lokální likvidaci odpadních vod; zrušení nevyhovujících jímek na vybírání a septiků Dotační zdroje z evropských fondů na dobudování kanalizací a ČOV 	<ul style="list-style-type: none"> Vliv těžby uhlí v Polsku (Bogatynia) na vydatnost zdrojů podzemní vody (Hrádek nad Nisou) Zvýšené znečištění toků v důsledku nedostatečného systému odkanalizování obcí. Ohrožení spodních vod nevyhovujícími jímkami a septiky Nedosažitelnost malých obcí na vybudování a správu kanalizačního systému vzhledem k ekonomické náročnosti Potenciální ohrožení vodárenských a kanalizačních systémů v záplavových územích.

Závěry:

- Zdroje pitné vody využívané v řešeném území jsou dostatečné a až na výjimky kvalitní. Z hlediska počtu zásobených obyvatel jsou nejvýznamnější zdroje podzemní vody Dolánky a Libíč a povrchová voda z nádrže Josefův Důl v ORP Jablonec nad Nisou.
- Řešené území je zásobováno vodou především 2 oblastními (skupinovými) vodovody (Dolánky – Liberec, Josefův Důl – Liberec – Hrádek nad Nisou) z výše uvedených zdrojů a dalšími skupinovými a místními vodovody. Veřejný vodovod je k dispozici ve všech obcích, některá menší sídla jsou nadále odkázána na individuální zásobování vodou.
- V ORP Liberec je cca 92 % obyvatel zásobeno vodou z veřejného vodovodního systému, což je vyšší procento než je průměr v Libereckém kraji (88,5%) a odpovídá to průměru ČR (92,8%) zdroj ČSÚ: Vodovody, kanalizace a vodní toky v roce 2009
- Z 28 obcí v řešeném území má vybudován funkční kanalizační systém, ke kterému je připojena nadpoloviční počet obyvatel, zakončený na centrální čistírně odpadních vod pouze 7 největších obcí.
- Pro aglomeraci Liberec – Jablonec n. N. je vybudován společný kanalizační systém s kapacitní ČOV 190 000 EO.
- V ORP Liberec je cca 76 % obyvatel napojeno na veřejnou kanalizaci, což je vyšší procento než je průměr v Libereckém kraji (67,9%), který je na tom ovšem v republikovém srovnání nejhůře: ČR (81,3%) zdroj ČSÚ: Vodovody, kanalizace a vodní toky v roce 2009
- Z ÚAP SO Liberec vyplývá, že technická infrastruktura pro odvádění a likvidaci odpadních vod je podprůměrná a je nejslabším a nejzranitelnějším systémem území.
- Vodní hospodářství v jednotlivých obcích je podrobně popsána v Kartách obcí, včetně záměrů na provedení změn v území – **Příloha E2.**

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A044, A067-A070. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1.** Některé záměry u nichž není možná přesná lokalizace, nebo záměr nebyl dostatečně lokalizován jsou zobrazeny jen symbolem u názvu obce které se záměr týká. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4.**

Použité podklady:

1. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
2. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
3. MML, SUUP: ÚAP ORP Liberec (2008)
4. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
5. KÚLK: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje (PRVKÚK) včetně aktualizací (<http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/prvkuk>)
6. ÚPD obcí v ORP Liberec
7. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

B.4 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA – ENERGETIKA A SPOJE

Hlavním informačním zdrojem o energetice ORP Liberec je Územně energetická koncepce Libereckého kraje z roku 2005, aktualizovaná v březnu 2010(dále jen ÚEK LK).

Energetika ORP Liberec je na relativně dobré úrovni. Je zde kapacitní elektrická soustava s hlavní transformační rozvodnou (dále je TR) Bezděčín. a řada velkých zdrojů tepelné energie, plošná plynofikace řady měst a obcí. ORP Liberec má však velmi omezené zdroje energií a je závislé na jejich importu. Nevyskytuje se zde žádný významný zdroj uhlí nebo zemního plynu a není zde realizován žádný nadmístní zdroj elektrické energie. Jediným významnějším zdrojem energií je spalovna v Liberci Důležité jsou obnovitelné zdroje energie (dále jen OZE), kam patří i rozmáhající se fotovoltaické elektrárny, které jsou doposud využívány velmi málo.

B.4.1 Zásobování elektrickou energií

Celková dodávka elektřiny pro ORP Liberec v roce 2005 představovala 685,6 GWh. Z toho 197,0 GWh pro maloodběratele a 395,2 GWh pro velkoodběratele. Maloodběr podnikatelů činil potom 93,4 GWh.

VÝROBNA ELEKTRINY

V ORP Liberec nejsou žádné zdroje na výrobu elektřiny, které by vyrobenou elektřinu dodávaly do přenosové soustavy ČEPS a.s. Malé výrobní zdroje jsou provozovány v rámci kombinované výroby elektřiny a tepla. Největší zdroj funguje v Teplárně Liberec s výkonem 12 MW. Ve spalovně odpadů TERMIZO a.s. je nainstalován výkon 2,5 MW. Na území ORP Liberec je dále umístěno několik výroben elektřiny z obnovitelných zdrojů. Jedná se zejména o malé vodní elektrárny (dále jen MVE) umístěné na větších vodních tocích v oblastech s velkým spádem. Za příklad lze uvést tok Černé Nisy, kde se nachází 8 funkčních MVE. Nejznámější a největší je MVE Rudolfovo I s výkonem 0,72 MW. Ostatní vodní elektrárny mají výkon zhruba o řád nižší. Dalším tokem, na kterém jsou umístěny MVE je Lužická Nisa (Andělská Hora, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně).

V současné době je velký rozvoj v oblasti fotovoltaických elektráren. Několik projektů na instalaci solárních panelů o větší rozloze je v realizaci i v ORP Liberec. Plánovaná je instalace v Osečné a v Hrádku nad Nisou. Již realizované jsou v Jablonném v Podještědí. Za současných podmínek je jejich využitelnost v budoucnosti omezená (velmi vysoké pořizovací náklady, neschopnost konkurovat bez dotací ostatním zdrojům energie).

Dalším alternativním zdrojem energie jsou větrné elektrárny. Ty mohou být umístěny pouze do ploch k tomu určených územním plánem, přitom musí být v souladu se zákonem na ochranu přírody a krajiny. Vrcholové partie Ještědského hřbetu a Jizerských hor patří sice mezi území s velmi vysokou hustotou výkonu větru, ale tato území jsou silně chráněná instituty ochrany přírody a krajiny.

V ORP Liberec je několik záměrů na vybudování větrných elektráren. 11. změnou územního plánu města Hrádek na Nisou byly v katastrálním území Václavice schváleny lokality k umístění větrných elektráren.

ELEKTRICKÉ STANICE

Území ORP Liberec je zásobováno elektrickou energií z transformovny (dále jen TR) **TR Bezděčín** (400/220/110 kV) a z **TR Babylon**, na které jsou napojeny na příslušná vedení VVN přenosové soustavy. Jedná se o TR - VVN/VVN.

Transformovny distribuční soustavy 110/35, 110/22 kV nebo 110/10 kV tedy TR - VVN/VN slouží jako hlavní napájecí zdroje pro zajištění elektrické energie v území. Seznam transformoven v LK je v příložené tabulce.

Tab. B.4.1 Seznam transformoven VVN v ORP Liberec

400/220/110/35 kV - Bezděčín
110/35 kV - Jeřmanice, Liberec – Pavlovice, Liberec – Ostašov
110/35/10 kV - Liberec – východ
110/22 kV - Hrádek nad Nisou
110/10 kV - Liberec – teplárna

Zdroj: z dat ČEPS, ČEZ Distribuce, ELPRO-DELICIA, a.s.

NADZEMNÍ A PODZEMNÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ

Přenosová soustava – koridory republikového významu

Celé území ČR je zokruhováno a propojeno v rámci přenosové soustavy, kterou vlastní a provozuje ČEPS, a.s. V rámci této přenosové soustavy je zabezpečeno i napojení na okolní státy. Vlastní území ORP Liberec

je přenosovou soustavou propojeno s okolními ORP Turnov a Česká Lípa nikoli však s Polskem ani s Německem. Přenosová soustava je provozována v napětích VVN 400 kV a VVN 220 kV.

Distribuční soustava – koridory nadregionálního a regionálního významu

Z přenosové soustavy je elektřina dále rozváděna distribuční soustavou k cílovým odběratelům. Distribuční síť provozuje ČEZ Distribuce, a.s. Distribuční soustava zahrnuje napětí VVN 110 kV, VN 35 kV, VN 22 kV a VN 10 kV.

Na území ORP Liberec je distribuční soustava napájena z rozvodny VVN/VVN TR Bezděčín. Pro napojení rozvodu VVN/VN je vybudována síť napájecích vedení VVN 110 kV, která je přes tyto rozvodny propojená. Jednotlivá vedení jsou v následující tabulce.

Tab. B.4.2 Seznam transformoven VVN v ORP Liberec

.Vedení VVN 400 kV
TR Bezděčín - TR Babylon (trasa 451)
TR Neznášov - TR Bezděčín (trasa 452)
TR Čechy Střed - TR Bezděčín (trasa 454)
Vedení VVN 220 kV
TR Čechy Střed - TR Bezděčín (trasa 209)
TR Chotějovice - TR Bezděčín (trasa 210)
Vedení VVN 110 kV
TR Noviny pod R. - TR Hrádek nad Nisou - TR Frýdlant Větrov
TR Bezděčín - TR Hrádek nad Nisou -TR Frýdlant Větrov - TR Liberec teplárna
TR Bezděčín - TR Liberec východ - TR Liberec teplárna
TR Hamr na Jezeře - TR Jeřmanice
TR Jeřmanice - TR Bezděčín
TR Bezděčín - TR Škoda MB
TR Bezděčín - TR Semily - TR Staré Místo
TR Jeřmanice -TR Jablonec n.N. - TR Rýnovice - TR Tanvald
TR Tanvald - TR Bezděčín
TR Noviny pod Ralskem - TR Hamr na Jezeře - TR Jeřmanice

Zdroj: z dat ČEPS, ČEZ Distribuce.

V místech hustější zástavby (centra měst) jsou realizovány podzemní kabelové rozvody (10-35 kV), ze kterých jsou napájeny kabelové trafostanice (10, 22, 35)/0,4 kV. Přejít z venkovního vedení do kabelu zajišťují přechodové trafostanice. V současné době probíhá unifikace kabelových vedení na 22 kV. Podzemní kabelové rozvody vysokého napětí jsou v Liberci, Hrádku nad Nisou, Chrastavě, Jablonném v Podještědí, v Hodkovicích nad Mohelkou a v Českém Dubu.

V ostatních obcích a okrajových částech měst zajišťují dodávku elektrické energie trafostanice napájené vrchním vedením. Vrchní vedení VN má v ORP Liberec dvě napěťové hladiny (22 kV a 35 kV).

PROBLEMATICKÁ MÍSTA Z HLEDISKA ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTŘINOU

Prudký rozvoj některých lokalit v ORP Liberec v posledních letech způsobil velký nárůst odběru elektřiny (průmyslová zóna Liberec). Stávající přívodní vedení VVN z TR Bezděčín do liberecké aglomerace se ukazuje jako nedostačující. Problematický stav v připojování nových odběrů je tedy zejména v oblasti Liberce, kde do realizace nového dvojvedení 110 kV Bezděčín – Šimonovice je na všech napěťových hladinách distribuční soustavy omezeno připojování nových odběrných míst

B.4.2 Zásobování zemním plynem

V řešeném území ORP Liberec je provozovatelem distribuční soustavy pro zásobování plynem společnost RWE Gas Net, s.r.o, která je součástí společnosti RWE Energie se sídlem v Ústí nad Labem. Hlavními napájecími body pro zásobování obcí v ORP Liberec plynem jsou dálková vedení vysokotlakých (VTL) plynovodů přivádějící zemní plyn ze sousedních ORP. Na území ORP Liberec se nachází několik VTL regulačních stanic, odkud je plyn dále distribuován STL a NTL plynovody. Na území ORP Liberec se nevyskytuje žádný nadmírně významný zdroj zemního plynu či bioplynu.

TECHNOLOGICKÝ OBJEKT ZÁSOBOVÁNÍ PLYNEM

Mezi technologické objekty zásobování plynem patří zejména regulační stanice. Na území ORP Liberec se nachází 29 těchto regulačních stanic, z toho 12 z nich se nachází v Liberci, 3 v Hrádku nad Nisou, 2 ve Stráži nad Nisou a po jedné v ostatních plynofikovaných obcích.

VEDENÍ PLYNOVODU

Do ORP Liberec nezasahují žádná vedení velmi vysokotlakých plynovodů (VVTL) ani územím neprochází trasa tranzitního plynovodu.

Vysokotlaké plynovody (VTL) tvoří základ distribuční sítě a prochází územím ORP Liberec v několika samostatných trasách. Jedna trasa míří z Hodkovic nad Mohelkou směrem na Jablonné v Podještědí jižně od Ještědského hřbetu přes celé Podještědí. Další trasa Obchází Ještědský hřbet ze severu přes Liberec, dále prochází Libereckou kotlinou do Chrastavy odtud se trasa větví a jedna z nich míří přes Novou Ves na Frýdlant. Druhá trasa prochází Chrastavu a Bílý Kostel nad Nisou, překonává v Rynolticích sedlo mezi Ještědským hřbetem a Lužickými horami. Z této trasy je v Rynolticích další odbočka směrem na sever do Hrádku nad Nisou a do Zittau. Trasa z Rynoltice dál míří do Jablonného v Podještědí, za kterým se spojuje s jižní trasou vedenou v Podještědí. Plyn je z VTL plynovodů dále rozváděn prostřednictvím distribučních a průmyslových regulačních stanic. Z VTL regulačních stanic jsou vyvedeny středotlaké (STL) a nízkotlaké (NTL) plynovody zajišťující odběry v jednotlivých sídlech. Zásobována jsou zejména větší sídla. Jsou rovněž realizovány větve STL plynovodů napojených na VTL regulační stanice dodávající zemní plyn i do obcí mimo trasy VTL plynovodů.

Tab. B.4.3: Přehled vysokotlakých plynovodů VTL zasahujících území ORP Liberec.

DN 500: Hospozín – Liberec, Liberec – Jablonec n.N., Žandov – Křižany
DN 300: Úžín – Nový Bor – Liberec, Rynoltice – Hrádek n.N. – st.hr. SRN, Liberec – Jablonec n.N., Nový Bor – Cvikov – Liberec
DN 250: Vlčetín – Liberec
DN 200: Chrastava – Frýdlant – Nové město pod Smrkem

Zdroj: z dat RWE.

PLYNOFIKACE OBCÍ A PODÍL OBYVATEL ZÁSOBOVANÝCH PLYNEM (JEVB20)

Termín plynofikovaná obec není významově ustálen. Pro účely územního plánování je vhodné brát obec jako plynofikovanou, pokud na jejím území dochází k odběru plynu pro domácnosti. V obci Bílá je pouze velkoobjem, a je tedy bez plošné plynofikace.

Následující tabulka uvádí podíl obyvatel bydlících v bytech napojených na plyn v ORP Liberec SLDB 2001. Z této tabulky je vidět, že největší podíl obyvatel v bytech s plynem byl v roce 1991 i 2001 v obci Chrastava. Ve všech plynofikovaných obcích v ORP Liberec se průměrný podíl plynofikovaných domácností zvýšil. V ORP Liberec se průměrný podíl obyvatel v bytech s plynem zvýšil z 5,9 % v roce 1991 na 46,4 % v roce 2001. Novější údaje budou k dispozici až z nového SLDB v roce 2011.

Tabulka B.4.4: Přehled plynofikace obcí s podílem plynofikovaných domácností v ORP Liberec

OBEC	PLOŠNÁ PLYNOFIKACE	Plynofikované domy (SLDB 2001) [%]
Bílá	NE	0,5
Bílý Kostel nad Nisou	ANO	32,0
Cetenov	NE	0,0
Český Dub	ANO	8,2
Dlouhý Most	NE	0,0
Hlavičice	NE	0,7
Hodkovic nad Mohelkou	ANO	17,7
Hrádek nad Nisou	ANO	63,6
Chotyně	ANO	64,6
Chrastava	ANO	66,7
Jablonné v Podještědí	ANO	23,9
Janovice v Podještědí	NE	0,0
Janův Důl	NE	0,0

OBEC	PLOŠNÁ PLYNOFIKACE	Plynofikované domy (SLDB 2001) [%]
Jeřmanice	NE	0,0
Kryštofovo Údolí	NE	0,0
Křížany	NE	2,8
Liberec	ANO	50,8
Mníšek	ANO	48,4
Nová Ves	NE	2,4
Oldřichov v Hájích	NE	2,9
Osečná	ANO	28,5
Proseč pod Ještědem	NE	0,5
Rynoltice	ANO	0,9
Stráž nad Nisou	ANO	45,7
Světlá pod Ještědem	NE	0,4
Šimonovice	ANO	32,1
Všelibice	NE	0,0
Zdislava	NE	0,0
ORP celkem	ANO	46,4

Zdroj: SLDB 2001

Tab. B.4.5: Dodávka zemního plynu a plynofikace v roce 2009

Obec ORP	Dodávka plynu (GJ/rok)	Počet obcí celkem	Obce s dodávkou plynu	Podíl plynofikovaných obcí (%)
Liberec	3 317 827	28	13	46,4
Celkem LK	12 616 121	215	111	51,6

Zdroj: ÚEK LK 2009.

B.4.3 Zásobování tepelnou energií

Na území ORP je v současné době provozováno 6 velkých či menších soustav centrálního zásobování teplem (SCZT). Lze rozlišit na typ celoměstský a sídlištní. Nejrozsáhlejší systém SCZT je v Liberci, pro dodávku tepla je zde využívána kromě teplárny Liberec i spalovna komunálního odpadu TERMIZO a.s. V ostatních městech v ORP Liberec zásobování teplem zajišťují drobní výrobci a dodavatelé, kteří dodávají teplo a teplou vodu převážně do sektoru bydlení a terciární sféry z blokových, případně domovních plynových kotelen.

Tab. B.4.6: Výroba tepla v hlavních SCZT a jeho dodávky.

Provozovatel	Obec
Warmnis spol. s r. o.	Liberec
Teplo Hodkovice n. M. s r. o.	Hodkovice n. M.
H-THERMA, a.s.	Hrádek nad Nisou
Město český Dub	Český Dub
Teplárna Liberec, a.s. (2007)	Liberec
Termizo a.s. (dodává Teplárně Liberec)	
Jablonecká teplárenská a realitní, a.s.	Jablonné v Podj.
Město Chrastava	Chrastava

Zdroj: ENVIROS (2009): ÚEK LK – aktualizace.

V územních energetických koncepcích měst je často doporučováno zachování SCZT v případě, že cena tepla není závažně odlišná od průměru cen tepla.

SCZT Liberec

Teplárna Liberec, a. s. zásobuje tepelnou energii Liberec a Vratislavice nad Nisou. Zásobuje cca 19 000 domácností, dále 157 odběratelů z terciární sféry a 19 průmyslových odběratelů. Teplárna je technologicky propojena se spalovnou komunálních odpadů společnosti Termizo a.s., jejíž tepelná energie je distribuována

do teplovodní sítě SCZT. Celkový instalovaný výkon zdrojů je 231 MW. Spalovaným palivem je těžký topný olej a zemní plyn. V posledních letech se začínají objevovat snahy o odpojování jednotlivých koncových odběratelů od SCZT z důvodu vysoké ceny za dodávku tepla. Problémem je, že rozvodný systém je zastaralý a na hranici své životnosti. Pro snížení vysokých nákladů na rozvod tepla budou nutné rozsáhlé investice do teplovodní infrastruktury.

B.4.4 Zásobování jinými produkty

Na území ORP Liberec nezasahuje dle informací poskytovatelů žádná plánovaná či stávající infrastruktura zásobování jinými produkty.

B.4.5 Spoje a telekomunikace

TELEKOMUNIKACE

Pod pojmem telekomunikace se zde rozumí veškerá komunikace pomocí kabelů.

ORP Liberec je provázán s okolním územím systémem dálkových optických kabelů. V současnosti je telekomunikační síť kompletně postavena znovu od dálkových optických kabelů až po posledního zákazníka. Řešené území je plošně v celém rozsahu připojené na státní telefonní síť s automatickým vstupem do systému. Z telekomunikačního hlediska je území začleněno do Místní provozní oblasti (MPO) Liberec – okres Liberec; uzlový telefonní obvod:UTO Liberec. V řešeném území je dokončena výstavba digitální sítě a digitálních ústředen. Dominantní postavení v telekomunikaci má O2 Telefónica Czech republic, a.s. (vlastní nejrozsáhlejší rozvody telekomunikačních kabelů) a mezi významné poskytovatele datových služeb patří i UPC Česká republika a.s.

RADIOKOMUNIKACE

Dominantním provozovatelem bezdrátového přenosu jsou v ORP Liberec České Radiokomunikace a.s. V území jsou dále provozovány radioreleové trasy různých mobilních operátorů (T-mobile, Vodafone, O2) a dodavatelů internetového připojení. Nejvýznamnějším bodem v ORP Liberec je vrchol hory Ještěd s televizním vysílačem a mnoha základnovými stanicemi a centrem radioreleových spojů. Horský hotel Ještěd s telekomunikačními vysílači je tak přirozeným centrem digitálního mikrovlnného spojení s okolím. V databázi ÚAP jsou evidovány radiokomunikační zařízení Českých Radiokomunikací a O2, Vodafone, T-mobile a zařízení ve vlastnictví Armády ČR.

Páteří síť radioreleových tras Českých radiokomunikací:

- RKS Ještěd – RS Buková hora (ozn. BUKO-JSTD)
- RKS Ještěd – RS Zvičina (ozn. JSTD-ZVIC)
- RS Jablonec n/N telekomunikační budova– RKS Ještěd (ozn. JNGM-JSTD)
- RKS = radiokomunikační středisko, RS = retranslační stanice
- Mimo systém radioreleových tras a zařízení Českých radiokomunikací a.s. je v ORP Liberec provozován radiokomunikační systém Policie České republiky a radiokomunikační systém Armády ČR.

V ORP Liberec jsou provozovány tyto hlavní vysílací objekty:

- RKS Liberec – Ještěd (České Radiokomunikace a.s., ozn. JSTD)
- RKS Liberec – Vratislavice n.N. (České Radiokomunikace a.s., ozn. LBRX)

B.4.6 Záměry na provedení změn v území

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU – Z ÚAP LK A OD PROVOZOVATELŮ TI

ENERGETIKA

Koridory pro umístění vedení VVN 400, 110 kV

Záměr PUR03

- záměr zdvojení stávajícího vedení VVN 400 kV v úseku (TR Babylon) – TR Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic (v PÚR 2008 vymezený jako koridor E10 pro vedení 400 kV v úseku Výškov - Chotějovice - Babylon a dále zdvojení stávajícího vedení 400 kV v trasách V450 Výškov - Babylon a V 451 Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic)
 - stav – neupřesněno
 - zdroj: ČEPS a.s., PÚR 2008

Záměr E11A

- záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku Bezděčín – Šimonovice, posílení kapacity napájení v oblasti Liberce a Frýdlantského výběžku pomocí 2 nových napájecích linek – řeší akutní problematiku oblasti s omezeným připojováním nových odběrných míst.
 - stav – předpokládaný termín realizace 2010
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E12A

- záměr dvojitého vedení VVN 110 kV v úseku Liberec východ - Liberec Nové Pavlovice. Je zde požadavek na kabelové podzemní dvojité vedení včetně náhrady za stávající TR Liberec Pavlovice. Kapacitní zokruhování města Liberce zajistí dostatečnou kapacitu a spolehlivost napájecí distribuční soustavy 110 kV v dlouhodobé perspektivě nejen pro Liberec, ale i pro Frýdlantský výběžek.
 - stav – předpokládaný termín realizace 2014
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E35A

- záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do TR Český Dub (Proseč p. J. – Český Dub), zvýšení kapacity a spolehlivosti napájení odlehlejší oblasti – souvisí s E17A
 - stav – podle vývoje zatížení cca po roce 2030
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E36

- záměr těžkého dvojvedení VVN 110 kV v úseku TR Bezděčín – (TR Turnov) (záměr E21), posílení kapacity a rekonstrukce na dvojité vedení
 - stav – předpokládaný termín realizace 2012
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E38

- záměr rekonstrukce dvojvedení VVN 110 kV smyčka Pavlovice v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Nové Pavlovice, 4-násobné nadzemní vedení. Nadmírnost dána zejména lokalizací nejen v Liberci, ale i ve Stráži nad Nisou, nezávislostí Frýdlantského výběžku na okružním napájení města Liberec, zvýšení manipulačních možností při náhradních dodávkách.
 - stav – předpokládaný termín realizace 2013
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E39

- záměr dvojvedení VVN 110 kV smyčka Doubí v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Doubí. Vyčleněním průmyslové zóny v Doubí se sníží zatížení stávajících TR Ostašov a TR Jeřmanice a zvýší kapacita napájení ve VN síti města Liberec a navazujícího okolí – souvisí s E23
 - stav – podle vývoje zatížení cca okolo roku 2015
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E40

- záměr dvojvedení VVN 110 kV smyčka Růžodol v úseku krátkého odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Růžodol – souvisí s E24
 - stav – rezerva závisí na vývoji zatížení
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Poznámka: TR = elektrická stanice - transformační rozvodna (transformovna), TR uvedené v závorkách, v popisu jednotlivých záměrů, leží mimo ORP Liberec.

Plochy elektrických stanic – transformační stanic VVN

Záměr E17A

- záměr transformační rozvodny Český Dub
 - stav – podle vývoje zatížení cca po roce 2030
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E23

- - záměr transformační rozvodna Liberec Doubí, nejen pro potřebu průmyslové zóny,
 - stav – podle vývoje zatížení cca po roce 2015
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E24

- záměr transformační rozvodny Liberec – Růžodol, záměr je obsahem Návrhu ZUR LK 2007, ale koncepce rozvoje sítě ČEZ Distribuce s tímto záměrem nepočítala. Vzhledem k tomu, že dosud není zcela naplněna průmyslová zóna Liberec Sever a nejsou tudíž známy požadované odběry, bude záměr zatím ponechán v ÚAP, protože nelze vyloučit, že zde vzniknou požadavky na velké odběry. Projektant ÚP Liberec chce záměr zpracovat.
 - stav – rezerva – závisí na vývoji zatížení
 - zdroj: Návrh ZUR LK 2007, ČEZ Distribuce, a.s.

Záměr E25

- záměr transformační stanice Liberec Pavlovice, náhrada za stávající TR, není v měřítku krajské ÚPČ – řešit na úrovni obcí, stávající provizorní TR bude rozšířena a přemístěna ze stísněných prostor bez možnosti dalšího rozšíření na nový pozemek. Nová TR 110/35/22 kV zajistí zvýšení kapacity a spolehlivost napájecí sítě 110 kV i VN a umožní zahájení unifikace města Liberec. Vnitřní zapouzdřená rozvodna 110 kV o 9 polích bude významným spínacím uzlem 110 kV a zajistí nezávislé napájení jednotlivých navazujících transformoven 110/VN v oblasti Liberecka a Frýdlantského výběžku včetně zvýšení manipulačních možností při náhradních dodávkách z TR PS/110 kV Bezděčín a Babylon.
 - stav – předpokládaný termín realizace 2012
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.

Další záměry ve stávajících plochách a koridorech

- TR Bezděčín – výměna T402 400/110 kV 250 MVA za 350 MVA (akce ČEPS 2013).
- TR Bezděčín – nový T403 400/110 kV 350 MVA (akce ČEPS cca 2015).
- Posílení průřezu dvojvedení Bezděčín – odbočení na Liberec Pavlovice (předpokládaný termín realizace 2011).
- Posílení průřezu dvojvedení Bezděčín – Jeřmanice (předpokládaný termín realizace 2012).
- Posílení průřezu dvojvedení Šimonovice - LB Teplárna (předpokládaný termín realizace 2014).

ZEMNÍ PLYN

Plynofikace patří mezi jednu z nejnákladnějších investic. Většina obcí, u kterých plynofikace ještě nebyla provedena, nemá reálný ekonomický potenciál pro zavedení plynu pro vytápění domácností. To je dáno hlavně nízkým počtem obyvatel v daném území. U některých obcí je realizace plynofikace obce reálnější než u obcí jiných. Jedná se zejména o obce, přes které vedou VTL plynovody. V ORP Liberec se jedná o obce v blízkosti Liberce (Jeřmanice a Dlouhý Most). Tyto obce mají reálnou šanci k zavedení plynu i do domácností. Dále je plynofikace do budoucna možná i u obcí, v jejichž sousedství je umístěn koridor VTL nebo STL plynovodu či přímo regulační stanice. Jedná se o obce Janův Důl, Proseč pod Ještědem, Oldřichov v Hájích, Nová Ves a obec Bílá.

Konkrétní záměry na rozšíření plynovodní sítě byly poskytnuty správcem plynovodů RWE GasNet, s.r.o. v podobě projektových záměrů. A to geometrie projektů plynovodů VTL, STL a NTL. Záměry jsou zobrazeny v grafické části ÚAP. Nejvýznamnější jsou 2 záměry na VTL plynovody projektované v jižní části města Liberec.

ZÁMĚRY MÍSTNÍHO VÝZNAMU – Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

Jedná se převážně o záměry vyplývající ze schválené ÚPD. Pro návrhové lokality jsou často navrhovány nové trafostanice včetně přívodního vedení elektrické energie. V některých případech je v obcích (viz výše) uvažována plynofikace, bez konkrétního investičního záměru. V těchto obcích je záměr zobrazen pouze značkou. Přehled všech záměrů v jednotlivých obcích je soustředěn v **Příloze E.5**.

B.4.7 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Celé území je plně elektrifikováno hustou sítí vedení VN a NN. • Všechna větší sídla jsou plynofikována • Jsou vytvořeny podmínky pro plynofikaci obcí v dosahu VTL plynovodů. • Centrální část města a velké obytné celky jsou zásobovány teplem z centrálních zdrojů (Liberec, Chrastava, Hrádek nad Nisou) • Ještěd jako centrum vysílačů RR spojů a základnových MW stanic 	<ul style="list-style-type: none"> • Přístup k zemnímu plynu má pouze cca 50 % obyvatelstva. • Distribuční síť VN pro rozvod elektrické energie je na většině zemí provedena vrchním vedením. • Nízký podíl výroby elektřiny v ORP Liberec • Vysoký podíl využití pevných paliv pro vytápění. • Lokální zhoršování kvality ovzduší v obcích v topné sezóně. • Špatná dostupnost vysokorychlostního internetu v okrajových obcích ORP
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost nahrazení vrchních vedení VN kabelovým vedením VN, v intravilánech obcí. • Plošná regulace pevných paliv, náhrada plynem a dalšími ekologickými způsoby vytápění pomocí politiky ČR. • Vliv těžby uhlí v Polsku (Bogatynia) na ceny za vytápění • Společné projekty v rámci Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa • Potenciál pro využití obnovitelných zdrojů energie (biomasa) • Podpora ekologických způsobů vytápění 	<ul style="list-style-type: none"> • Snižování investic do rozvoje technické infrastruktury • Stoupající cena plynu a elektřiny – nárůst neekologického vytápění • Nedostatečná kapacita přívodního vedení VVN z TR Bezděčín do Liberecké aglomerace (Liberec, Jablonec n.N.) • Závislost na dodávkách elektrické energie

Závěry:

- Z hlediska vlastních zdrojů není řešené území zajištěnou oblastí.
- Energetický systém ORP Liberec je vyhovující a je dimenzován na mírný nárůst, problémem je již v současnosti naplněná kapacita přívodního vedení VVN z TR Bezděčín do Liberce
- Případný nárůst potřeby elektrické energie je koncepčně řešen zkapacitnění stávajících rozvodů a zařízení, případně doplněním zařízení nových.
- V zastavěném území je třeba řešit rozvody VN kabelovým vedením.
- V území jsou vytvořeny podmínky pro plynofikaci obcí v dosahu VTL plynovodů.
- Území je dostatečně pokryto televizním signálem a signálem operátorů mobilních sítí kromě oblasti podještědí a nepřístupných svahů Ještědského hřbetu.
- Častá nedostupnost internetu a špatná kvalita signálu mobilních operátorů v malých obcích (Kryštofovo Údolí, Cetenov, Hlavice, Všelibice, Proseč pod Ještědem., Zdislava, Janovice v Podještědí).
- V území je dostatečně hustá síť telekomunikačních kabelů.
- Z ÚAP SO Liberec vyplývá, že technická infrastruktura je na poměrně dobré úrovni.
- Energetika jednotlivých obcí je podrobněji popsána v Kartách obcí, včetně záměrů na provedení změn v území – **Příloha E2.**

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A071, A072, A073, A074, A075, A081, A082 a A085. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1.** Některé záměry u nichž není možná přesná lokalizace, nebo záměr nebyl dostatečně lokalizován jsou zobrazeny jen symbolem u názvu obce které se záměr týká. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4.**

Použité podklady:

1. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
2. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
3. MML, SUUP: ÚAP ORP Liberec (2008)
4. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
5. KÚLK, ENVIROS s.r.o.: Územní energetická koncepce Libereckého kraje - aktualizace (3/2010)
6. ÚPD obcí v ORP Liberec
7. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

C SOCIÁLNÍ PILÍŘ

C.1 STRUKTURA OSÍDLENÍ A VYUŽITÍ ÚZEMÍ

C.1.1 Historický vývoj osídlení

Nálezy v Liberci – Růžodole I i na jiných místech v ORP Liberec dokládají přítomnost lidí již v mladší době kamenné tj. asi před 5000 lety. Tehdejšího člověka sem lákala hojnost zvěře. Na počátku letopočtu už existuje spojovací cesta z Čech do Slezska. Nasvědčují tomu nálezy římských mincí. Hornatá území byla těžko přístupná a tak stezky procházely údolím řek Jizery, Mohelky a Nisy. Území Liberce však nebylo trvale obydleno. V okolí Liberce se usídlovali v průběhu dějin různé kmeny od Keltů, Slovanů – Charvátů až po Lužické Srby.

Doložená historie území SO ORP Liberec spadá již do 12. století našeho letopočtu. První písemná zpráva o městě Český Dub je totiž datována rokem 1115. Ze 13. století jsou známy první informace o sídlech Hrádek nad Nisou (1288) a Jablonné v Podještědí (1249). Za nejvíce obcí (třináct) pocházejí první písemné zmínky ze 14. století, např. z roku 1352 za Liberec, Bílý Kostel nad Nisou, Hlavici, Hodkovice nad Mohelkou, Chrastavu, Křižany, Osečnou, Rynoltice. Za nejmladší lze považovat obec Janův Důl, o němž první písemná zpráva pochází z roku 1602.

Nejprve zemědělský charakter obcí se u měst postupně měnil na průmyslový a to v první fázi především vlivem těžby a zpracování nerostných surovin (Chrastava, Hrádek nad Nisou). Velký rozmach měst byl zaznamenán v souvislosti s rozvojem zejména textilního průmyslu na konci 18. a v 19. století. Později se přidává i strojní průmysl a Liberec se stává průmyslovým i administrativním centrem.

Celkově z hlediska vývoje osídlení bylo území ORP Liberec zásadně poznamenáno poválečným uspořádáním s novým vymezením státních hranic po roce 1945, výměnou obyvatelstva a následnou hospodářskou stagnací.

Popis historického vývoje měst dokládá vývoj osídlení v SO ORP Liberec.

LIBEREC

Jeho historie sahá do doby, kdy těmito místy vedly obchodní cesty. Liberec vznikl jako otevřená tržní obec pro obchodníky se zbožím. Malá osada byla poprvé zmiňována roku 1352, od té doby byla ve vlastnictví mnoha pánů a procházela rychlým rozvojem. Důležitým datem městské historie byl rok 1577, ve kterém byl Liberec císařem Rudolfem II. povýšen na město. V této době zde byly položeny základy textilní výroby, velký rozmach soukenictví byl zaznamenán za vlády Albrechta z Valdštejna. Na konci 16. století vznikaly první kamenné stavby, které na dlouhou dobu určily charakteristický ráz města. Průmyslový a obchodní rozvoj nastal zejména koncem 18. století. Význam Liberce v textilním průmyslu přinesl již roku 1850 městu zvláštní statut samostatného města. Druhé největší město v Čechách se tak i ze správního hlediska zařadilo v důležitosti za Prahu. Rozvoj průmyslu a obchodu přinášel i rozvoj průmyslové architektury a vznik řady reprezentativních budov, což městu dodávalo charakteristický vzhled. Liberec je průmyslovým střediskem s tradicí strojírenské, elektrotechnické výroby i zpracování plastických hmot. Tradiční textilní průmysl byl však v posledních letech téměř utlumen. Trvale silné zastoupení má ve městě stavebnictví. Město je rovněž centrem vzdělanosti celokrajské působnosti. Vedle řady středních škol zde má sídlo jediná vysoká škola v kraji – Technická univerzita v Liberci. Liberec je často také nazýván „městem pod Ještědem“, jehož vrchol ve výšce 1 012 m zdobí moderní věž, která je dominantou celého kraje a její architekt Ing. Arch. Karel Hubáček byl za projekt oceněn Perretovou cenou. Vedle přírodních krás se zájem návštěvníků města zaměřuje především na historické centrum s budovami radnice, Divadla F. X. Šaldy, spořitelny, muzea, obchodní komory i postupně rekonstruované vilové čtvrti z přelomu 19. a 20. století.

ČESKÝ DUB

Patří k nejstarším sídlům v severních Čechách, jeho historie sahá až do románského období. První písemná zpráva pochází z roku 1115. Město vzniklo na kupecké stezce jako tržní osada. V roce 1237 se novým majitelem stal Markvartice Havel z Lemberka se svojí ženou Zdislavou z Lemberka. Právě tyto majitelé dali souhlas rytířskému řádu Johanitů k vybudování komendy s kaplí sv. Jana Křtitele a jejímu pojmenování Nová Světlá. Ve špitále sousedního románského kostela sv. Ducha příležitostně léčila sv. Zdislava. Na komendu Johanitů postupně navázalo ohrazené město u něhož se vyskytuje pojmenování „Dub, jinak Světlá“. Během 16. století udělili majitelé panství městu různá privilegia a urychlili tak jeho rozvoj. Město bylo neblaze poznamenáno pobytem švédských vojsk, několika požáry i morovou epidemií, kterou připomíná mariánský sloup z roku 1723. V průběhu 18. století se pro město vžilo označení Český Dub. Známým majitelem dubského panství byl kníže Kamil Rohan, jehož rod vybudoval zámek Sychrov. Významným

centrem kulturního a společenského života se stalo Podještědské muzeum Karolíny Světlé. Turistickou zajímavostí jsou prostory johanitského kláštera.

HODKOVICE NAD MOHELKOU

V latinských textech (Hodcouicz, Libenow; v německých Liebenau) jsou známy již od roku 1352 kdy jimi procházely obchodní stezky z Lužice do vnitrozemí a dále pak přes Prahu na jih. Na místě, kde se obě cesty spojovaly vznikla osada, která se stala hospodářským centrem panství Frýdštejnského. O tomto faktu svědčí i dochované zápisy v knihách papežských desátků. Zemská stezka sehrála významnou úlohu v dějinách Hodkovic. V dobách mírových tudy projížděli obchodníci, z obchodního ruchu mělo město nemalý užitek. Zato v dobách válečných, kdy po této stezce procházela vojska spojenců i nepřátel, utrpělo město značné škody. Také za třicetileté války nebyly Hodkovice ušetřeny válečných škod. V 16. století došlo k důležité změně, která ovlivnila další vývoj Hodkovic na celá staletí. Po nezdařeném stavovském odboji roku 1547 byly Hodkovice konfiskovány Adamovi z Vartembergu a spojeny se sousedním panstvím českodubským. Město po dobu své existence podléhalo téměř čtyřiceti vrchnostem, posledním majitelem byl Alain Rohan ze sychrovského zámku až do roku 1945. Centrum města s řadou pozoruhodných památek bylo v roce 1995 prohlášeno městskou památkovou zónou. Historickému středu vévodí barokní kostel sv. Prokopa, pozoruhodnými objekty čtvercového náměstí jsou např. novorenesanční radnice, barokní sousoší s Mariánským sloupem či stará kašna obnovená na původním místě v roce 1997.

HRÁDEK NAD NISOU

Původní slovanské rodové hradiště na místě keltského osídlení se rozvinulo na středověké sídlo na obchodní stezce. Roku 1260 pánové z Donína povýšili tuto starou slovanskou osadu na město. Ve 14. století patřil Hrádek mezi nejvýznamnější střediska obchodních cest z Prahy na sever k Baltu a přesahoval svým významem Liberec. Velký rozvoj města pokračoval v 16. století udělením tržního práva, rozšířením těžby stříbra a drahých kovů. V 18. století se začal těžit lignit a v 19. století byla založena řada strojírenských a chemických továren. Dominantou celého Hrádecka je hrad Grabštejn se zámeckým parkem. Původní hrad založili ve 13. století pánové z Donína. V roce 1704 získali Grabštejn i s panstvím Gallasové, aby jej připojili ke svým severočeským državám se střediskem ve Liberecku. Několika přestavbami dolního předhradí získal novou podobu i dnešní Nový zámek. Ten dnes slouží jako kasárny a je zde výcvikový prostor pro služební psy. Horní část s hradním jádrem, tzv. Starý zámek, byl v roce 1992 po půlstoleté odmlce opětovně zpřístupněn, ačkoliv zde stále probíhají rozsáhlé opravy. Pozornosti návštěvníků se těší zejména zámecká kaple sv. Barbory, která je vyzdobena vzácnými freskami ze 16. století. Město Hrádek nad Nisou tvoří přirozené centrum rekreační oblasti a jeho turistický význam vzrostl po roce 1989 otevřením hraničních přechodů do Polska a Německa a členstvím v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.

CHRASTAVA

Má dlouhou historii – první písemná zmínka o její existenci je v knize o placení desátků z roku 1352. Rozvoj města souvisel s osídlováním území horníky ze saského města Pirna, kteří zde začali těžit měď, cín, olovo, stříbro a železo. Po vyčerpání dolů nastal od 18. století rozvoj průmyslu, zejména textilního. V roce 1855 se Chrastava stala okresním městem a v roce 1870 zde začal působit okresní soud. Rychlému rozvoji průmyslu, ale i dalších oblastí, napomohlo v roce 1859 otevření železniční trati Liberec – Žitava. V současnosti je město významným průmyslovým střediskem s úzkou vazbou na město Liberec. Dopravně je napojena na železniční trať Liberec – Varnsdorf a na silniční dálkové komunikace Liberec – Ústí nad Labem a Liberec – Praha. Ve městě je celá řada historických památek. Dominantou je kostel sv. Vavřince, který byl přestaven v letech 1866 – 1868 do dnešní novogotické podoby. Dále lze uvést barokní pískovcovou kašnu z roku 1707 a vedle ní barokní mariánské sousoší, tzv. morový sloup z roku 1732. Technickou zajímavostí je železný secesní most přes řeku Jeřici, zničený při bleskové povodni v srpnu 2010 a unikátní Muzeum hasičské techniky zpřístupněné v roce 1997.

JABLONNÉ V PODJEŠTĚDÍ

Založení města souvisí s příchodem německých kolonistů kolem roku 1240, kdy pronikal rod Markvarticů do Podještědí. Významnou postavou tohoto rodu byl Havel z Lemberka se svojí manželkou Zdislavou. Díky výhodné poloze na obchodní cestě ze Žitavy do Prahy se město na několik staletí stalo významným obchodním i celním místem – dokonce zde krátce existovala i mincovna, ve které se razily tzv. brakteáty. V této době zakládá Havel z Lemberka raně gotický hrad, dnešní zámek Lemberk, a v Jablonném klášter dominikánů. Roku 1364 udělil Havel z Lemberka Jablonnému městská privilegia. Počátkem 18. století je podle návrhu J. L. Hildebrandta zchátralý dominikánský klášter přestavěn na velkolepý klášterní chrám sv. Vavřince. Tato bazilika minor sv. Vavřince a sv. Zdislavy je i v dnešní době nejznámější stavbou města, z dalších památek lze uvést barokní morový sloup na náměstí z roku 1686, gotickou kapli sv. Volfanga, rokokový zámeček Pachtů z Rájova z doby kolem roku 1770. Zámek Lemberk prošel rozsáhlými rekonstrukcemi a od roku 1992 je zpřístupněn veřejnosti. Trvale je spjat s postavou Zdislavy z Lemberka, která projevovala na svou dobu neobyčejné sociální citění a byla v roce 1995 prohlášena za svatou.

OSEČNÁ

Pravděpodobně bylo založeno některým Vartenberkem v první polovině 13. století na zemské obchodní stezce mezi Českým Dubem a hradem Děvín, první písemná zpráva pochází z roku 1352. V roce 1565 zde byl Karlem Biebersteinem postaven kostel. V roce 1576 povýšil Rudolf II. na přímluvu svobodného pána von Oppersdorf Osečnou na město se znakem orla se zlatou korunkou a s nápisem Sigillum oppidi ossensis 1576. Od roku 1870 měla Osečná četnickou stanici a od roku 1890 zde byly farnost sv. Víta, četnická stanice, pětitřídní škola, záložna, tři mlýny, výrobní bačkor a pantoflí a tkalcovna. Konaly se zde pravidelně výroční trhy. Nevýhodná poloha Osečné způsobila, že obec nedosáhla nikdy zvláštního významu. Výstavba silnic byla započata až v druhé polovině minulého století. Pošta v Osečné byla založena v roce 1862, v roce 1895 byl zaveden telegraf a po roce 1922 telefon. Elektrifikace se uskutečnila v letech 1920 – 1921 napojením na dálkové vedení. Součástí městečka Osečná jsou Lázně Kundratice, které vznikly roku 1881 a patří mezi nejstarší lázně v Čechách. Přírodním léčivým zdrojem slatinou se zde léčí především nemoci pohybového ústrojí a některá přidružená onemocnění.

C.1.2 Současná sídelní struktura

Hodnocení sídelní struktury je převzato z ÚAP LK 2010. Struktura osídlení je tvořena sídly, základními sídelními jednotkami, které se liší velikostí, významem a funkcemi ve struktuře osídlení. Pro potřeby ORP Liberec je základní územní jednotkou hodnocení obec. Hodnocení struktury osídlení podle základních sídelních jednotek (části obce, jednotlivá sídla) by bylo přesnější, protože správní území obce často zahrnuje městské útvary a přičleněná venkovská sídla (městský a venkovský prostor), pro hodnocení území ORP jako celku, je však takováto regionalizace dostačující. Kategorizace jednotlivých sídel a částí obce z hlediska typů zástavby a funkčního uspořádání je blíže popsána v **příloze E.3**.

Sídelní struktura území ORP Liberec je silně poznamenána jeho značnou výškovou členitostí a rozmanitou geomorfologií s výraznými horskými hřbety, podhorskými kotlinami a údolními zářezy. K výrazné odlišnosti typu sídel a do vývoje osídlení se promítaly a stále promítají pohraniční poloha, existence a vliv dřívější česko – německé národnostní hranice, rozvoj nebo úpadek prosperujících odvětví průmyslu, a trvale stoupající využití území pro rekreaci, sport a druhé bydlení.

Výrazným zásahem do sídelní struktury bylo období po roce 1945, v němž došlo k vylidnění a osidlování pohraničí po odsunu většiny německého obyvatelstva, uvolnění rozsáhlého území pro vytvoření vojenského výcvikového prostoru k rozsáhlé bytové výstavbě sídlištního typu. Výsledkem bylo soustředování trvale bydlících obyvatel do měst, vylidňování a mnohde i úpadek venkova, a s tím související výrazné změny ve využívání krajiny, sídel a jejich původního domovního a bytového fondu. Po roce 1991 dochází ke zvyšování počtu obyvatel v menších obcích v závislosti na jejich poloze. Dochází ke zvýšení zájmu o bydlení v malých obcích v okolí velkých měst (tzv. suburbanizace).

VELIKOSTNÍ STRUKTURA OBCÍ

Současnou strukturu osídlení SO ORP Liberec tvoří 28 obcí. Podle počtu obyvatel převládají malé obce s počtem 0-500 obyvatel (8 obcí) a 501-1 000 obyvatel (11 obcí), které tvoří celkem cca 68% všech sídel, v kterých ovšem žije jen 10 448 obyvatel což je pouze 7,5 % obyvatel v SO ORP Liberec. V dalších 2 kategoriích žije zhruba stejný počet obyvatel (10% obyvatel ORP): v kategorii středních obcí 1 001-5 000 obyvatel je 6 obcí, ORP a v kategorii velkých obcí 5 001-10 000 obyvatel jsou 2 obce. Dominantní postavení vykazuje město Liberec s více než 100 000 obyvateli (72,5% obyvatel v ORP).

Tab C.1.1.: Velikostní kategorizace obcí SO ORP Liberec

Velikostní kategorie	Počet obcí v kategorii	Počet obyvatel	Podíl obyvatel v ORP
Obce malé	19	0 - 1000	7,5
Obce střední	6	1001 - 5000	10
Obce velké	2	5001 - 10 000	10
Liberec	1	> 100 000	72,5

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Struktura osídlení pro potřeby územního, ale i hospodářského a regionálního rozvoje musí odrážet rostoucí mobilitu a tím i měnící se počty a koncentrace tzv. uživatelů území bez ohledu na místo jejich trvalého bydliště. Místo kategorie trvale bydlící obyvatelstvo a jejich hustoty na km² území obce je proto pro hodnocení struktury osídlení využito též „**potenciálních uživatelů území (PUÚ)**“ a jejich hustoty zpravidla na km² zastavěného území, jež lépe vyjadřují faktické a možné zátěže území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího a územně technického charakteru. Území nelze posuzovat podle počtu trvale bydlících obyvatel, ale musí být v územně plánovací činnosti hodnoceno a dimenzováno podle maximální velikosti potenciálních uživatelů území a dále i s ohledem na význam jednodenní návštěvnosti, pro kterou však chybí potřebná datová základna (PUÚ = trvale bydlící obyvatelstvo + saldo denního pohybu za prací a do škol + sezónní uživatelé dle počtu lůžek v objektech individuální a hromadné rekreace).

Vzhledem k tomu, že pro přesné určení PUÚ je nedostatek aktuálních informací byly výpočty PUÚ včetně ploch zastavěného území převzaty z ÚAP LK 2010.

Hodnocení struktury osídlení počtem a hustotou potenciálních uživatelů je zpracováno za jednotlivé obce (příloha E.6: Tab. 4) a za centra osídlení, které jsou definovány v dalším textu (viz následující tabulka).

Tab. C.1.2. Hustota obyvatel dle center osídlení v ORP Liberec (viz dále)

Spádový obvod centra osídlení (SOCO)	PUÚ 2008	TBO 2008	Rozloha SOCO (km ²)	Plocha zast. území SOCO (km ²)	TBO / rozloha SOCO (obyv/km ²)	TBO / plocha zast. území SOCO (obyv/km ²)	PUÚ / rozloha SOCO (obyv/km ²)	PUÚ / plocha zast. území SOCO (obyv/km ²)
Český Dub	6 414	5 728	103,23	6,26	55,5	915,4	62,1	1 025,1
Hodkovice nad Mohelkou	2 882	2 854	13,49	1,00	211,5	2 862,1	213,6	2 890,2
Hrádek nad Nisou	7 720	8 474	57,58	4,79	147,2	1 769,3	134,1	1 611,9
Chrastava	7 329	7 806	65,54	5,00	119,1	1 560,6	111,8	1 465,2
Jablonné v Podještědí	6 590	4 643	81,96	4,57	56,6	1 015,8	80,4	1 441,8
Liberec	124 228	107 005	185,64	44,13	576,4	2 424,6	669,2	2 814,9
Osečná	3 575	2 259	70,98	3,61	31,8	626,0	50,4	990,6

Zdroj: ÚAP LK 2010

Vysvětlivky:

PUÚ = počet potenciálních uživatelů území

TBO = počet trvale bydlících obyvatel

zast. území = zastavěné území z dat jevu ÚAPO_001 z 2009

REGIONALIZACE – CENTRA OSÍDLNÍ

V této podkapitole jsou popsána centra osídlení jejich spádové oblasti vazby mezi jednotlivými sídly a hodnocení jednotlivých oblastí (regionů) a jejich rozvoj.

Spádové obvody center osídlení byly převzaty z konceptu ÚP VÚC Libereckého kraje (SAUL Liberec 2003) s tím, že byly upraveny jejich hranice tak, aby odpovídaly také hranicím a skladebnosti do správních obvodů ORP v jejich vymezení k 1. 1. 2007. Jedinou výjimkou je obec Velký Valtinov, která byla ponechána v SO ORP Česká Lípa, i když správně by měla být zařazena do spádového obvodu Jablonné v Podještědí a tím do SO ORP Liberec.

Spádové obvody center osídlení jsou vymezovány jako území s vnitřní sounáležitostí, s převažujícím nebo přirozeným spádem z příslušných obcí k centru osídlení za základními službami a vybaveností tak, aby byl respektován princip celistvosti území (pohyb za prací tomuto požadavku vždy neodpovídá). Hierarchizace center osídlení a jejich spádových obvodů vychází již z převažujícího spádu za prací, do škol a vyššími službami. Regionální význam center osídlení byl určován nikoliv podle počtu trvale bydlících obyvatel, nýbrž podle výpočtu potenciálních uživatelů území, který lépe vyjadřuje atraktivitu a tzv. nasávací efekt území z hlediska jeho pracovní, obslužné (vybaveností), ale i rekreační funkce.

V ÚAP LK 8/2008 byla vymezena tzv. nesporná centra osídlení, která byla podle velikosti potenciálních uživatelů území rozdělena do pěti hierarchizovaných kategorií (řazeno sestupně):

1. Centrum nadregionálního významu

Na území ORP Liberec plní funkci centra nadregionálního významu pouze jeho krajské město Liberec. Toto město je přirozeným centrem celého SO ORP Liberec a s výjimkou spádových obvodů České Lípy a Jilemnice i celého Libereckého kraje.

2. Centrum regionálního významu

Plní funkci center regionálního významu. Na území SO ORP Liberec se nevyskytuje, nejbližším sídlem se kterým má ORP Liberec významné vazby je město Jablonec nad Nisou, které se podílí na „metropolitní funkci“ Liberce a patří do jeho spádového obvodu

3. Centrum mikroregionálního významu - vyššího stupně

Plní funkci center mikroregionálního významu vyššího stupně a na území ORP Liberec se nevyskytuje. Nejsilnější vazby jsou zřejmě Libercem a jeho spádovou oblastí

4. Centrum mikroregionální významu - nižšího stupně

Na území ORP Liberec plní funkci center mikroregionálního významu nižšího stupně celkem 4 města (v pořadí podle velikosti jejich maximálního regionu počtem potenciálních uživatelů území v roce 2001): Hrádek nad Nisou, Český Dub, Chrastava, Jablonné v Podještědí,

5. Centrum subregionálního významu

Na území ORP Liberec plní funkci subregionálních center (nejnižšího významu) celkem 2 města: Hodkovice nad Mohelkou a Osečná

Ostatní obce (nestřediskové) jsou všechny obce, které neplní funkci nesporných center osídlení. Ostatní obce jsou tedy poslední nejnižší kategorií v kategorizaci center osídlení. V ORP Liberec je tedy 7 nesporných center osídlení a 21 ostatních obcí. Mezi ostatními obcemi lze vyčlenit ještě lokální centra, do kterých spádují ostatní obce za základní občanskou vybaveností (MŠ, ZŠ, lékařská péče). Jedná se o obce, Křížany a Rynoltice.

Příslušnost obcí ke spádovým obvodům na nejnižší úrovni se opírá o koncept ÚP VÚC LK (SAUL Liberec 2003) a spádovost na vyšší úrovni se opírá o výsledky nejnovější sociogeografické regionalizace České republiky rozlišující na území ČR celkem 144 regionů a jejich spádových území (obvodů) hierarchizovaných do pěti úrovní. Výhledově není předpokládána žádná změna regionálního významu nesporných center osídlení na území ORP Liberec. Obecně bude možné přehodnotit spádovost až z dat ČSU po zveřejnění SLDB 2011.

Funkční vazby a kooperace mezi centry osídlení (dále jen funkční kooperace) jsou definovány prostory, v nichž probíhá intenzivnější pohyb uživatelů území (za prací, do škol, nákupy, službami, využitím volného času apod.) a materiálových toků, a které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem a kontaktů budou zpravidla dále zvyšovat a budou pro posilování logických vazeb vyžadovat zabezpečení odpovídající dopravní a technické služby území.

Funkční kooperace zachycují i vazby center osídlení na území ORP Liberec s centry osídlení za jeho hranicí, a to jednak v rámci ČR a jednak i v rámci přeshraniční spolupráce. Příkladem těchto „mimokrajských“ vazeb a kooperací je již probíhající přeshraniční forma spolupráce mezi městy Hrádek nad Nisou - Bogatynia (Polsko) a Zittau (SRN) jako přeshraniční forma pokračování rozvojové oblasti Liberec (z území SO ORP Liberec) na území SRN a Polska.

Významné vazby - funkční kooperace mezi centry osídlení jsou v tabulce C.1.3.. Mezi jednotlivými obcemi existují i další z lokálního pohledu významné vazby, které vycházejí z nabídky základního občanského vybavení a péče a dojížděky za touto nabídkou.

Tab. C.1.3: Funkční kooperace mezi centry osídlení v ORP Liberec

OZNAČENÍ	VYMEZENÍ FUNKČNÍ KOOPERACE
FK1	Liberec + Jablonec n/N (ORP Liberec a Jablonec n/N)
FK4	Liberec + Chrastava + Hrádek nad Nisou (ORP Liberec)
FK5	Jablonec n/N + Rychnov (ORP Jablonec n/N)
FK13	Stráž pod Ralskem + Osečná (ORP Česká Lípa a Liberec)
FK14	Hrádek nad Nisou + Bogatynia (Polsko)
FK15	Hrádek nad Nisou + Zittau (SRN)
FK16	Liberec + Hodkovice n. M. + Turnov + Mladá Boleslav (Praha) (ORP Liberec, ORP Turnov)

Zdroj: ÚAP LK 8/2008, upraveno

CHARAKTER OBCÍ SO ORP LIBEREC

Dle struktury obcí a charakteru a typu zástavby jsou obce kategorizovány:

- Venkovského charakteru – s převažující zástavbou zděných venkovských chalup a domků, se štítem objektu orientovaným do prostoru návsi nebo ke komunikaci, navazující plochami usedlostí a statků. Zástavba obcí vytváří kompaktní útvary s přímou vazbou na zemědělskou krajinu.
- Smíšeného charakteru – se zachovanou venkovskou zástavbou v části obce, doplněnou plochami současné individuální zástavby bydlení čistého v rodinných domcích, městského charakteru (Dlouhý Most, Šimonovice, Mníšek).
- Městského charakteru – se zástavbou objektů městských domů ulicově řazených, výškově a hmotou úměrných velikosti sídla, s náměstím. Na okraji sídel je původní zástavba doplněna o rodinné domky městského charakteru (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Chrastava, Hrádek nad Nisou, Liberec, Osečná, Stráž nad Nisou)

C.1.3 Prostorová struktura a uspořádání území

Prostorová kompozice a struktura zástavby území SO ORP Liberec byla předurčena přírodními podmínkami, hlavně geomorfologií území. Na území ORP se zachovaly rozličné typy a tvary sídel dokumentující na jedné straně převážně české a na druhé straně dříve převážně nebo původně německé osídlení a hospodaření v nížinném, podhorském i horském prostředí. Větší část severočeské oblasti patří k mladšímu sídelnímu území. I proto jsou kromě návesních typů zástavby, které se vyskytují řídce, ve značném rozsahu zastoupeny údolní lánové půdorysy, případně vsi hromadné. Při prohlídce vesnice nemusí být tato struktura na první pohled čitelná, protože v mladším období se zástavba zahušťovala chudšími chalupami a domky právě v údolích, uvnitř prostoru vymezeného volnými řetězci usedlostí. Zvláště zajímavá (hodnotná) jsou území v blízkosti dřívější národnostní hranice, venkovská sídla s dochovanými objekty lidového stavitelství a městská sídla dokumentující rozvoj a prosperitu průmyslu, ale i různé projevy rozvoje a úrovně bydlení. Z hlediska sídelní geografie se na území kraje zachovaly rozličné typy a tvary sídel dokumentující na jedné straně převážně české a na druhé straně dříve převážně nebo původně německé osídlení a hospodaření v nížinném, podhorském i horském prostředí. Z tohoto hlediska jsou zvláště zajímavá (hodnotná) území v blízkosti dřívější národnostní hranice, venkovská sídla s dochovanými objekty lidového stavitelství a městská sídla dokumentující rozvoj a prosperitu průmyslu, ale i různé projevy rozvoje a úrovně bydlení. Prostorová struktura jednotlivých obcí (sídel) je popsána v **příloze E.3.**

Při celkovém pohledu na území ORP hraje v prostorovém uspořádání území hlavní roli podobně jako u struktury zástavby reliéf (geomorfologie) území. Osídlení je koncentrováno do Žitavské pánve, kterou protéká Lužická Nisa. Hlavní urbanizační osy ORP Liberec kopírují staré zemské obchodní stezky, které jsou nyní silnicemi I. třídy (I/13, I/14, I/35) a jsou součástí os nadmístního významu:

- Praha – Turnov – Liberec – Hrádek nad Nisou
- Liberec - Liberec – Bílý Kostel nad Nisou – Jablonné v Podještědí – Děčín
- Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald

Takto vymezené urbanizační osy se víceméně shodují s hlavními rozvojovými osami stanovenými v PÚR ČR 2008 a upřesněnými v ÚAP LK 2010. Rozvojové oblasti a rozvojové osy a specifické oblasti jsou dalším ukazatelem prostorového uspořádání území ORP Liberec. Vzhledem k tomu, že jsou dostatečně popsány v dokumentaci ÚAP LK či jiných dokumentacích regionálního či strategického plánování uvádíme jen faktografický výpis rozvojových oblastí a os, které zasahují na území ORP Liberec.

ROZVOJOVÉ OBLASTI

Rozvojové oblasti jsou území se soustředěním civilizačních aktivit a koncentrací významného potenciálu průmyslového, technického a stavebního dědictví, ve kterých se projevují zvýšené požadavky na změny v území a rostoucí tlak na umístování rozvojových záměrů nadmístního významu.

Tab. C.1.4: Rozvojové oblasti v ORP Liberec

Dle PUR ČR 2008	Návrh ZÚR LK 2007 a ÚAP LK 2008	Obce
OB7	ROB1 rozvojové oblasti republikového významu (zpřesnění PÚR ČR 2008)	Liberec, Stráž nad Nisou, Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Nová Ves, Chrastava

ROZVOJOVÉ OSY

Rozvojové osy jsou koridory pro vzájemné propojení rozvojových oblastí a specifických oblastí s hlavními centry osídlení a zajištění jejich vazeb na sídelní strukturu sousedních krajů a států prostřednictvím založené sítě významných dopravních cest, jejichž optimalizace a doplnění se v důsledku narůstajících potřeb prosperity, integrity kraje a jeho integrace v republikových a střeoevropských vazbách jeví jako nezbytné.

Tab. C.1.4: Rozvojové osy v ORP Liberec

Dle PUR ČR 2008	Návrh ZÚR LK 2007 a ÚAP LK 2008	Obce
OS3	ROS1	Liberec, Stráž nad Nisou, Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Nová Ves, Chrastava, Hodkovice nad Mohelkou, Bílý Kostel, Chotyně, Hrádek nad Nisou
	rozvojové oblasti republikového významu (zpřesnění PÚR ČR 2008)	
	ROS3	Liberec, Stráž nad Nisou, Chrastava, , Bílý Kostel, Rynoltice, Jablonné v Podještědí
	rozvojové oblasti republikového významu (doplnění PÚR ČR 2008)	
	ROS4	Liberec – Jablonec nad Nisou (ORP J.n.N.)
	rozvojové osy III. řádu	
	ROS8	Liberec – Mníšek – Nová Ves – Liberec (ORP Liberec)
	rozvojové osy III. řádu	

SPECIFICKÉ OBLASTI

Specifické oblasti jsou území vyznačující se nerovnováhou pilířů udržitelného rozvoje, vyplývající z nedostatečně vyvinuté hospodářské a sociální úrovně vlivem předchozího vývoje, nutnosti revitalizačních zásahů do narušených a devastovaných území nebo nadřazeného zájmu ochrany přírody, zpravidla s přesahem do sousedních krajů a států.

Dle PÚR ČR 2008 se na území ORP Liberec zasahuje oblast **SOB7 – Krkonoše – Jizerské hory** (obce Mníšek a Oldřichov v Hájích)

C.1.4 Funkční struktura území

Urbanistickou a funkční strukturu území představuje souhrn vztahů mezi prvky/funkcemi a způsob organizace systému/území obce v nejšířím slova smyslu. Důraz je kladen na vzájemnou souvztažnost všech prvků a na jejich roli a fungování v systému struktury obce. K pochopení funkční struktury obce je třeba atomizovat a popsat jednotlivé prvky.

Nezastavitelné území tvoří 88 % rozlohy území SO ORP Liberec. V členitém reliéfu je výměra lesních pozemků jen o málo nižší než výměra zemědělské půdy navíc s poměrně nízkým zorněním.. Z celkové rozlohy ZPF je cca 21 % orné půdy a stejný podíl je trvalých travních porostů.

V zastavěném území obcí převládá funkce bydlení v malých obcích s rekreačním potenciálem pak bydlení rekreační. Plochy občanské vybavenosti nadmístního významu jsou lokalizovány pouze v centru osídlení ORP v Liberci. Významné výrobní areály (průmyslové zóny) jsou opět v hlavním městě Liberci, dále pak na hlavní dopravní a rozvojové ose Hodkovice nad Mohelkou, Liberec, Chrastava, Hrádek nad Nisou. Vymezenými funkcemi zastavitelného území obcí jsou bydlení, ekonomické aktivity, občanské vybavení, sport a rekreace, veřejná infrastruktura. V rámci funkce rekreační má rozvojový potenciál druhé bydlení. V malých obcích převažuje funkce bydlení.

Typické pro strukturu území SO ORP Liberec jsou území s rozptýlenou podhorskou zástavbou a architekturou roubených a brázděných chalup v podhůří Jizerských a Lužických hor, ale i v jiných oblastech mimo hlavní dopravní tepny (Podještědí). Tato území mají velký rekreační potenciál. Rekreační využití území odpovídá charakteru území. Území nabízí široké sportovní využití: cykloturistika, pěší turistika, lyžování, horolezectví. Přírodní podmínky umožňují rekreaci krátkodobou i pobytovou, charakteru rodinné rekreace a nenáročných sportovně rekreačních aktivit, tj. chalupaření, cykloturistika a také zázemí pro vrcholoví sportovce. Rozvíjející se sportovně rekreační aktivitou regionálního charakteru je golf (Liberec, Chotyně, Světlá pod Ještědem.).

Specifickými plochami v území jsou přírodní chráněná území a území přírodních parků. Zejména CHKO Jizerské hory, Lužické hory a Přírodní park Ještěd představují potenciál pro rozvoj rekreační funkce. Dopravní infrastrukturu lze obecně hodnotit jako vyhovující. Problematické je pouze dopravní napojení Liberce se sídly v Podještědí.

Z technické infrastruktury je problematické především odkanalizování, které je dostupné jen v největších obcích a celkově je na kanalizaci napojeno jen 76% obyvatel

C.1.5 Záměry na provedení změn v území

Pro účely ÚAP SO ORP Liberec nejsou žádné záměry v tomto tématu sledovány.

C.1.6 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Liberec jako dominantní centrum osídlení. • Hustá silniční síť, dobrá dostupnost center osídlení mikroregionálního významu a ostatních obcí. • Zachovaná struktura obcí a architektura zástavby s prvky z doby svého založení. • Polovina obcí ORP Liberec spadá do rozvojových oblastí, os, nebo specifické oblasti republikového významu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podíl malých obcí – ekonomická náročnost na budování a provoz veřejné infrastruktury. • Špatná dopravní dostupnost a slabé vazby obcí v Podještědí s centrem ORP a kraje Libercem • Nízká vybavenost malých obcí infrastrukturou pro odkanalizování území.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Využití dotačních titulů směřovaných přednostně do rozvojových oblastí a os. • Využití rekreačního potenciálu obcí v přírodně chráněných územích (Oldřichov v Hájích, Mníšek, Rynoltice, Jablonné v Podještědí, Světlá pod Ještědem). • Rozvíjení nových forem cestovního ruchu v turisticky méně atraktivních lokalitách. • Zachování struktury obcí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Úpadek veřejné dopravy a narušení vazeb mezi sídly a jejich centry. • Zvyšující se hustota nové výstavby charakteru satelitů v okolí města Liberce. • Nedostatek finančních prostředků na vybudování a provoz veřejné infrastruktury v malých obcích.

Závěry:

- Základem urbanistické struktury území jsou silnice I/13, I/14, I/35, které položily základ urbanizačním osám nadmístního významu a zároveň jsou součástí rozvojových os republikového významu definovaných v PÚR ČR 2008
 - Praha – Turnov – Liberec – Hrádek nad Nisou
 - Liberec - Liberec – Bílý Kostel nad Nisou – Jablonné v Podještědí – Děčín
 - Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald
- Prostorová kompozice a struktura zástavby území SO ORP Liberec byla předurčena přírodními podmínkami a stykem na hranice původně německého a českého osídlení. Kromě návesních typů zástavby, které se vyskytují řídce, jsou ve značném rozsahu zastoupeny údolní lánové půdorysy, případně vsi hromadné.
- Vymezenými funkcemi zastavitelného území obcí jsou bydlení, ekonomické aktivity, občanské vybavení, sport a rekreace, veřejná infrastruktura
- Z 28 obcí v ORP Liberec jich 14 spadá do rozvojové oblasti, osy nebo specifické oblasti, dávající dobrý potenciál k rozvoji technické a dopravní infrastruktury a příležitost na získání dotací z Integrovaného operačního programu EU.

Průmět do grafické části:

V grafické části nejsou zobrazeny žádné jevy ÚAP.

Použité podklady:

17. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
18. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
19. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
20. ČSÚ, pobočka Liberec (2008): Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec
21. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

C.2 SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY

Socioemografické podmínky území jsou odrazem demografického vývoje, kterým rozumírozumíme v první řadě změny počtu a pohlavně věkové struktury obyvatel různých územních celků. V České republice a jejích územních součástech jsou v tyto změny v posledních dvou desetiletích určovány dynamickým vývojem všech tří dílčích složek, tj. plodnosti, úmrtnosti a migrace, přičemž velmi významnou roli hraje také podoba věkové struktury obyvatelstva a zejména její nepravidelnosti.

Vzhledem ke skutečnosti, že mnoho podrobných statistických dat za nejnižší územní jednotky potřebných pro ucelené zhodnocení sociodemografických podmínek nejsou aktuální, soustředíme se v této kapitole pouze na stručnou charakteristiku obyvatelstva, jeho struktury a na migraci, která má významný dopad rozvoj území.

C.2.1 Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva

Ve správním obvodu ORP Liberec k 31.12. 2009 žilo celkem 139 850 obyvatel, tj. 31,9 % obyvatel Libereckého kraje. V centru ORP, městě Liberci bylo přítom evidováno 101 625 obyvatel což je 72,7 % všech obyvatel v řešeném území.

V průběhu roku 2009 v se počet obyvatel v SO ORP Liberec zvýšil celkem o 1081 obyvatel, přičemž přirozenou měnou to bylo 311 obyvatel a do území se celkem přistěhovalo 770 obyvatel. Ze struktury vnitřního stěhování (jen v rámci České republiky) je zřejmé, že stěhování se týká převážně mladších obyvatel, a to jak u vystěhovaných tak i přistěhovaných.

Věková struktura obyvatel správního obvodu není v rámci kraje nejpříznivější. Jednoznačně i zde převažuje se 71,4 % skupina obyvatel ve věku 15 – 64 let, což znamená pátý nejvyšší podíl mezi správními obvody kraje. Na stejné umístění řadí správní obvod i podíl 14,2 % nejstarších obyvatel ve věku 65 a více let. Podíl nejmladší generace ve věku 0 – 14 let činil pouze 14,3 % a byl tak třetí nejnižší z deseti správních obvodů kraje a zároveň zhruba shodný s průměrem ČR 14,2 %. Tyto skutečnosti se souhrnně promítají do průměrného věku obyvatel, který v roce 2009 dosáhl 40,2 roku a byl tak o 2,5 roku vyšší než nejnižší průměrný věk ve SO ORP Česká Lípa. V žebříčku správních obvodů kraje se průměrným věkem řadí na sedmé místo. V jednotlivých obcích se průměrný věk obyvatel pohyboval v intervalu od 37,0 let (obec Jeřmanice) do 48,7 let (obec Hlavice).

V roce 2006 bylo uzavřeno 794 sňatků, přičemž ze 75 % uzavírali sňatek svobodné ženy i svobodní muži, rozvedených žen i mužů vstupovalo do nového manželství kolem 25 %. Průměrný věk nevěsty činil přesně 31 let a v případě ženichů dosahoval téměř 35 let. Rozvedeno bylo ve sledovaném roce celkem 537 manželství, z toho bylo celých 40 % bezdětných, téměř 37 % s jedním nezletilým dítětem a více než 23 % se 2 a více dětmi.

K základní charakteristice území z hlediska obyvatelstva je nutné zahrnout i informace o počtu uživatelů území, které mnohem lépe než počet trvale bydlících obyvatel vyjadřuje zatížení území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího charakteru. Zatímco počet trvale bydlících obyvatel (TBO) se mění jen velmi zvolna a nevýrazně v případě uživatelů území se jedná o změny velmi výrazné a časté. V Tab. C.1.2 je vyjádřen počet potenciálních uživatelů území (PUÚ) v správních obvodech center osídlení (SOCO). Počet PUÚ je za celé ORP o 20 tisíc obyvatel vyšší než počet TBO. Nejvýraznější navýšení je co do počtu PUÚ v Liberci a relativní navýšení PUÚ oproti počtu TBO je v SOCO Osečná, kde je uvažováno navýšení až o 158%.

C.2.2 Vývoj pohybu obyvatel

Údaje o počtu obyvatel a jejich struktuře dávají jen omezenou informaci o stavu obyvatelstva. Z pohledu demografie je důležité sledovat vývoj populace. Pro zodpovědné zhodnocení současného stavu obyvatelstva by bylo potřeba sledovat územní diferenciaci uvedeného vývoje za posledních bezmála sto let, která v sobě také odráží populační a tím také sociální, ekonomickou a politickou historii země. V příloze E6 – Tab.1. je vývoj počtu obyvatel od roku 1869.

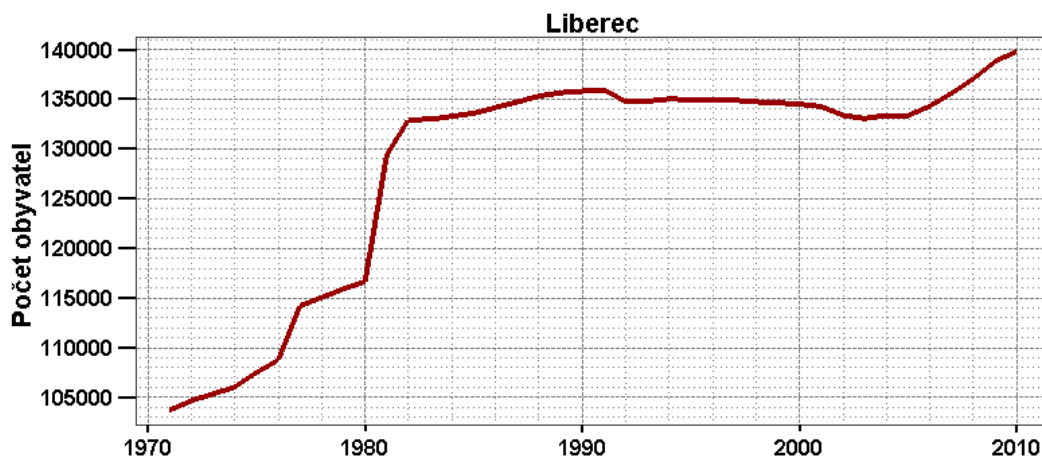
Pro účely ÚAP je detailněji sledován pouze vývoj obyvatel v posledním období, protože aktuální vývoj obyvatel a jeho prognózy mají zásadní průmět do územního plánování.

Obecně lze říci, že až na výjimky, počet obyvatel ve všech obcích SO ORP Liberec roste. Přes nezanedbatelný vzestup významu složek přirozené reprodukce je rozhodující složkou vývoje početního stavu populace prakticky všech sledovaných územních jednotek migrace. Úbytek obyvatel vykazují jen okrajové obce ORP Liberec, jako jsou Hlavice, Cetenov a Janův Důl, taktéž v obci Český Dub počet obyvatel spíše stagnuje. Dynamického populačního růstu naopak dosahují obce v sousedství centra osídlení Liberce: Šimonovice (počet obyvatel se více než zdvojnásobil), Dlouhý Most, což je dáno stěhováním

mladých rodin do zázemí města s dostupnými stavebními pozemky. Také ostatní obce v dobré dopravní dostupnosti od Liberce vykazují poměrně značný relativní nárůst počtu obyvatel: Kryštofovo Údolí, Nová Ves, Oldřichov v Hájích, Jeřmanice.

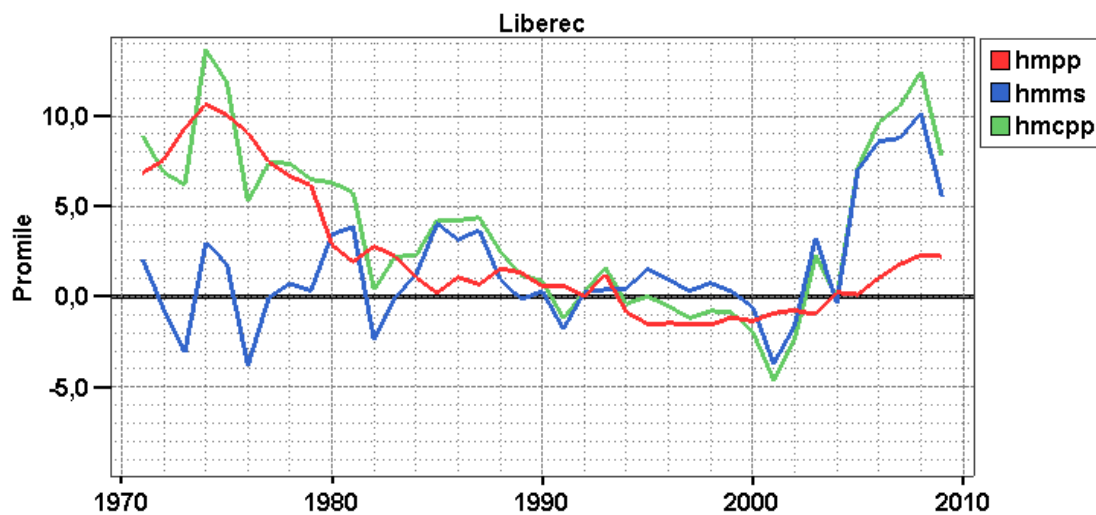
Vývoj pohybu obyvatel v posledním desetiletí je obsažen v Tabulce C.2.1., podrobnější charakteristika vývoje pohybu obyvatel s rozlišením přirozené měny a migrace je v příloze E6. Tab.3.

Graf č. C.2.1: Vývoj počtu obyvatel (k 1. 1.) SO ORP Liberec mezi lety 1971-2010

Zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva

Graf č. C.2.1: Ukazatel demografického vývoje SO ORP Liberec

Zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva

Pozn.: Hrubá míra přirozeného přírůstku $hmpp = (NAROZENI - ZEMRELI) / ss * 1000$. Hrubá míra migračního salda $hmms = (PRISTEH - VYSTEH) / ss * 1000$. Hrubá míra celkového přírůstku $hmcp = hmpp + hmms$. SS je střední stav obyvatelstva vypočítaný jako průměr počtu obyvatel k 1. 1. a k 31. 12. daného roku.

Tab. č. C.2.1: Počet obyvatel a jeho vývoj v obcích SO ORP Liberec mezi lety 2000-2010

Obec	Rok		Rozdíl mezi lety 2010 a 2000	
	2000	2010	Absolutně	Relativně (%)
Bílá	759	837	78	10,3
Bílý Kostel nad Nisou	784	894	110	14,0
Cetenov	133	111	-22	-16,5
Český Dub	2898	2843	-55	-1,9
Dlouhý Most	462	775	313	67,7
Hlavice	243	213	-30	-12,3
Hodkovice nad Mohelkou	2677	2845	168	6,3
Hrádek nad Nisou	7343	7642	299	4,1
Chotyně	858	904	46	5,4
Chrastava	5924	6123	199	3,4
Jablonné v Podještědí	3801	3808	7	0,2
Janovice v Podještědí	67	80	13	19,4
Janův Důl	145	136	-9	-6,2
Jeřmanice	340	449	109	32,1
Kryštofovo Údolí	197	291	94	47,7
Křížany	643	776	133	20,7
Liberec	99588	101625	2037	2,0
Mníšek	1043	1324	281	26,9
Nová Ves	570	808	238	41,8
Oldřichov v Hájích	444	634	190	42,8
Osečná	987	1093	106	10,7
Proseč pod Ještědem	268	292	24	9,0
Rynoltice	725	766	41	5,7
Stráž nad Nisou	1787	2099	312	17,5
Světlá pod Ještědem	753	931	178	23,6
Šimonovice	329	713	384	116,7
Všelibice	499	532	33	6,6
Zdislava	248	306	58	23,4
SO ORP Liberec	134515	139850	5335	4,0

Zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva, stavy k 1. lednu

Pozn.: relativní změna = (stav2010 – stav2000) / stav2000 * 100

C.2.3 Struktura obyvatelstva

Směr, rozsah a časování vývoje počtu a demografické struktury každé územně vymezené populace jsou v podstatné míře předurčeny její věkovou strukturou. Věkovou strukturu obyvatel Česka v její současné podobě můžeme označit za značně nepravidelnou. Tato skutečnost platí i pro území SO ORP Liberec. nepravidelnosti věkové struktury mají či budou mít ve větší či menší míře určující vliv na aktuální, resp. budoucí populační vývoj. Vzestup a pokles hodnot ročních počtů narozených a zemřelých totiž významně koreluje s postupným nasouváním se málo početných či naopak početnějších generací obyvatel do věku intenzivní plodnosti, resp. úmrtnosti.

Věková struktura obyvatel žijících v SO ORP Liberec v současnosti zhruba odpovídá věkové struktuře obyvatel Libereckého kraje. V ORP Liberec je 0,5% nižší podíl dětské složky a naopak o 0,5 %vyšší podíl obyvatel v produktivním věku (15-64 let). Rozdíly v jednotlivých věkových kategoriích oproti roku 2001 se snížily, pouze v kategorii 15-64 let se rozdíl zvýšil, což je dáno migrací obyvatel za prací z okolních ORP a ze zahraničí do Liberce. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem lze pozitivně hodnotit vyšší podíl obyvatel v produktivním věku, který se od roku 2001 zvýšil na hodnotu 0,8% a naopak o 1% nižší podíl

nejstarší složky obyvatel (65+), dle údajů z roku 2009. Index stáří se v SO ORP Liberec zvyšuje, což je celorepublikový trend, avšak zvýšení není tak razantní jako v Libereckém kraji a ČR.

Při pohledu na jednotlivé obce, které vzhledem ke své velikosti často nejsou reprezentativním statistickým vzorkem pro vyhodnocení pohybu obyvatel lze vysledovat jasnou vazbu mezi obcemi ležících v rozvojové oblasti s dobrým ekonomickým potenciálem, nebo ležícím v území atraktivním pro výstavbu. Do kategorie s negativním věkovým složením obyvatel patří obce v JZ části řešeného území (Hlavice, Cetenov, Český Dub, Všelibice, Proseč pod Ještědem), naopak obce Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Stráž nad Nisou, Mníšek mají příznivou strukturu obyvatel s vyšším podílem dětské složky. Město Liberec ve srovnání všech obcí ORP zaujímá průměrné postavení a věková struktura a její vývoj koreluje s hodnotami průměru za celou ČR.

Tab. č. C.2.2: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva (k datu SLDB 2001 a 31.12.2009), relativní ukazatele v %

	0-14		15-64		65+		index stáří - C/A	
	2001	2009	2001	2009	2001	2009	2001	2009
Bílá	18,2	16,0	66,3	72,6	15,6	11,4	86	71
Bílý Kostel nad Nisou	15,8	14,4	73,7	74,4	10,5	11,2	66	78
Cetenov	10,8	13,5	66,7	64,0	22,5	22,5	208	167
Český Dub	14,8	13,2	66,5	68,8	18,7	18,0	126	136
Dlouhý Most	19,3	16,0	68,6	73,0	12,1	11,0	63	69
Hlavice	10,0	7,0	64,6	68,1	25,3	24,9	252	353
Hodkovice nad Mohelkou	16,6	15,8	70,8	71,1	12,6	13,0	76	82
Hrádek nad Nisou	17,6	16,4	69,4	69,6	13,0	14,0	74	85
Chotyně	18,8	16,8	69,7	72,3	11,5	10,8	61	64
Chrastava	19,6	16,5	68,7	71,3	11,7	12,2	59	74
Jablonné v Podještědí	17,1	16,0	70,5	70,9	12,4	13,0	73	81
Janovice v Podještědí	17,9	15,0	71,4	71,3	10,7	13,8	60	92
Janův Důl	16,1	15,4	69,3	75,0	14,6	9,6	91	62
Jeřmanice	15,3	16,7	71,4	73,5	13,3	9,8	87	59
Kryštofovo Údolí	16,0	11,7	68,5	76,6	15,5	11,7	97	100
Křižany	17,5	15,7	67,3	71,5	15,2	12,8	87	81
Liberec	15,4	14,1	71,0	70,8	13,6	15,1	89	107
Mníšek	16,8	16,5	72,2	73,0	11,0	10,5	65	64
Nová Ves	17,1	15,6	72,7	73,4	10,2	11,0	60	71
Oldřichov v Hájích	14,1	16,1	72,9	69,2	13,0	14,7	92	91
Osečná	18,5	17,7	70,2	69,2	11,3	13,1	61	74
Proseč pod Ještědem	14,9	11,3	66,9	71,6	18,2	17,1	123	152
Rynoltice	16,5	11,7	70,9	74,9	12,6	13,3	76	113
Stráž nad Nisou	17,1	16,1	72,1	73,1	10,8	10,8	63	67
Světlá pod Ještědem	14,9	15,3	67,5	67,7	17,6	17,1	118	112
Šimonovice	12,1	18,1	74,9	72,8	13,0	9,1	107	50
Všelibice	16,2	11,3	65,9	73,3	18,0	15,4	111	137
Zdislava	17,1	16,3	70,2	68,6	12,7	15,0	74	92
ORP Liberec	15,7	14,3	70,8	71,4	13,5	14,2	86	99
Liberecký kraj	16,6	14,9	70,6	70,9	12,8	14,3	77	96
Česká republika	15,9	14,2	70,3	70,6	13,8	15,2	87	107

Zdroj: ČSU

Strukturu obyvatel je možno kromě věku posuzovat podle vzdělání (o vzdělanosti je pojednáno v kapitole C4 a B1) a národnostního složení. Obyvatelstvo podle národnosti můžeme hodnotit dle výsledků SLDB 2001. K datu 1. 3. 2001 žilo na území správního obvodu Liberec 133 957 obyvatel z nichž se 93,1 % přihlásilo k české národnosti. Z dalších zjišťovaných národností uvedly výraznější skupiny obyvatel národnost slovenskou – 3 081 osob (2,3 %) a německou – 1 094 osob (0,8 %).

C.2.4 Migrace

Migrace jakožto určující složka vývoje obyvatelstva ve sledovaném území si zaslouží detailnější pozornost. V období po roce 2002 pozorujeme intenzivní vzestup významu migrace pro demografický vývoj regionálních a lokálních populací na území České republiky. Jak již naznačily údaje prezentované v rámci předcházející bilance vývoje obyvatelstva SO ORP Liberec, došlo zejména v posledním období (2006-2009) k dynamickému oživení tohoto procesu. Objem migrace v ORP Liberec oproti roku 2001 vzrostl o 160% a svého maxima dosáhl v roce 2007, kdy počet přistěhovalých byl 4,4 tisíce osob. Číslo za ORP v sobě odráží saldo migrace do centra osídlení Liberce (3338 přistěhovalých v roce 2007).

Vývoj migrace v Liberci je poměrně zajímavý od roku 1991 až do roku 2002 počet vystěhovalých převyšuje počet přistěhovalých, poté počet přistěhovalých začíná převládat a v roce 2008 saldo migrace dosáhlo nejvyšší hodnoty 915 obyvatel.

Důvodů pro oživení procesu migrace může být více. Pro spolehlivé vyhodnocení těchto důvodů chybí zpracovateli údaje o tom odkud se obyvatelé stěhují a kam se vystěhovávají o věkové struktuře migrujících atd. Domníváme se, že hlavním hybatelům je vnitřní migrace, migrace ze zahraničí v ORP Liberec nedosahuje takových hodnot, i když je také významná. Do Liberce se stěhují lidé především za práci, což je podmíněno širokou nabídkou pracovních příležitostí. Významné jsou přitom vazby nejen uvnitř ORP Liberec, ale automobilový průmysl přitahuje kvalifikované síly z širšího okolí. Podíl vystěhovalých z města Liberec je nižší. I zde je dominantní stěhování za práci a to především za širokou a specializovanou pracovní nabídkou do Prahy. Druhým významným trendem je stěhování mladých rodin do zázemí města Liberce, za dostupným bydlením.

Z kvantitativního hlediska patrně nejvýznamnější ukazatel migrace – celkové migrační saldo SO ORP Liberec vzrostlo mezi obdobími 2002-2003 a 2007-2008 nerovnoměrným vývojem přibližně šestkrát a přiblížilo se hranici 1,5 tis. osob ročně, což představuje jen z titulu tohoto procesu roční míru populačního růstu ve výši téměř 1 %. Vývoj salda migrace je přitom značně rozkolísaný a je podmíněn vývojem migrace v městě Liberec.

Pro obce v SO ORP Liberec mimo hlavního města platí tyto hlavní trendy. Po roce 2001 se výrazně zvýšil podíl přistěhovalých na 1000 obyvatel ve všech obcích v sousedství nebo v dobré dopravní dostupnosti do Liberce (Šimonovice, Jeřmanice, Dlouhý Most, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Nová Ves, Oldřichov v Hájích). Při pohledu na všechny obce lze konstatovat, že není v SO ORP Liberec území, odkud by se lidé ve větší míře vystěhovali. V období 2006-2009 všechny obce kromě Janova Dolu a Cetenova vykázaly kladné saldo migrace. Ucelený pohled na vývoj migrace v jednotlivých obcích je patrný z tabulky 3 – viz příloha E.6. V této tabulce jsou pro srovnání údaje o migraci, přirozené změně a celkovém pohybu obyvatel v 4 časových intervalech v období 1991-2009.

C.2.5 Záměry na provedení změn v území

K tomuto tématu nejsou známy žádné konkrétní záměry. Při obecnějším pohledu lze mezi záměry zařadit snahu obcí, především malých, vytvořit podmínky pro bytovou výstavbu a „přilákání“ mladých rodin k trvalému pobytu. Za touto snahou stojí nepříznivé věkové složení obyvatel.

C.2.6 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Liberec jako dominantní centrum osídlení. • Rostoucí počet trvale bydlících obyvatel celkem, ale i u většiny obcí: nejvyššího relativního zvýšení počtu obyvatel dosáhly v posledních 10 letech obce v suburbanizační zóně Liberce (Šimonovice, Dlouhý Most, Stráž nad Nisou) • Sídlní atraktivita SO ORP Liberec jako celku ale i většiny obcí, doložená kladným saldem migrace v posledních 5 letech • Významný vliv sezónních uživatelů území v Liberci a okolí, v SOCO Jablonné v Podještědí a Osečná • Aktivní a rostoucí nabídka pracovních příležitostí / volných pracovních míst • Nadprůměrná míra vzdělanosti obyvatel v Liberci a Stráži nad Nisou 	<ul style="list-style-type: none"> • Obyvatelstvo žijící v území SO ORP Liberec nemá dostatečný vnitřní potenciál pro vlastní populační růst • Pokračující trend stárnutí bydlících obyvatel, který je nejmarkantnější v JZ části řešeného území s nižší atraktivitou místa bydlení – Hlavice, Cetenov, Proseč pod Ještědem, Všelibice • Celkově se zhoršující se věková struktura obyvatel • Disproporce územní nabídky pracovních míst a jednostranná orientace na zpracovatelský průmysl, která ovlivňuje sociální stabilitu území • Nedostatečný počet zařízení a služeb sociální péče
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Příznivá věková struktura obyvatel okolních SO ORP Česká Lípa a Frýdlant • Rozvoj celoživotního vzdělávání a informační gramotnosti • Podpora rozvoje služeb sociální péče • Výstavba nové R35 podporující lepší dostupnost rozvojové oblasti Liberec • Podpora migrace nabídkou ploch pro výstavbu rodinných domů a uvolněním trhu s byty 	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí počet sociálně slabého obyvatelstva • Vyšší podíl cizinců s vízem nad 90 dnů nebo povolením k dlouhodobému pobytu, kteří do regionu přišli za prací, významně snižuje prostorovou stabilitu obyvatelstva v území. • V malých obcích v suburbanizační zóně kolem Liberce dochází vlivem enormního zvýšení přistěhovalých k výrazné deformaci jejich věkové struktury a k ohrožení nedostatečnou kapacitou technické a sociální infrastruktury.

Závěry

- Ve sledovaném území neexistují významnější omezení případného dalšího populačního růstu. V žádné z obcí kromě Liberce nebylo dosaženo historického maxima v počtu obyvatel ze začátku 20. století, což je způsobeno odsunem německého obyvatelstva z pohraničí po 2. světové válce a postupným dosídlováním.
- Obyvatelstvo v území žijící nemá dostatečný vnitřní potenciál pro samostatný populační růst. Současné kladné saldo přirozené změny obyvatel SO ORP Liberec bude vzhledem k věkové struktuře obyvatel v nejbližších letech ukončeno.
- Vývoj celkového počtu a do značné míry i demografické struktury obyvatel SO Liberec a jednotlivých jeho územních částí bude i nadále poplatný zejména charakteru migrační bilance dotčených území. Ta je dána především sídlní atraktivitou jednotlivých obcí, dopravní dostupností centra osídlení Liberce a jeho nabídkou pracovních příležitostí.
- Bez ohledu na další vývoj migrace obyvatelstvo SO ORP Mladá Boleslav a jednotlivých jeho územních částí bude stárnout.

Průmět do grafické části:

V grafické části nejsou zobrazeny žádné jevy ÚAP.

Použité podklady:

1. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
2. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
3. Ing. Lubor Hruška-Tvrдый, Ph.D. a kol. PROCES - Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. – Sociodemografické podmínky ORP Liberec (2010)
4. ČSÚ, pobočka Liberec (2008): Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec
5. MML, SUUP: ÚAP ORP Liberec 2008
6. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

C.3 BYDLENÍ A BYTOVÝ FOND

D.3.1 Bytová výstavba a využití bytů

POČET DOKONČENÝCH BYTŮ K 31.12. KAŽDÉHO ROKU

Za období 2000 - 2010 se na území SO ORP dokončilo 4273 bytů, z toho drtivá většina 3551 byla postavena na území města Liberec. Z následující tabulky je patrné, že počet dokončených bytů v posledních letech poměrně roste a to z 315 bytů v roce 2007 na hodnotu 800 dokončených bytů v roce 2009. Tento trend se ale v následujících letech již neočekává.

Tab.C.3.1: Počet dokončených bytů v obcích v ORP Liberec v letech 2000-2009

OBEČ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2 008	2009	Součet za obec
Bílá	2	2	5	6	2	1	5	2	-	-	25
Bílý Kostel nad Nisou	-	-	3	1	5	-	2	3	1	2	17
Cetenov	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2
Český Dub	5	2	2	5	5	2	2	1	1	3	28
Dlouhý Most	7	4	2	5	7	7	2	7	7	3	51
Hlavice	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hodkovice nad Mohelkou	5	3	51	4	3	51	6	4	10	3	140
Hrádek nad Nisou	5	2	33	-	6	10	5	-	50	34	145
Chotyně	-	1	-	5	1	1	-	-	2	4	14
Chrastava	14	24	32	57	10	12	12	9	7	7	184
Jablonné v Podještědí	4	23	5	3	32	4	1	3	19	11	105
Janovice v Podještědí	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Janův Důl	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	3
Jeřmanice	-	2	2	4	2	4	3	6	2	4	29
Kryštofovo Údolí	2	4	2	1	-	1	-	-	-	-	10
Křížany	-	-	1	-	-	1	2	2	-	3	9
Liberec	345	235	308	239	442	259	333	242	513	635	3551
Mníšek	6	4	2	6	5	7	3	5	7	12	57
Nová Ves	-	3	5	1	2	5	2	3	2	3	26
Oldřichov v Hájích	1	1	1	-	3	1	1	1	3	1	13
Osečná	10	3	2	3	1	-	5	-	-	6	30
Proseč pod Ještědem	-	2	-	3	-	-	1	-	3	3	12
Rynoltice	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	3
Stráž nad Nisou	12	7	4	7	8	3	2	3	9	45	100
Světlá pod Ještědem	3	7	6	1	2	2	3	3	3	1	31
Šimonovice	13	10	3	4	10	19	14	21	8	12	114
Všelibice	7	-	2	1	1	1	-	-	1	4	17
Zdislava	-	-	1	2	-	-	-	-	-	3	6
Počet bytů v ORP za rok	442	339	475	358	548	391	406	315	649	800	4723

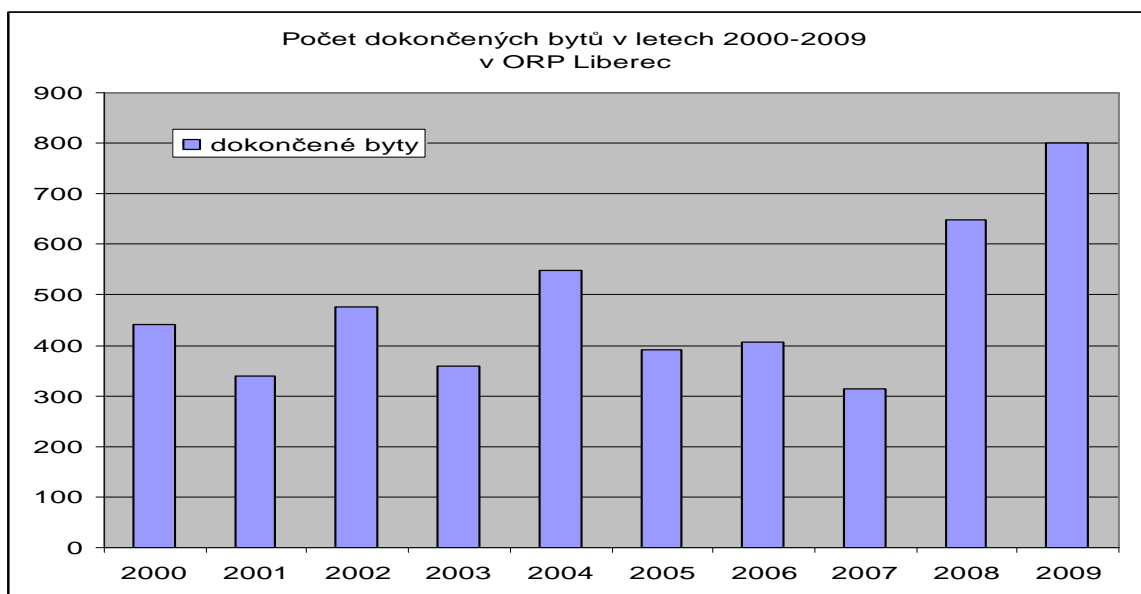
Zdroj ČSÚ

POČET NEOBYDLENÝCH BYTŮ CELKEM – Z TOHO VYUŽÍVANÝCH PRO DRUHÉ BYDLENÍ

Z celkového počtu 5686 neobydlených bytů zjištěných při SLDB 2001 (poslední dostupné údaje) bylo 1475 (2,5 %) bytů využíváno pro tzv. druhé bydlení. Zbývajících 4211 (7,3 %) bytů bylo neobydlených z jiných důvodů a ty představují další důležitý stavební potenciál neobydlených domů/bytů v území, s nímž je potřebné se zabývat. Významné počty těchto „neobydlených a nevyužívaných“ bytů byly umístěny ve větších sídlech: Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava. Vysoký počet neobydlených bytů / domů je i v obcích Kryštofovo Údolí, kde je to však dané velmi vysokým podílem rekreačního využívání objektů. Na 100 trvale obydlených bytů připadalo na území SO ORP 7 neobydlených bytů, resp. 7,3 % všech zjištěných bytů nesloužilo k trvalému bydlení. Z toho vyplývá potřeba ve zvýšené míře se zabývat rozmístěním a možnými vlivy neobydlených bytů.

V celkem 13 obcích byl zjištěn podíl trvale neobydlených domů (TND) vyšší než 25 % počtu trvale obydlených domů. Relativně nejvyšším podílem TND se na území SO ORP vyznačují obce: Kryštofovo Údolí, Cetenov, Oldřichov v Hájích, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Hlavice, Všelibice. Tedy obce s významným potenciálem pro rozvoj tzv. druhého bydlení, rekreace a cestovního ruchu. K těmto údajům je ovšem nutné připočítat ještě počty tzv. objektů individuální rekreace (OIR) vyjmutých z bytového / domovního fondu, bohužel dostupné a nepřiliš spolehlivé údaje jsou z roku 2001. Na území SO ORP bylo v

roce 2001 zjištěno odhadem 1500 OIR. Tento počet bude však dle údajů z roku 1991 pravděpodobně podstatně vyšší.

Tab. C.3.2: Počet domů a bytů a jejich obydlenost v obcích ORP Liberec

OBEC	počet domů	domy obydlené	bytové domy	počet bytů	obydlené byty	neobydlené byty	objekty k rekreaci	nevyužívané byty
Bílá	314	211	8	406	294	112	68	44
Bílý Kostel nad Nisou	224	199	13	309	272	37	12	25
Cetenov	60	37	0	65	42	23	6	17
Český Dub	705	556	66	1249	1043	206	97	109
Dlouhý Most	170	136	8	238	194	44	13	31
Hlavičky	121	74	5	144	93	51	40	11
Hodkovice nad Mohelkou	523	441	65	1127	988	139	22	117
Hrádek nad Nisou	1425	1295	150	2928	2670	258	54	204
Chotyně	191	166	24	319	288	31	18	13
Chrastava	1013	940	148	2309	2122	187	29	158
Jablonné v Podještědí	920	773	99	1537	1341	196	73	123
Janovice v Podještědí	36	26	1	40	30	10	5	5
Janův Důl	59	35	2	75	50	25	20	5
Jeřmanice	98	80	3	127	105	22	15	7
Kryštofovo Údolí	281	84	0	290	84	206	199	7
Křižany	226	167	8	290	226	64	40	24
Liberec	10589	10007	2934	42925	39670	3255	145	3110
Mníšek	300	267	16	395	356	39	17	22
Nová Ves	182	155	9	251	212	39	21	18
Oldřichov v Hájích	256	152	1	274	167	107	92	15
Osečná	310	260	10	417	347	70	40	30
Proseč pod Ještědem	180	98	0	202	112	90	66	24
Rynoltice	265	190	10	348	263	85	64	21
Stráž nad Nisou	430	408	27	680	622	58	5	53
Světlá pod Ještědem	420	247	1	489	307	182	156	26
Šimonovice	119	95	3	156	123	33	9	24
Všelibice	212	133	8	277	187	90	58	32
Zdislava	101	74	0	106	79	27	27	0
celkem	19730	17306	3619	57973	52287	5686	1475	4211

Zdroj: ČSÚ

TECHNICKÁ VYBAVENOST DOMŮ / BYTŮ

Téměř ve všech trvale obydlených domech byl zaveden vodovod (92 %), na kanalizační síť bylo napojeno 76 % domů a na plyn cca 50 % trvale obydlených domů. Nejčastějším způsobem používaným k vytápění bytů je ústřední topení.

C.3.1 Celková charakteristika území z hlediska bydlení a bytového fondu

DOMOVNÍ FOND

Při sčítání v roce 2001 bylo ve správním obvodu sečteno celkem 19 730 domů, z toho 17 306 trvale obydlených. Příčinou neobydlenosti domů je ve většině případů jejich rekreační charakter – z 2424 neobydlených domů jich 1475 (60,9 %), sloužilo k rekreaci. Ve struktuře trvale obydlených domů z 81,6 % převažovaly rodinné domy a na domy bytové připadlo 17,9 %. Obce bez bytových domů: Cetenov, Kryštofovo Údolí, Proseč pod Ještědem a Zdislava. Na opačné straně pomyslného žebříčku stanul obec Liberec (72,3 %). Nejmladší trvale obydlený domovní fond měli v obci Simonovice a ve Stráži nad Nisou z důvodu vysokého počtu výstavby v období posledních několika let. Nejstarší domy se nacházejí v Oldřichově v Hájích (průměrný věk 77 let). Ve struktuře domovního fondu převažovaly trvale obydlené domy s jedním bytem a 1 - 2 nadzemními podlažími. Technická vybavenost domů je různorodá. Nejvíce je zaveden vodovod téměř v 98% domů, oproti tomu je nejméně objektů napojeno na kanalizaci. Vlastníkem trvale obydlených domů byly z 65 % soukromé fyzické osoby (převážně rodinné domy), přibližně 9 % domů vlastnil stát nebo obec a vlastníkem 0,5 % místních bytů byla bytová družstva. Nájemní byty tvoří cca 30% z celkového počtu bytů.

BYTOVÝ FOND

K 1. 3. 2001 bylo ve správním obvodu sečteno 52 287 trvale obydlených a 5 686 neobydlených bytů. Část neobydlených bytů, tj. 25,9 % sloužila k rekreaci a 12,5 % jich bylo obydleno přechodně. O vysoké kvalitě bydlení svědčí skutečnost, že mezi trvale obydlenými byty převažovaly byty se základním příslušenstvím. V souvislosti s privatizací v průběhu 90. let došlo ke změnám z hlediska právního užívání bytu a vznikly také některé nové právní formy užívání bytu. Většina bytů (45,2 %) se nacházela ve vlastním domě, v osobním vlastnictví pak bylo 6,6 % bytů. Nájemní byty představovaly 30 % všech trvale obydlených bytů. Technická vybavenost bytů zhruba kopíruje technickou vybavenost domů. Podle posledních dostupných údajů ze SLDB 2001 bydlelo na území SO ORP pouze cca 45 % obyvatel v bytech připojených na veřejnou kanalizaci, z toho jen v obcích Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Liberec a Stráž nad Nisou se dá mluvit o systému veřejné kanalizace (kde je podíl odkanalizovaných domů v rozpětí 30 – 70%). Naopak v devíti obcích – Cetenov, Dlouhý Most, Hlavice, Janovice, Janův Důl, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Křižany, Oldřichov v Hájích a Zdislava žádná veřejná kanalizace neexistuje. Zbytek území je odkanalizován pouze žalostně. Pouze ve 13 obcích jsou obyvatelé v bytech napojeni na plyn. Z těchto údajů vyplývá, že území SO ORP patří z hlediska technické infrastruktury k průměrně vybaveným.

NOVÁ VÝSTAVBA

Ve správním obvodu Liberec probíhá nová výstavba bytů poměrně vysokým tempem. V roce 2008 bylo dokončeno pouze 649 nových bytů, v roce 2009 bylo dokončeno pouze 800 bytů. I tento údaj svědčí o vysoké atraktivitě území pro novou bytovou výstavbu, vypovídá tomu i vývoj počtu trvale bydlících obyvatel jak na území města Liberec, tak i v okolních obcích v ORP. Za období 2000-2009 bylo na území SO ORP dokončeno 4723 bytů, tj. průměrně 472 bytů za rok. Drtivou většinou této výstavbě přispívá rozvoj ve městě Liberec (75,2% veškeré výstavby). Ostatní města v ORP Liberec mají výstavbu bytů v řádu několika procent z celkového počtu. Zbylé menší obce doplňují výstavbu v desetinách procent. Do budoucna se předpokládá útlum výstavby z důvodu příchodu méně početných generací.

C.3.2 Záměry na provedení změn v území

Konkrétní záměry na provedení změn v území v rámci tohoto tématického okruhu jsou dané v územně plánovacích dokumentacích jednotlivých obcí. Vesměs se jedná o návrhové plochy bydlení v zastavitelných plochách.

C.3.3 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Vysoký a rostoucí podíl soukromých vlastníků domů. • Relativně nadprůměrná intenzita nové bytové výstavby (Liberec a přilehlé obce) • Vysoký podíl obyvatel bydlících v družstevních bytech (města v ORP Liberec) • Příznivý vliv druhého bydlení na venkovské území. • Zájem o trvalé bydlení v území. • Zájem o druhé / přechodné bydlení v území. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadprůměrné stáří domovního fondu a jeho zanedbanost. • Podprůměrný podíl domů / bytů napojených na veřejnou kanalizaci. • Vysoký a rostoucí počet neobydlených bytů. • Zdražující se ceny pozemků a nových bytů.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Změna druhého bydlení na trvalé bydlení. • Podpora regenerace panelových sídlišť. • Podpora modernizace a rekonstrukce starého bytového fondu. • Podpora konverze brownfields na bydlení. • Poptávka po bydlení a bytové výstavbě vlivem příznivé věkové struktury obyvatel okolních území (Liberec, Česká Lípa). • Migrační přitažlivost Liberecka pro stěhování z jiných okresů. • Využívání a konverze objektů druhého bydlení v blízkém okolí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Další růst cen pozemků a nových bytů. • Nedostatečná regenerace panelových sídlišť (Liberec, Chrastava, Hrádek nad Nisou) • Stěhování / růst počtu sociálně slabších a nepřizpůsobivých osob. • Legislativně nedostatečná ošetřená regulace nové výstavby • Další zvyšování zátěže krajiny vlivem sezónních uživatelů území. • Konkurenční nabídka atraktivní výstavby a bydlení v okolí (Jablonec n.N., Turnov). • Konkurenční nabídka nižších cen bydlení a výstavby (Liberec, Česká Lípa, apod.). • Konkurenční nabídka bydlení v Sasku (Zittau a okolí).

Závěry:

- Rozvoj funkce bydlení v obcích je odrazem ekonomické aktivity obyvatel, která je dle charakteristik trhu práce nadprůměrná.
- Vliv průmyslových aktivit v Liberci má jednoznačně zásadní příznivý dopad na nabídku pracovních míst, což se odráží v kladném saldu migrace a v intenzitě bytové výstavby.
- Dalšími významnými pozitivními faktory pro rozvoj bydlení je nabídka občanské vybavenosti a dostupnost Liberce. Dostupnost dosahuje dobré úrovně. Nabídka občanské vybavenosti Liberce nahrazuje podvybavenost malých obcí.
- Město Liberec má nejvyšší počet dokončených bytů v ORP Liberec. Ve vztahu k počtu obyvatel ovšem dominuje výstavba v sousedních obcích v Dlouhém Mostě, Stráži nad Nisou a především Šimonovicích, kde se počet obyvatel vlivem nové bytové výstavby za posledních 10 let zdvojnásobil.
- Poptávka po bydlení narůstá, kromě hlavního centra osídlení Liberce i v malých obcích SO ORP Liberec, které s Libercem územně sousedí a stávají se jejich satelity Jeřmanice, Šimonovice, Dlouhý Most.
- Z uvedených údajů lze obecně soudit, že území z hlediska výstavby nestagnuje.
- Z hlediska struktury bytového fondu je převažujícím typem zástavby v obcích SO ORP Liberec nízkopodlažní obytná zástavba rodinných domů. Celkovou strukturu bytového fondu SO ORP ovlivňuje vysoký počet bytů v panelových domech v Liberci.
- Ukazatelé technické vybavenosti bytů jsou odrazem úrovně veřejné infrastruktury. Rezerva je částečně v dovybavení bytů kanalizací a plynem.
- Omezujícím faktorem pro rozvoj bytové výstavby v malých obcích je nedostatečná dopravní a technická infrastruktura, zejména pro odkanalizování území.

Průběh do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A116, okrajově A001 a A117. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4**.

Použité podklady

1. SAUL (8/2010): Dokumentace ÚAP LK.
2. KÚLK OÚPSŘ: Tématická databáze ÚAP v GIS ÚP LK
3. ČSÚ (2009): Vývoj bytové výstavby v Libereckém kraji v letech 1998 – 2007.
4. ČSÚ: Výsledky SLDB 2001, na www.czso.cz
5. ČSÚ Liberec: web na www.liberec.czso.cz

C.4 VEŘEJNÁ OBČANSKÁ VYBAVENOST

Je významnou složkou osídlení, která dotváří celkové uspořádání obce, odpovídá rozmístění a koncentraci obyvatelstva a ovlivňuje spádové poměry v území. Struktura zařízení občanské vybavenosti v území ORP Liberec odpovídá současným potřebám.

Mezi veřejnou občanskou vybavenost se počítá zejména zařízení a budovy sloužící pro zdravotnictví, školství, sociální péči. Dále to jsou ale i zařízení pro chod státní správy a samosprávy (obecní úřady, městské úřady a krajský úřad), s nimiž se často pojí i knihovny s veřejným přístupem na internet.

Z hlediska poptávky a tedy i nabídky občanského vybavení je zásadním hlediskem skutečnost, že na území ORP Liberec je 8 obcí s počtem do 500 obyvatel. Dalších 11 obcí má počet obyvatel do 1000. Tyto obce tvoří cca 60% spádového území ORP Liberec. Obyvatelé proto musí za specifickou vybaveností a nabídkou služeb dojíždět do větších měst. Nejmarkantnější dojížděka je do Liberce, dále do Chrastavy, Hrádku nad Nisou, Jablonného v Podještědí. Za prací, zdravotnictvím a vzděláváním se dojíždí i mimo území ORP (Mladá Boleslav, Stráž pod Ralskem, Česká Lípa, Turnov, Liberec).

Existence alespoň základní vybavenosti (tj. ZŠ, MŠ, ordinace lékaře, obchod, pohostinství) je výrazem jisté svébytnosti obce. Udržení současné nabídky je tedy měřítkem udržitelnosti rozvoje území.

Základní složkou občanského vybavení je tzv. sociální infrastruktura, tj. školství, zdravotnictví, sociální péče. Nezbytnou nadstavbu tvoří infrastruktura volnočasová, tj. kultura, sport, částečně rekreace, které jsou popsány v samostatných kapitolách.

C.4.1 Sociální péče

Zařízení sociální péče nabývají na významu v souvislosti s probíhajícím stárnutím obyvatelstva a větším výskytem tělesných a mentálních handicapů v populaci. V některých typech sociální péče o mládež má ORP významné postavení v rámci nadregionální působnosti. S přibývajícím počty obyvatel využívající zařízení sociální péče se dá očekávat i nadále růst výstavby nebo rekonstrukcí těchto zařízení s cílem zvýšení jejich kapacity.

Za hlavní představitele zařízení sociální péče je možné považovat domovy důchodců, domovy – penzióny pro důchodce a ústavy sociální péče. Mimo tato zařízení existuje ještě řada ostatních zařízení sloužících k trvalému či přechodnému bydlení – např. zařízení pro výkon pěstounské péče, domovy pro matky s dětmi, azylové domy, chráněné bydlení a řada dalších.

Podobným a možná ještě lépe vypovídajícím ukazatelem je počet míst v domovech důchodců na 1000 obyvatel ve věku 65 a více let. ORP Liberec se pohybuje mezi kraji ČR pod republikovým průměrem. V roce 2006 bylo 24,8 míst na 1000 obyvatel v domovech důchodců pro obyvatele ve věku 65 a více let.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ – SOCIÁLNÍ PÉČE

V rámci datového skladu ÚAP úřad územního plánování sleduje plochy občanského vybavení v jednotlivých kategoriích podle domluveného standardu s KÚLK. Plochy občanského vybavení jsou pro tuto tematiku rozděleny na plochy zdravotnictví a sociální péče a dále na plochy veřejné vybavenosti. Většina těchto dat je pořízena z údajů vedených v územně plánovacích dokumentacích a z terénních průzkumů.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

V rámci jevu ÚAP sociální služby, jsou spravovány informace o lokalitách, v kterých jsou poskytovány sociální služby. V jedné budově může být poskytováno více sociálních služeb. Spravovány jsou výhradně sociální služby z Registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí, který je zřízen na základě zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen zákon), s účinností od 1.1.2007.

Tab. C.4.1: Registrovaná zařízení sociální péče v ORP Liberec ke dni 4. 3. 2010.

SLUŽBA	POČET ZAŘÍZENÍ
azylové domy	3
centra denních služeb	4
chráněné bydlení	10
denní stacionáře	3
domovy pro osoby se zdravotním postižením	7
domovy pro seniory	4
domovy se zvláštním režimem	3
intervenční centra	1
kontaktní centra	1
noclehárny	1

Ve všech vybraných ukazatelích zdravotnictví je ORP Liberec pod průměrem ČR. Vzhledem k významnému vlivu ostatních a potenciálních uživatelů území lze tyto ukazatele považovat za velice nepříznivé a za problém k řešení. Za nepříznivý trend vývoje v ORP Liberec lze považovat také mírný úbytek počtu samostatných ambulantních ordinací ve všech sledovaných skupinách a hluboký pokles počtu zařízení a lůžek pro dlouhodobě nemocné a odborných léčebných ústavů. Samostatným problémem se jeví rozmístění a dostupnost zdravotnických zařízení, zejména rychlé zdravotní pomoci a služby, jak vzhledem k vlivu vysokých počtů potenciálních uživatelů území, tak vzhledem k členitosti a morfologii území ORP Liberec. Zdravotnických pracovišť registrovaných v ORP Liberec je celkem 433.

LÁZEŇSKÁ MÍSTA A AREÁLY

Podmínky pro rozvoj lázeňství, které je perspektivní nejen z hlediska zdravotnictví, ale zejména cestovního ruchu, jsou v ORP Liberec vcelku příznivé. Na území obce Osečná se nacházejí Lázně Kunratice.

Vzhledem k atraktivitě území a řadě klimaticky příznivých lokalit má ORP Liberec potenciál i pro ozdravné, regenerační a rehabilitační pobyty. Pro tyto aktivity, které jsou zatím málo využívanou formou cestovního ruchu, jsou podmínky hlavně v oblastech CHKO (Jablonné v Podještědí, Rynoltice, Oldřichov v Hájích, Mníšek...) mimo velká turistická centra.

Tab. C.4.4: Výčet vybraných zdravotnických ukazatelů.

Ukazatel/ území	POČET
Nemocnice	2
soukromé	2
lůžka	1117
Ostatní samostatná zdravotn. zařízení	65
Lékárny	34
počet obyv. na 1 lékárnu	4117
Lékaři	648
v nestátních zařízeních	640
lékaři na 1 000 obyvatel	3,9
obyvatelé na 1 lékaře	256
lůžková péče:	168
nemocnice	160
ambulantní péče:	436
nemocnice	128
samostatná ambul. zařízení	307
lékaři pro dospělé	76
lékaři pro děti a dorost	37
stomatologové	88
gynekologové	13
lékaři specialisté	63

Tab. C.4.5: Počet zdravotnických pracovišť dle druhu (duben 2010).

DRUH	POČET
nemocnice	5
lázeňská léčebna	1
sdílené ambul. zařízení - velké	1
sdílené ambul. zařízení - malé	1
zdravotnické středisko	4
sam. ordinace praktického lékaře pro dospělé	80
sam. ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	39
sam. ordinace praktického lékaře stomatologa	78
sam. ordinace praktického lékaře gynekologa	16
sam. ordinace lékaře specialisty	85
sam. zařízení psychologa	6
sam. zařízení logopeda	2
domácí zdrav. péče	6
sam. zařízení nelékaře rehabilitační	18
sam. zařízení nelékaře jiné	2
sam. stomatologická laboratoř	31
sam. odborná laboratoř	2
ost. ambul. zařízení	1
kojenecký ústav s dětským domovem	1
doprava raněných, nemocných a rodiček	7
zdravotnická záchranná služba	5
ost. zvláštní zdravot. zařízení	1
lékárna	33
ústavní lékárna	1
výdejna zdravotnických prostředků	4
krajská hygienická stanice	1
zdravotní ústav	1
ost. zdravot. zařízení	1
celkem	433

PŘÍRODNÍ LÉČIVÝ ZDROJ, ZDROJ PŘÍRODNÍ MINERÁLNÍ VODY

V území ORP Liberec se vyskytují přírodní léčivé zdroje - peloidy v Lázních Kunratice a zdroj přírodní minerální vody ve zřídelní oblasti Vratislavice nad Nisou (Vratislavická kyselka I a Vratislavická kyselka II).

C.4.3 Vzdělávání

Školství je ve správním obvodu zastoupeno sítí základních škol – především se jedná o 48 základních škol (většina z nich je umístěna na území Liberce), kde je zajištěna i speciální výuka, a rovněž výukou na uměleckých školách. Střední všeobecné vzdělání umožňují 2 gymnázia, dále je zde 9 dalších středních odborných škol. Pro děti předškolního věku je ve správním obvodu v provozu 42 mateřských škol, zřizovaných často ve spojení se základní školou.

Vyjíždka do škol (poslední údaje SLDB 2001) převažovala v rámci SO ORP do Liberce (základní, střední školství a vysoká škola) mimo ORP dojíždějí studenti do Liberce, Varnsdorfu, Turnova, Jablonce nad Nisou, Mnichova Hradiště a České Lípy (střední školství). Na vysoké školy studenti dojíždějí do škol po celé ČR.

Na území SO ORP bylo na konci roku 2006 celkem 110 zařízení pro školství a vzdělávání, z toho 42 mateřských škol (MŠ), 48 základních škol (ZŠ), z toho 36 úplných a 12 malotřídních, 11 středních škol a středních či odborných učilišť (SŠ). Z toho 74 školských zařízení bylo soustředěno na území města Liberec.

V počtu je zahrnuto i 5 zvláštních škol, 2 základní umělecké školy (ZUŠ) a ostatní zařízení (Dětský diagnostický ústav, Výchovný ústav, dům dětí a mládeže a domov mládeže).

Na území ORP Liberec je celkem 10 obcí – Cetenov, Proseč pod Ještědem, Zdislava, Všelibice, Janovice v Podještědí, Jeřmanice, Janův Důl, Oldřichov v Hájích, Šimonovice a Kryštofovo Údolí - kde není žádné zařízení pro školství a vzdělávání. Největší koncentrace školských a vzdělávacích zařízení je v Liberci, kde kromě uvedených 11 zařízení působí dále ZUŠ a Domov mládeže, Dům dětí a mládeže, Pedagogicko psychologická poradna, Centrum vzdělanosti Libereckého Kraje a Dětský diagnostický ústav.

V roce 2009 bylo na území ORP Liberec stále provozováno 42 MŠ. Mateřské školy jsou v okolních obcích často přidružené k základní škole.

V letech 2000 – 2008 klesal počet mateřských škol (dále jen MŠ) a základních škol (dále jen ZŠ), zatímco počet ostatních školských zařízení byl prakticky stabilní. Co se týká počtu žáků, byl vývoj o něco pozitivnější – počty žáků a studentů ve všech typech školských zařízení stoupaly s výjimkou středních odborných učilišť, kde od roku 2004 vykazovala tato zařízení úbytek v počtu žáků. To souvisí s trendem přijímání více žáků do středních a následně vyšších a vysokých škol. Pro rozvoj území je velmi důležitá stabilizace sítě ZŠ a středních škol SŠ, zvýšení nabídky studijních příležitostí na SOŠ a s ohledem na ekonomický profil ORP Liberec zvláště na SOU.

Méně příznivá struktura vzdělanosti v ORP Liberec souvisí mj. s nabídkou pracovních míst, v níž převažují méně kvalifikované pozice, dále s dostupností vzdělání, sociální situací rodin atd. Nižší vzdělanost obyvatel většinou vede k nárůstu nezaměstnanosti, růstu podílu osob závislých na sociálních dávkách a k dalším sociálně patologickým jevům (závislosti, kriminalita apod.).

S rozvojem území a jeho předpokládanými změnami souvisí a bude souviset rostoucí počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, a žádoucí snižování regionálních rozdílů v jejich rozmístění. Vzdělanost obyvatel se projevuje a bude i nadále projevovat jako významný faktor rozvojových předpokladů a skutečného rozvoje území. Z tohoto důvodu byl tzv. index vzdělanosti obyvatel použit jako jeden z indikátorů hodnocení rozvojových předpokladů území na úrovni obcí.

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ DLE ZŘIZOVATELE

ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ ZŘIZOVANÁ OBCEMI

Následující obce mají zřízené základní a mateřské školy: Liberec, Český Dub, Chrastava, Dlouhý Most, Hlavičky, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Křižany, Mníšek, Nová Ves, Osečná, Rynoltice, Světlá pod Ještědem, Bílý Kostel nad Nisou, Stráž nad Nisou, Chotyně, Bílá (jen MŠ)

ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ ZŘIZOVANÁ KRAJEM

Krajský úřad zřizuje následující střední školy: Gymnázium F.X. Šaldy, Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická – Jeronýmova, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Střední průmyslová škola stavební, Střední průmyslová škola strojní a elektrotechnická a Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola textilní, Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Střední odborná škola a Gymnázium, Střední škola strojní, Střední škola gastronomie a služeb, Střední odborná škola - Jablonecká, Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené, Základní škola a Mateřská škola pro tělesně postižené, Základní škola a Mateřská škola při nemocnici, Základní škola praktická a Základní škola speciální - Jablonné v Podještědí, Dětský domov - Jablonné v Podještědí, Domov mládeže - Liberec, Dům dětí a mládeže Větrník, Pedagogicko-psychologická poradna, Centrum vzdělanosti Libereckého kraje.

Tab. C.4.6: Počty škol a školských zařízení zřizovaných obcemi v ORP Liberec, stav k 31. 8. 2008

Škola / území	počet
MŠ	41
ZŠ	30
ZŠ a MŠ	12
ZŠ a ZUŠ	1
ZUŠ	3
středisko volného	1
školní jídelna	1
Celkem	89

Tab. C.4.7: Počty příspěvkových organizací zřizovaných LK dle okresů, stav k 31. 8. 2008

Škola / území	počet
SŠ	11
SŠ a VOŠ	2
MŠ a ZŠ	3
ZŠ	2
domy dětí a mládeže	1
domovy mládeže	1
Pedag.-psychologické poradny	1
dětské domovy	2
ostatní školská zařízení	1
Celkem	24

ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ SOUKROMÁ, ZŘIZOVANÁ MŠMT A CÍRKVEMI

V ORP Liberec se nacházelo k 31.8.2008 celkem 22 soukromých škol a školských zařízení. Nejvíce soukromých škol se nachází mezi SŠ a VOŠ a následnou nejčetnější skupinou jsou zařízení školního stravování. V ORP Liberec je dále jedna církevní škola..

Tab.C.4.8: Počty soukromých škol a školských zařízení, stav k 31. 8. 2008.

Škola / území	Okres
	Liberec
vysoké školy	2
gymnázia	2
SŠ a VOŠ	7
ZŠ	2
MŠ	2
zařízení školního stravování	6
středisko praktického vyučování	1
Celkem	22

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ DLE STUPNĚ VZDĚLÁNÍ

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Podrobné údaje za SO ORP Liberec včetně údajů o provozu a typu poskytované péče jsou uvedeny v následující tabulce. Zde i nadále převažují třídy s celodenním provozem, v rámci nichž se nevýrazně uplatňuje polodenní péče – pouze 432 dětí z celkového počtu dětí.

V současné době dochází k navyšování kapacit MŠ, limitujícím faktorem se jeví být prostorové a hygienické požadavky na provoz těchto škol, jež v mnoha případech vyžadují investice do daných objektů.

Tab. C.4.9 Počty dětí v předškolním vzdělávání v LK dle ORP, stav k 31. 8. 2008.

	Liberec
běžné třídy	158
celodenní	157
polodenní	1
speciální třídy	19
celodenní	16
polodenní	3
děti v běžných třídách	3693
s polodenní péčí	19
celodenní	3686

s polodenní péčí	12
polodenní	7
s polodenní péčí	7
děti ve speciálních třídách	202
s polodenní péčí	8
celodenní	181
s polodenní péčí	1
polodenní	21
s polodenní péčí	7
průměrný počet žáků ve třídě	
běžné třídy	23,4
celodenní	23,5
polodenní	7
speciální třídy	10,6
celodenní	11,3
polodenní	7
celkem	22
celodenní	22,4
polodenní	7

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V základním vzdělávání se stále výrazně projevuje nepříznivý demografický vývoj ve věkové skupině 6 – 14 let. Předpokládá se, že tento vývoj dosáhne svého minima v letech 2009 až 2011. Jedním z významných ukazatelů v oblasti základního vzdělávání je podíl žáků, kteří docházejí na víceletá gymnázia. I v důsledku nepříznivého demografického vývoje se podíl žáků odcházejících z pátých, resp. sedmých ročníků na osmi, resp. šestiletá gymnázia zvýšil z úhrnných 9,07 % na 9,58 %. Blíží se tak hraniční hodnotě 10 % stanovené v dlouhodobém záměru. Všechna gymnázia otevírají každoročně po jedné třídě osmiletého gymnázia. Převážná část ZŠ, poskytujících základní vzdělání, je zřizována obcemi. Ostatní jsou školy soukromé, církevní a speciální školy zřizované LK. Většina všech ZŠ jsou školy se třídami I. a II. stupně. Statisticky průměrná úplná ZŠ měla 14 tříd, navštěvuje ji 295 žáků a průměrná naplněnost třídy činí 21 žáků.

Tab. C.4.10: Počty škol, tříd a žáků v ZŠ zřizovaných obcemi v ORP Liberec ve školním roce 2007/08.

ORP	Škol	Tříd celkem	Tříd I.stupeň	Tříd II.stupeň	Žáků I.stupeň	Žáků na třídu - I.stupeň	Žáků II.stupeň	Žáků na třídu - II.stupeň	Celkem žáků	Žáků na třídu - škola	Žáků v PT	Žáků v KZV
Liberec	48	507	286	221	6096	21,31	4649	21,04	10745	21,19	0	11

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Ve školním roce 2007/2008 bylo vedeno v rejstříku škol a školských zařízení na území ORP Liberec 11 právnických osob vykonávajících činnost SŠ, zřizovatelem všech 11 SŠ byl LK.

Ve sledovaném období pokračovala dlouhodobá tendence zvyšování podílu počtu žáků přijímaných do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou. V oborech poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou se vzdělávalo 67,5 % žáků, z toho v oborech gymnázií 17,3 % žáků, v oborech poskytujících střední vzdělání s výučním listem pak 32,1 %.

VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon dalších činností. Denní forma studia zpravidla trvá od 2 do 3,5 roku dle zaměření příslušného vzdělávacího programu, s postupným přechodem k akreditovaným vzdělávacím programům bude trvat 3 roky (v případě zdravotnických oborů 3,5 roku).

V ORP Liberec, stejně jako v předcházejícím školním roce, působily 4 VOŠ. Dvě z nich zřizoval LK a dvě soukromá osoba. Tři z nich jsou součástí subjektu, který vykonává činnost SŠ, pouze jedna působí jako samostatná VOŠ.

VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ

Tento typ škol je zřizován výhradně MŠMT a soukromými osobami. V LK se nachází pouze jedna státní VŠ a to Technická univerzita v Liberci. Další VŠ spadají výhradně do soukromé sféry. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., s pobočkou v Liberci a sídlem v Praze a Vysoká škola Karla Engliše s pobočkou v Liberci a sídlem v Brně.

Díky malému počtu VŠ v LK, vyjíždí mnoho studentů za svými studii do ostatních krajů. Oblíbeným cílem vysokoškolských studií studentů z LK je Praha, nejen pro jeho prestiž a vysokoškolskou tradici, ale i pro dobrou dopravní dostupnost. I přes nově vzniklé pobočky soukromých škol v LK se tento trend nemění, neboť bezplatné VŠ vzdělání na veřejné VŠ zde poskytuje pouze Technická univerzita v Liberci.

DALŠÍ FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY

Na území ORP Liberec se nachází 4 školy tohoto typu a to:

- ZUŠ Liberec, příspěvková organizace
- Základní umělecká škola Český Dub
- ZUŠ Jablonné v Podještědí, příspěvková organizace;
- ZŠ a ZUŠ, příspěvková organizace Jabloňová (Liberec)

JAZYKOVÁ ŠKOLA S PRÁVEM JAZYKOVÉ ZKOUŠKY

LK zřizuje pouze jednu jazykovou školu s právem státní zkoušky, a to v rámci Obchodní akademie a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, Liberec, Šamánkova, příspěvková organizace.

VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ NADANÝCH

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá v MŠ speciálních, ZŠ praktických, ZŠ speciálních, odborných učilištích a praktických školách. V ORP Liberec jsou zřízeny 4 speciální školy: Speciální školy pro sluchově postižené Liberec, Speciální mateřská škola při speciálních školách pro sluchově postižené Liberec, Speciální škola pro tělesně postižené Liberec, Speciální škola Liberec (detašované pracoviště PŠ PŘI ÚSP LIBEREC – ZEYEROVA ul.), Základní škola praktická a základní škola speciální Jablonné v Podještědí, Základní škola Český Dub

CENTRUM VZDĚLANOSTI LIBERECKÉHO KRAJE – ZAŘÍZENÍ PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Vedle SŠ je významným poskytovatelem dalšího vzdělávání v kraji příspěvková organizace Centrum vzdělanosti Libereckého kraje – zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ - VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci datového skladu ÚAP úřad územního plánování sleduje plochy občanského vybavení v jednotlivých kategoriích podle domluveného standardu s KÚLK. Plochy občanského vybavení jsou pro tuto tematiku rozděleny na plochy školství. Většina těchto dat je pořízena z údajů vedených v územně plánovacích dokumentacích a z terénních průzkumů.

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL

PODÍL OSOB SE ZÁKLADNÍM VZDĚLÁNÍM

Mezi lety 1991 a 2001 došlo ke zvýšení vzdělanosti obyvatel ORP Liberec a to jak v rámci snížení počtu obyvatel pouze se základním vzděláním, tak i zvýšením počtu obyvatel, kteří dosáhli VŠ vzdělání. Podíl počtu obyvatel se základním vzděláním dosáhl v roce 2001 průměrně 21,5 %. Podíl obyvatel se základním vzděláním je velmi důležitým negativním faktorem rozvojových předpokladů území.

PODÍL OSOB S VYSOKOŠKOLSKÝM VZDĚLÁNÍM

Mezi lety 1991 a 2001 vzrostl počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním, čímž se celkově zvedla vzdělanost v ORP Liberec. V roce 1991 byl průměrný podíl osob starších 15 let, kteří mají VŠ vzdělání cca 2,5 %. Oproti tomu došlo do roku 2001 k nárůstu na cca 9,3 % obyvatel. Podíl obyvatel s VŠ vzděláním je velmi důležitým pozitivním faktorem rozvojových předpokladů území.

C.4.4 kulturní zařízení

Kulturní zařízení, typu divadla, městské knihovny, muzea a výstavní síně, jsou soustředěny pouze ve větších městech. Podstatná část kulturních zařízení vyšší občanské vybavenosti je umístěna v Liberci. Kapacitně a i stavem objektů jsou v podstatě vyhovující. Většina objektů je situována v historickém jádru měst nebo v centrální zóně. Seznam nejvýznamnějších zařízení:

- Divadla a kina a další kulturní zařízení:
 - Divadlo F.X. Šaldy,
 - Malé divadlo,
 - Naivní divadlo,
 - Dům kultury,
 - Sál Lidové Sady,
 - Experimentální studio,
 - Kino Lípa, Kino Cinestar (Nisa Center), Kino Palace cinema (Forum Liberec),
 - Tipsport arena, Fotbalový stadion FC Slovan Liberec,
 - ZOO Liberec, Botanická zahrada,
 - Centrum Babylon, Plavecký bazén
- Muzea:
 - Severočeské muzeum,
 - Galerie u Rytíře,
 - Oblastní galerie Liberec,
 - Automuzeum (Vratislavice nad Nisou)
- Knihovny:
 - Krajská vědecká knihovna Liberec,
 - knihovny jsou dále prakticky ve všech obcích umístěné v budovách městských a obecních úřadů.
- Kulturní zařízení představuje i řada rekonstruovaných nemovitých památek, které byly prohlášeny za kulturní památky. Řada těchto památek je využívána pro bydlení nebo fungují jako církevní stavby.
V následujícím výčtu jsou uvedené ty nejznámější:
 - televizní vysílač a horský hotel Ještěd
 - hrad Grabštejn
 - zámek Lemberk
 - bazilika minor v Jablonném v Podještědí
 - liberecký zámek
 - další zajímavosti na adrese: <http://www.infolbc.cz/cz/liberec/kulpam1.html>

C.4.5 Záměry na provedení změn v území

ZÁMĚRY Z NADŘAZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2010

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu sociální péče, zdravotnictví a vzdělávání nejsou známy.

ZÁMĚRY Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

- Plochy občanského vybavení – návrh z ÚPD
- Plochy občanského vybavení - záměr z rozpracované ÚPD nebo z průzkumů území.
- Záměry na rekonstrukci objektů veřejné správy (obecních úřadů)
- Záměry na rekonstrukci objektů pro školství a zvýšení kapacity mateřských škol
- Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.2**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

C.4.6 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost center zařízení občanského vybavení veřejnou dopravou. • Nabídka specializovaných zdravotních zařízení v Liberci. • Vcelku dostupná a dostatečná nabídka základní občanské vybavenosti ve spádových obcích. • Vcelku rovnoměrně rozložená síť základních a mateřských škol. • Silná spolková činnost v obcích. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finanční náročnost údržby a provozu školských zařízení, sokoloven, tělocvičen a dalších obecních spolkových zařízení. • Nízká vzdělanostní struktura obyvatelstva obcí se středním, vyšším a vysokoškolským vzděláním.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Posílení zaměstnanosti v sektoru sociálních služeb v důsledku očekávané poptávky z důvodu stárnutí populace. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí obyvatelstva v příštích desetiletích bez ohledu na vývoj jednotlivých složek reprodukčního procesu. • Nebezpečí stagnace či úbytku trvale bydlících obyvatel a s tím spojený úbytek služeb a základní občanské vybavenosti.

Závěry:

- Nabídka a rozložení zařízení občanské vybavenosti odpovídá potenciálu území.
- Občanská vybavenost odráží velikostní strukturu obcí. Z pohledu kategorizace převažují obce malé, které postrádají zejména školská zařízení.
- Z hlediska poptávky po občanské vybavenosti je počet obyvatel velmi nízký pro rozvoj širší nabídky občanské vybavenosti dalších služeb. Obyvatelé za specifickou vybaveností a nabídkou služeb dojíždějí.
- Existence občanské vybavenosti v obcích je žádoucí nejen z pohledu nabídky občanům a z pohledu zaměstnanosti obce, ale je i projevem jisté svébytnosti obce a spádového území.
- Absence základních školských a zdravotnických zařízení v případě malých obcí a současně vysokým počtem obyvatel připadajícím na jedno zařízení u velkých měst.
- Kvalitní nabídka zařízení a služeb v Liberci.
- Síť základních a mateřských škol úzce souvisí s porodností. Poměrně vyvážené rozložení základních škol, založených převážně do první poloviny 20. století, bylo v důsledku poklesu porodnosti počátkem 90. let narušeno. Počet základních škol byl výrazně redukován a došlo i k narušení příznivých docházkových vzdáleností.
- Lze předpokládat stabilizaci školských zařízení s ohledem na skutečnost, že v současné době vykazuje porodnost nárůst a obce se zaměřují na bytovou výstavbu. Lze očekávat poptávku i pro zařízení předškolního věku. V malých obcích přichází v úvahu rozvoj mateřských center pro děti předškolního věku.
- Počet středních škol lze hodnotit dostatečně. Struktura odpovídá zájmu žadatelů, méně však poptávce po technicky vzdělaných odbornících.
- Vzdělanostní struktura obyvatelstva OPR Liberec se středním, vyšším a vysokoškolským vzděláním je nízká.
- V souvislosti s růstem počtu obyvatel v poproduktivním věku lze předpokládat zvyšující se poptávku po souvisejících sociálních službách. Vzhledem k obecným trendům sociální péče je žádoucí aktivní přístup samospráv k podpoře zejména terénních sociálních služeb a ve městech k rozvoji bydlení seniorů, typu penzionů a dalších forem soustředěného bydlení seniorů.
- Zastoupení a stav kulturních zařízení a zařízení sportovišť na území ORP Liberec je dostatečné a v přiměřené kvalitě.

- Z pohledu fungování obcí a posílení svébytnosti obcí je žádoucí a nezbytné podporovat úsilí samospráv o rekonstrukce školních kapacit a obecních budov. Ty jsou nezbytným základem pro fungování obecních knihoven, pro činnost zájmových klubů a spolků atd. Z pohledu fungování spolkového života v obci lze obce ORP Liberec až na výjimky hodnotit nadprůměrně.
- Rozvoj obchodních zařízení a dalších služeb je odrazem poptávky a z tohoto úhlu pohledu nelze předpokládat nárůst.
- Územní plány umožňují dostatečný rozvoj zařízení občanského vybavení nabídkou specifických funkčních ploch pro občanské vybavení nebo přípustným rozvojem v plochách bydlení.

Průběh do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A003, A055, A056. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Některé záměry u nichž není možná přesná lokalizace, nebo záměr nebyl dostatečně lokalizován jsou zobrazeny jen symbolem u názvu obce které se záměr týká. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4**.

Použité podklady:

1. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
2. KÚLK OÚPSŘ: Tématická databáze ÚAP v GIS ÚP LK
3. MML, SUUP: Tématická databáze ÚAP ORP Liberec
4. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
5. ČSÚ Liberec
6. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, web www.uzis.cz
7. SAUL (8/2008): Dokumentace ÚAP LK.
8. Program rozvoje Libereckého kraje
9. MML, SUUP: dotazníkové šetření (3/2010)

C.5 SPORT A REKREACE

C.5.1 Sport

ORP Liberec nabízí širokou škálu sportovního využití a aktivní rekreace. Mezi aktivity letního období se řadí cyklistika a pěší turistika (případně cykloturistika). V současné době se rozvíjí inline bruslení na upravených úsecích cyklostezek. V zimním období jsou v ORP Liberec možnosti pro běžecké a sjezdové lyžování (sportovní areál Ještěd). V Jizerských horách se pořádají i mezinárodní závody. Kromě toho se ve městech a obcích nacházejí různá sportovní zařízení – hřiště, stadiony, sportovní areály, specializovaná zařízení (sportovní haly, tenisové kurty, kryté bazény, zimní stadiony atd.). Dále se v ORP Liberec začíná rozvíjet i tvorba hypostezek. V ORP Liberec se nachází i několik golfových hřišť. To vše je dáno celkovou změnou životního stylu. Z toho plyne zvýšená potřeba ploch pro výstavbu sportovních zařízení.

Ke konci roku 2009 bylo na území ORP evidováno 18 koupališť a bazénů, z toho 6 krytých bazénů, dále 105 hřišť, 72 tělocvičen, 11 stadionů včetně krytých hal a 3 zimních stadionů včetně krytých. Tato škála sportovních zařízení naskýtá možnosti dostatečného sportovního vyžití. Většina velkých sportovišť a sportovních areálů je v Liberci, okolní obce touto vybaveností příliš nedisponují.

V ORP Liberec se podle Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu nachází několik set tělovýchovných jednot a klubů, v nichž je sdruženo více než třetina obyvatel ORP Liberec. Na sport a související služby je navázána rozsáhlá podnikatelská činnost, kterou se zabývá asi 300 podnikatelských subjektů.

Tab. C.5.1: Počty sportovišť a rekreačních zařízení v ORP v roce 2006

ZAŘÍZENÍ	POČET
Hřiště	105
Tělocvičny	72
Stadiony	11
Zimní. Stadiony	3
Ubytovací zařízení	68

Zdroj: ČSÚ

V ORP Liberec je patrné, že zájem veřejnosti o sport je poměrně velký. Téměř tři čtvrtiny obyvatel sportují pravidelně nebo občas. Necelá polovina respondentů upřednostňuje trávení volného času v přírodě, přibližně čtvrtina se vyslovila pro sportování v přírodě; ve sportovním zařízení či na hřišti nejraději tráví volný čas něco přes 30 % respondentů.

Veřejná správa by tedy měla podporovat především oblast „sportu pro všechny“. Vztah ke sportu by měl být pěstován již od raného věku. Podmínky pro sport na školách v ORP Liberec však nejsou dostatečné. Prostorové ani materiální podmínky pro výuku tělesné výchovy nejsou adekvátní a u mnohých škol v podstatě nevytváří prostor pro výuku nových sportů a pohybových aktivit. Problémem v oblasti sportu je však nedostatek finančních prostředků, zejména na opravy a rekonstrukce stávajících sportovišť, což se negativně projevuje především v oblasti „sportu pro všechny“.

V souvislosti se změnami životního stylu a růstem volného času narůstá také velmi výrazně potřeba ploch a nároky na provoz a kvalitu zařízení a prostorů pro neorganizovaný (rekreační) sport, tělovýchovu a využití volného času s výrazně sezónním i celoročním charakterem. Do rozvoje těchto zařízení a prostorů směřují a budou směřovat značné investice, které lze ve většině případů také označit jako veřejný (obecní) zájem a veřejně prospěšné stavby, a které mají a budou mít významné plošné a územní nároky.

Cykloturistická doprava - síť cyklistické dopravy představuje také v SO ORP Liberec jednu z významných forem rekreační dopravy. Vedle husté sítě regionálních cyklostezek územím prochází rovněž mezinárodní cyklokoridor „ODRA – NISA“ v trase Žitava – Hrádek nad Nisou – Liberec – Sychrov – Turnov – Pleskotský mlýn – Jičín a také horská varianta – Liberec – Dlouhý Most – Rychnov u Jablonce nad Nisou – Nová Ves nad Nisou (pramen Nisy).

Turistické trasy – územím ORP Liberec prochází mezinárodní turistická trasa E3 (Santiago de Compostela ve Španělsku – pobřeží Černého moře v Bulharsku). Prochází přes Lužické hory, Ještědský hřbet a Liberec do Jizerských hor a dále do Polska. Dále je území protkáno hustou sítí turistických tras a naučných stezek.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ – SPORTOVNÍ ZAŘÍZENÍ

STADIONY A SPORTOVNÍ AREÁLY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU:

- Zimní stadion: Liberec
- Fotbalový stadion: Liberec, Hrádek nad Nisou, Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Jablonné v Podještědí, Chrastava

- Sportovní hala: Liberec, Hrádek nad Nisou
- Plavecký bazén: Liberec
- Sportovní létání: Hodkovice nad Mohelkou, Liberec
- Jezdectví: Liberec a další obce v ORP Liberec
- Golf: Liberec, Mníšek, Chotyně, Světlá pod Ještědem

SPORTOVIŠTĚ LOKÁLNÍHO VÝZNAMU:

Víceméně v každé obci se vyskytují dílčí plochy sportovišť. Najdeme zde především víceúčelová hřiště pro fotbal, nohejbal, tenisové kurty. Pro sportovní a kulturní vyžití jsou užívány Sokolovny a tělocvičny škol. Zcela bez sportovních zařízení je pouze obec Cetenov, pokud nepočítáme místní sjezdovku. Zařízení sportovišť jsou na území SO ORP Liberec zastoupena dostatečně a v přiměřené kvalitě.

C.5.2 Rekreace

REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ

Krom rekreace aktivní je ve většině obcích v ORP Liberec silné zastoupení objektů i pro pasivní rekreaci. Je zde tedy plno rekreatantů dojíždějících na víkendy a v ORP se tím zvedá počet potenciálních uživatelů území. Tento předpoklad podporuje ve několika obcích i vysoký počet trvale neobydlených domů (staré usedlosti, rekreačních chaty a chalupy). V okolí měst se také hojně vyskytuje pasivní rekreace, kterou představují četné zahrádkářské kolonie. Vysoký zájem o rekreaci je dán silným přírodním pilířem, přítomností značných ploch lesů, přírodně cenných lokalit (CHKO Jizerské Hory CHKO Lužické Hory, Přírodní park Ještěd a další maloplošně chráněná území). Krom těchto chráněných ploch jsou zde vyhlášeny na mnoha místech i evropsky významné lokality NATURA 2000. Díky těmto důvodům roste atraktivita území a přitahuje obyvatele ČR k trávení volného času v ORP Liberec. Oblíbenost pobytu v zdejší krajině podporuje i hustá síť turistických tras.

Tab. C.5.2: Počty rekreačních a ubytovacích zařízení v ORP

OBEC	objekty sloužící k rekreaci	počet ubytovacích zařízení	počet lůžek
Bílá	68	0	0
Bílý Kostel nad Nisou	12	3	30
Cetenov	6	0	0
Český Dub	97	4	185
Dlouhý Most	13	0	0
Hlavice	40	2	90
Hodkovice nad Mohelkou	22	4	85
Hrádek nad Nisou	54	5	55
Chotyně	18	1	20
Chrastava	29	3	73
Jablonné v Podještědí	73	15	380
Janovice v Podještědí	5	1	9
Janův Důl	20	3	25
Jeřmanice	15	0	0
Kryštofovo Údolí	199	6	100
Křížany	40	4	34
Liberec	145	69	3913
Mníšek	17	1	6
Nová Ves	21	1	8
Oldřichov v Hájích	92	5	85
Osečná	40	7	175
Proseč pod Ještědem	66	2	60
Rynoltice	64	6	164
Stráž nad Nisou	5	2	20
Světlá pod Ještědem	156	5	155
Šimonovice	9	1	15
Všelibice	58	0	0
Zdislava	91	1	8
ORP celkem	1475	151	5695

ZDROJ: ČSÚ, SLDB 2001, dotazníkové šetření 2010

Tab. C.5.3: Oblasti cestovního ruchu

Oblast cestovního ruchu	Turistická podoblast
Lužické hory a Ještědský hřbet	Novoborsko Ještěd a Podještědí Hrádecko a Chrastavsko
Jizerské hory	Liberecko Jizerské Hory

TURISTICKÉ OBLASTI A NEJVÝZNAMNĚJŠÍ TURISTICKÉ CÍLE

ORP Liberec patří do regionu Český sever. Pro účely cestovního ruchu byly vymezeny tyto turistické oblasti:

Lužické hory a Ještědský hřbet

Stopy minulosti se v této horské oblasti splétají s výhledy do minulosti, třeba při pohledu přes křehké sklo vzácných lustrů z Kamenického Šenova. Jejich třpytivé odlesky jako by prozářily celé okolí, v minulosti území neprostupných pohraničních hvozdů, dnes kulturní krajinu, citlivě formovanou lidskýma rukama. Někde se však příroda dosud zkrátit nenechala; vídné linky Lužických hor střídají bizarní tvary pískovcových skal, souvislé lesy přecházejí v pestré podhorské louky s množstvím remízků. Dobře se tady na severu cítí ti, kdo mají rádi přírodní turistiku. Uklidňující zeleň si vychutnáte zejména při toulkách po Ještědském hřebeni, kdy se před vámi otevřou daleké výhledy na libereckou kotlinu s pozadím Jizerských hor, Krkonoš, Podještědí a Máchova kraje. Klid vydechují i kamenné kostely, kláštera a hrady. Zbývá ještě jedna nepřehlédnutelná cesta, putování ve stopách svaté Zdislavy z Lemberka do Jablonného v Podještědí.

Grabštejn - goticko-renesanční hrad s válcovou věží, hezký výhled na Trojmezí (ČR, Polsko, Německo). Renesanční kaple s původními freskami, expozice zpracování drahých kamenů a stará kovárna. Ve sklepení zpřístupněný začátek takzvané tajné chodby.

Český dub - ve východním křídle zámku v roce 1991 znovuobjeveny prostory johanitské komendy sv. Zdislavy ze 13. století, historický unikát v českých zemích. Přístupná románská kaple, románsko-gotická síň a menší sál konventu. Muzeum K. Světlé.

Ještěd - jedna z dominant severních Čech (1012 m), 90 m vysoký moderní televizní vysílač s vyhlídkovou restaurací a hotelem. Stavba patří k nejlepším dobovým ukázkám architektury sledující směr humanizované techniky. Její tvar i kultivovaný technicismus detailů navozují poetické asociace se světem sci-fi, zároveň však věž jedinečně reaguje na krajinný kontext, na kuželovitý vrchol hory Ještěd, jemuž dodává elegantní aerodynamickou špičku. V tomto spojení technicismu se smyslem pro přírodní prostředí zaujímá věž jedinečné místo v celé české i středoevropské architektuře své doby. Nejvyšší část slouží radiokomunikacím, v dolních podlažích je vyhlídková restaurace a hotel. Z Liberce vede na Ještěd kabinová lanovka, na úbočí sportovní areál se skokanskými můstky. Výhled na Orlické hory, Krkonoše, Jizerské hory, bývá vidět i pražský Petřín.

Kryštofovo údolí - obec dochovaná v podobě ze začátku 20. století, roubené, hrázděné i kamenné horské chalupy, oblíbené výletní místo. V místní hospodě lidové betlémy, u obce 30 m vysoký železniční viadukt (1903).

Zámek Lemberk - kdysi strážní pomezní hrad na Žitavské obchodní stezce, nyní barokně-renesanční zámek. Nejznámější obyvatelkou hradu byla sv. Zdislava, manželka zakladatele hradu a patronka chudých a nemocných. Pod zámkem Zdislavina studánka s léčivou vodou.

Jablonné v Podještědí - vrcholně barokní bazilika sv. Vavřince a sv. Zdislavy. Postavena na přelomu 17. a 18. století při příležitosti blahořečení Zdislavy z Lemberka, její ostatky uloženy v kryptě.

Světlá pod Ještědem - jméno obce si zvolila za pseudonym spisovatelka Karolína Světlá (1830-1899), manželka zdejšího rodáka P. Mužáka. Pravidelně sem jezdila na letní byt, na náměty z okolí vytvořila řadu románů.

Bredovský zámek - raně barokní, klasicistně upravený letohrádek, původně součást zámku Lemberk. Expozice Lužické hory, zahrada se sochařskou výzdobou.

Jizerské hory

Na západě, přímo nad Libercem, se zvedá ohromný Ještědský hřbet s oslňující televizní věží. Z jihu sem nahlízejí skalní věže Českého ráje, z východu první výběžky Krkonoš - a velkou část oblasti vyplňují Jizerské hory. I tak strohý výčet napovídá, že ti, co vyhledávají letní nebo zimní aktivní odpočinek, najdou právě na Liberecku vynikající podmínky. Skutečně je z čeho vybírat - od pěší turistiky, cyklistiky a jízd na koni přes

rozmanité vodní sporty na četných říčkách a přehradách až po klasické sjezdové i běžecké lyžování. Přestože Jizerské hory nepatří mezi vyhlášené horolezecké lokality, na zdejších žulových skalách si horolezci přijdou na své. Chloubou kraje je rovněž kolekce kamenných a železných rozhleden s fantastickými výhledy do okolí a bohatá nabídka dalších turistických lákadel v Liberci a Jablonci nad Nisou. K těm největším tradičně patří zoologická a botanická zahrada, a samozřejmě unikátní aquapark, kam jezdí návštěvníci ze všech koutů České republiky.

Liberec - krajské město pod Ještědem, zajímavá historická i moderní architektura. Botanická zahrada s rozsáhlou sbírkou rododendronů, zoologická zahrada s chovem vzácných bílých tygrů, unikátní aquapark Babylon.

LÁZEŇSKÉ MÍSTO, VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ ÚZEMÍ LÁZEŇSKÉHO MÍSTA

Lázně Kundratice

Jsou to jedny z nestarších lázní v České republice. K léčbě pohybového ústrojí používají tradiční přírodní léčivý zdroj sirnoželezitou slatinu. Lázně Kundratice poskytují svým hostům procedury, které působí velice příznivě při následujících onemocněních: reumatická artritida, Morbus Bechtěrev, funkční poruchy páteře (blokady páteře), chronické ploténkové syndromy a stavy po operaci plotének, arthrosy, spondylosy, spondylarthrosy, porušené pohybové stereotypy, svalový rheumatismus, onemocnění svalů, šlach a povázek, a to zánětlivého, toxického i traumatického původu. Nosným léčebným programem jsou koupele v přírodní léčivé sirnoželezité slatině a tato léčba je podle potřeby doplňována různými typy masáží, koupelemi jehličnatými, sirnými, jodovými, perličkovými, vodoléčbou a mnoha dalšími procedurami včetně akupunktury, plynopunktury, kryotherapie a chiropraxe. Ubytování hostů je zajištěno ve dvoulůžkových pokojích s příslušenstvím. Stravování pacientů probíhá, včetně dietního, též přímo v léčebně.

Lázně Kundratice jsou vzdáleny 20 km od města Liberce.

C.5.3 Záměry na provedení změn v území

Mezi záměry lze zařadit všechny návrhové plochy pro sport a aktivní rekreaci vymezené v územně plánovacích dokumentacích jednotlivých obcích v ORP Liberec. Dále i záměry z nadřazené dokumentace (ÚAP LK).

ZÁMĚRY Z NADŘAZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2010

- multifunkční turistické koridory:
 - D39 - Ploučnice
 - D40 - Lužická Nisa
 - D42 - Nová Hřebenovka
- mezinárodní a nadregionální cyklokoridory:
 - M2 - Zittau - Praha
 - M3 - Zittau – Praha
 - M4 - Zittau - Hradec Králové,
 - M6 - Zittau - Karpatz
 - M7 - Ploučnice + Nová Hřebenovka
 - NR2 - Nová Hřebenovka Jih
 - NR3 - Jablonné v Podještědí – Světlá v Podještědí
 - NR5 - Liberec – Liberec
 - NR7 - Proseč pod Ještědem – Jičín
 - NR3_1 - odbočka z Brniště z NC Jablonné v Podještědí
 - NR8A - Osečná - Most
- mezinárodní turistický pěší koridor MTPK Istanbul – mys Sv. Vincent (záměr MN_P_E3)

ZÁMĚRY Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

- Plochy tělovýchovy a sportu – návrh z ÚPD či záměr z rozpracované ÚPD a z průzkumů území.
- Cyklotrasy, hipostežky a naučné stezky z ÚPD nebo z průzkumů území.
- Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.2**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

C.5.4 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Velkoplošná chráněná území (CHKO Jizerské hory, CHKO Lužické hory + PP Ještěd) • Množství přírodních, kulturních, technických a historických památek • Liberec jako město nadregionálního významu • Široké spektrum mezinárodní spolupráce • Hustá silniční síť, dobrá dostupnost obcí • Hustá síť cyklostezek a turistických tras jako kvalitní předpoklad pro rozvoj letní turistiky • Velký počet objektů individuální rekreace (2 400 – databáze OIR 2006) • Vysoká návštěvnost ORP v letní i zimní sezóně • Zajímavá architektura typická pro pohraniční oblasti (krajina podstávkových domů) • Příležitosti pro zimní turistiku, sjezdové i běžecké lyžování • Zázemí pro kulturní a společenský život v jednotlivých obcích regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká kvalita poskytovaných služeb • Infrastruktura v nevyhovujícím technickém stavu • Nedostatek ubytovacích a stravovacích kapacit dle standardu ČR • Nedostatek finančních prostředků na zavádění nových služeb a koordinaci rozvoje • Nevyužití příležitostí regionu (přírozené bohatství) • Špatný stavebně technický stav památek • Nízká sportovní a rekreační vybavenost středisek cestovního ruchu (doprovodná infrastruktura) • Absence větších vodních ploch, neexistující vodní turistika • Nedostatek multifunkčních společenských prostor • Neudržování značených tras a stezek
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Blízkost Německa a Polska, možnosti příhraniční spolupráce a vytváření projektů • Strategická poloha na rozvojové nadregionální ose (Hradec Králové – Zittau) • CHKO a přírodní parky vytvářejí dobrý potenciál pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu, který by měl být lépe využit • Rozvíjení nových forem cestovního ruchu v turisticky méně atraktivních lokalitách • Využití velkého počtu neobydlených bytů pro druhé bydlení a pro rozvoj turistického ruchu a rekreace • Využití potenciálu rekreační krajiny pro zvýšení zaměstnanosti v terciéru • Podpora rozvoje cestovního ruchu v oblastech s horší dostupností a vybavením pro cestovní ruch • Společné projekty cestovního ruchu více obcí v rámci mikroregionů • Rozvoj individuální rekreace ve vybraných turistických oblastech • Bývalý vojenský prostor Ralsko jako území k aktivnímu pobytu (zasahuje do ORP jen okrajově – Osečná, Cetenov) • Potenciál sousedních regionů: Český ráj, Krkonoše (jedny z nejnavštěvovanějších oblastí v ČR) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné investice do turistické infrastruktury, odliv návštěvníků z důvodu nedostatečné kvality stravovacích a ubytovacích zařízení • Nezájem investorů a zvyšující se podíl nevyužívaných ploch • Možné střety s ochranou životního prostředí při nadměrném rozvoji cestovního ruchu (CHKO) • Poškození památek a přírodních krás neregulovaným cestovním ruchem • Sezónní přetížení atraktivních středisek cestovního ruchu • Zánik místních tradic, devastace kulturních hodnot • Úpadek veřejné dopravy • Plánovaná výstavba zimních turistických center v Německu by jako hrozba velké konkurence Liberecka • Tepelná elektrárna v Bogatyni jako negativní faktor odrazující turisty

Závěry:

- Velkoplošná chráněná území (CHKO Jizerské hory, CHKO Lužické hory + PP Ještěd) jako významný turistický cíl. CHKO Jizerské hory a CHKO Lužické hory společně s přírodním parkem Ještěd zaujmají na mapě ORP tak velkou plochu, že jejich potenciál pro rozvoj sportu, cestovního ruchu a rekreace obecně je velmi důležitý nejen pro ORP, ale i pro celou oblast severních Čech.
- Blízkost Liberce a jeho nadregionální význam. Liberec je v každém případě klasický případ centra, které přitahuje spousty turistů a funguje jako magnet, čím dále půjdeme od centra, tím menší silou na nás bude působit.
- Velký počet objektů individuální rekreace (2 400 – databáze OIR 2006)
- Objekty individuální rekreace tvoří velký podíl především sezónních a víkendových uživatelů území, proto by se na ně měl brát zřetel, především v tak turisticky atraktivní oblasti jakou je Liberecko. V databázi OIR jsou zahrnuty objekty jak chaty a rekreační domky -1000, tak chalupy vyčleněné z bytového fondu -1400.

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A003, A056, A106, A120 a A121. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Některé záměry u nichž není možná přesná lokalizace, nebo záměr nebyl dostatečně lokalizován jsou zobrazeny jen symbolem u názvu obce které se záměr týká. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4**.

Použité podklady

1. SAUL (8/2008): Dokumentace ÚAP LK.
2. MML, SUUP: Tematická databáze ÚAP ORP Liberec
3. KÚLK OÚPSŘ: Tematická databáze ÚAP v GIS ÚP LK
4. ČSÚ – web www.czso.cz
5. ČSÚ Liberec - web www.liberec.czso.cz
6. ČSÚ Liberec (2006): Liberecký kraj v číslech.
7. ČSÚ Liberec (2005): Poměrování Libereckého kraje.
8. ČSÚ Liberec (2007): Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005.

C.6 KULTURNÍ A URBANISTICKÉ HODNOTY ÚZEMÍ

C.6.1 Ochrana kulturních památek

Nejcennější hodnotou území je historické a kulturní dědictví, s krajinným rámcem zemědělské, podhorské a horské krajiny, s četným výskytem objektů lidové architektury a místy i zachovalou strukturou kompaktních sídel. Prioritou v péči o kulturní dědictví na území SO ORP Liberec je ochrana historického stavebního fondu, průměrné až nadprůměrné hodnoty.

PAMÁTKOVÉ ZÓNY

Byly vyhlášeny vládou ČR, nebo Ministerstvem kultury pro ochranu většího počtu cenných objektů a zachovaných historicko-urbanistický staveb. Na území ORP Liberec se celkem nachází 5 městských památkových zón (MPZ), jedna vesnická památková zóna (VPZ) a jedna krajinná památková zóna (KPZ).

Tab. 6.1.1. Památkové zóny na území ORP Liberec

TYP	KOD	NAZEV	OBEC	VYHLÁŠKA
MPZ	2160	Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10.9.1992
MPZ	2401	Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou	MK č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003
MPZ	2172	Liberec	Liberec	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10.9.1992
MPZ	2170	Český Dub	Český Dub	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10.9.1992
MPZ	2360	Hodkovice nad Mohelkou	Hodkovice nad Mohelkou	MK č. 250/1995 Sb. ze dne 22.9.1995
VPZ	2447	Kryštofovo Údolí	Kryštofovo Údolí	MK č. 413/2004 Sb. ze dne 24. června 2004
KPZ		Lembersko	Jablonné v Podještědí	208/1996 Sb.

Zdroj: databáze SÚÚP Liberec

V dalším textu je stručná charakteristika jednotlivých památkových zón.

MPZ Český Dub

Předmětem ochrany je historické jádro města s částmi zachovaných městských hradeb. Nejvýznamnějšími památkami jsou pozdně románský dvoupodlažní palác a johanitský klášter s kaplí českodubské johanitské komendy. Další pozoruhodný archeologický nález románské svatyně z 12. století (1995), kterou interpretujeme jako hradební kostel dosud nelokalizovaného hradu Vladislavice knížete Vladislava I. z let 1109-1115, otevřel nové světlo na kolonizační procesy severních Čech a dále zdůraznil oprávněnost vzniku MPZ.

MPZ Hodkovice nad Mohelkou

Předmětem ochrany je historické jádro města. Zóna tvoří dva významné kompoziční celky - sakrální soubor, tvořený areálem kostela sv. Prokopa s hřbitovem a profánní soubor, tvořený centrálním blokem kolem náměstí TGM s dominantou novorenesanční radnice.

MPZ Hrádek nad Nisou

Předmětem ochrany je historické jádro města tvořené Horním náměstím s měšťanskými domy a dominantou chrámem Pokoje, který se nalézá východně od náměstí.

MPZ Jablonné v Podještědí

Jablonné v Podještědí je jedno z historicky nejstarších měst českého severu se zbytky hradebního opevnění města a torzem jižní brány. Historickou dominantou města i památkové zóny je poutní chrám sv. Vavřince a sv. Zdislavy. Pod úrovní kostela se rozkládají rozsáhlé katakomby. V jeho sousedství se rozkládá areál dominikánského kláštera. Stavebně nejstarší je původně gotická kaple sv. Volfanga, která dnes slouží jako smuteční síň.

MPZ Liberec

Historické jádro města s unikátním souborem architektury převážně 19. a 20. století. V památkové zóně se nachází na 50 objektů památkově chráněných. Předmětem ochrany na území zóny jsou:

- historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová struktura se zachovanými charakteristickými městskými interiéry a osnovou středověkých cest napojujících řadu původně samostatných osad, situovaných v členitém terénním reliéfu
- části území zóny odstupňované podle památkového významu – těžiště dvou náměstí s kostely, radnicí, divadlem a areálem zámku, Kristiánovo město z 18. století, areály veřejných objektů a vilové čtvrti s množstvím zeleně z přelomu 19/20. století určující charakter města
- jednotlivé nemovité kulturní památky a objekty dotvářející charakter památkové zóny

VPZ Kryštofovo Údolí

Vesnice novověkého založení, situovaná v lesnatém prostoru mezi CHKO Lužické a Jizerské hory. Hluboké údolí Rokytky podminilo protáhlý údolní charakter obce, jejíž založení souvisí s těžbou dřeva a rud. Vedle obytných a hospodářských staveb roubené i hrázděné konstrukce zde proto nalezneme i řadu technických staveb, např. pily. Nechybí ani kostel a drobné sakrální stavby podél cest.

KPZ Lembersko

Území s ochrannou dochované kulturní krajiny bez výraznějších negativních zásahů do přírodního prostředí nebo urbanistické struktury sídel: v předhradí, mimo areál zámku stojí vedle sebe tři patrové hrázděné domky ze 17. století. Dům č.p. 5 je původní hospoda s prostorným klenutým sklepem z roku 1680. Dále směrem k jihozápadu stojí patrový ranně barokní zámeček Bredovských s kamenným portálem (č.p. 11), postavený po roce 1674. Za ním je rozlehlá zahrada, do níž se vchází portálem se znakem Bredů. Na okraji zahradní terasy jsou torza mytologických soch různého původu a barokní plastiky připisované Matyáši B. Braunovi. V parku jsou též dvě fontány ze 17. a 18. století. Navazující chráněná lipová alej vede k ohrazenému bývalému hřbitůvku s neudržovanou, tzv. Zdislavinou kaplí s věžičkou a náhrobníky. Další dvě chráněné aleje jsou pod návrším u Lvové.

KULTURNÍ PAMÁTKY

Na území SO ORP Liberec je zachována i řada historických objektů, které vytváří soubor historického osídlení nebo jsou rozptýleny volně ve stávající zástavbě. Historicky cenné stavby byly dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, prohlášeny za kulturní památku a zapsány do Ústředního seznamu kulturních památek.

Problematické je dohledat všechny **kulturní památky**, protože oficiální poskytovatel, Národní památkový ústav stále nepředal konečný a ověřený seznam těchto památek. Dle dostupných podkladů se na území ORP Liberec nachází **398** nemovitých kulturních památek. Dvě z těchto památek mají vyhlášené ochranné pásmo. Seznam těchto památek včetně OP je v příloze E.6 – Tab. 5.

Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za **národní kulturní památky** a stanoví podmínky jejich ochrany. V SO ORP Liberec jsou evidovány 4 národní kulturní památky

Tab. 6.1.2 Národní kulturní památky v SO ORP Liberec

NÁZEV	KOD	OBEC	OD ROKU
Horský hotel a televizní vysílač Ještěd u Liberce	297	Liberec	2006
zámek Lemberk	263	Jablonné v Podještědí	2001
hrad Grabštejn	322	Chotyně	2008
Kostel sv. Vavřince a Zdislavy v Jablonném v Podještědí	323	Jablonné v Podještědí	2008

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

ÚZEMÍ ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZŮ

V neposlední řadě jsou předmětem památkové péče archeologické lokality. Jedná se o lokality na nichž se vyskytují nebo se mohou odůvodněně vyskytovat archeologické nálezy, a který slouží pro zabezpečení archeologického dědictví a jako podklad pro plnění oznamovací povinnosti stavebníka podle §22 odst. 2. Za „území s archeologickými nálezy“ lze přitom považovat prostor, kde již byly jakékoliv archeologické nálezy movité či nemovité povahy identifikovány a rovněž tak prostor, kde je možné vzhledem k přírodním podmínkám či dosavadnímu historickému vývoji tyto nálezy s vysokou pravděpodobností očekávat. Území s archeologickými nálezy (ÚAN) jsou rozděleny do čtyř kategorií. Význam pro územní plánování mají především první 2 kategorie, které jsou zobrazeny ve výkresu limitů:

- ÚAN I – území s pozitivně prokázaným a dále bezpečně předpokládaným výskytem archeologických nálezů;
- ÚAN II – území, na němž nebyl doposud pozitivně prokázán výskyt archeologických nálezů, ale určité indicie mu nasvědčují; pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů 51-100%

Na území ORP Liberec se nachází 43 lokalit ÚAN I a 110 lokalit ÚAN II.

C.6.2 Kulturně historické a urbanistické hodnoty území

Posouzení co je považováno za hodnotu území a co již ne, je poměrně nesnadné. Platí to o všech hodnotách v kontextu územního plánování obecně i o rozdělení hodnot do kategorií. Pro stanovení toho co je hodnota si vypomůžeme definicí z článku „Hodnoty v územně analytických podkladech obcí s rozšířenou působností: „ hodnota v územním plánování je taková hodnota, která má územní průmět a o níž existuje společenský konsenzus, který umožní její společenskou kodifikaci právním, nebo jiným dokumentem.“

Vymezení urbanistických a architektonických hodnot, pro které neexistuje jednotná kategorizace a definice, nebo ucelená charakteristika jednotlivých kategorií je pro pracovníky ÚÚP poměrně náročný úkol. Vzhledem k tomu, že urbanistické hodnoty nejsou právně chráněny a k výše uvedené problematice vymezení jsme se rozhodli požádat Ing. arch Sedláka o vypracování jednotné metodiky a následné vymezení hodnot na vzorku území. V metodice je rozlišeno celkem 16 kategorií hodnot, které lze sledovat v 3 úrovních detailu. Metoda vymezení hodnot byla vyzkoušena na území obce Zdislava. Aplikace této metody pro celé území ORP se v rámci 1. aktualizace ÚAP nepodařilo dokončit, proto jsou v následujícím textu presentovány hodnoty převzaté z ÚPD a z průzkumů území konaném v roce 2008.

KULTURNĚ HISTORICKÉ A ARCHITEKTONICKÉ HODNOTY ÚZEMÍ

V řešeném území se nachází velmi mnoho architektonicky cenných staveb. Pro potřeby ÚAP byly vymezeny 3 základní kategorie:

- objekty (budovy) lidové architektury
- architektonicky cenné budovy (Liberec)
- prvky drobné architektury

V rámci průzkumů území bylo snahou zmapovat především objekty lidové architektury. Výchozím podkladem byla ÚPD. Řešené území se nachází v přechodovém pásmu mezi oblastí domu roubeného a hrázděného. Hrázděné domy jsou více rozšířeny v S a SZ části území, kde do 2. světové války převládalo obyvatelstvo německé národnosti a kde se také objevuje unikátní architektura **podstávek**.

Podstávka se skládá ze sloupku pásku a ližiny (vaznice), obvykle segmentovitě vykrojené, obepíná dům zpravidla ze 2 až 4 stran a nese hrázděné nebo roubené patro. Tektonická funkce podstávky jako podnože patra časem ustupovala estetickým zřetelům, takže dnes jsou podstávky u průčelních stěn často bohatě vyřezávané, někde i barevně odlišeny. Pro území severních Čech je typická tzv. „Lužická podstávka“, kde sloupy podstávky stojí dnes převážně na nízké kamenné podezdívce. Rozšíření těchto budov je na styku hrázděné a roubené konstrukce, nejvíce jich najdeme na území Euroregionu Nisa (obce Křižany, Rynoltice, Zdislava, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Kryštofovo Údolí).

Druhou kategorií jsou převážně historické, architektonicky cenné budovy a prostranství postavené v jednotném slohu. Jedná se především o objekty a areály (vily, administrativní budovy, sakrální stavby, budovy občanské a technické vybavenosti, továrny) v Liberci a větších městech.

Vedle objektů lidové architektury byly hlavně z ÚPD převzaty prvky drobné architektury, jako jsou smírčí kříže, boží muka, sochy, pomníky a kapličky.

Mezi architektonicky cenné stavby byly zařazeny pouze objekty, které nejsou památkově chráněné. Domníváme se, že vyhlášení objektu za kulturní památku, vypovídá o historických i architektonických hodnotách stavby.

Tab 6.1.3. Výskyt architektonicky cenných staveb v ORP Liberec

OBEC	Počet architektonických hodnot	Hlavní zdroj
Bílá	85	průzkum
Bílý Kostel nad Nisou	18	UP
Cetenov	19	průzkum
Český Dub	56	UP
Dlouhý Most	9	UP
Hlavice	18	průzkum
Hodkovice nad Mohelkou	40	UP
Hrádek nad Nisou	39	průzkum
Chotyně	0	x
Chrastava	34	průzkum
Jablonné v Podještědí	53	průzkum
Janovice v Podještědí	6	průzkum
Janův Důl	12	průzkum
Jeřmanice	2	průzkum
Kryštofovo Údolí	108	průzkum
Křižany	106	průzkum
Liberec	186	průzkum
Mníšek	32	průzkum
Nová Ves	7	UP

OBEC	Počet architektonických hodnot	Hlavní zdroj
Osečná	0	x
Proseč pod Ještědem	1	UP
Rynoltice	84	UP
Stráž nad Nisou	2	UP
Světlá pod Ještědem	25	průzkum
Šimonovice	44	UP
Všelibice	51	UP
Zdislava	99	průzkum
CELKEM	1147	0

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

Mezi kulturně historické hodnoty území patří též historicky významné stavby. Pod tímto termínem označujeme budovu nebo soubor staveb významné svou minulostí např. spojené s narozením či pobytem známé osobnosti nebo jako dějiště historické události. Jak je z této definice patrné překrývá se tento jev s místem významné události. Mezi historicky významné stavby byly zařazeny proto především budovy (objekty) spjaté s významnou osobností. Pro výběr významných osobností byla použita odborná literatura (6,7) k kterým byly přes adresní body budov přiřazeny objekty v kterých působili. V první fázi byly vybrány jen nejznámější historické osobnosti. Seznam není konečný, počítáme s tím, že bude dále doplňován.

Tab 6.1.4. Významné osobnosti na území ORP Liberec jako významná historická stavba

ID	OS_JMENO	OS_PRIJMENI	UDALOST	OBEC	POPIS
1	Napolen	Bonaparte	0	Jablonné v Podještědí	pobyt v loveckém zámku 19.8. 1813, 17.-18.9. 1779 zde pobýval císař Josef II.
2	Jan	Kameník	1	Liberec	česká básnička písíci pod pseudonymem
3	Josef Vaclav	Scheybal	6	Liberec	zaměstnání - Severočeské muzeum
4	Harald	Kreutzberg	1	Liberec	na místě rodného domu
5	Karel	Vacek	1	Liberec	rodný dům
6	Jaroslav	Tomsa	5	Liberec	ředitelem Střední průmyslové školy v Liberci
7	Ferdinand	Porsche	4	Liberec	studium na Průmyslové škole v Liberci
8	Heinrich	Prade	6	Liberec	Pradeho vila v Masarykově ulici v Liberci
9	Jaroslav	Tomsa	4	Liberec	vystudoval na českém gymnáziu v Liberci
10	Josef	Matouschek	10	Oldřichov v Hájích	hrob na hřbitově v Oldřichově v Hájích
11	Josef	Riedel	8	Nová Ves	stará sklárna v Nové Vsi
12	Kateřina	Šliková z Redernu	3	Nová Ves	letní sídlo/panství, lokalizováno k obecnímu úřadu
13	Jaroslav	Tomsa	1	Liberec	rodiště Jaroslava Tomsy ve Liberecké ulici
14	Milan	Uherek	7	Liberec	zakladatel dětského pěveckého sboru Severáček
15	Josef	Führich	7	Chrastava	Farní kostel Sv. Vavřince - oltářní obraz Madona v zeleném
16	Josef	Führich	1	Chrastava	Rodný dům Josefa Führicha v Chrastavě
17	Josef	Führich	1	Chrastava	Rodný dům Josefa Führicha v Chrastavě
18	Karolína	Světlá	3	Světlá pod Ještědem	Antošův statek, letní sídlo v letech 1853-1865, dějiště románu

ID	OS_JMENO	OS_PRIJMENI	UDALOST	OBEC	POPIS
19	Karel	Hubáček	7	Liberec	Vysílač a restaurace na Ještědu
20	Josef	Führich	7	Hodkovice nad Mohelkou	oltářní obraz - kostel Sv. Prokopa
21	Gustav	Leutelt	3	Liberec	žil zde mezi lety 1922 - 1925
22	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegovo město - nám. Pod Branou
23	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegovo město - Klicperova ulice
24	Jaroslav	Řídký	1	Liberec	v této ulici na Františkově se narodil
25	Vladimír	Svatý	6	Liberec	dlouholetý pracovník ve výzkumném technologickém ústavu v Liberci
26	Kamillo	Horn	1	Liberec	V této ulici ve vedlejším objektu, který už neexistuje, se narodil a zemřel tento hudební skladatel
27	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegova zámeček v Liberci
28	Karel	Hubáček	5	Liberec	zakládání a vyučování - Školka a spolek SIAL
29	Josef	Čapek	6	Liberec	působení ve spolku Česká beseda
30	Kateřina	Šliková z Redernu	2	Liberec	Liberecký zámek
31	Vlasta	Burian	3	Liberec	Zde žil, než se přestěhoval s rodinou do Prahy
32	Jakob	Ginzel	1	Liberec	místo narození významného romantického malíře
33	Kateřina	Šliková z Redernu	6	Liberec	Liberecký zámek
34	Václav	Šamánek	3	Liberec	ordinace a místo úmrtí Dr. Šamáňka v ul. Na Svahu
35	Václav	Šamánek	9	Liberec	Založil Matiční školu pro českou menšinu v ul. Na Svahu
36	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegova vila v Liberci
37	Vlasta	Burian	1	Liberec	narodil se v Lucemburské ulici č.p. 36 - objekt již neexistuje
38	Max	Kühn	3	Liberec	vila kterou navrhl a kde žil
39	Josef	Matouschek	4	Liberec	studium na obchodní škole v Liberci
40	Josef	Matouschek	9	Liberec	zakladatel turistiky na Liberecku
41	Milan	Uherek	6	Liberec	aktivně působil v opěře libereckého divadla
42	Josef	Matouschek	3	Liberec	žil v domě ve Fučíkově ul. v Liberci
43	Ferdinand	Porsche	1	Liberec	místo, kde stával rodný dům
44	Karl	Kostka	6	Liberec	starosta města Liberce
45	Johann	Liebig	8	Liberec	místo Liebiegovy tkalcovny - bývalá Textilana v Dolním Harcově
46	Bedřich	Smetana	3	Český Dub	dům kde pobýval B. Smetana a žila jeho matka
47	Karolína	Světlá	4	Šimonovice	škola kam chodila Karolína Světlá
48				Hodkovice nad Mohelkou	I. česká škola (1890) - zásluhou K. Světlé
49				Hlavice	bývalý parní mlýn

Vysvětlivky: UDALOST - 1. Narození, 2. Úmrtí, 3. Život, tvorba, 4. Učení, studia, 5. Vyučování, 6. Aktivní působení, 7. Dílo, stavba, 8. Zakládání, 9. Hrobka, hrob (pohřbení)

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

Mezi historicky významné stavby byly zařazeny též památníky padlým a válečné hroby, protože umístění pomníku často neodpovídá přímo místu významné (tragické) události. V SO ORP Liberec lze nalézt památníky které se váží ke 3 událostem o celkovém počtu 64.

- Prusko-rakouská válka vedená v roce 1866
- 1. světová válka
- 2. světová válka

MÍSTA VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI

Jak bylo uvedeno výše, jevy A013 a A020 (místo významné události) se vzájemně překrývají, nebo doplňují. Hodnotou je v tomto případě lokalita nebo i rozsáhlejší území spojené s historicky významnou událostí (např. bojiště, poutní místa, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla). Památná místa spojená s historickou událostí významně ovlivňující vývoj správního území ORP Liberec. Hlavní rozdíl oproti jevu 20 je ten, že se jedná o lokality, nikoliv o konkrétní objekt nebo budovu.

Tomuto jevu, který nemá velký význam pro územní plánování nebyla věnována větší pozornost. Bylo zmapováno jen několik lokalit.

Tab 6.1.5. Místa významných událostí v SO ORP Liberec

ID	OBEC	POPIS
1	Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Vesnický román
2	Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Vesnický román
3	Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Vesnický román
4	Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Lesní panna
5	Hlavice	poutní místo (útěk před morem)
6	Hlavice	poutní místo (útěk před morem)
7	Hlavice	poutní místo (útěk před morem)
8	Hlavice	poutní místo (útěk před morem)

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

URBANISTICKÉ HODNOTY

Jak bylo stanoveno v úvodu k hodnotám v území, nepodařilo se sjednotit kategorie urbanistických hodnot a vymezit je na celém řešeném území. Kromě jevu A011 – urbanistické hodnoty sem byly zařazeny též jevy A015 – významná stavební dominanty a A020 – významný vyhlídkový bod.

Zdrojem dat v této kategorii byly (viz použité podklady)

- ÚPD obcí
- Vymezení krajinného rázu v CHKO
- Terénní průzkum (dominanty, vyhlídkové body)

Významné stavební dominanty a vyhlídkové body byly určeny převážně průzkumem terénu.

Na základě dostupných podkladů byly vymezeny tyto urbanistické hodnoty:

Tab 6.1.6. Přehled urbanistických hodnot v SO ORP Liberec

URBANISTICKÁ HODNOTA	CHARAKTERISTIKA	VÝSKYT V OBCÍCH
Hodnotné urbanistické a architektonické soubory	Lokality (soubory staveb) se zachovanou urbanistickou strukturou: v Liberci: obytné celky – zahradní města, soubory hodnotných objektů spojených s průmyslovou revolucí; v okolí: lokality s typickou venkovskou zástavbou lidové architektury dokreslující krajinný ráz místa)	Liberec, Jablonné v Podj., Rynoltice, Hrádek nad Nisou
Lokální centra historických obcí	lokální centra historických obcí s dochovanými fragmenty lidové architektury	celé území ORP (Liberec dle P+R UP Liberec 2008)
Místní kompoziční dominanty	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici místa.	Chrastava, Stráž nad Nisou
Kompoziční osy	Významné, historickým vývojem vzniklé nebo záměrně založené linie uvnitř zástavby, nebo urbanizovaného prostoru, soustřeďující funkční aktivity a prostorové senzacce, které záměrně organizují, nebo orientují okolní urbanistickou strukturu	celé území ORP
URBANISTICKÁ HODNOTA	CHARAKTERISTIKA	VÝSKYT V OBCÍCH

Dominanta kulturně historická	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici. Objekt nebo skupina objektů kulturně historického charakteru, které svým významem, polohou, hmotou nebo rozsahem přesahují úroveň svého okolí a tvoří lokální identitu místa.	celé území ORP vyjma obcí Cetenov, Janovice v Podještědí, Oldřichov v Hájích, Proseč pod Ještědem, Šimonovice a Všelibice
Dominanta technická	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici. Objekt nebo skupina objektů technického charakteru, které svým významem, polohou, hmotou nebo rozsahem přesahují úroveň svého okolí a tvoří lokální identitu místa.	Chotyně, Mníšek, Nová Ves, Kryštofovo Údolí
Dominanta negativní	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici. Objekt, skupina objektů nebo devastované území, které svým významem, polohou, hmotou nebo rozsahem významně poškozují úroveň svého okolí.	Jablonné v Podj., Janovice v Podj., Hodkovice nad Mohelkou, Všelibice
Významný vyhlídkový bod	Veřejně přístupné místo, jehož vyvýšené umístění v terénu (vrchol kopce, úbočí) nebo v rámci stavby (rozhledna, věž) umožňuje přehlednout významnou a atraktivní část okolního území.	celé území ORP

Zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec

C.6.3 Záměry na provedení změn v území

Objekty, které představují nějakou hodnotu v území, již existují a jsou tedy v časovém horizontu stav. Mezi záměry tak můžeme zařadit pouze objekty či lokality, které jsou navrhovány k památkové ochraně.

1. Památkové zóny

- MPZ Libiegovo městečko, obytné sídliště z období pozdní secese v duchu zahradních měst je urbanisticky a architektonicky cenným celkem na severním svahu tzv. Hrnčířského kopce v liberecké městské části Perštýn
- MPZ Chrastava – historické jádro města v okolí náměstí I. máje.
- VPZ Dehtáry – dle údajů v ÚAP KÚLK

2. Kulturní památky

- Liberec - vyhlášení horského hotelu Ještěd za památku UNESCO (záměr z ÚAP LK)
- Jeřmanice – pomník na hřišti
- Jeřmanice – pomník na křižovatce
- Jeřmanice – pomník u kostela

C.6.4 Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Historická jádra měst památkově chráněná v podobě MPZ: Český Dub, Hodkovice n.M., Hrádek n.N., Jablonné v Podj., Liberec • Významné soubory lidové architektury tvořené převážně roubenými a hrázděnými budovami – VPZ Kryštofovo údolí • Velký počet nemovitých kulturních památek z nichž nejvýznamnější národní kulturní památky se nacházejí v Liberci, Jablonném v Podještědí a Chotyni • Historické urbanistické soubory prostorů a staveb spojených funkčně nebo výtvarně v jeden urbanistický celek (obytné soubory, výrobní areály spojené s průmyslovou revolucí) v Liberci a Chrastavě • Zachovaná původní urbanistická struktura venkovských sídel s unikátní architekturou podstávek v SZ části SO ORP Liberec (Jablonné v Podještědí, Křižany, Zdislava, Rynoltice, Hrádek nad Nisou). • Jedinečná přírodní (technická) dominantna vrcholu Ještědu a ostatní pohledové dominanty hřebenů Jizerských a Lužických hor 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanedbané nebo nevyužívané kulturní památky v Liberci – lázně, kostel Máří Magdalény, Liberecká výšina • Zanedbané kulturní památky, především církevní stavby: např. kostely v Křižanech, Rynolticích • Nedostatečná a finančně nezajištěná údržba nejznámější moderní národní kulturní památky hotelu Ještěd • Narušení historicky cenného urbanistického prostoru centra města Liberce hmotově nepřiměřenou a unifikovanou architekturou obchodních center • Narušení výškových dominant v Liberci budovami areálu nemocnice • Narušení urbanistické struktury venkovských sídel nevhodně umístěnými bytovými domy výrobními areály a objekty technické infrastruktury (věžové vodojemy) – např. Janovice, Všelibice, Janův Důl
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Zachování urbanistické struktury obcí. • Využití dotačních titulů pro rekonstrukci kulturních památek • Propagace kulturně historických hodnot obcí jako turistických cílů • Podpora vyhlášení navrhovaných MPZ Liebigovo městečko a Chrastava 	<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšující se hustota nové výstavby charakteru satelitů v okolí města Liberce. • Nedostatek finančních prostředků na údržbu a rekonstrukci památek. • Nedostatečná ochrana hodnotných urbanistických a architektonických souborů ve městech před novou často rušivou výstavbou

Závěry:

- Nejcennější hodnotou území je historické a kulturní dědictví, s krajinným rámcem zemědělské, podhorské a horské krajiny, s četným výskytem objektů lidové architektury a místy i zachovalou strukturou kompaktních sídel.
- Mezi památkově chráněnými objekty vynikají 4 národní kulturní památky a 7 památkových zón.
- Unikátní architektura podstávek je rozšířena na styku lidové architektury roubených a hrázděných domů převážně v SZ části území ORP Liberec.
- Významnou roli mezi urbanistickými hodnotami území hraje výškově členitý reliéf s přírodními dominantami Ještědského hřbetu s vrcholem Ještěd a hřbeny Jizerských a Lužických hor dotvářející pohledová panoramata.
- Hlavním problémem je nedostatek financí na údržbu velkého množství kulturních památek, případně jiných kulturních hodnot území

Průběh do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A006 - A009, A011, A013-016, A019, A020. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4**.

Použité podklady:

1. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
2. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP ORP Liberec
3. Ing. arch. Jitka Brychtová (11/2005): Vyhodnocení krajinného rázu CHKO Lužické hory – Hodnoty krajinného rázu
4. Bečka M., Maier K., Pentan T., Dodková A., Vorel J.: Hodnoty v územně analytických podkladech obcí s rozšířenou působností, (Urbanismus a územní plánování 2/2010)
5. Košková I., Modrý M., Šmída J. (2008): Atlas životního prostředí Libereckého kraje. Liberecký kraj, Liberec.
6. Rudolf Anděl ... [et al.]: Libereckým krajem – Osobnosti. Liberec 2007, 173 s
7. Roman Karpaš ; autoři Libuše Bílková ... [et al.] Kniha o Liberci, Liberec 2004, 704 s
8. Josef Vařeka, Václav Frolec: Lidová architektura, Grada Publishing 2007
9. Lidová architektura Čech, Moravy a Slezska: <http://www.lidova-architektura.cz/Index.htm>
10. Útvar rozvoje hlavního města Prahy, Katalog jevů
ÚAP:<http://wgp.urm.cz/tmap/tms/aplk/db/uap/katalogjevu/>

D. ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ

D.1. GEOLOGIE A GEOMORFOLOGIE

D.1.1. Geologická stavba

Geologická stavba území SO ORP Liberec je poměrně pestrá. Z regionálně geologického hlediska náleží území do 2 základních oblastí Českého masívu. SV část území spadá do Lužické oblasti, JZ část pak do oblasti České křídové pánve. Tyto základní stavba byla horotvornými pochody a sedimentací v období terciéru a kvartéru dotvořena do současné podoby.

Lugická oblast (lugikum) buduje SV část území SO ORP Liberec s nejstaršími horninami. Tato oblast je zde zastoupeno dílčími jednotkami Krkonoško-jizerského krystalinika a Lužického masívu.

Krkonoško-jizerské krystalinikum má oválný tvar s mírným protažením ve směru ZSZ – VJV. Na jihu a východě je překryta svrchnopaleozoickými sedimenty podkrkonošské a vnitrosudetské pánve, na severu hraničí na linii tzv. vnitrosudetského zlomu s metamorfovanými komplexy krystalinika Kačavských hor. Na SZ je omezeno horninami lužického plutonu (rumburská žula, zawidowský granodiorit) a jz. hranici vymezuje lužická porucha. Podél ní je celé krystalinikum přesunuto přes křídové sedimenty.

Jádro KJ krystalinika tvoří předsvrchnoproterozoický komplex tzv. velkoúpské skupiny. Jedná se o sled svorů a fylitů s hojnými vložkami kvarcitů, erlanů, amfibolitů, krystalických vápenců a grafitických břidlic. Svrchnoproterozoické jednotky obklopující jádro jsou tvořeny fylity s bazickými a kyselými metavulkanity a představují východní pokračování podobných komplexů tepelsko-barrandienské oblasti. V jižní části krystalinika jsou prekambriické komplexy překryty zvrásněnými slabě metamorfovanými horninami skupiny radčické (stáří svrchní proterozoikum – střední kambrium) a skupiny ponikelské (svrchní ordovik – silur). Nejmladším členem KJ krystalinika je jítravská skupina při lužické poruše, tvořená svrchnodevonskými až spodnokarbonskými metasedimenty a vulkanity.

Krkonoško-jizerské krystalinikum zasahuje do řešeného území těmito úseky:

- jizerský rulový komplex – prekambriické horniny ortorulového vzhledu s podřadnými svory
- krkonoško-jizerský žulový masiv – variská posttektonická žulová intruze
- ještědské krystalinikum – komplex svrchnoproterozoických až spodnokarbonských slabě metamorfovaných hornin
- železnobrodské krystalinikum – fylitový komplex svrchněproterozického až silurského stáří, doplněný komplexem vulkanických hornin kambriického stáří

Lužický masív (lužická antiklinální zóna) zasahuje na území SO ORP Liberec v oblasti Hrádecka. Na Z dosahuje lužický pluton v podloží křídové pánve až k západolužické poruše a na V se dotýká krkonoško-jizerského krystalinika. Lužický masív je budován z velké většiny kadomskými granitoidy: dvojslídovým granodioritem (anatexitem), biotickým (západolužickým – demitzským) granodioritem středně zrnitým, jemu velmi podobným, jen z části silněji deformovaným východolužickým (zawidowským) granodioritem a hrubozrnnou rumburskou žulou. Plášť granodioritů tvoří mocná lužická drobová formace svrchnoproterozoického stáří.

Česká křídová pánev tvoří v SO ORP Liberec souvislé území na JZ od lužické poruchy. Jedná se o největší dochovaný sedimentační prostor, který dnes zasahuje od severozápadní Moravy až k Drážďanům. Na území SO ORP Liberec se projevují 2 jednotky: Česká křídová pánev v lužickém a jizerském vývoji. Stratigraficky jsou zastoupena všechna souvrství. Z petrologického hlediska zřetelně převažují pískovce (zvláště v jizerském souvrství), a to pískovce křemenné, v menší míře jílovité, slinité a vápnité, s různou zrnitostí. Charakteristické je hrubnutí sedimentů a zvětšování mocnosti směrem k S.

Z éry **terciéru** se v řešeném území vyskytují sladkovodní sedimenty a vulkanity. Terciérní sladkovodní lakustrinní až fluviolakustrinní sedimenty se zachovaly SV až V od lužické poruchy v pruhu od Žitavské

kotliny přes Libereckou kotlinu. Jsou většinou zakryty relativně mocnými kvartérními glaciofluviálními a glacialakustrinními sedimenty, které jsou bohatým zdrojem štěrkopísků. Hlavní výskyt terciérních sedimentů se nachází v okolí Hrádku n. Nisou a je součástí žitavské hnědouhelné pánve, nacházející se z devíti desetin své plochy na území Německa a Polska. S těmito sedimenty původně souvisel jak drobný relikt u Chotyně JV od Hrádku n. N.

Terciérní vulkanity jsou v řešeném území zastoupeny jen sporadicky v Ralské pahorkatině. Významné jsou úzké žilné útvary čediče, které utuhnuly pod povrchem a byly následně erozivními procesy obnaženy (Čertova zeď).

Nejmladší horniny v řešeném území, ležící na povrchu jsou z období **kvartéru**. Kvartérní pokryvy jsou tvořeny zvětralínovým pláštěm různých hornin, pleistocénními a holocénními sedimenty, které jsou klíčové pro tvorbu a složení půd.

V řešeném území jsou nejvíce rozšířeny sprašové hlíny až spraše, které pokrývají rovinaté až mírně svažité území v Podještědí a v Žitavské pánvi. V údolí řek se vyskytují proluviální a deluviofluviální sedimenty, zbytky říčních teras s fluviálními štěrkopísky jsou i na Lužické Nise. Na svazích a úpatích kopců jsou rozšířené různé deluviální sedimenty: hlinitokamenité a hlinitopísčité sedimenty.

Zajímavostí jsou štěrkopísky, které v řešeném území zanechal pevninský ledovec a které mnohdy obsahují úlomky hornin až z daleké Skandinávie. Jedná se o glaciofluviální sedimenty, které se vyskytují v oblasti Žitavské pánve a přes Jítravské sedlo zasahují až k Jablonnému v Podještědí.

U Lázní Kunratic se nachází také organické sedimenty v podobě rašeliniště přechodového typu.

D.1.2. Horninové prostředí

Do této kapitoly jsou zařazeny údaje týkající se využívání a možného využití horninového (geologického) bohatství pro lidskou činnost a také údaje o možných rizicích spojených s geologickými procesy a těžební činností člověka, někdy též nazývané jako „geohazardy“. Je zde patrný přesah do ekonomického pilíře.

Ložiska nerostných surovin jsou významným ekonomickým potenciálem území SO ORP Liberec. Jsou rozmístěna po celém řešeném území. V oblasti Jizerských hor jsou významná ložiska žuly vhodná pro kamenickou výrobu a stavební činnost, v Žitavské pánvi jsou především zásoby štěrkopísků, okrajově se vyskytují i ložiska hnědého uhlí. Na území Ralské pahorkatiny jsou to opět ložiska štěrkopísků a cihlářských surovin. Na východě v okolí města Osečná na území SO ORP Liberec zasahují ložiska nejvýznamnější suroviny Libereckého kraje: uranové rudy. Další významné, ač v současnosti netěžené jsou karbonátové suroviny, které tvoří čočky a pruhy krystalických vápenců až dolomitů v horninách krkonošsko-jizerského krystalinika, zvláště na Ještědském hřbetu.

TabD.1.1: Ložiska nerostných surovin na území SO ORP Liberec (odpovídá zobrazení ve výkresech)

BILANCOVANÁ LOŽISKA VÝHRADNÍ				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Grabštejn	3000100	Chotyně, Hrádek n.N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Chotyně	3000201	Chotyně, Hrádek n.N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Chotyně 2	3000300	Chotyně, Hrádek n.N., Bílý Kostel n.N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Bílý Kostel	3000600	Bílý Kostel n.N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Luhov-Brniště-Tlustec	3018600	Jablonné v Podj.	Stavební kámen	dřívější povrchová
Rašovka	3038100	Šimonovice	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, Vápenec	dosud netěženo
Jablonné v Podještědí.- Dubnice	3089200	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Štěrkopísky	současná povrchová
Rochlice	3101700	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	dřívější povrchová
Ruprechtice	3101800	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	současná povrchová

Hraničná	3101900	mimo ORP	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	současná povrchová
Pilínkov	3131700	Liberec, Světlá p.J., Proseč p.J.	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, Vápenec	dřívější povrchová
Dubnice pod Ralskem 1	3163700	mimo ORP	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Hodkovice n.Mohelkou-Bezděčín	3186400	Hodkovice n.M.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Kryštofovo Údolí	3195300	Kryštofovo Údolí, Liberec	Dolomit, Stavební kámen, Vápenec	dřívější povrchová
Jitrava	3195900	Rynoltice, Bílý Kostel n.N.	Vápenec	dřívější povrchová
Machnín-Karlov pod Ještědem	3196000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit, Vápenec	dosud netěženo
Křižany	3196100	Křižany	Vápenec	dřívější povrchová
Hluboká u Liberce-Minkovice	3196200	Liberec	Vápenec	dosud netěženo
Světlá pod Ještědem	3196300	Světlá p. J., Proseč p.J.	Vápenec	dřívější povrchová
Janovice-Dubnice	3207400	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Dubnice pod Ralskem	3228100	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Hamr pod Ralskem	3240500	Osečná	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dřívější postupně různ. způsoby
Břevniště pod Ralskem	3240700	Osečná, Křižany	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dřívější hlubinná
Osečná-Kotel	3240800	Osečná, Janův Důl	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Jitrava	3242700	Rynoltice, Bílý Kostel n.N.	Stavební kámen	dřívější povrchová

TabD.1.2: Evidovaná ložiska nevýhradní

EVIDOVANÁ LOŽISKA NEVÝHRADNÍ				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Chotyně	3000200	Chotyně	Štěrkopísky	současná povrchová
Pole-Postřelná	3207600	Jablonné v Podj.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Hodkovice nad Mohelkou	3242600	Hodkovice n.M.	Stavební kámen	dřívější povrchová
Mlýnice	3244400	Nová Ves	Stavební kámen	dosud netěženo
Dolní Vítkov	3244500	Chrastava	Stavební kámen	dosud netěženo
Oldřichov-Hrádek nad Nisou	5232000	Hrádek n.N., Chotyně	Štěrkopísky	současná povrchová
Oldřichov v Hájích	5234800	Oldřichov v Hájích	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Starý Dub	5243900	Český Dub	Cihlářská surovina	dřívější povrchová
Rynoltice 2	5261000	Liberec	Štěrkopísky	občasná povrchová
Horní Chrastava	5264100	Chrastava	Technické zeminy, Štěrkopísky	dosud netěženo
NEBILANCOVANÁ LOŽISKA – VYHRADNÍ I NEVÝHRADNÍ				

Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Ruprechtice 2	5009800	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	dřívější povrchová
Proseč pod Ještědem 1	5009900	Proseč p.J., Šimonovice	Stavební kámen	dřívější povrchová
Milíře	5010200	Liberec	Stavební kámen	dosud netěženo
Jablonné v Podještědí	5016100	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Cihlářská surovina	dřívější povrchová
Žibřidice-Stříbrník	5016400	Křižany	Stavební kámen	dosud netěženo
Křižany	5016600	Křižany	Cihlářská surovina	dřívější povrchová
Hrádek nad Nisou-Liberecko	5042900	Hrádek n.N.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Světlá-Hoření Paseky	5211200	Světlá p. J.	Vápenec	dřívější povrchová
Pilínkov	5211300	Liberec	Vápenec	dosud netěženo
Hamr na Jezeře	5261700	mimo ORP	Rašelina	dosud netěženo
Žitavská pánev	5268700	Hrádek n.N., Chotyně	Uhlí hnědé	dosud netěženo
SCHVÁLENÉ PROGNÓZY - NEVYHRAZENÉ				
Hodkovice n. Mohelkou - Bezděčín	9412200	Hodkovice n.M.	Cihlářská surovina	dosud netěženo

TabD.1.3:Chráněná ložisková území (CHLÚ) na území SO ORP Liberec

Název CHLÚ	Kód CHLÚ	Obec	Surovina
Václavice	00010000	Hrádek n.N., Chotyně	Štěrkopísky - Štěrkopísky
Světlá pod Ještědem I.	19630001	Světlá p. J., Proseč p.J.	Vápenec - karbonáty pro zemědělské účely
Chotyně	00020100	Chotyně, Hrádek n.N.	Štěrkopísky - Štěrkopísky
Jitrava	19590000	Rynoltice, Bílý Kostel n. N.	Vápenec - karbonáty pro zemědělské účely
Markvartice v Podještědí	20740000	Jablonné v Podj. Janovice v Podj.	Cihlářská surovina - Cihlářská surovina
Hluboká u Liberce	19620000	Liberec, Šimonovice	Vápenec - karbonáty pro zemědělské účely
Machnín	19600000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit - Dolomit
Ruprechtice	10180000	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Kryštofovo Údolí	19530000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit - Dolomit, Vápenec - karbonáty pro zemědělské účely
Bílý Kostel I.	00060002	Bílý Kostel n. N.	Štěrkopísky - Štěrkopísky
Křižany II.	19610000	Křižany	Vápenec - karbonáty pro zemědělské účely
Bílý Kostel	00060001	Bílý Kostel n.N., Hrádek n.N.	Štěrkopísky - Štěrkopísky
Hodkovice n. Mohelkou-Bezděčín	18640000	Hodkovice n. M.	Cihlářská surovina - Cihlářská surovina
Pilínkov	13170000	Liberec, Světlá p.J., Proseč p.J.	Vápenec - vápence ostatní, Vápenec - karbonáty pro zemědělské účely
Rašovka	03810000	Šimonovice	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Osečná - Kotel		Osečná, Janův Důl, Český Dub, Světlá p.J.	uran
Stráž pod Ralskem	24060000	Osečná, Křižany	Radioaktivní suroviny - Radioaktivní suroviny, Radioaktivní suroviny - uran - kov

TabD.1.4: Dobývací prostory (DP) na území SO ORP Liberec

Název DP	Kód DP	Obec	Surovina	Využití/Organizace
Křížany II	1/0073	Křížany, Osečná	uran	ukončená těžba/Diamo s.p.
Hamr pod Ralskem III	1/0072	Osečná	uran	ukončená těžba/Diamo s.p.
Grabštejn	7/0057	Chotyně, Hrádek n.N.	šterkopísky	ložisko těžené/ Pískovny Hrádek a.s.
Hrádek n. N.	7/0642	Hrádek nad Nisou	cihlářská surovina	ložisko těžené/CIPO, spol. s r.o. (likvidace)
Rochlice	7/0087	Liberec	žula	zastavená těžba/LIGRANIT a.s.
Ruprechtice	7/0088	Liberec	žula	ložisko těžené/LIGRANIT a.s.
Václavice I	7/0895	Hrádek n.N., Chotyně, Bílý Kostel n.N.	šterkopísek	ložisko těžené/ Pískovny Hrádek a.s.
Václavice II	7/1015	Hrádek nad Nisou, Chotyně	šterkopísek	ložisko těžené/ Pískovny Hrádek a.s.
Oldřichov na Hranicích		Hrádek n. N.	šterkopísek	lom - dobývání/Pískovny Hrádek a.s.
Rynoltická pískovna	ČPHZ	Rynoltice	šterkopísky	lom - dobývání/Rynoltická pískovna s.r.o
Chotyně	ČPHZ	Chotyně	suroviny pro úpravu silničních těles	lom - dobývání/GESTA a.s. Rynoltice
Cihelna Křížany	ČPHZ	Křížany	cihlářská surovina	lom - vytěžení/Cihelna Křížany, s.r.o.
Český Dub	ČPHZ	Český Dub	cihlářská surovina	lom - likvidace/ŠAMO, spol.s r.o.
Oldřichov v Hájích		Oldřichov v Hájích	šterkopísek	lom - dobývání/PANELÁRNA, výrobní družstvo

Mezi „geohazardy“ jsou do této kapitoly zařazena poddolovaná území, stará důlní díla a sesuvná území.

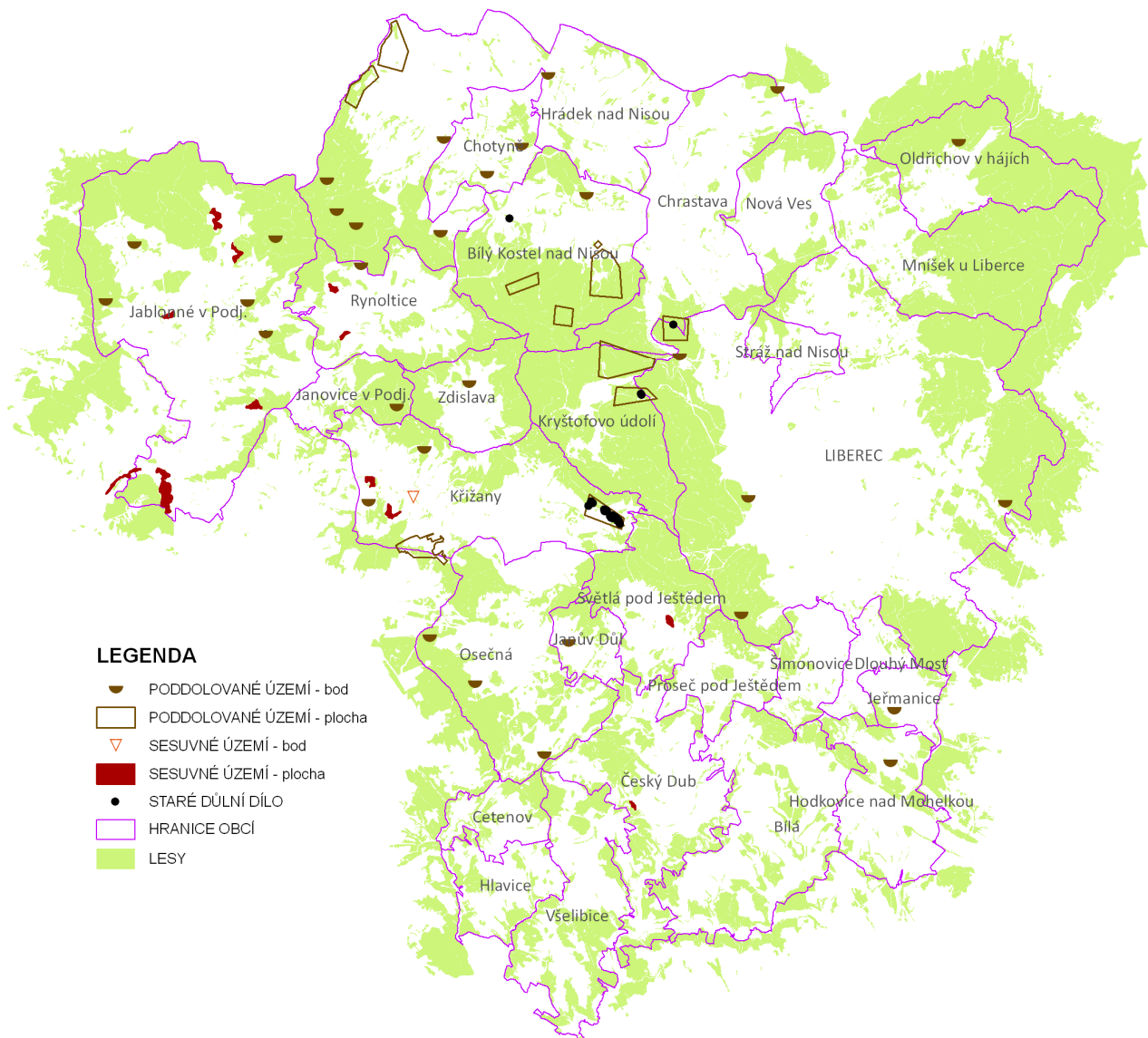
Do první skupiny lze zařadit lokality, kde probíhá nebo v minulosti probíhala těžba nerostných surovin. Jsou zde patrné povrchové projevy hlubinné těžby, mimo různě znatelných vyústění štol a šachet, které byly ale většinou zasypány, jsou nejvýraznějšími doklady dolování odvaly, haldy, propady apod. **Poddolovaná území a stará důlní díla** jsou koncentrována do SZ části řešeného území. Jedná se o pozůstatky hlubinné těžby rud, uranu (obce Osečná a Křížany) okrajově i paliv.

Poddolovaná území a stará důlní díla se v grafických datech často doplňují. Stará důlní díla představují často konkrétní části důlního systému: štoly, šachty, komíny, které mají navíc vymezené ochranné pásmo ve formě stavební uzávěry. Vymezená poddolovaná území zahrnují území s více či méně známými systémy důlních děl čímž zahrnují tak širší prostor než byla vlastní dobývka.

Území náchylná a postižená sesouváním hornin, **sesuvná území** se vyskytují především v okolí Jablonného v Podještědí a místy v celé Ralské pahorkatině, kde převládají kvádrové pískovce nad nimiž leží turonské až coniacké jílovce, slínovce a spraše. Takto uspořádané podloží je potenciální k sesuvům. ČGS celkem v území eviduje 14 sesuvných území, z toho pouze 2 jsou aktivní (k.ú. Žibřidice).

Lokalizace „geohazardů“ v SO ORP Liberec je patrná z následujícího schématu.

"GEOHAZARDY" V ORP LIBEREC

Obr. D.1.1. Přehled „geohazardů“ v SO ORP Liberec

D.1.3. Geomorfologie

Z hlediska geomorfologického členění (Demek et al. 1987) se území SO ORP Liberec nalézá v provincii Česká vysočina, na rozhraní dvou soustav: Česká tabule a Krkonoško-jesenická soustava. Tyto 2 soustavy od sebe odděluje významný orografický celek: Ještědsko-kozákovský hřbet.

Dle geomorfologické regionalizace se řešené území dále dělí na tyto celky, podcelky a okrsky:

SOUSTAVA ČESKÁ TABULE			
Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
Severočeská tabule	Ralská pahorkatina	Zákupská pahorkatina	Podještědská pahorkatina
			Cvikovská pahorkatina
	Jičínská pahorkatina	Turnovská pahorkatina	Strážská kotlina
			Kotelská vrchovina
			Českodubská pahorkatina
			Hodkovická kotlina

KRKONOŠSKO-JESENICKÁ SOUSTAVA			
Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
Krkonošská podsoustava	Lužické hory	Lužický hřbet	Hvozdský hřbet
	Ještědsko-kozákovský hřbet	Ještědský hřbet	Kryštofovy hřbety
	Žitavská pánev	Hrádecká pánev	Hlubocký hřbet
			Kopaninský hřbet
		Liberecká kotlina	Oldřichovská pánev
		Liberecká kotlina	Chrastavská kotlina
		Liberecká kotlina	Vratislavická kotlina
	Jizerské hory	Jizerská hornatina	Jablonecká kotlina
			Albrechtické vrchovina
			Oldřichovská vrchovina
			Soušská hornatina
			Tanvaldská vrchovina
			Maršovická vrchovina
	Krkonošské podhůří	Železnobrodská vrchovina	Rychnovská kotlina

Reliéf území SO ORP Liberec je velice členitý a pestrý. Ralská a Jičínská pahorkatina se vyznačuje zvlněným, převážně mírně svažitém reliéfem s roztroušenými vrcholy třetihorních vulkanitů (Stříbrník) a čedičových žil (Čertova zeď), v některých místech rozbrázděna do hlubokých údolí místních vodotečí. Charakteristické jsou pro tento celek také pískovcové skály, skalní města a jiné umělé pískovcové útvary (Krkavčí skály [Vajoletky], Skalákovna, Janovická poustevna). Pro nejsevernější část území, Lužické hory, které jsou vlastně pokračováním Ještědsko-kozákovského hřbetu, jsou typické protáhlé hřbety a výrazné kuželovité nebo kupovité vrchy sopečných hornin s občasnými suťovými poli. Na území SO ORP Liberec se nacházejí skalní města tvrdých křídových pískovců (Horní skály, Krkavčí skály a Popova skála) a odlišné Sloní kameny.

Ještědský hřbet je dominantní pro celé řešené území, tvoří přirozený předěl mezi hornatinami na SZ a Českou tabulí na JV. Je tvořen dlouhými táhlými hřebeny ve směru JV-SZ, dělený meandrujícím tokem Mohelky a jednotlivými sedly. Vzhledem k pestré geologické stavbě zde najdeme mnoho zajímavých geomorfologických útvarů. Vrch Vápenný na jehož SZ svahu najdeme čočkou devonských vápenců a krasovou Západní jeskyni. Další jeskyně: Loupežnická, Hanychovská a Malá a Velká Basa. V nejvyšších částech Ještědského hřbetu najdeme zajímavé křemencové skalní výchozy (Dánské kameny, Kamenná vrata, Vířivé kameny, Tetřeví skály). Nejvyšším bodem Ještědského hřbetu a celého SO ORP Liberec je vrchol Ještědu (1012m) se stejnojmenným hotelem a vysílačem, který je technickou a architektonickou památkou.

V žitavské pánvi, u Hrádku nad Nisou, kde opouští Lužická Nisa území ČR najdeme nejnižší bod řešeného území. Žitavská pánev je snížena mezi dvěma horskými celky Ještědským hřbetem Jizerskými horami. Jedná se o údolní, mírně svažité území podél Lužické Nisy, v které leží největší města SO ORP Liberec. Snížena je v některých místech rozbrázděna hlubokými zářezy místních vodotečí a tokem Lužické Nisy (Machnínská průrva) a tak tvoří poměrně členitý terén. Ve východní části pánve se zvedá Prosečský hřeben.

Jizerské hory tvoří V část řešeného území a projevují se zda především výraznými a často příkrými západními a jižními svahy s rozsetými žulovými balvany a skalami, které jsou umocněny ostrými zářezy vodních toků (údolí Černé Nisy, Jeřice s přítoky). Na území je několik výrazných vrcholů, které dotvářejí panorama celého území (Stržový vrch, Špičák, Javorový vrch, Žulový vrch).

Posledním celkem, který na území zasahuje jen okrajově je Krkonošské podhůří, které je zde zastoupeno poměrně hlubokým údolím říčky Mohelky v tzv. Rychnovské kotlině.

Neživá příroda v SO ORP Liberec je velice zajímavá, najdeme zde ojedinělé geomorfologické útvary, krásné hory a dramatická údolí. Téměř celé území je turisticky zajímavé a má velký rekreační potenciál.

D.1.4. Záměry na provedení změn v území

Mezi záměry v tomto tématu lze zařadit pouze prognózní zdroje nerostných surovin, které nejsou schválené a u nichž je aktuální záměr na zahájení těžby. Jedná se o ložiska uranových rud, které poskytla těžební společnost DIAMO s.p.

TabD.1.5: Seznam prognózních ložisek předpokládané těžby

Název ložiska	Obec	Surovina
Křížany	Křížany	radioaktivní suroviny (uran)
Břevniště pod Ralskem	Křížany, Osečná	radioaktivní suroviny (uran)
Osečná - Kotel	Osečná, Janův Důl, Český Dub	radioaktivní suroviny (uran)
Hamr pod Ralskem	Osečná	radioaktivní suroviny (uran)
Holičky	Osečná, Cetenov	radioaktivní suroviny (uran)
Tlustecký blok - severovýchodní část	Jablonné v Podj., Rynoltice, Hrádek n.N.	radioaktivní suroviny (uran)

Záměry z dokumentace ÚAP LK:

- **T01** - záměr znovuoobnovení otvírky v optimalizované variantě na ložisku čediče Luhov – Brniště – Tlustec s dobývacím prostorem Luhov. Jedná se o ložisko velmi kvalitní suroviny. Ložisko má velmi dobrou strategickou polohu, 90 % produkce se předpokládá přepravovat po železniční vlečce
- **DP02** - záměr změny (zvětšení) dobývacího prostoru Václavice II, nutnost náhrady za postupně dotěžovaná ložiska

D.1.5. Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> rozsáhlá ložiska uranových rud národního významu v jihovýchodní části SO ORP Liberec (Křižany, Osečná, Janův Důl) vyhlášená chráněná ložisková území a výhradní ložiska nerostných surovin (lokalizace viz. Seznam jevů členěných po obcích) velké zásoby stavebního a dekoračního materiálu Liberecko, Podještědí (kámen, písky, Liberecká žula) velká geologická a geomorfologická členitost území SO ORP Liberec – atraktivní turistické cíle dokončování rekultivací a sanací území po těžbě nerostných surovin zejména v Křižanech a Osečné 	<ul style="list-style-type: none"> nedokončená sanace území po těžbě uranu (Křižany, Osečná) nesanované opuštěné těžební prostory a poddolovaná území stavební uzávěry v lokalitách starých důlních děl (Křižany) rostoucí tlak na krajinu v důsledku požadavků těžby území ohrožená sesuvy (Křižany, Jablonné v Podještědí) problematická těžba čediče (Tlustec)
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> rozvoj těžby: zájem investorů o vyhlášení dobývacího prostoru a následnou těžbu uranových rud (oblast Janův Důl, Osečná) spolupráce na sanaci a rekultivaci bývalého vojenského prostoru Ralsko zasaženého těžbou možnost využití geotermální energie na geologických poruchách (Centrum pro výzkum energetického využití litosféry v oblasti Liberce) potenciál pro rekreační využití území po těžbě a rekultivaci (vodní plochy) (Hrádek nad Nisou, Křižany) 	<ul style="list-style-type: none"> odpor občanských sdružení a organizací (Děti Země, ...) proti těžbě uranu snížení kvality životního prostředí a krajiny způsobené nekvalitní těžbou (uranové ložisko Osečná-Kotel začleněním do technologií Stráž p.R) narušení geologie a hydrogeologie vlivem rozsáhlé povrchové těžby v oblasti Bogatyny

Závěry:

- Řešené území má velice členitý reliéf s mnoho zajímavými geomorfologickými útvary, které vytváří spolu s živou přírodou atraktivní prostředí pro rekreaci a aktivní turistiku.
- Pestrá geologická stavba je zdrojem různorodých ložisek nerostných surovin, z nichž nejvýznamnější jsou ložiska uranových rud v současnosti netěžených
- Ložiska uranových rud jsou velkou ekonomickou příležitostí a současně hrozbou pro krajinu a životní prostředí a podmínky v dotčeném území. Vše bude záviset na způsobu a rozsahu těžby. V současnosti ještě nejsou zcela dokončeny sanace území po předchozí těžbě uranu.
- V území SO ORP Liberec je několik poddolovaných území a starých důlních děl i s vyhlášenými stavebními uzávěrami (Křižany), které ovšem nemají zásadní vliv na současný provoz obcí a ani jejich plánovaný rozvoj.

Průběh do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A057, A058, A060-063, A066. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích SO ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1.**

Použité podklady:

- KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část

2. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP SO ORP Liberec
3. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
4. Košková I., Modrý M., Šmída J. (2008): Atlas životního prostředí Libereckého kraje. Liberecký kraj, Liberec.
5. Multimediální mineralogicko - petrografický exkurzní průvodce po území Čech:
<http://pruvodce.geol.cechy.sci.muni.cz/index.htm>

D.2. HYDROLOGIE A KLIMATOLOGIE

D.2.1. Hydrologické podmínky

Území SO ORP Liberec se nachází na hlavním evropském rozvodí, které odděluje úmoří Baltského moře (povodí Odry) a Severního moře (povodí Labe). Hranice rozvodí probíhá hřebenovými partiemi Lužických hor (Hvozdký hřbet), Ještědského hřbetu a centrální částí Jizerských hor. A to tak, že území Žitavské pánve a přilehlá část Jizerských hor je odvodňováno přes řeku Odru do Baltského moře. Zbývá část území SO ORP Liberec (oblast Podještědí) patří do úmoří Severního moře, kam je voda odváděna Labem.

Mezi nejvodnatější toky SO ORP Liberec patří Lužická Nisa, která tvoří páteřní řeku území od Jablonce přes Liberec, Chrastavu a Hrádek nad Nisou. Jejimi významnými přítoky jsou Černá Nisa a Jeřice. K povodí Jizery náleží říčka Mohelka, která se svými přítoky odvodňuje jižní část SO ORP Liberec. Podještědská pahorkatina je odvodňována Ploučnicí a jejími přítoky Ještědským a Panenským potokem.

V rámci povodí Odry na území ORP zasahuje povodí č. 2-04-07 Lužická Nisa po Mandavu.

V rámci povodí Labe se na území ORP uplatňuje povodí č. 1-05-01 Jizera.

Díky velkému relativnímu převýšení a převládající synoptické situaci s přibližně Z větrným prouděním (typ WC) patří oblast Jizerských hor v rámci ČR k územím s nejvyšším množstvím srážek (roční úhrn až > 1 600 mm).

D.2.2. Vodní toky

POVODÍ ODRY

Lužická Nisa (2-04-07-001) – pramení nad obcí Lučany nad Nisou, ústí zleva do Odry na území Polska, státní hranici překračuje u Hrádku n. N. ve výšce 235 m; plocha povodí je 375,3 km², délka toku 55,1 km na území ČR s průměrným průtokem u státní hranice 5,4 m³.s⁻¹. Vodácký využívaný pouze úsek z Liberce do Chrastavy. Horní část toku se nachází na území CHKO Jizerské hory. V minulosti byla většina toku silně znečištěna. Nyní se úsek mezi Jabloncem nad Nisou a Chrastavou nachází ve 3. třídě čistoty, níže pak ve 4. třídě.

Černá Nisa (2-04-07-016) – pramení východně od Olivetské hory ve výšce 820 m n. m., ústí zprava do Lužické Nisy ve Stráži n. N. ve výšce 330 m n. m.. Plocha povodí je 27,0 km², délka toku 14,2 km a průměrný průtok u ústí činí 0,57 m³.s⁻¹. Řadí se stejně jako Lužická Nisa a spousta dalších toků k vodohospodářsky významným tokům. Vodácký je využívaný úsek od Rudolfova po Kateřinky. Tok má převážně bystřinný charakter s velkým spádem a balvanitým řečištěm. Na horním toku je zbudována vodní nádrž Bedřichov („Černá Nisa“), další menší nádrž se nachází v Rudolfově pod vodní elektrárnou napájenou podzemním kanálem z přehrady Bedřichov. Vodní síly bylo v minulosti využíváno pro množství průmyslových podniků v Kateřinkách (staré náhony).

Jeřice (2-04-07-024) – pramení JV od Poledníku v Jizerských horách v nadm. výšce 815 m, ústí zprava do Lužické Nisy u Chrastavy ve 300 m n. m.. Plocha povodí je 77,8 km², délka toku 19,4 km a průměrný průtok u ústí 1,03 m³.s⁻¹. Horní část spadá na území CHKO Jizerské hory. Tok je většinou přirozeného rázu, v horní části bystřinný s peřejemi a drobnými vodopády, na průtoku Mníškem částečně regulovaný, výraznější regulace přichází až na konci toku v Chrastavě. Mimo zástavbu se v březích nachází přirozená vegetace – lesní porosty nebo alespoň stromové doprovody.

POVODÍ LABE

Ještědka (1-05-02-041) – pramení 0,5 km JZ od Světlé pod Ještědem ve výšce 518 m n. m. a ústí zprava do Mohelky u Libiče ve 265 m n.m. Plocha povodí je 43,6 km², délka toku 11,7 km a průměrný průtok u ústí 0,50 m³.s⁻¹. Tok je relativně přirozeného rázu, v horní části protéká otevřenou krajinou (stromové kulisy), v dolní části pak výrazným údolím se zalesněnými svahy, na průtoku Českým Dubem je regulovaný.

Zábrdka (1-05-02-052) – pramení 1,5 km J od Osečné ve výšce 391 m n. m. a ústí zprava do Jizery u obce Klášter Hradiště nad Jizerou ve 219 m n.m. Plocha povodí je 71,3 km², délka toku 23,9 km a průměrný průtok u ústí 0,46 m³.s⁻¹. Úsek nad Novým Mlýnem spadá do pásma hygienické ochrany (PHO) vodárenských zdrojů. Tok je přirozeného charakteru s převážně zalesněným údolím, protékající velmi řídké obydleným územím. Její voda je bez viditelného znečištění.

Ploučnice (1-14-03-001) – pramení na JZ svahu Ještědu ve výšce 654 m n. m., ústí zprava do Labe v Děčíně ve 122 m n. m. Plocha povodí je 1193,9 km², délka toku 106,2 km a průměrný průtok u ústí 8,60 m³.s⁻¹ (v České Lípě 4,89 m³.s⁻¹). Vodácký je využíván úsek od Stráže p. R. po Malou Veleň. Tok se vyznačuje významným napájením z podzemních vod. Čistota vody po soutok se Svitavkou je ve 3. třídě, od soutoku dále v 2. třídě jakosti. Z velké části je přirozeného charakteru s meandrujícími úseky v široké zachovalé nivě, zejména mezi Mimoní a Českou Lípou. Od Stráže pod Ralskem po Mimoň je Ploučnice regulována v souvislosti s těžbou uranu, což vedlo k nevratnému poškození jedinečných mokřadních biotopů s množstvím ohrožených a vzácných druhů organismů. V nedávné minulosti byla pod Mimoní v naplaveninách zjištěna radioaktivní kontaminace z těžby uranu.

Ještědský potok (1-14-03-003) – pramení na SZ svahu Ještědu ve výšce 798 m n. m., je pravostranným přítokem Ploučnice ve Stráži pod Ralskem ve 305 m n. m. Plocha povodí je 48,9 km², délka toku 18,4 km a průměrný průtok u ústí 0,46 m³.s⁻¹. Na průtoku zastavěným územím (Křížany, Žibřidice) je nenásilně regulovaný, v ostatním území je s vysokou krajinářskou hodnotou.

Panenský potok (1-14-03-015) – pramení 0,5 km V od Jitavy v Z úbočí Vápenného v cca 650 m n. m., v Mimoní ústí zprava do Ploučnice ve výšce 275 m n.m. Plocha povodí je 133,2 km², délka toku 28,8 km a průměrný průtok u ústí 1,10 m³.s⁻¹. Část toku až po Jablonné v Podještědí je souvisle regulována, součástí je lemová výsadba kanadských topolů, níže má tok relativně přirozený průtok se zachovalou nivou se zbytky vlhkých luk, zčásti opuštěných. Břehové doprovody dřevin jsou nesouvislé, místy pravidelně vyřezávané.

VÝZNAMNÉ VODNÍ TOKY

Vodní toky můžeme rozčlenit na významné vodní toky a drobné vodní toky. Řada vodních toků byla MZe ve spolupráci s MŽP vyhláškou č. 333/2003 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činnosti souvisejících se správou vodních toků, zařazena mezi tzv. významné vodní toky. Seznam významných vodních toků včetně jejich čísla hydrologického pořadí je v tab. 119.

TabD.2.1: Seznam významných vodních toků v SO ORP Liberec

Název významného vodního toku	Číslo hydrologického pořadí
Albrechtický potok	2-04-07-029
Černá Nisa	2-04-07-016
Fojtka	2-04-07-027
Harcovský potok	2-04-07-014
Janovodolský potok	2-04-07-015
Jeřice	2-04-07-024
Ještědský potok	1-14-03-005
Lužická Nisa	2-04-07-001
Mohelka	1-05-02-034
Oldřichovský potok	2-04-07-038
Panenský potok	1-14-03-015
Ploučnice	1-04-03-001
Slunný potok	2-04-07-012
Spojovací potok	2-04-07-015
Zábrdka	1-05-02-052

Zdroj: PRVKUK, Hydrossoft 2004.

D.2.3. Vodní díla

Na území SO ORP Liberec se nachází několik údolních nádrží, které byly původně vybudovány za účelem ochranným a vodárenským. Některé z nich byly postaveny již počátkem 20. století, a to především v povodí Lužické Nisy. Manipulací s vodou snižují nádrže Harcov, Mlýnice a Fojtka možnosti povodní v Liberci a v níže položených obcích na vodních tocích Jeřice a Lužické Nisy. Malé nádrže a rybníky se vyskytují v celém SO ORP Liberec. Mezi největší případně nejznámější se řadí rybník Chrastná, zatopený povrchový důl Kristýna v Hrádku nad Nisou, rybník Markvart v Jablonném pod Ještědí a Vesecký rybník v Liberci.

Tab.D.2.2: Charakteristiky nejvýznamnějších vodních nádrží SO ORP Liberec

Název	Vodní tok	Účel	Objem (tis. m ³)	Zprovoznění
Fojtka	Fojtka	retenčním	390	1906
Mlýnice	Albrechtický p.	akumulačním	241	1906
Harcov	Harcovský p.	rekreačním	350	1904

Zdroj: PRVKUK, Hydrosoft 2004.

CHARAKTERISTIKA VÝZNAMNÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍ

Harcov – nádrž postavená na Harcovském potoce v Liberci, má tížní zděnou hráz vysokou 19 m s délkou v koruně 157 m. Max. vodní plocha měří 14 ha, max. hloubka 13,1 m. Stálý objem nádrže je 0,05 mil. m³, zásobní objem 0,35 mil. m³ a celkový objem 0,68 mil. m³. Max. hladina je ve výšce 373,4 m n. m. Nádrž byla postavena jako ochrana před povodněmi. Dalšími funkcemi jsou akumulace vod pro průmysl a rekreační využití. Stavba byla dokončena v r. 1904.

Fojtka – nádrž postavená na Fojteckém potoce, její zděná hráz je 16 m vysoká a délka v koruně činí 146,2 m. Max. vodní plocha zaujímá 7 ha s max. hloubkou 10,6 m. Stálý objem nádrže je 0,025 mil. m³, zásobní objem 0,124 mil. m³ a celkový objem 0,323 mil. m³. Výška max. hladiny dosahuje 393,0 m n. m. Využívá se pro akumulaci vod pro průmysl, pro ochranu před velkými vodami a k rekreaci. Stavba byla ukončena v r. 1906.

Mlýnice – nádrž vybudovaná na Albrechtickém potoce, má tížní zděnou hráz vysokou 22 m s délkou v koruně 159 m. Max. vodní plocha měří 5,2 ha, max. hloubka 14,5 m. Stálý objem nádrže činí 0,02 mil. m³, zásobní objem 0,092 mil. m³ a celkový objem 0,27 mil. m³ s maximální hladinou ve výšce 393,9 m n. m. Slouží jako ochrana před velkými vodami, k rekreaci a chovu ryb.

D.2.4. Podzemní vody

Území SO ORP Liberec lze považovat za vodohospodářsky velmi významné z hlediska přirozené akumulace vod. Zásobami podzemní vody patří kraj k nejbohatším v ČR. Liberecká kotlina se nachází v regionu II B 5 charakterizovaném nejvyššími stavy v období březem–duben a nejnižšími v období září–listopad a průměrným specifickým odtokem podzemních vod v rozmezí 1,51–2,00 l. s⁻¹. km⁻². Oblast Lužických hor, jejich podhůří, včetně severní a severovýchodní části Ralské pahorkatiny, Jizerské hory a Krkonoše se nachází v regionu II G 6. Ty jsou charakterizovány nejvyššími stavy v období květen–červen a nejnižšími v období prosinec–únor a nejvyšším průměrným specifickým odtokem podzemních vod v rozmezí 2,01–5,00 l. s⁻¹. km⁻² a více. Zbývající část LK se nachází v regionu II E s nejvyššími stavy v období květen–červen a nejnižšími v období září–listopad.

ÚTVARY PODZEMNÍ VODY NACHÁZEJÍ SE V SO ORP LIBEREC:

Bazální křídový kolektor od Hamru po Labe, Krystalinikum Jizerských hor v povodí Lužické Nisy, Křída Horní Ploučnice, Kvartér a miocén Žitavské pánve, Kvartér Liberecké kotliny.

D.2.5. Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Na území kraje zasahují celkem 2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (dále jen CHOPAV), které pokrývají zhruba 60 % plochy SO ORP Liberec. Jsou to CHOPAV Severočeská křída a CHOPAV Jizerské hory, jejichž rozlohy jsou v následující tabulce.

Tab.D.2.4: Charakteristika CHOPAV v LK

Název	Plocha celkem [km ²]	Plocha v LK [km ²]	Podíl plochy z LK [%]
Severočeská křída	3713	1 590	50
Jizerské hory	371	371	12

Zdroj: GIS ÚÚP Liberec z dat VÚV TGM.

ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ A ZÁPLAVY

Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich vymezení pomůže předcházet a snižovat škody způsobené povodněmi. Záplavové území je povinen stanovit příslušný vodoprávní úřad (vodoprávní úřad SO ORP Liberec a krajský vodoprávní úřad u významných vodních toků) na návrh správce vodního toku. Záplavová území jsou vymezena prakticky na všech větších vodních tocích v SO ORP Liberec. Aktivní zóna záplavového území je vymezena na Ještědském, Panenském a Harcovském potoce, dále na Ploučnici, Jeřici, Černé Nise v celé délce toku a na Lužické Nise na menší části horního toku u Jablonce nad Nisou. Dále jsou na území SO ORP Liberec vymezena dvě území zvláštní povodně pod vodními díly Černá Nisa, Fojtka, Mlýnice, Harcov a Mšeno.

Po intenzivních deštích na počátku srpna 2010 byly postiženy zásadním způsobem obce ležící zejména na vodních tocích Jeřice a Lužické Nisy (Oldřichov v Hájích, Mníšek, Nová Ves, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně a Hrádek nad Nisou). Zaplavené byly ale i obce Janův Důl a Osečná. Škody napáchané v obcích v SO ORP Liberec činí podle odhadů několik miliard korun. Do budoucna je nutné zabývat se problematikou záplavových území a důsledně trvat na zákazu výstavby v záplavových oblastech. Dále je nutné upřesnit průběh záplavového území podle reálného modelu. Zaplavené oblasti často neodpovídaly vymezeným plochám (dle informací z Osečné). Jako podstatné se jeví vymezení oblastí určené k rozlivům a tím omezit případné budoucí škody páchané rozbouřenými vodními toky.

D.2.6. Klimatické podmínky

Klimatologická charakteristika popisuje dlouhodobý stav atmosféry, charakterizovaný průměrnými a extrémními hodnotami jednotlivých meteorologických prvků v daném území – tj. podnebí. V SO ORP Liberec provádějí pozorování následující klimatologické stanice: Český Dub, Jablonné v Podještědí a Liberec. Dlouhodobé průměrné roční teploty se pohybují na většině území SO ORP Liberec mezi 4 a 8 °C.

Srážkové úhrny a rozložení srážek se v SO ORP Liberec mění výrazněji ve směru S-J než ve směru Z-V. Srážky zásadním způsobem ovlivňuje orientace Lužických hor a Jizerských hor vůči převládajícímu větrnému proudění a převládající synoptické situaci. Proto je S část SO ORP Liberec výrazně srážkově bohatší než oblast Podještědí. Z pohledu celorepublikových srážkových poměrů je SO ORP Liberec velmi nadprůměrné.

V Jizerských horách se průměrné roční úhrny srážek pohybují nad 1000 mm. Naopak srážkový stín Lužických a Jizerských hor, zdvojený Ještědským hřbetem se projevuje v J části ORP, kde jsou srážky odpovídající pouze průměrným srážkovým úhrnům ČR (cca 450 mm).

Nejvyšší průměrné rychlosti větru jsou dosahovány na Ještědském hřbetu, v Jizerských horách (více než 4,6 m/s) a jejich podhůří. Území SO ORP Liberec je typické četnými teplotními inverzemi, zejména v zimním a podzimním období (Liberecká kotlina).

Sluneční svit je v SO ORP Liberec podprůměrný.

Sněhová pokrývka a výška sněhové pokrývky je bohatá v Jizerských a Lužických horách a na jejich úpatí, dále na Ještědském hřbetu.

Z hlediska klimatické regionalizace se území SO ORP Liberec člení na následující oblasti (klasifikace podle Quitta).

Tab.D.2.5: Charakteristika klimatických oblastí ležících v SO ORP Liberec

Klimatické charakteristiky	CH7	T2	MT1	MT2	MT4	MT7
Počet letních dnů	10-30	50-60	20-30	20-30	20-30	30-40
Počet dnů s teplotou vyšší než 10 C	120-140	160-170	140-160	140-160	140-160	140-160
Počet mrazových dnů v roce	140-160	100-110	120-130	110-130	110-130	110-130
Počet ledových dnů	50-60	30-40	40-50	40-50	40-50	40-50
Průměrná teplota měsíce Leden (°C)	-3 až -4	-2 až -3	-2 až -3	-3 až -4	-3 až -4	-2 až -3
Průměrná teplota měsíce Červenec (°C)	15 až 16	18 až 19	17 až 18	16 až 17	16 až 17	16 až 17
Srážkový úhrn za vegetační období (mm)	500-600	300-350	450-500	450-500	350-450	400-450
Srážkový úhrn za zimní období (mm)	350-400	200-300	250-300	250-300	250-300	250-300
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	100-120	40-50	90-110	80-100	60-80	60-80

Zdroj: Quitt, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Brno, Geografický ústav ČSAV.

D.2.7. Zdroj přírodní minerální vody

Na území SO ORP Liberec se nachází jeden zdroj minerální vody a to Vratislavická Kyselka.

D.2.8. Lázeňské místo

Na území SO ORP Liberec se nachází lázeňské území Lázně Kundratice. Jsou to jedny z nestarších lázní v České republice využívají k léčbě pohybového ústrojí mimo ostatních procedur i tradiční přírodní léčivý zdroj sirnoželezitou slatinu. Město Osečná usiluje o změnu hranice vnitřního i vnějšího lázeňského území, protože jsou vymezeny necitlivě a v tomto naddimenzovaném území brzdí rozvoj města.

D.2.9. Záměry na provedení změn v území

KORIDORY PRO UMÍSTĚNÍ PROTIPOVODŇOVÝCH OPATŘENÍ NA TOCÍCH

Koridory pro umístění protipovodňových opatření na tocích byly převzaty z dokumentace ÚAP LK 2010 a to z přehledu vymezení úseků vodních toků ohrožených při povodních, které byly identifikovány v Koncepti protipovodňové ochrany Libereckého kraje 2006. Tyto koridory je třeba chápat jako koridory, kde jsou navrhována technická a přírodní opatření k eliminaci povodňového rizika. Konkrétní opatření v konkrétní lokalitě jsou předmětem výše zmíněné koncepce.

ZÁMĚRY VEDENÉ V ÚAPLK 2010:

Záměr P03, koridor na Jeřici v úseku Oldřichov v Hájích - Chrastava
Záměr P09, koridor na Lužické Nise v úseku Lučany nad Nisou - Hrádek nad Nisou
Záměr P12, koridor na Panenském potoce v Jablonném v Podještědí
Záměr P33, koridor na Minkovickém potoce v Minkovicích
Záměr P42, koridor na Údolském potoce v Kryštofově Údolí
Záměr P45, koridor na Radčickém potoce v Liberci Radčicích
Záměr P46, koridor na Ostašovském potoce v Liberci Ostašově
Záměr P47, koridor na Harcovském potoce v Liberci Harcově
Záměr P48, koridor na Janovodolském potoce v Liberci Janově Dolu
Záměr P49, koridor na Veseckém potoce v Liberci Vesci
Záměr P50, koridor na Františkovském potoce v Liberci Františkově
Záměr P51, koridor na Lučním potoce v Liberci Vesci

DALŠÍ ZÁMĚRY:

Záměr vymežit záplavové území na Jeřmanickém potoce na území obce Jeřmanice
Záměr upřesnit záplavové území ve městě Osečná (neodpovídá skutečnému průběhu povodní)

D.2.10. Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • vysoký podíl zalesněných ploch v celé SO ORP Liberec • vysoký podíl malých vodotečí v celé SO ORP Liberec • chráněné oblasti přirozené akumulace podzemních a povrchových vod (Jizerské hory, Lužické hory, Severočeská křída) • ochranné pásmo léčivých vod (Vratislavická kyselka) • přírodní nivy potoků a řek (Oldřichov v Hájích, Hodkovice nad Mohelkou, Bílá, Cetenov, Hlavice, Osečná) • vodní nádrže a rybníky v celé SO ORP Liberec • čistírny odpadních vod a kanalizační soustavy v části území SO ORP Liberec 	<ul style="list-style-type: none"> • nevyhovující nebo nedostatečný obecní kanalizační systém v malých obcích v celém SO ORP Liberec • území zvláštní povodně pod vodními díly Harcov, Fojtka, Mlýnice • vyhlášené dobývací prostory (Hrádek nad Nisou, Chotyně, Křižany, Liberec) • neexistující kanalizace v sídelních útvarech (obce Zdislava, Cetenov, Hlavice, Janovice v Podještědí,...) • špatná kvalita vody v lokálních studních (zejména Mníšek, Oldřichov v Hájích, Všelibice)
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • vybudování nových přehradních nádrží a vodních ploch • revitalizace malých i velkých toků (dotace) • budování ČOV a kanalizace u všech druhů sídelních útvarů (dotace) • zrušení nevyhovujících vybíratelných jímek a septiků • zvýšit péči o vodohospodářskou funkci lesa 	<ul style="list-style-type: none"> • ohrožení spodních vod nevyhovujícími jámkami a septiky • Vysoké riziko povodní v záplavovém území kolem vodních toků (Černá Nisa, Lužická Nisa, Ploučnice, Jeřice) • potencionální otevření dobývacích prostorů • nevhodné mýcení ochranných lesů • skládky odpadů (Chotyně a.p.) • rychlý rozvoj individuální výstavby v sídelních útvarech • narůstající podíl zastavěných a zpevněných ploch • kolísání ročního úhrnu srážek a vodního stavu na tocích

Závěry:

- obrovské zásoby podzemních vod chráněných v CHOPAV
- významné krajinné prvky - vodní toky a plochy
- rozmanité klima – různorodé zastoupení klimatických oblastí určující i pestrost stanovišť pro ekosystémy, jeden z charakteristických rysů LK
- zatím v dlouhodobém průměru dostatečné množství sněhových srážek v horských oblastech a dostatečně dlouhá doba sněhové pokrývky – dobrá využitelnost pro zimní sporty

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A047-A056. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích SO ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.4**.

Použité podklady:

1. SAUL (8/2008): Dokumentace ÚAP LK.
2. KÚLK OÚPSŘ: Tématická databáze ÚAP v GIS ÚP LK
3. Viček et al (1984): Charakteristika vodních toků ČSR.
4. Tolasz R. a kol. (2007): Atlas podnebí Česka. ČHMÚ, Praha.
5. Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Geografický ústav ČSAV, Brno
6. AQUATEST a.s. (2004): Povodňový plán Libereckého kraje. Praha.

7. KULK (2006): Koncepce ochrany před povodněmi v Libereckém kraji.
8. www.pla.cz

D.3. PŮDNÍ FOND

D.3.1. Stav a vývoj území

Toto téma obsahuje posouzení půd a ploch, které jsou neobnovitelným strategickým zdrojem. Jedná se o plochy přímo ekonomicky využívané a současně poskytující významné ekosystémové služby.

PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA

V závislosti na morfologii terénu, geologickém podloží, klimatu a dalších faktorech se v území vyvinuly různé typy půd. Půdy jsou řazeny do půdních typů dle stejných diagnostických horizontů.

STRUKTURA PŮDNÍHO FONDU SO ORP LIBEREC – ÚHRNNÉ HODNOTY DRUHŮ POZEMKŮ

Struktura půdního fondu ORP je popisována na základě údajů z tzv. úhrnných hodnot druhů pozemků, které spravuje ČÚZK a poskytuje je i ČSÚ. Dále je využitelná Statistická ročenka půdního fondu ČR, kterou každoročně vydává ČÚZK. Tyto údaje odpovídají právnímu stavu z katastru nemovitostí, ale velmi často neodpovídají skutečnosti v terénu. Celková výměra SO ORP Liberec: 57 829 ha.

Zemědělská produkce je soustředěna v nižších polohách. Vzhledem ke členitému reliéfu není míra zornění příliš velká. Zemědělská půda zaujímá 46,7% rozlohy SO ORP Liberec. Lesní půda zabírá 41,4% z celkové rozlohy.

Následující souhrnné tabulky uvádějí výměru jednotlivých druhů pozemků v ha a jejich odpovídající podíl na celkové výměře SO ORP Liberec.

Tab.D.3.1: Struktura zemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2008

Druh pozemku	orná půda	ovocné sady	zahrady	chmelnice	trvalé travní porosty	ZPF celkem
výměra [ha]	12 437	89	2037	0	12 442	27 004
podíl z celk. výměry ORP (v %)	21,5	0,2	3,5	0	21,5	46,7

Zdroj: <http://www.risy.cz>

Tab.D.3.2: Struktura nezemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2008

Druh pozemku	lesní pozemky	vodní plochy	zastavěné plochy	ostatní plochy	nezemědělské pozemky celkem
výměra [ha]	23 954	497	1 260	5 114	30 825
podíl z celk. výměry ORP (v %)	41,4	0,9	2,2	8,8	53,3

Zdroj: <http://www.risy.cz>

D.3.2. Zemědělský půdní fond

Zemědělský půdní fond (dále jen ZPF) zahrnuje ornou půdu, ovocné sady, zahrady, chmelnice a trvalé travní porosty (dále jen TTP), tedy porosty luk a pastvin. Celková výměra pozemků ZPF v SO ORP Liberec je 27 004 ha, což tvoří 46,7 % rozlohy.

Nejméně zemědělské půdy se nachází v zalesněných částech kraje (hornaté oblasti: Jizerské hory, Ještědský hřbet, Lužické hory). S tím souvisí i nejmenší podíl orné půdy z plochy zemědělské půdy v obcích v těchto oblastech (zejména obce: Kryštofovo Údolí, Oldřichov Hájích, Mníšek). V Jizerských horách a jejich podhůří se nachází i největší podíl trvalých travních porostů ze zemědělské půdy. Zatravnění je poměrně vysoké, činí 46% ze zemědělské půdy.

BONITOVANÁ PŮDNĚ EKOLOGICKÁ JEDNOTKA (BPEJ)

Bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ) zemědělských pozemků je popsána pětímístným číselným kódem. Tento kód vyjadřuje hlavní půdní a klimatické podmínky, které mají vliv na produkční schopnost zemědělské půdy a její ekonomické ohodnocení. Informace o BPEJ slouží především pro zemědělské účely, ale lze je využít i při zpracování projektu komplexních pozemkových úprav, případně pro

další účely. Bonitace je provedena pro zemědělskou půdu tj. pro ornou půdu a pro louky a pastviny, (les není ohodnocen).

První číslice kódu značí příslušnost ke klimatickému regionu (0–9). Druhá a třetí číslice vymezuje příslušnost k určité hlavní půdní jednotce. Čtvrtá číslice stanoví kombinaci svaživosti a expozice pozemku ke světovým stranám. Pátá číslice určuje kombinaci hloubky půdního profilu a jeho skeletovitosti.

Z hlediska bonitní kvality půdy jsou nejcennější území v oblastech naplavenin podél větších vodních toků. Dále jsou rozsáhlejší oblasti s kvalitní půdou I. třídy ochrany v Hrádku nad Nisou, v Bílé ve Všelbicích, v Křižanech. Tyto cenné půdy jsou zastoupené i v dalších obcích. Je žádoucí tyto kvalitní půdy chránit a zamezit záborům pro výstavbu v plochách I. třídy ochrany.

PODÍL TŘÍDY OCHRANY V JEDNOTLIVÝCH KATASTRECH

Celkovou plochu jednotlivých tříd ochrany ZPF v ORP ukazuje následující Tab.D.3.3.

Tab.D.3.3: Zastoupení tříd ochrany ZPF v SO ORP Liberec

Třída ochrany ZPF	I. třída	II. třída	III. třída	IV. třída	V. třída	celkem
výměra [ha]	2987	9470	3766	3845	6936	27004
podíl z výměry ZPF [%]	11,1	35,1	14,0	14,2	25,7	100,00

Zdroj: výpočet z GIS SUUP Liberec z dat ÚHDP od ČÚZK.

INVESTICE DO PŮDY ZA ÚČELEM ZLEPŠENÍ PŮDNÍ ÚRODNOSTI (JEV A43)

Značná část zemědělských pozemků byla v minulosti zainventována za účelem zvýšení úrodnosti (v SO ORP Liberec se jedná zejména o provedená meliorační opatření plošným drenážním odvodněním). Zemědělská vodohospodářská správa eviduje množství těchto pozemků, avšak již bez údajů o funkčnosti jednotlivých zařízení. Lze předpokládat, že část těchto melioračních úprav je za zenitem své funkčnosti.

D.3.3. Pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL)

Podle údajů z ÚHÚL činila v roce 2009 plocha PUPFL v SO ORP Liberec 23962 ha. Celkový podíl zalesnění je v SO ORP Liberec 41,4%, což je vysoko nad celorepublikovým průměrem (30%). To je dáno hlavně přítomností rozsáhlých lesních porostů Jizerských a Lužických hor a dále velkého podílu zalesnění na celém Ještědském hřbetu. Dle sledovaných jevů ÚAP se lesy dělí na následující typy:

LESY OCHRANNÉ (A037) - zahrnují lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (kde les je na hranici svých existenčních možností) a lesy kolem horní hranice lesa, kde stabilizují půdu (chrání ji před erozí, sesuvy či lavinami) a mají ochranný vliv na níže položené hospodářsky využívané plochy (např. hospodářské lesy). V SO ORP Liberec jsou tyto lesy zastoupeny ve větší míře na terasách Ještědu, dále v CHKO Jizerské Hory a na kopci Tlustec. Z celkové plochy lesů zahrnují v SO ORP Liberec cca 4%.

LESY ZVLÁŠTNÍHO URČENÍ (A038) - jsou ze zákona lesy, nacházející se na území národních přírodních rezervací, v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně a v ochranných pásmech zdrojů přírodních minerálních vod; do uvedené kategorie mohou být řazeny i jiné lesy, u nichž lze doložit oprávněný veřejný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí (např. lesy potřebné pro zachování biodiverzity). V SO ORP Liberec jsou to zejména lesy v těsné blízkosti města Liberec, dále okrajové lesy v Jizerských horách, rozsáhlejší území jsou ještě v obci Bílý kostel nad Nisou. Tyto lesy se nachází i v okolí řeky Záprdky (západně od Hlavice a Cetenova). Z celkové plochy zaujímají cca 16% plochy.

LESY HOSPODÁŘSKÉ (A039) - jsou určitým protipólem přirozených nebo původních lesů. Jejich primární funkcí je produkce dřeva, ale pochopitelně i zajišťování ostatních důležitých funkcí lesa (půdoochranná, vodochranná, klimatická, krajnotvorná, rekreační...). Jedná se o nejčastější typ lesa a jeho podíl v SO ORP Liberec na lesní půdě je cca 80%.

Tab.D.3.4: Lesnatost obcí v SO ORP Liberec

OBEC	ROZLOHA [ha]	PUPFL	ZALESNĚNÍ
Bílá	2636	823	31,2
Bílý Kostel nad Nisou	2573	1613	62,7

Cetenov	605	218	36,0
Český Dub	2257	852	37,7
Dlouhý Most	444	53	11,9
Hlavice	827	255	30,8
Hodkovice nad	1349	375	27,8
Hrádek nad Nisou	4854	1433	29,5
Chotyně	904	158	17,5
Chrastava	2746	661	24,1
Jablonné v Podještědí	5785	2463	42,6
Janovice v Podještědí	634	360	56,8
Janův Důl	455	154	33,8
Jeřmanice	437	65	14,9
Kryštofovo Údolí	1734	1523	87,8
Křižany	2855	890	31,2
Liberec	10609	4232	39,9
Mníšek	2544	1794	70,5
Nová Ves	1234	403	32,7
Oldřichov v Hájích	1625	1177	72,4
Osečná	2806	1263	45,0
Proseč pod Ještědem	830	242	29,2
Rynoltice	1771	643	36,3
Stráž nad Nisou	453	90	19,9
Světlá pod Ještědem	1319	771	58,5
Šimonovice	719	181	25,2
Všelibice	1844	754	40,9
Zdislava	980	516	52,7

PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI

SEVEROČESKÁ PÍSKOVCOVÁ PLOŠINA A ČESKÝ RÁJ (jižní část ORP – Podještědí)

V současných porostech zcela převažují borové typy, někdy smíšené se smrkem a břízou. Asi na 25 procent plochy zaujímají smrkové porosty, v nejnižších polohách porosty dubové, ve vyšších polohách bukové porosty malé rozlohy, vázané na vrcholy a svahy vyvěřelých kup. Borovice jako převládající dřevina je v oblasti přirozeně rozšířena na rozsáhlých plošinách s chudou písčitou, propustnou půdou podprůměrné produkce. Jsou tu podmínky pro výběr porostů kvalitní valdštejnské (dókské) borovice do genových základů vhodných ekotypů pro tuto oblast.

LUŽICKÁ PÍSKOVCOVÁ VRCHOVINA (Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou Rynoltice)

Lesnatost této přírodní oblasti dosahuje 74 procent a je oproti republikovému průměru více než dvojnásobná. Nejrozšířenější je jedlobukový vegetační stupeň. Pro oblast je typicky vysoký podíl intrazonálních společenstev (borů) a inverzních poloh v chladných vlhkých údolích. V druhové skladbě se dnes nejvýznamněji uplatňuje smrk. V současných porostech převažují smrkové monokultury, borová porostní stadia zaujímají asi 25 procent plochy, bukové porosty jsou soustředěny na nevelké ploše. Smrkové porosty jsou většinou provenienčně nevhodné (vrškové zlomy, bajonetové vršky). V obvodech borů zaujímá

část úrodných svahů a dna roklin vyhraněný ekotyp smrku. Buk vytváří čisté porosty většinou na čedičových a znělcových kupách, na sutích k němu přistupuje jasan a javor.

JIZERSKÉ HORY A JEŠTĚD (nachází se prakticky na celém území SO ORP Liberec)

Zastoupení lesních vegetačních stupňů sahá od jedlobukového až po smrkový při převaze smrkobukového. Převládají kyselá společenstva, živná řada tvoří necelou čtvrtinu lesních ploch. V oblasti jsou nejvíce rozšířeny kyselé smrkové bučiny, kyselé jedlové bučiny a svěží smrkové bučiny. V přirozené skladbě byly vysoce a v úhrnu rovnoměrně zastoupenými dřevinami smrk a buk, velmi hojná byla jedle. Hospodaření se v nedávné minulosti orientovalo na protežování smrku v jedlobukovém a smrkobukovém vegetačním stupni. Původní kvalitní ekotypy smrku se dochovaly jen na náhorních plošinách a na rašeliništích. Hospodářsky přestárlé bukové porosty převládají hlavně na strmých severních svazích hor na dročinách a sutích, kde nejsou vhodné podmínky pro růst smrku (nedostatek vláhy v horních vrstvách půdy). Na Ještědu v obvodu krystalických vápenců jsou autochtonní bukové porosty.

Celá oblast byla postižena průmyslovým znečištěním z energetických zdrojů spalujících hnědé uhlí z Žitavské pánve, které jsou umístěny v blízkosti severního úpatí na trojmezí s Německem a Polskem. V důsledku imisí oslabené smrkové porosty byly druhotně napadeny v 70. letech 20. století obalečem modřínovým, který započal jejich zkázu. Poté nastalo hromadné odumírání smrkových porostů ve smrkovém, bukosmrkovém, později i smrkobukovém vegetačním stupni. Nevhodnou exploatační těžbou, uskutečňovanou pod heslem záchrany dřevní hmoty, a přibližováním dříví těžkými mechanizačními prostředky došlo na humusových podzolech k obnažení mělkých dročinovitých půd a k tvorbě erozních rýh, někde v takovém rozsahu, že hodnota vytěženého dříví nepokryla ani náklady spojené s hrazením a stabilizací těchto strží. Po více než dvacetiletém úsilí lesníků o nápravu neutěšeného stavu začínají Jizerské hory zarůstat novým lesem. Rychlé odumírání lesů ohrozilo funkční způsobilost vodohospodářských děl a často zhoršuje kvalitu produkované pitné vody vysokým obsahem huminových látek, vyplavovaných z devastovaných lesních půd. Péče o vodohospodářskou funkci lesů Jizerských hor se stala požadavkem nadřazeným všem ostatním funkcím.

D.3.4. Vývoj půdního fondu v SO ORP Liberec

- Na základě porovnání statistických údajů od roku cca 1996 dochází (statisticky a globálně):
- k mírnému nárůstu výměry lesních ploch – postupné zalesňování nelesních pozemků (i za podpory státu) a aktualizace katastru nemovitostí,
 - k poklesu výměry orné půdy,
 - k většímu nárůstu ploch TTP – zatravňování orné půdy (cíleně za podpory státu i živelně opouštěním orné půdy a následným převodem do TTP),
 - k mírnému poklesu výměry ploch ovocných sadů
 - k nárůstu mimoprodukčních funkcí lesa - postupné navyšování zejména lesů kategorie zvláštního určení z důvodu zájmů obecné i zvláštní ochrany přírody,
 - k významnému nárůstu nevyužívané a ladem ležící půdy.

D.3.5. Hodnoty území

- ZPF - pozemky I. a II. třídy ochrany dle kódu BPEJ
- PUPFL – všechny pozemky určené k plnění funkcí lesa
- INVESTICE DO PŮDY ZA ÚČELEM ZLEPŠENÍ ÚRODNOSTI

D.3.6. Limity využití území

- ZPF - pozemky I. a II. třída ochrany dle kódu BPEJ
- PUPFL - lesní pozemky jsou významným krajinným prvkem ze zákona

D.3.7. Záměry na provedení změn v území

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu půdní fond nebyly vzneseny.

D.3.8. Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podíl zalesněných ploch na celkové rozloze území v ORP Liberec (41%) • Dostatek kvalitní půdy • Realizované investice do půdy • Přítomnost ochranných lesů a lesů zvláštního určení • Velká koncentrace přírodního bohatství • Dostatečná výměra kvalitní zemědělské půdy • Změna druhové skladby lesa • Využití zemědělských ploch a lesních porostů na pěstování biomasy • Obnovení orné půdy z trvalých travních porostů • Investice do ochrany lesů a půd 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozsáhlé plochy jednodruhové a věkové skladby lesa • Vysoká zastavěnost v okolí 50m od okraje lesa • Narušení krajinného rázu výstavbou nevhodných staveb v krajině • Nedostatek rozvojových ploch v blízkosti zastavěného území v obcích z důvodu spekulace s pozemky • Záběr zemědělské půdy pro výstavbu • Neudržované meliorační systémy • Neobdělávání zemědělských ploch • Tlak na krajinu související s rekreací a turistikou • Přetváření tradičního produkčního zemědělství • Likvidace remízků, následkem toho probíhají erozní činnosti (splav půdy) a zvyšuje se riziko záplav
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
	<ul style="list-style-type: none"> • Malé finanční prostředky do zemědělství • Kontaminace půd z oblasti Stráže pod Ralskem • Poškození lesů a kontaminace půd imisemi z Polska a Německa • Poškození monokulturních lesů kalamitními jevy (vichřice, rozsáhlé srážky)

Závěry:

- Na území SO ORP Liberec se nachází rozsáhlé lesní porosty. Zhruba 41% plochy území tvoří lesní půda.
- Les je přirozeným vegetačním pokryvem středoevropské krajiny.

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A037-043. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích SO ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**.

Použité podklady:

1. SAUL (8/2008): Dokumentace ÚAP LK.
2. KÚLK OÚPSŘ: Tématická databáze ÚAP v GIS ÚP LK
3. ČSÚ – web
4. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd – mapový server na adrese http://ms.vumop.cz/mapserv/dhtml_eroze/index.php?project=dhtml_eroze&
5. Mackovčín P., Sedláček M., Kuncová J. et al. (2002): Liberecko. In: Mackovčín P. & Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR. 3.díl. Praha, Brno: AOPK ČR, EkoCentrum.

6. zákony č. 289/1995 Sb., č. 114/1992 Sb., č. 334/1992 Sb., příloha vyhlášky č. 190/1996 Sb., vyhláška MZe ČR č. 546/2002 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci, metodický pokyn MŽP ze dne 1.10.1996 o odnímání půdy ze ZPF
7. Kol. (2008): Zpravodaj ochrany lesa. Výskyt lesních škodlivých činitelů v roce 2007 a jejich očekávaný stav v roce 2008. Útvar ochrany lesa, Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti. dostupný na webu www.vulhm.cz
8. ČÚZK (2009): Statistická ročenka půdního fondu 2008.
9. Kol. autorů (2009): Půda v České republice, Praha: Consult, MŽP, Mze.
10. Tomášek M. (2000): Půdy České republiky, Praha: Český geologický ústav
11. <http://www.mezistromy.cz/cz/les/prirodni-lesni-oblasti>

D.4. KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

D.4.1. Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší je ovlivňována jednak dálkovým přenosem imisí z polské tepelné elektrárny Turów, dále je ovzduší ovlivňováno lokálními zdroji (spalování nekvalitních paliv v domácnostech). Imisní situace je v průměru hodnocena dobře, avšak lokální situace v centrech měst a v místech, kde dochází ke spalování nekvalitních paliv může být špatná a to i závislosti na rozptylových podmínkách. V SO ORP Liberec se nenachází žádný těžký průmysl. Hlavní zdroje emisí tak způsobuje především zpracovatelský průmysl (lakovny, výtopy, zemědělské podniky...). Těchto středních emisních zdrojů znečištění je v SO ORP Liberec okolo čtyř desítek. Hlavní z nich jsou soustředěny na území města Liberce. Dalším podstatným zdrojem znečištění je vzrůstající doprava v SO ORP Liberec.

Kvalita ovzduší je jinak vcelku přijatelná. Jako problém se jeví přítomnost troposférického ozónu, který překračuje stanovené limity na celém území SO ORP Liberec. Zobrazitelný jev v ÚAP je A065 – oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší. Jedná se však pouze o jev orientační. Data jsou tvořena čtvercovou sítí o rozteči 1x1km. Měřicí stanice na území SO ORP Liberec je pouze jedna a vypovídající hodnota naměřených údajů se jeví jako minimální.

D.4.2. Kvalita vody

V SO ORP Liberec se monitoruje kvalita vody pouze na Lužické Nise v Hrádku nad Nisou. U tohoto toku se v průběhu let kvalita vody zlepšila zejména po zprovoznění ČOV Liberec. V letech 1991-1992 byla kvalita vody v Lužické Nise hodnocena jako velmi silně znečištěná voda (nejhorší možné hodnocení). V letech 1999-2000 byla hodnocena jako silně znečištěná a v současné době lze konstatovat zlepšení na „pouze“ znečištěnou vodu. SO ORP Liberec je prameništění oblastí (Jizerské Hory, Lužické Hory a Ještědský Hřbet). U ostatních vodních toků není žádný podstatný zdroj znečišťování. Lze předpokládat kvalitu vody o stupeň lepší a tedy jako neznečištěnou nebo mírně znečištěnou vodu. Jako možný původce znečištění malých vodních toků jsou septiky a jímky na vybírání, které jsou v místě drobných sídel svedené do těchto toků. Znečištění dále způsobuje hospodaření na zemědělských pozemcích (nadměrné hnojení).

D.4.3. Půdní radon

Přítomnost radonu v podloží je v SO ORP Liberec vysoká. Což je způsobeno geologickým podložím. Nejvyšší hodnoty radonu v půdě jsou dosahovány právě na vyvěřelých a přeměněných horninách (např. žuly). Žula je v podloží Liberecka hojně zastoupena a dokonce se zde těží. Není tedy překvapivé, že zde je vysoký radonový index (zejména v SV části SO ORP Liberec - směrem k Jizerským horám).

D.4.4. Staré ekologické zátěže a kontaminované plochy

Za starou ekologickou zátěž se považuje závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy apod.). Zjištěnou kontaminaci můžeme považovat za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám.

Na území SO ORP Liberec je dle databáze SEKM (z 9.9.2009) 94 lokalit starých ekologických zátěží území. Jedná se zejména o staré černé skládky, opuštěné výrobní areály nevyužívané plochy ... mezi podstatné lokality se řadí 30 míst vedených na stránkách <http://kontaminace.cenia.cz>.

D.4.5. Hluk

Ve velkých městech je zcela jednoznačně nejvýznamnějším zdrojem nadměrného hluku působícího na velký počet obyvatel doprava, a to v převážné většině automobilová. Mezi další zdroje hluku se řadí průmysl, stavební činnost, hudba, hluk spojený s bydlením, rekreační hluk. V SO ORP Liberec se jedná zejména o hluk z rychlostní komunikace R35 a z komunikací I. třídy (I/13, I/35). Kritickými se hlukové emise stávají především v průjezdných úsecích silnic obytným územím.

D.4.6. Odpadové hospodářství**SKLÁDKY (JEV A085)**

Seznam skládek v SO ORP Liberec je v následující tabulce. V současnosti jsou v SO ORP Liberec provozovány celkem 2 skládky. To je způsobeno přítomností spalovny Liberci. V současné době jsou na území SO ORP Liberec v provozu pouze skládky společnosti GESTA a.s. Rynoltice (na území obcí Osečná a Chotyně)

Tab.D.4.1: Seznam provozovaných a uzavřených skládek v SO ORP Liberec ke dni 20. 11. 2010

Provozovatel	Umístění skládky	Obec	Rozloha (m ²)	Kapacita (m ³)	Předpokl. ukončení provozu / rekultivace
PROVOZOVANÉ SKLÁDKY					
GESTA a.s. Rynoltice	k.ú. Chotyně p.č. 1065/1, 581/1, 592/6, 604/3	Chotyně	36000	380000	zatím není stanoveno
GESTA a.s. Rynoltice	k.ú. Družcov p.č. 543, 552, 587	Osečná	21400	130000	2026
UZAVŘENÉ SKLÁDKY					
ASANO spol. s r.o.	k.ú. Český Dub, p.č. 1882/2, 1882/3, 1882/4, 1882/5, 1884/2, 1885/2, 1923/6, 1923/8, 1923/2, 1923/3, 1884/3	Český Dub	300 000	31 154	2007
ASANO spol. s r.o.	k.ú. Krásná Studánka p.č. 589/2, 590/8, 591/3	Liberec	30 000	14 413	2006
Josef Pecl	k.ú. Krásná Studánka p.č. 591/1, 691/2, 636, 653/1, 1157/1, 1157/2, 705/5, 705/1, 655/1, 1229	Liberec	60 000	23 500	2000
Technické služby Hrádek n.N.	k.ú. Hrádek nad Nisou, p.č. 1551/1, 1560, 1563	Hrádek nad Nisou	305 000	30 250	1999
Technické služby města Liberce a.s.	k.ú. Chotyně, p.č. 581/1, 592/1, 592/6, 670/3, 587/1, 587/7, 587/8, 587/9, 1053, 1056	Chotyně	550 000	82 000	2000
Ing. Zdeněk Brožek	k.ú. Ruprechtice, p.č. 799/1	Liberec	28 000	6 724	2000

Zdroj: KÚLK OŽPZ.

SPALOVNY (JEV A086)

V SO ORP Liberec se nachází 2 klasické spalovny a několik bioplynových stanic. Nejvýznamnějším subjektem v této oblasti je spalovna komunálního odpadu společnosti TERMIZO, a.s. v Liberci. Využívá odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie. Je moderním zařízením pro energetické využití odpadů a jsou v ní spalovány všechny spalitelné odpady kategorie „O“ (ostatní odpad). Kapacita spalovny (96 000 t/rok) je od začátku využita z 95 – 100 %. Vyrobené teplo se dodává jako jeden z rozhodujících zdrojů do SCZT Liberec. Efektem spalovny je nejenom snižování podílu odpadu kategorie „O“ odvážených na skládky, ale i zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na energetické bilanci LK. Energetické využívání odpadů řadí SO ORP Liberec na přední místo v ČR. Obdobné spalovny komunálního odpadu jsou v ČR pouze v Praze a v Brně. Další spalovnou je NELI servis, s.r.o. v areálu Nemocnice v Liberci pro spalování ostatních a nebezpečných odpadů s důrazem na zdravotnický odpad s kapacitou 400 t/rok.

ZAŘÍZENÍ NA ODSTRAŇOVÁNÍ NEBEZPEČNÉHO ODPADU (JEV A087)

Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu, které eviduje KÚLK je v následující tabulce. V SO ORP Liberec mezi tato zařízení patří zejména zařízení pro silicifikaci, neemulgační stanice odpadních vod a čistírny zaolejšovaných van.

Tab.D.4.2: Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu v SO ORP Liberec ke dni 20.11. 2010

Provozovatel	Obec	Typ zařízení	Umístění
GESTA a.s. Rynoltice	Rynoltice	D9 solidifikace	p.č. 1534/5 k.ú.Rynoltice
Slavomír Molnár	Liberec 6	D9 deemulgační stanice OV	p.č. 838/3 k.ú. Rochlice u Liberce
GESTA a.s. Rynoltice	Rynoltice	D8 biodegradace	p.č. 1534/6 k.ú. Rynoltice
GESTA a.s. Rynoltice	Rynoltice	D9 čistírna zaolejovaných vod	p.č. 1534/9, 447, 496 k.ú. Rynoltice

Zdroj: KÚLK OŽPZ.

TŘÍDĚNÍ ODPADU

Ve všech obcích SO ORP Liberec probíhá třídění odpadu a jeho následný svoz do sběrných dvorů. Největším objemovým podílem se na tříděném odpadu podílí papír (24%), následuje sklo (10%) a plasty (5%)

D.4.7. Hodnoty území

- Spalovna komunálního odpadu Liberec
- ČOV Liberec

D.4.8. Limity využití území

V rámci tématického okruhu kvalita životního prostředí je v některých územně plánovacích dokumentacích vymezován limit využití území a území ohrožené hlukem (izofonou o hodnotě 50dB).

D.4.9. Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

D.4.10. Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Klesající vývoj měrných emisí znečišťujících látek • Zlepšující se kvalita vody ve vodních tocích (zejména Lužická Nisa) • Kvalitní životní prostředí • Nízký počet skládek odpadů • Spalování komunálního odpadu • separovaný sběr pro základní druhy odpadů • zásobárna a zdroj kvalitní pitné vody evropského významu • vysoká úroveň napojení obyvatel na veřejné vodovody s kvalitní pitnou vodou • zavedený monitoring invazních druhů rostlin • úspěšné nakládání s odpady a jejich separace 	<ul style="list-style-type: none"> • zhoršená kvalita ovzduší (REZZO 1 evidována především v centrech měst) • místní znečištění ovzduší způsobené vytápěním méně kvalitními palivy • Vysoký radonový index v části území • Velký počet starých ekologických zátěží a kontaminovaných ploch • Překročení limitů benzo(a)pyren v Liberci • Překročení hodnoty cílového imisního limitu zdraví pro troposférický ozón na celém území SO ORP Liberec • území zatížená hlukem z dopravy v okolí významných dopravních tahů (zejména I/13, I/35) • absence ČOV a kanalizace v menších obcích • vodní tok Lužická Nisa je dosud v kategorii „znečištěná voda“ • nedostatek protihlukových opatření podél komunikací, kde jsou překračovány hlukové limity
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • využití modernějších dostupných technologií při vytápění domácností • využití dotací na výstavbu ČOV v obcích • využití ČOV ve Stráži pod Ralskem • rozvoj plynofikace sloužící k snížení emisí látek znečišťujících ovzduší a zlepšení imisní situace • snižování nadměrné hlukové zátěže území budováním obchvatů měst a obcí • podpora ekologických druhů dopravy - železnice, cyklo doprava • postupné snižování množství odpadů z obalů a zvyšování podílu biologicky rozložitelného odpadu, ukládaného na skládky • využití prostředků z evropských fondů na výstavbu zařízení pro nakládání s odpadem. • odstraňování a rekultivace starých ekologických zátěží • Zlepšení rozptylových podmínek v případě omezení produkce v tepelné elektrárně Turów 	<ul style="list-style-type: none"> • imisní zátěž z elektrárny Turów - Polsko • zvyšování intenzity dopravy vedoucí k zvyšování emisí • kontaminace podzemních vod starými ekologickými zátěžemi • nárůst emisí z plošných zdrojů v důsledku používání nešetrných technologií spalování • těžba uranu - ekologická zátěž v oblasti Stráž pod Ralskem • poškozování chráněných území imisemi • omezení využití území vlivem neřešení problematiky starých ekologických zátěží

Závěry:

- Kvalita životního prostředí v SO ORP Liberec hodnocená dle dostupných ukazatelů jednotlivých složek životního prostředí je průměrná.
- Kvalita ovzduší v SO ORP Liberec je významně ovlivňována dálkovým přenosem imisí, vzhledem k blízkosti tepelné elektrárny Turów. Dále pak velkými a středními zdroji v obcích SO ORP Liberec.
- Významně stoupá vliv dopravy na imisní situaci v obcích a na hlukových emisích podél komunikací.
- Po roce 1998 došlo ke zlepšení čistoty ovzduší. Důvodem bylo zastavení činnosti neodsířených elektráren a odsíření a odprášení ostatních elektráren a velkých zdrojů
- V roce 2007 bylo na území SO ORP Liberec evidováno 40 velkých zdrojů znečišťování ovzduší.
- Na území SO ORP Liberec byly na základě dat za rok 2007 vymezeny oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší.
- Území SO ORP Liberec je relativně bohatá na drobné vodní toky (jedná se o pramennou oblast ČR a Evropy). Hlavním tokem SO ORP Liberec je Lužická Nisa, jejíž čistota vody je klasifikována III. třídou – znečištěná voda. Lze předpokládat, že čistota vody ostatních toků v území bude klasifikována stupni III.-II. – voda mírně znečištěná. Zdrojem znečištění drobných vodních toků je zejména způsob odkanalizování území a způsob hospodaření na zemědělských pozemcích.
- Na základě odvozeného radonového indexu geologického podkladu převažuje na území SO ORP Liberec kategorie střední a nízká v oblasti Podještědí a naopak na Liberecku a v podhůří Jizerských hor se jedná o kategorii vysokou.
- Na území SO ORP Liberec jsou umístěna 2 zařízení zařazená do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami.
- V databázi SEKM je na území SO ORP Liberec evidováno 94 lokalit se starými ekologickými zátěžemi. Obecně lze konstatovat, že převažujícím typem zátěží jsou zejména bývalé skládky komunálního odpadu, bodového či lokálního dosahu, s nízkým rizikem.
- Stále závažnější zátěží životního prostředí jsou rostoucí hlukové emise z dopravy. Na území SO ORP Liberec se kritickými stávají hlukové emise především v průjezdních úsecích silnic obytným územím. V tomto směru jsou nejohroženějšími průjezdní úseky obcemi podél silnice I/13 a I/35.
- Nejzávažnějšími problémy jsou hygienické problémy vyplývající ze způsobu odkanalizování území. To bylo signalizováno u všech obcí, kde není veřejná splašková kanalizace.

Průběh do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A064, A065, A085, A086, A087. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích SO ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1.**

POUŽITÉ PODKLADY

- SAUL (8/2008): Dokumentace ÚAP LK.
- KÚLK OÚPSŘ: Tématická databáze ÚAP v GIS ÚP LK
- ČSÚ Liberec - web www.liberec.czso.cz
- <http://kontaminace.cenia.cz>

D.5. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Ochrana přírody a krajiny je na území SO ORP Liberec uplatňována následujícími instituty:

Krajský úřad Libereckého kraje – odbor životního prostředí, Magistrát města Liberce – odbor životního prostředí, Orgány ochrany přírody na úrovni pověřených obcí pro výkon státní správy (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou, Chrastava), dále Agentura ochrany přírody a krajiny potažmo Správa CHKO Jizerské Hory, Správa CHKO Lužické Hory.

Mezi chráněné prvky patří: památné stromy, lokality zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, migračně významná území, významné krajinné prvky a územní systémy ekologické stability. Krajinný ráz chrání vyhlášený přírodní park Ještěd. Kategorie zvláště chráněných území jsou následující: chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace, národní přírodní rezervace, přírodní památky, národní přírodní památky. Ze soustavy NATURA 2000 to je Evropsky Významná Lokalita (EVL) a ptačí oblast.

D.5.1. Zvláště chráněná území

CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI

CHKO JIZERSKÉ HORY

Byla vyhlášena na přelomu let 1967 – 1968. Zahrnuje území Jizerských hor a jejich podhůří (s výjimkou Černostudničního hřebene) přibližně mezi městy Liberec, Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Kořenov, Tanvald a Jablonec nad Nisou. Na východě sahá ke státní hranici s Polskem a dále hraničí s Krkonošským národním parkem. Na území SO ORP Liberec se nachází v obcích Nová ves, Oldřichov v Hájích, Mníšek u Liberce a Liberec.

Rozkládá se na ploše 368 km², lesnatost území je 73 % (269 km²), což bylo také jedním z důvodů jejího vyhlášení. Nejnižší bod CHKO (325 m n.m.) leží u Raspenavy. Nejvyšší horou české části Jizerských hor je Smrk (1124 m n.m.). Významným vrcholem je rovněž Bukovec (1005 m n.m.) – nejvyšší čedičová kupa ve střední Evropě. CHKO Jizerské hory patří k velmi kontrastním územím. Na jedné straně stojí rozsáhlé plochy imisních holin a poškozených lesních porostů, a na straně druhé naopak mimořádně hodnotná území se zachovalými přirozenými společenstvy, zejména rozsáhlý komplex bučin na severních svazích hor, zbytky klimaxových smrčín a unikátní společenstva rašelinišť se vzácnou flórou a faunou. Významnou součástí CHKO je nelesní krajina s převažujícími loukami a pastvinami a s dochovanými stavbami tradiční lidové architektury. Vedle problémů lesnického charakteru (mj. i vysoké stavy zvěře) se v době nedávné objevila hrozba degradace podhorských luk a pastvin způsobená útlumem zemědělství. Pro tuto oblast je vypracován Plán péče CHKO Jizerské hory.

CHKO LUŽICKÉ HORY

Byla vyhlášena v roce 1976 na území o rozloze 270 km² k zajištění ochrany harmonické krajiny v pískovcovém území České křídové tabule. Krajina vyniká výrazným reliéfem, vysokou lesnatostí a celkový ráz oblasti dokresluje lužická lidová architektura. K přírodovědecky nejhodnotnějším částem Lužických hor patří zbytky přirozených lesních porostů ve vrcholových partiích, vlhké horské a podhorské louky s výskytem vzácných druhů rostlin, nivy potoků a význačné geomorfologické útvary.

Chráněná krajinná oblast Lužické hory leží mezi Šluknovským a Frýdlantským výběžkem, při hranici se SRN. Západní část spadá pod Ústecký, východní pak pod Liberecký kraj. Jejím sousedem jsou další velkoplošná chráněná území - Národní park České Švýcarsko, CHKO České středohoří a CHKO Labské pískovce. Na území SO ORP Liberec se nachází v obcích Jablonné v Podještědí, Rynoltice a Hrádek nad Nisou.

Je zde vyhlášeno celkem šestnáct maloplošných chráněných území a devatenáct památných stromů. Pro tuto oblast je vypracován Plán péče CHKO Lužické hory a plány péče o jednotlivá MCHÚ.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE

NPR JIZERSKOHORSKÉ BUČINY

Je největším chráněným územím v Jizerských horách a také patří mezi několik největších NPR v České republice. Vlastní rezervace sestává ze šesti segmentů o celkové rozloze 950,93 ha, navzájem propojených ochranným pásmem o výměře 1750,41 ha. Celé území s plochou přes 27 km² je součástí 1.zóny CHKO Jizerské hory. Současná NPR byla vyhlášena v roce 1999 a vznikla sloučením a velkorysou arondací původních sedmi NPR, vyhlášených na severních úbočích hor již roku 1960 (Špičák, Stržový vrch, Poledník, Štolpichy, Frýdlantské cimbuří, Paličnický, Tišina). Chráněné území se rozprostírá v dlouhém pásu (cca 15 km) od Oldřichova v Hájích po Bílý Potok pod Smrkem a zahrnuje lesní porosty na strmých severních svazích Jizerských hor v nadmořských výškách 420 m (OP 350 m) až 1006 m. Předmětem ochrany je největší

komplex přírodě blízkého smíšeného lesa s převahou buku v Čechách, který poskytuje prostředí k životu mnoha vzácným živočišným a rostlinným druhům. Také je součástí Ptačí oblasti Jizerské hory a je Evropsky významnou lokalitou v soustavě Natura 2000.

NPR KARLOVSKÉ BUČINY

Byla vyhlášena v roce 1972 na severních svazích Ještědského hřbetu (v oblasti tzv. Kryštofových hřbetů). Nachází se mezi Libercem (Karlov pod Ještědem) a Kryštofovým údolím. Celková výměra chráněného území je 43,78 ha, tvar je značně nepravidelný a protažený ve směru V–Z. Území leží v nadmořské výšce 360 – 580 metrů, svahy jsou mírné až extrémně strmé. Ve východní části jsou orientovány na JZ, v západní části pak na SZ-Z. NPR se nachází přibližně 0,5 km od železniční stanice Karlov na trati Liberec – Česká Lípa. Je ohraničeno lesními cestami, jeho středem prochází turisticky značená pěšina. Území je prořazeno železničními tratí, která ovšem podchází vlastní rezervaci tunelem. Předmětem ochrany je ekosystém květnatých bučin na krystalických vápencích se zachovalou kalcifilní květenou, který v širším regionu nemá obdobu.

NPR JEZEVČÍ VRCH

V roce 1967 byla zřízena státní přírodní rezervace Jezevčí vrch o rozloze 79,16 ha. V roce 1992 byla přehlášena na národní přírodní rezervaci. Hlavním předmětem ochrany je uchování typického smíšeného lesa charakteru květnatých bučin a suťových lesů s bohatým podrostem na znělčovém podkladě s výskytem řady chráněných druhů rostlin a živočichů. Jezevčí vrch (665 m n. m., dříve nazývaný také Jílový vrch, Limberg nebo Dachsberg), dominanta jihovýchodní části Lužických hor, je poměrně rozložitá znělčová kupa s vložkami čedičů, nižší partie jsou tvořeny turonskými písky a pískovci. Jezevčí vrch se nachází v geomorfologickém celku Ralská pahorkatina, v okrsku Cvikovská pahorkatina. Od vlastních Lužických hor, od kry Hvozdu a Sokola, je kra Jezevčího vrchu oddělena Heřmanickým zlomem. Na území SO ORP Liberec se nachází v Jablonném v Podještědí.

PŘÍRODNÍ REZERVACE

PR HAMRŠTEJN

Byla vyhlášena v roce 1972. Rozkládá se na ostrohu obtékaném Lužickou Nisou a přilehlé enklávě smíšeného a listnatého lesa kolem zříceniny hradu Hamrštejn v okrese Liberec západně od liberecké čtvrti Machnín. Zaujímá rozlohu 28,29 ha. Chrání v rámci Ještědsko-kozákovského hřbetu ojedinělá společenstva teplomilných druhů, jejichž výskyt zde souvisí jak s propojením této oblasti s teplejší oblastí Lužice, tak také s jejím středověkým odlesněním. Mezi zdejšími lesními společenstvími lze nalézt dubohabřiny, květnaté a acidofilní bučiny, suťový les a fragmenty lesa lužního. Roste zde jaterník podléška, pižmovka obecná, zvonek broskvolistý, árón plamatý, oměj pestrý, lilie zlatohlavá, a měsíčnice vytrvalá, udatna lesní a zvonek širokolistý. Žije zde mlok skvrnitý, zmije obecná a sýček obecný.

PR DLOUHÁ HORA

Byla vyhlášena v roce 1972. Nachází se na území obce Chrastava a Bílý Kostel. Zaujímá rozlohu 13,97 ha. Komplex společenstev bukových lesů od vrcholové, klimaticky exponované kyselé bučiny s bikou bělavou, přes kapradinové typy na hlubších balvanitých půdách až po suťový les s jasanem, javorem a jilmem, místy s lokálním ovlivněním povrchovou či podzemní vodou. K význačnějším podrostním druhům patří lilie zlatohlavá, česnek medvědí, bledule jarní, árón plamatý, kyčelnice devítilistá nebo kokořík přeslenitý. V úžlabním suťovém lese dominuje měsíčnice vytrvalá, avšak pouze tam, kde je oplocením chráněna před zvěří. V břehu drobného toku roste mokryš vstřícňolistý. Ostrov bučin uprostřed okolní smrkové monokultury je útočištěm mnoha ptačích druhů. Hnízdí tu např. holub doupňák, skřivan lesní a lejsek malý.

PR VELKÝ VÁPENNÝ

Byla vyhlášena v roce 1972 a rozšířena v roce 1997. Nachází se na území obce Rynoltice a Bílý Kostel nad Nisou. Zaujímá rozlohu 24,50 ha. Zahrnuje společenstva původního horského kleno-bukového lesa ve vrcholové poloze Velkého Vápenného (770–790 m n. m.) a společenstvo květnatých bučin na devonských vápencích. Na lokalitě žije velké množství zákonem chráněných druhů živočichů – jmenujme např. holuba doupňáka, krahuje obecného, slepýše křehkého nebo ještěrku živorodou. Nejzajímavějšími druhy měkkýšů jsou skelníčka karpatská a blyštivka skleněná, v minulosti tu byla nalezena vřetenatka šedavá. V rezervaci jsou chráněny i podzemní krasové prostory a povrchové krasové či pseudokrasové jevy. Jeskyně Západní patří k nejvýznamnějším krasovým jeskyním severních Čech a současně je důležitým zimovištěm netopýrů, např. silně ohroženého netopýra velkého, netopýra ušatého nebo kriticky ohroženého vrápence malého, v

jehož případě se jedná o nejsevernější výskyt v ČR. Vrstva grafitického fylitu ve větším ze dvou lomů je významným paleontologickým nalezištěm.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

NPP ČERTOVA ZEĎ

Byla vyhlášena v roce 1964. Nachází se mezi městy Osečná a Český Dub v severozápadním podhůří Ještědského hřbetu. Celková výměra území je 19,08 ha. Její tvar je s ohledem na podstatu předmětu ochrany výrazně protáhlý ve směru SV - JZ. Nadmožská výška lokality je 450 - 494 metrů. Základním předmětem ochrany je fragment zcela unikátního geologického jevu - rozsáhlé čedičové žíly vypreparované z druhohorních pískovců. Jedná se o zeď, která je složená z vodorovně uložených čedičových sloupků o šíři 2 - 3 metry, výšce až 20 metrů a o celkové délce neuvěřitelných 28 kilometrů od Mazovy horky na úpatí Ještědu až po Bělou pod Bezdězem. Čedičová žíla bývala svojí výškou a délkou tak mocná, že pro její překonání bylo nezbytné ji na řadě míst prorazit, a to i tunely (někdejší Čertova brána). Dnes je chráněn poslední zbytek Čertovy zdi včetně těžebních jam v délce několika málo stovek metrů.

PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

PP BÍLÉ KAMENY

Skupina skal o rozloze 0,58 ha při hlavní silnici z Liberce do Nového Boru, u osady Jitrava. Za přírodní památku byla vyhlášena v roce 1968. Jedná se o skály z jemného, stejnoměrně zrnitého pískovce, které byly vymodelovány do tvarů, díky kterým získaly lidový název Sloní kameny. Na vrcholové části se nachází skalní mísa s odtokovým kanálkem, pod vrcholem pak několik pseudokrasových jeskyněk. Květena lokality je mimořádně chudá, na skalách se vyskytuje pouze brusnice brusinka, vřes obecný, mechorosty, lišejníky a pouze místy se uchytily borovice lesní a bříza bělokora. Bílé kameny leží na naučné stezce Lužické a Žitavské hory.

PP STŘÍBRNÍK

Je kopec nacházející se v Ralské pahorkatině k katastru Žibřidice, obec Křížany. Jsou zde čedičová skaliska se sloupcovitou odlučností, vytvářející ve svém průřezu jakési nepravidelné mnohohrany. Za přírodní památku byl vyhlášen v roce 1968 a zabírá rozlohu 0,77 ha. Díky geologickému podkladu tvoří ostrůvek druhově pestré teplomilné vegetace uprostřed okolní floristicky chudé krajiny. Roste tu zvonek broskvolistý, jahodník truskavec nebo plicník tmavý. Na vrcholové skále je svým keřovitým vzhledem nápadný jalovec obecný - jedná se o jedinou známou přírodní lokalitu tohoto druhu v okolí. V prostoru památky se zdržuje chráněný výr velký a krkavec velký.

PP TERASY JEŠTĚDU

Nacházejí se na území obce Kryštofovo údolí, Světlá pod Ještědem a Liberec. Jako přírodní památka byly vyhlášeny v roce 1972 a zabírají území o rozloze 43,78 ha.

Jedná se o zachovalý komplex bukových lesů na západních svazích Ještědského hřbetu. Vegetace je tvořena vápnomilnými bučinami přecházejícími do květnatých bučin, na exponovaných místech se vyskytují bučiny acidofilní a suťové lesy. V porostech buku jsou přimíšeny javor klen, jasan ztepilý, smrk ztepilý a lípa malolistá. V podrostu se ze zvláště chráněných druhů vyskytuje okrotice červená, okrotice bílá, korálice trojklanná, krušík drobnolistý, árón plamatý, lilie zlatohlavá a další. V bučinách hnízdí hýl obecný, datel černý a strakapoud velký.

PP PANSKÝ LOM

Vlastní chráněné území tvoří opuštěný vápencový lom o výměře 1,65 ha, v severovýchodním úbočí Hlubockého hřbetu (k.ú. Hluboká u Liberce), zvaný též Michlerův. Stěny lomu jsou kolmé, místy až 35 m vysoké, při úpatí překryté osypovými kužely. Významnou součástí lomu je hluboká puklinová jeskyně známá jako „Hanychovská“, která začíná asi 9 m hlubokou propástkou a pokračuje složitým puklinovým systémem v délce asi 130 m. Podstatná část jeskyně byla však v minulosti odtěžena a rovněž bývalá krápníková výzdoba byla zničena ještě v době, kdy vchod do jeskyně nebyl pro veřejnost uzavřen. Jeskynní systém je významným zimovištěm netopýrů v oblasti Ještědského hřbetu – z celkem 13ti zde zjištěných druhů jsou tři silně ohrožené, dva ohrožené. Prostor lomu se vyznačuje bohatou květenou, vázanou zde na otevřené vápencové skalní stěny a mělké půdy při okraji lomu, např. skupinu kapradorostů zastupuje sleziník červený a doubravník vápencový, dále tu roste hruštica jednostranná, hruštička menší a okrouhlostá, kociánek dvoudomý a na vlhkém osypu ohrožený prstnatec Fuchsův. Na prostor lomu navazuje květnatá bučina s bohatou populací kyčelnice devítilisté, žindavy evropské či se vzácnou kapradinou laločnatou.

K význačným zde zjištěným zástupcům živočišných druhů kromě netopýrů patří ohrožený mlok skvrnitý a ropucha obecná, na skalní římse hnízdí krkavec velký. Průzkum bezobratlých prokázal výskyt několika reliktních druhů (např. drabčíků či střevlíka a tím dotvrdil značnou zachovalost území a její přírodovědnou hodnotu. Jako přírodní památka byl vyhlášen v roce 2005.

PP FOJTECKÝ MOKŘAD

Jedná se o členitý a poměrně rozsáhlý mokřad nacházející se na soutoku několika drobných vodních toků, svým charakterem ojedinělý v Jizerských horách. Nachází se na katastru Fojtky u Liberce. Zaujímá rozlohu 1,53 ha. Jako přírodní památka byl vyhlášen roku 2002.

Nejzajímavější část lokality se nachází ve středu mokřadu v místě pravděpodobně zaneseného rybníčku. Mokřadní porosty jsou tvořeny zábělníkem bahenním a vachtou trojlistou, podél přítoků se nachází porosty přesličky poříční. Do přírodní památky jsou zahrnuty i okolní mokřadní louky s výskytem prstnatce májového a srstnatce Fuchsova. Z obratlovců se zde vyskytují zvláště chránění ptáci – chřástal polní a bramborníček hnědý a obojživelníci – čolek horský, čolek obecný a ropucha obecná .

PP POD DRAČÍ SKÁLOU

Byla vyhlášena v roce 1977 pro ochranu hojného výskytu tisu červeného. Tato dřevina je dnes jak v Jizerských horách, tak v celé České republice vzácná a zákonem chráněná. V tomto chráněném území se ve smíšeném buk-smrkovém porostu na ploše 1,5 hektaru vyskytuje přibližně 500 jedinců různého stáří, z nichž nejstarší dosahují věku okolo 400 let. Oploceným chráněným územím prochází krátká naučná stezka seznamující návštěvníky s rozšířením a ekologickými nároky tisů a dalších rostlin vyskytujících se v chráněném území.

SOUSTAVA NATURA2000 - EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY:

JIZERSKOHORSKÉ BUČINY

Na území SO ORP Liberec zabírají přibližně polovinu rozlohy obce Oldřichov v Hájích a nepatrně zasahují na území obce Mníšek u Liberce. Rozkládají se na příkrých a skalnatých severních svazích Jizerských hor. Představují svou rozlohou i zachovalostí jedinečný lesní komplex s dominancí přírodě blízkých bukových porostů. Na daném území převažují zejména acidofilní a horské klenové bučiny, staré květnaté bučiny a suťové lesy. Ve vegetační mozaice jsou též zastoupena další společenstva, např. horské třtinové a papratkové smrčiny, a různé typy vegetace skal a drolní.

LUČNÍ POTOK

Vyskytuje se na katastru Vesec u Liberce a Dlouhý Most. Zaujímá rozlohu 1,1835 ha. Nachází se zde chráněný druh mihule potoční.

VÁPENICE-BASA

Lokalita se nachází na katastrech Proseč pod Ještědem, Javorník u Českého Dubu a Světlá pod Ještědem. Zabírá území o rozloze 75,2612 ha. Vyskytuje se zde chráněný druh netopýr černý a velkoduchý.

ČESKÝ DUB – ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

Území o rozloze 0,0545 ha. Nachází se zde chráněný druh netopýra velkého.

ZDISLAVA – KOSTEL

Území o rozloze 0,0558 ha. Nachází se zde chráněný druh netopýra velkého.

JANOVICKÉ POTOKY

Jedná se o trojici slunečných lesních rybníků se stojatou vodou o hloubce od 30 do 50 centimetrů. Rybníky zabírají rozlohu 1,8591 ha. Nachází se zde chráněný druh vážky jednoskvrnné.

LEMBERK – ZÁMEK

Území o rozloze 0,25 ha. Nachází se zde chráněný druh živočicha vrápence malého.

JEZEVČÍ VRCH

Území o rozloze 95,9994 ha, které se nachází na katastrálních území Heřmanice v Podještědí, Kunratice u Cvikova a Mařenice. 1/3 území spadá do SO ORP Liberec a 2/3 do ORP Nový Bor. Jedná se o homolovitý kopec, který horopisně patří pod Lužické hory. Předmětem ochrany je zde především přirozený smíšený les,

typický pro Lužické hory. Lesní porost tvoří především suťové lesy a květnaté bučiny, často pralesovitého charakteru. Další významnou rostlinou zde chráněnou je měsíčnice vytrvalá.

HORNÍ PLOUČNICE

Území o rozloze 837,3537 ha, které se z větší části nachází na území ORP Česká Lípa. V SO ORP Liberec zasahuje na území obce Křižany (k.ú. Žibřidice a Křižany) a města Jablonného v Podještědí (k.ú. Česká Ves, Jablonné v Podještědí a Markvartice). Vyskytují se zde přírodní stanoviště otevřených trávníků kontinentálních dun s paličkovcem a psinečkem, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů Ranunculion fluitantis a Callitricho-Batrachion, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, přechodová rašeliniště a třasoviště, rašelinný les, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy. Z chráněných druhů živočicha se zde nachází klínatka rohatá, losos atlantský, modrásek bahenní, modrásek očkovaný, přástevník kostivalový a vydra říční.

SOUSTAVA NATURA2000 – PTAČÍ OBLAST:

JIZERSKÉ HORY

Území se nachází při hranicích s Polskem a leží mezi obcemi Bílý Potok, Oldřichov v Hájích a Josefův Důl. Navržená oblast leží ve středové části CHKO Jizerské hory a zaujímá zhruba 1/3 její rozlohy. Celkově je území přibližně 20 km dlouhé a 10 km široké. Ptačí oblast zahrnuje náhorní plošinu, severní svahy Jizerských hor strmě spadající do údolí říčky Smědě a část jižních svahů nad údolím Kamenice. Cílovými druhy této oblasti jsou tetřívka obecná (Tetrao tetrix) a sýc rousný (Aegolius funereus). Nacházejí se zde také tetřev hlušec, jeřábek lesní, sýkora uhelníček, parukářka, kos horský, linduška luční, čečetka zimní, bramborníček hnědý, moták pilich, bekasina otavní, jeřáb popelavý, čáp černý, lejsek malý, včelojed lesní, holub doupňák, datel černý, žluna šedá, kulíšek nejmenší, sokol stěhovavý a výr velký.

D.5.2. Ochrana krajinného rázu

PŘÍRODNÍ PARK JEŠTĚD

Byl vyhlášen v roce 1995 za účelem ochrany rázu krajiny, v níž se nacházejí estetické a přírodní hodnoty jako např. lesní porost, mimolesní zeleně, cenný přírodní ekosystém, ale také charakteristické zemědělské kultury a významná lidská sídla při turistickém využití pro rozvoj oblasti. Jeho rozloha je 9360 hektarů. Délka parku od Jitřavského sedla po údolí Mohelky je asi 22 km, maximální šířka hřbetu je kolem sedmi kilometrů. Výškové rozpětí od hladiny řeky Nisy po vrchol Ještědu činí 727 metrů. střední výška pohoří je asi 546 metrů. Z celkové plochy přírodního parku připadá 6479 hektarů na lesní půdu. Lesy tedy kryjí 67,3 % plochy parku, zbytek připadá na louky, ornou půdu, bezlesí a zastavěné plochy. Převážnou plochu lesů (75,4 %) zaujímají jehličnaté porosty, většinou druhotné smrkové monokultury, zbývající čtvrtinu lesů obsadil listnatý či smíšený les se silnou převahou buku. Nejhodnotnější tzv. květnaté bučiny na vápencových půdách jsou chráněny v samostatných přírodních nebo dokonce národních přírodních rezervacích.

Přírodní park Ještěd zasahuje nebo přímo pokrývá území 15 obcí a to: Liberec, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Rynoltice, Kryštofovo Údolí, Zdislava, Křižany, Světlá pod Ještědem, Český Dub, Proseč pod Ještědem, Bílá, Hodkovice nad Mohelkou, Jeřmanice, Dlouhý Most a Šimonovice.

OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU

Jedná se o krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu. Je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik.

Oblast krajinného rázu se dále dělí na podoblasti krajinného rázu. Za podoblast krajinného rázu (krajinný prostor) je považován menší prostor uvnitř krajinného celku, odlišitelný určitými charakteristikami, projevy a prostorovou hranicí.

Na území SO ORP Liberec se nacházejí tyto oblasti krajinného rázu: viz. tabulka

Tab.D.5.1: Oblasti a podoblasti krajinného rázu

Oblast krajinného rázu		Podoblast krajinného rázu	
OKR 02	Liberecko	02 - a	Liberecká kotlina
		02 - b	Hrádecko - Chrastavsko
OKR 03	Jizerské hory	03 - a	Centrální část - náhorní plošina
		03 - b	Severní jizerskohorské svahy
		03 - c	Janov, Josefův Důl, Desná
		03 - g	Lesní celky
		03 - h	Krásná Studánka, Oldřichov v Hájích
		03 - i	Albrechtice, sedlo
OKR 06	Železnobrodsko - Rychnovsko	06 - b	Rychnovsko
OKR 07	Ještědský hřbet	-	-
OKR 10	Českodubsko - Hodkovicko	10 - a	Českodubsko
		10 - c	Hodkovicko - Paceřovicko
OKR 11	Podještědí	11 - a	Jablonsko
OKR 12	Lužické hory	12 - a	Lužické hory - východní část
OKR 13	Ralsko	13 - a	Ralsko - lesní celky
		13 - b	Stráž - Mimoň - Hradčany

<http://web.cvut.cz/fa/u519/KUKR/metodika.htm>

MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU

Je část krajiny relativně homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem; jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor (konkávní nebo konvexní), který je pohledově spojený z většiny pozorovacích stanovišť, nebo o území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti

Tab.D.5.2: Místa krajinného rázu v CHKO Jizerské hory

Podoblast krajinného rázu	Místo krajinného rázu	Číslo místa krajinného rázu
IV Oleška	IV/1. Děřichov	17
IV Oleška	mimo CHKO JH	0
V Jeřice	V/4. Albrechtice	21
V Jeřice	V/3. Fojtka	20
V Jeřice	V/1. Oldřichov	18
V Jeřice	V/2. Mníšek	19
VI Černá Nisa	VI/1. VD Bedřichov	22
VI Černá Nisa	VI/3. Rudolfov	24
VI Černá Nisa	VI/4. Kateřinské údolí	25
VI Černá Nisa	VI/2. Údolí Černé Nisy	23
VI Černá Nisa	VI/5. Kateřinky	26
VI Černá Nisa	VI/6. Radčice	27
VI Černá Nisa	mimo CHKO JH	0
VI Černá Nisa	VI/7. Krásná Studánka	28
VII Harcovský potok	VII/2. Lukášov	30
VII Harcovský potok	VII/4. Harcov 2	32
VII Harcovský potok	mimo CHKO JH	0
VII Harcovský potok	VII/3. Harcov 1	31
VII Harcovský potok	VII/1. Rýnovice	29
VII Harcovský potok	mimo CHKO JH	0
VIII Bílá Nisa	VIII/1. Bedřichov	33
VIII Bílá Nisa	VIII/3. Janov	35
VIII Bílá Nisa	VIII/9. Hraničná	41
VIII Bílá Nisa	VIII/10. Jablonec	42
XI Kamenice	XI/1. Blatný potok	50

XVII Smědá	III/11 Holubí potok	14
XVII Smědá	III/8 Štolpichy	11
XVII Smědá	III/12 Frýdlant	15

Zde je nutné upozornit, že pro tuto oblast jsou zpracovány dvě metodiky podoblastí krajinného rázu. Jedna je zpracovaná v rámci studie Vymezení oblastí krajinného rázu Libereckého kraje (Brychtová 2009) a druhá zpracovaná Správou CHKO Jizerské hory.

Tab.D.5.3: Místa krajinného rázu v CHKO Lužické hory

pásmo	kód oblasti
A - krajina přírodní a přírodě blízká	I-1-a
A - krajina kulturní	I-1-e
A - krajina kulturní	I-1-f
B - krajina přírodě blízká	I-1-a
A - krajina kulturní	I-2-a
B - krajina kulturní	I-2-a
A - krajina kulturní	I-2-b
B - krajina kulturní	I-2-b
A - krajina kulturní	I-2-c

<http://web.cvut.cz/fa/u519/KUKR/metodika.htm>

D.5.3. Biogeografické členění

Dle biogeografického členění ČR (Culek, 1994) náleží území SO ORP Liberec do biogeografické podprovincie Hercynské, v rámci které jsou vymezeny bioregiony Ralský, Železnobrodský, Žitavský, Lužickohorský, Jizerský.

charakteristiky bioregionů:

- Ralský bioregion – pískovcové plošiny s borovými doubravami, rašeliništi, luhy, olšinami a neovulkanickými sukami s květnatými bučinami; část bioregionu má pokryv spraší a vegetačně je charakterizována dubohabrovými háji.
- Železnobrodský bioregion – členitý reliéf údolí Jizery a jejích přítoků s bikovými bučinami na plochých vršcích a s květnatými bučinami a suťovými lesy v údolích; přírodně nezajímavou část tvoří jihovýchodní výběžek bez údolních zářezů, tvořící přechod k ploššímu Podkrkonošskému bioregionu (1.37).
- Žitavský bioregion – členitá kotlina s výplní neogenních sedimentů, neovulkanitů a glacifluviálních sedimentů a s acidofilními doubravami, dubohabrovými háji, bikovými bučinami a menšími ostrovy květnatých bučin včetně fragmentů suťových lesů; méně hostinná část je tvořena uzavřenou chladnou Libereckou kotlinou a vyššími kopci, tvořícími přechod k Jizerským horám.
- Lužickohorský bioregion – měkké křídové sedimenty s měkkým reliéfem proraženým kyselými neovulkanity tvořícími vysoké kupy. Převažující vegetační jednotkou jsou květnaté bučiny; část je tvořena kyselými křídovými pískovci se skalními městy s bikovými bučinami a okraji s acidofilními doubravami.
- Jizerský bioregion – centrální část Jizerských hor (tvořená převážně žulami) s vrcholovými plošinami se smíšenými horskými bučinami, klimaxovými smrčnicemi a rašeliništi. Dále typická část bioregionu zahrnuje strmé okrajové svahy s jedlinami a smíšenými horskými bučinami; část bioregionu zahrnuje nižší samostatné kopce a hřbety na jihu a západě bioregionu včetně Ještědského hřbetu, tvořené převážně metamorfity.

BIOREGION

Je individuální jednotka na regionální úrovni. V rámci bioregionu se vyskytuje identická vegetační stupňovitost. Biocenózy bioregionu jsou ovlivněny jeho polohou a mají charakteristické chorologické rysy, dané zvláštnostmi postglaciální flóry a fauny. V rámci bioregionu se tak většinou nevyskytují jiné rozdíly v potenciální biotě než rozdíly způsobené odlišným ekotopem. Bioregion je vždy vnitřně heterogenní,

zahrnuje charakteristickou mozaiku nižších jednotek – biochor a skupin typů geobiocénu. Zpravidla se také vyznačuje charakteristickým georeliéfem, mezoklimatem a půdami. Bioregion je převážně jednotkou potenciální bioty, nevychází tedy z aktuálního stavu krajiny, zpravidla však má specifický typ a určitou intenzitu antropogenního využívání. V ČR bylo vymezeno 91 bioregionů.

BIOCHORA

Je vyšší typologická (opakovatelná) jednotka členění bioregionu. Má heterogenní ráz a vyznačuje se svébytným zastoupením, uspořádáním, kontrastností a složitostí kombinace skupin typů geobiocénu. Tyto vlastnosti jsou podmíněny kombinací vegetačního stupně, substrátu a reliéfu. Biochora tedy vychází z potenciálních podmínek krajinné sféry, zpravidla se však vyznačuje i svébytným zastoupením aktuálních biocenóz. V ČR bylo vymezeno 366 typů biochor. V LK leží více než 90 typů biochor.

D.5.4. Památné stromy

Tab.D.5.4: Seznam památných stromů

Název	počet	katastrální území	popis
Markvartický Dub	2	Markvartice	na vstupu do bývalé pískovny od hlavní silnice z Mimoně
Dub u Františkova	3	Česká Ves	u silnice ve svahu po pravé straně silnice z Valtínova do Jablonného
Borovice lesní v Žibřidicích	1	Žibřidice	po pravé straně silnice do Zdislavy v louce
Dub červený	1	Bílý Kostel nad Nisou	bez popisu
Dub u Bílého Kostela	1	Bílý Kostel nad Nisou	JJZ od obce Bílý Kostel, v alluviu Křížového potoka u stavení čp. 158, u serpentiny v horní části obce,
Lípa srdčitá	1	Novina u Liberce	vlevo od silnice
Lípa v Doleních Pasekách	1	Rozstání pod Ještědem	bez popisu
Lípa Karolíny Světlé	1	Světlá pod Ještědem	uprostřed obce
Skupina 6 lip srdčitých	6	Osečná	podél hřbitova
Lípy v Kotli	2	Kotel	uprostřed osady
Lípy v Horním Vlachovém	2	Zábrdí u Osečné	u zemědělské usedlosti čp.517, vpravo od objektu
Lípa na Těšnově	1	Cetenov	u pískovcového monolitu
Lípy na Těšnově	2	Cetenov	bez popisu
Lípa v Cetenově	1	Cetenov	vpravo od silnice směr Osečná, nedaleko areálu pily
Lípa ve Všelibicích	3	Všelibice	v SV části obce
Památný strom	1	Modlibohov	uprostřed obce, u křižovatky hlavních komunikací
Buk lesní u Padouchova	1	Javorník u Českého Dubu	v lese
Lípa malolistá v Padouchově	2	Javorník u Českého Dubu	v Padouchově vpravo od cesty směr Basa
Lípa velkolistá v Padouchově	2	Javorník u Českého Dubu	v Padouchově vlevo od cesty směr Basa
Klen u gavora (Kotků)	1	Hradčany u Českého Dubu	jižně v blízkosti stavení Rašovka 9, bývalé rychty a hospody U Šámalů
Javor klen na Rašovce	1	Rašovka	bez popisu
Lípy v Hradčanech	2	Hradčany u Českého Dubu	v centru části Hradčany u průjezdní komunikace
Lípy u kostela v Letařovicích	12	Hradčany u Českého Dubu	kolem hřbitova v Letařovicích
Lípa srdčitá v Trávníčku	1	Hradčany u Českého Dubu	na křižovatce hlavní silnice
Liliovník tulipánokvětý	1	Chrastava I	bez popisu
Schillerův dub	1	Stráž nad Nisou	Na křižovatce cest, ulice U kina
Javor v Krásné Studánce	1	Krásná Studánka	bez popisu
Machnínská lípa	1	Machnín	v poli u cesty Hrádecká

Alej v Machníně		Machnín	odbočka z ul. Tolstého (u domu č.p.3) k Hamrštejnu
Lípa srdčitá	1	Staré Pavlovice	ppč. 785/1 v k. ú. Staré Pavlovice
Strážní dub za Ruprechtickým lesíkem	1	Ruprechtice	Za Ruprechtickým lesíkem, parc. č. 1108
Dub letní	2	Liberec	bez popisu
Buk v Klostermanově	2	Liberec	bez popisu
Buk ve Frýdlantské	1	Liberec	bez popisu
Lípa, ul. Šrámkova	1	Ostašov u Liberce	Na soukromé zahradě, Šrámkova č.p. 24
Dub letní v Horním Růžodolu	1	Horní Růžodol	blízko křižovatky ulic Příční a Palmová
Podještědská lípa	1	Dolní Hanychov	bez popisu
Javor klen ve Vesci	1	Vesec/ Vratislavice	ul. Nad strání, veřejná komunikace
Dub na Orlí louce	1	Vratislavice nad Nisou	bez popisu

D.5.5. Významné krajinné prvky

Za významné krajinné prvky (dále jen VKP) lze považovat ty části krajiny, které by měly být určitým způsobem chráněny pro svou jedinečnost a důležitost v krajině. Rozlišujeme tak dva druhy VKP: tzv. „ze zákona“, které jsou přímo vyjmenovány v zákoně č. 144/1992 o ochraně přírody a krajiny a dále VKP registrované.

VKP ZE ZÁKONA

Jsou to lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. V rámci ÚAP jsou lesy, vodní toky, rybníky a jezera spravovány jako samostatný sledovaný jev, z čehož vyplývá, že v rámci jevu A23 jsou spravovány pouze rašeliniště a údolní nivy. Na rozdíl od rašelinišť nejsou údolní nivy přesně ohraničeny. Jejich vymezení závisí na několika různých faktorech, které je nutno vzájemně vhodně zkombinovat. Jsou to např. geomorfologie terénu, půdní substrát, vegetační pokryv, hydrický režim. Díky tomu je vymezení údolní nivy složité a diskutabilní. O to více, že orgán ochrany přírody a krajiny obecního úřadu ORP, který má jejich vymezení na starosti, se často jejich určením nezabývá a tento úkol tak zůstává na bedrech jednotlivých pořizovatelů ÚAP.

VKP REGISTROVANÉ

Jsou v území registrovány orgány ochrany přírody pověřených obecních úřadů. Bohužel se v praxi ukazuje značná nejednotnost při registraci, kdy někdy nalezneme v obci i několik VKP registrovaných (registrují se zbytečně jednotlivé stromy) a jinde je v celém ORP registrován 1 VKP.

D.5.6. Územní systém ekologické stability (ÚSES)

ÚSES je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, který udržuje přírodní rovnováhu. Základní prvky jsou biocentra a biokoridory na třech významových stupních (nadregionální, regionální a lokální úroveň ÚSES).

V SO ORP Liberec se nachází hustá síť lokálních biocenter a biokoridorů. V následujících tabulkách jsou uvedeny významnější biocentra a biokoridory regionálního a nadregionálního významu:

Tab.D.5.5: Seznam nadregionálních prvků ÚSES

nadregionální biocentra			
Kód	Název	Zdroj	Poznámka
NC84	Jizerskohorské bučiny	KOP	
nadregionální biokoridory			
Kód	Vegetační typ	Zdroj	Poznámka
K19H	horský	KOP	
K19MB	mezofilně bučinný	KOP	
K34B	borový	KOP	

Tab.D.5.6: Seznam regionálních prvků ÚSES

Kód	Název	Poznámka
RC02	Čertova zeď	
RC05	Nad Betlémem	trasa K19MB
RC06	Tlustec	
RC13	Bezděčínské skály	
RC143	Vysoká	
RC387	Karlovské bučiny	trasa K19MB
RC388	Jezevčí vrch	trasa K19MB
RC1247	Údolí Mohelky	
RC1259	Chrastenský vrch	trasa K34B
RC1260	Prameny Ploučnice (Jenišavský mlýn)	
RC1267	Lukášov, Harcovské bučiny	trasa K19MB
RC1268	Javorový vrch	trasa K19MB
RC1270	Stříbrník	trasa K34B
RC1271	Dlouhá hora	trasa K19MB
RC1272	Vápenný	trasa K19MB
RC1273	Loupežnický vrch	trasa K34B, K19MB
RC1274	Hvozd	trasa K19MB
RC1361	Ještěd	trasa K19MB
RC1667	Milíř	
RC1790	Boreček	
RC1792	Janovice	trasa K34B
RC1794	Zourov	
RC1913	Nonoveský vrch	
RC1978	Padouchov	trasa K19MB

Seznam regionální biokoridorů v SO ORP Liberec

RK05, RK06, RK07, RK638, RK639, RK640, RK641, RK642, RK643, RK646, RK661, RK662, RK666, RK668.

Grafické znázornění všech skladebných částí nadregionálního a regionálního ÚSES je ve výkresu záměrů na provedení změn v území.

D.5.7. Lokality zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Na území SO ORP Liberec se nachází 1 lokalita zvláště chráněných druhů živočichů a to v Hodkovicích nad Mohelkou. Předmětem ochrany je sysel obecný. Jeho kolonie se nacházejí na území sportovního letiště a zaujímají rozlohu 23,5 ha. V současné době početnost jejich populace výrazně klesá.
http://www.kraj-lbc.cz/public/kopk_a_27_b72411854c.pdf

D.5.8. Migračně významná území

Nachází se na celém území SO ORP Liberec. Jedná se o území, ve kterém dochází k migraci losa evropského, rysa ostrovida, vlka obecného a medvěda hnědého.

D.5.9. Hodnoty území

- Veškerá chráněná území
- Rozsáhlé plochy lesů

D.5.10. Limity využití území

Všechna chráněná území a prvky chráněné dle zákona o ochraně přírody.

D.5.11. Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

D.5.12. Hodnocení tématu a SWOT

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Významná velkoplošná chráněná území – CHKO Jizerské hory, Lužické hory. • Přírodní park – Ještěd. • Velký počet maloplošných chráněných území (NPR, PR, NPP, PP). • Přítomnost ptačí oblasti NATURA 2000 na území ORP. • Významná síť nadregionálních biokoridorů a s nimi související biocentra • Vysoký počet registrovaných významných krajinných prvků a významných krajinných prvků ze zákona na území ORP • Vysoký počet památných stromů. • Lokální atraktivní krajinné scenérie a segmenty kulturní krajiny s památkami, pestrá krajinná mozaika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Místně nízký stupeň ekologické stability krajiny. • nespojitost lokálních biokoridorů na hranicích obcí, nefunkčnost části ÚSES • narušování krajinného rázu výstavbou FVE
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Pokračující systematická legislativní a krajinná ochrana přírodních lokalit. • čerpání dotačních titulů na zlepšování ochrany přírody a krajiny (http://www.dotace.nature.cz/) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná péče obnovu a vytváření krajiny a o zvyšování její ekologické stability v okolních obcích. • Tlak na rozšiřování zastavitelných ploch do volné krajiny • Vymizení cenných mokřadních lokalit v rámci nové výstavby či znehodnocením turistickým ruchem. • Koncentrace návštěvníků v chráněných oblastech v ORP.

Průmět do grafické části:

V grafické části jsou zobrazeny tyto jevy ÚAP: A021, A022, A023, A024, A025, A026, A028, A029, A030, A031, A032, A033, A034, A35, A036, A037, A038, A039, A040, A042. Výskyt jednotlivých jevů v stanovených výkresech a jejich lokalizace v obcích SO ORP Liberec je zobrazen v přehledné tabulce viz **Příloha E.1**. Přehled poskytovatelů dat jednotlivých jevů ÚAP je v **příloze E.5**.

Použité podklady:

1. KÚLK: ÚAP Libereckého kraje (2010): Průzkumy a rozbor, textová část
2. MML, SUUP: tematická databáze ÚAP SO ORP Liberec
3. Ing. arch. Hana Drdová, RNDr. Iveta Lukášová (9/2009): ÚAP pro SO ORP Mladá Boleslav
4. Košková I., Modrý M., Šmída J. (2008): Atlas životního prostředí Libereckého kraje. LK, Liberec.
5. Multimediální mineralogicko - petrografický exkurzní průvodce po území Čech:
<http://pruvodce.geol.cechy.sci.muni.cz/index.htm>
6. <http://www.kraj-lbc.cz/public/ozivpr>
7. <http://www.nature.cz>
8. <http://zivotni-prostredi.kraj-lbc.cz>